

KB Παρασκευή 13 Οκτωβρίου - Πέμπτη 19 Οκτωβρίου 1989

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 417
Δρχ. 150

ΟΙ ΛΩΤΟΦΑΓΟΙ

- «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ»:
ΑΣΘΕΝΗΣ ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΕΛΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ
- ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΡΣΕΝΗ: ΜΙΣΟΘΥΜΑΜΑΙ
- ΤΟ ΤΕΣΤ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ● ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΤΩΝ ΛΑΘΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ
- ΕΝΤΟΛΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ● Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ
- ΤΟ ΨΕΥΔΟΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΝΤΕΝΚΤΑΣ ΕΠΙΜΕΝΕΙ ● ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Ν Ε Α Β Ι Β Λ Ι Α 1 9 8 9 - 1 9 9 0

Ξ Ε Ν Η Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

ΑΠΙΝΤΑΪΚ ΤΖΩΝ

Το παζάρι στο άσυλο

(Μυθιστόρημα)

ΒΙΤΟΡΙΝΙ ΕΛΙΟ

Μικροαστοί

(Διηγήματα)

ΒΛΑΝΤΥ ΜΑΡΙΝΑ

Βλαδίμιρος ή Η πύση που σταμάτησε

ΓΕ ΤΣΟΥΝ-ΤΣΑΝ

Το χωριό στο βουνό

(Μυθιστόρημα)

ΓΚΟΛΑΤΙΝΓΚ ΓΟΥΙΛΙΑΜ

Μύσις ταξιδευτού

(Μυθιστόρημα)

Γειτονικά καταλύματα

(Μυθιστόρημα)

ΓΟΥΝΤΧΑΟΥΖ ΠΕΛΑΜ

Μην μπλέξεις με το Διάβολο

(Μυθιστόρημα)

ΖΕΛΟΥΝ ΤΑΧΑΡ ΜΠΕΝ

Ο γραφιάς

(Μυθιστόρημα)

ΘΕΛΑ ΚΑΜΙΛΟ ΧΟΣΕ

Η οικογένεια του Πασκουάλ Ντουάρτε

(Μυθιστόρημα)

ΚΑΛΒΙΝΟ ΙΤΑΛΟ

Μαρκοβάλντο ή Οι εποχές στην πόλη

(Μυθιστόρημα)

ΜΟΡΑΝΤΕ ΕΛΣΑ

Το νησί του Αρδούρου

(Μυθιστόρημα)

ΜΠΕΝΙ ΣΤΕΦΑΝΟ

Το μπαρ κάτω από τη θάλασσα

(Μυθιστόρημα)

ΝΑΝΤΟΛΝΥ ΣΤΕΝ

Η ανακάλυψη της θραδύτητας

(Μυθιστόρημα)

ΝΤΙΝΤΕΡΟ

Ο ανιμός του Ραμό

(Μυθιστόρημα)

ΟΥΪΤΤΟΥΕΡΘ ΓΙΟΥΤΖΙΝ

Τα εννέα πρόσωπα του Χριστού

(Μυθιστόρημα)

ΣΑΚΣ ΟΛΙΒΕΡ

Ο άνθρωπος που μπέρδεψε τη γυναίκα του
με ένα καπέλο

(Μυθιστόρημα)

Α Ν Θ Ο Λ Ο Γ Ι Ε Σ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΠΕΡΟΥΒΙΑΝΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

(Επιλογή-μετάφραση: Ρήγας Καπάτος)

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΧΙΛΙΑΝΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

(Επιλογή-μετάφραση: Ρήγας Καπάτος)

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

(Επιλογή-μετάφραση: Γιάννης Πάτσος)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ Κ Α Σ Τ Α Ν Ι Ω Τ Η

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

Ζ. Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, τηλ. 360.32.34 – 360.13.31

ΜΑΖΕΥΟΝΤΑΣ ΡΟΓΕΣ

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ Τζαννετάκη ανήκει πια στο παρελθόν και τα κόμματα συγκεντρώνουν τις τελευταίες δυνάμεις, τα έσχατα πολεμοφόδια, πριν βρεθούν αντιμέτωπα στο πεδίο της εκλογικής μάχης. Μέχρι τη στιγμή που θα λήξει η προθεσμία κατάθεσης των συνδυασμών οι μεταγραφικές εκπλήξεις δεν αποκλείονται, κυρίως από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ που έχει αποδοθεί σε απελπισμένο αγώνα προσέλκυσης κάθε άστεγου πολιτικού. Με αυτή την τακτική, το μόνο ίσως που καταφέρνει ο κ. Παπανδρέου είναι να δημιουργήσει «νεοαποστάτες», πολιτικούς δηλαδή που εγκαταλείπουν τις παρατάξεις τους με αντάλλαγμα βουλευτικές έδρες και αξιώματα —και να χάσει έτσι και το τελευταίο πολιτικό επιχείρημα που, προσωπικά ο ίδιος, διαθέτει εναντίον του κ. Μητσοτάκη, την κατηγορία της αποστασίας.

ΕΙΝΑΙ ΟΛΟΦΑΝΕΡΟ πως προσωπικός εκλογικός στόχος του Α. Παπανδρέου δεν είναι ούτε η νίκη στις εκλογές, ούτε η αποτροπή της αυτοδυναμίας της ΝΔ. Αυτό που χρειάζεται είναι να συγκεντρώσει το κόμμα του τον μαγικό αριθμό των 121 βουλευτών ώστε να μπορεί να επιβάλει μια νέα εκλογική αναμέτρηση με αφορμή την εκλογή προέδρου Δημοκρατίας. Γνωρίζει πως αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να μπλοκάρει τις διαδικασίες της κάθαρσης, να ελέγξει ίσως το κόμμα του και να επηρεάσει τις πολιτικές εξελίξεις. Με 120

βουλευτές ο Α. Παπανδρέου έχει «κλείσει» σαν πολιτικός με 121 (και με δεδομένη την ατολμία των ηγετικών στελεχών του ΠΑΣΟΚ) θα μπορεί να ταλαιπωρεί και το κόμμα του και την πολιτική ζωή της χώρας.

ΓΙ' ΑΥΤΟ και λυσσαλέα έχει στραφεί κατά του Συνασπισμού, παρά τις ψευδείς διακηρύξεις περί «μονομέτρωπου» κατά της Δεξιάς αγώνα. Διαβάλλοντας και συκοφαντώντας, ο Α. Παπανδρέου προσπαθεί να θέσει σε κίνηση τα αντιδεξιά ανακλαστικά, την ίδια στιγμή που φλερτάρει με τη ΔΗΑΝΑ, προσλαμβάνει τον κ. Μπούτο και «τιμά» τον Κ. Καραμανλή για να δημιουργήσει σύγχυση στη ΝΔ. Μαζεύει όποια «ρόγα» βρει μπροστά του, ελπίζοντας ότι θα προκύψει ο μαγικός αριθμός 121. Κι είναι βέβαιο ότι θα μετέλθει, ως τις εκλογές, όλα τα μέσα για να το επιτύχει. ΤΟ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ είναι πως συμμάχους στην απελπισμένη του προσπάθεια δεν έχει ο Α. Παπανδρέου μόνο τους αυριανοπαπανδρεϊστές και τους απελπισμένους πασόκους. Πολλοί έσπευσαν να γίνουν αριστερά δεκανίκια του, προσποιούμενοι ότι δεν αντιλαμβάνονται ότι ο Α. Παπανδρέου δεν αγωνίζεται κατά της δεξιάς αλλά για τη δική του προσωπική σωτηρία. Ελπίζουν πως μετά τις εκλογές είτε θα τον κληρονομήσουν, είτε θα τον εκβιάζουν. Και το μόνο που δεν σκέφθηκαν προφανώς, είναι πως υπάρχουν ήδη μέσα στο ΠΑΣΟΚ πολλοί που έπαιξαν ως τώρα με πολλή μεγαλύτερη επιτυχία τέτοια παιχνίδια.

αντι

περι
εχο
μενά

• Περίοδος Β'
• Χρόνος 16ος
• Τεύχος 417
Παρασκευή 13 Οκτωβρίου 1989
δρχ. 150

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60 • 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300
72.32.819 - 72.48.240
FAX: 72.26.107 - TELEX: 214179 ANTI

Κυοφορίες	10
Όπως και ο Αλ Καπόνε	10
Δ. ΠΑΤΡΙΝΟΣ	
Η υπηρεσιακή κυβέρνηση αποτέλεσμα γενικής συναίνεσης	12
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Ο δείπνος της λωτοφαγίας	14
Χ.Κ.	
Οι «πέντε» και η δημοκρατία	16
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Λάθη ενός ανιστόρητου σχηματισμού	17
Β.Ζ.	
Αρσένης: τσάρος στη θέση του Χαλίφη	21
Γ. ΑΣΤΙΚΟΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ	
Το τεστ Καραμανλή	26
ΟΛΓΑ ΦΩΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	

ΣΠΗΛΙΟΣ ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ	
Ν. Κεφαλληνίας: αυτή την έδρα ποιός θα την πάρει;	28
ΜΠΟΣΤ	
Άπιστευτα και όμως αληθινά	30
ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΟΥΝΤΑΣ	
Αναγνώριση του Τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους ή νέα φάση του κυπριακού	32
Β.Κ.	
Συνασπισμός: πέρα από το σήμερα	34
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Ετοιμότητα για τη μάχη της Αριστεράς	36
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΣΑΚΚΑΤΟΣ	
Για τον Χρήστο Αναστασιάδη	48
ΗΛΙΑΣ ΚΑΝΕΛΛΗΣ	
Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης: 30 χρόνια μοναξιάς	52
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ	
Φως στο βάθος του τούνελ	55

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΤΑΗΜΕΡΟ	
ΑΝΘΗΝΩΡ	
Μεταπράτες και «διμέτωποι»	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	11
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	20
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	40
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	44
ΒΙΒΛΙΟ	50
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	57

πολιτικό 7ήμερο

Μεταπράτες και «διμέτωποι»

ΤΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ της Τρίτης, με την έξοδο των αρχηγών από το Προεδρικό Μέγαρο, τα τεχνάσματα του Α. Παπανδρέου έπαιρναν οριστικό τέλος, αφού η τελευταία απόπειρά του να παίξει με τις διερευνητικές εντολές, έπεφτε στο κενό.

ΦΥΣΙΚΑ, δεν παρέλειψε να διατυπώσει —και «εν συμβουλίω», υπό την προεδρία του κ. Σαρτζετάκη— τη γνωστή πρόταση για μια «κυβέρνηση ολιγοήμερης θητείας» που θα ψήφιζε το «συν ένα», κλπ., ενώ ήξερε περίφημα ότι αν κάποιος είχε γράψει τον επιτάφιο της απλής αναλογικής, αυτός δεν ήταν άλλος από τον ίδιο! Άλλωστε η κυβέρνηση Τζαννετάκη είχε διαγράψει την προκαθορισμένη αποστολή της, η προεκλογική περίοδος είχε αρχίσει και το μόνο που απέμενε, εκείνη την ώρα, ήταν ο σχηματισμός, από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, υπηρεσιακής κυβέρνησης, για τη διενέργεια εκλογών. Παρά ταύτα, ο κ. Παπανδρέου πίστευε ότι, έστω και την υστάτη, θα μπορούσε να δημαγωγήσει και να φέρει την ηγεσία του Συνασπισμού σε δύσκολη θέση.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ που, από την ίδρυση του ΠΑΣΟΚ έως σήμερα, έπαιξε τον «ρόλο του μεταπράτη των ιδεών και των αγώνων της Αριστεράς», ο άνθρωπος που, επί 15 χρόνια χρησιμοποίησε τις ωραιότερες σελίδες της ελληνικής ιστορίας «σαν περιτύλιγμα για την παραπλάνηση του λαού», σκέφθηκε πως η διερευνητική εντολή ήταν μια ακόμα ευκαιρία για να λαοπολογήσει και χυδαιολογήσει εις βάρος της Αριστεράς.

Η ΧΥΔΑΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ πήρε συγκεκριμένη έκφραση, την περασμένη Κυριακή, στα πλαίσια της «πανελλαδικής συνδυαστικής του ΠΑΣΟΚ», αλλά και τη Δευτέρα, στη σύναξη του Ολυμπιακού σταδίου. Και τι δεν είπε ο «άμμος» κ. Α. Παπανδρέου! Ότι ο πρόεδρος του Συνασπι-

σμού, Χαρίλαος Φλωράκης, είναι «η τσόντα του Μητσotάκη», ότι η «παραδοσιακή» Αριστερά, σε συνεργασία με τη Δεξιά, θέλει να διαλύσει τους θεσμούς και την πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου (!), ότι ο Συνασπισμός συναίνεσε στο κλείσιμο της Βουλής, την ώρα, ακριβώς, που χρειαζόταν η Βουλή για να... «ολοκληρωθεί η διαδικασία της κάθαρσης» (κάποιος στο σημείο αυτό είπε: Η αναισχυντία του είναι ασύνορη...), ότι η απλή αναλογική είναι απαραίτητη, για να υπάρξει, «σύνθεση και μη πόλωση», ότι οι ηγέτες του Συνασπισμού «ενέπαιξαν τα μέλη και τα στελέχη τους», ότι... ότι...

Ο διμέτωπος που (δεν) διαψεύδεται

ΤΟ ΥΒΡΕΟΛΟΓΙΟ Παπανδρέου κατά της Αριστεράς, η προσωπική του επίθεση κατά του Χαρίλαου Φλωράκη («είσαι τσόντα του Μητσotάκη»), το ότι έβαλε —κατά περιγραφή Γ. Φάτση— «στο ίδιο τσουβάλι τη Ν.Δ. και το Συνασπισμό», όλα αυτά εμπέδωσαν την αίσθηση ότι ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου αναβίωνε την «ωραία παράδοση» του Γεωργίου Παπανδρέου περί «διμετώπου».

ΑΛΛΑ ο «διμέτωπος» κρίθηκε —από κάποιους νηφαλιότερους από τον «αρχηγό»— τακτική επιζήμια... Τώρα που φτιάχνουμε τη «Δημοκρατική Συμπράταξη», τώρα που το ξαναπαίζουμε «αριστεροί», τώρα που κουβαλάμε στις συγκεντρώσεις μας τον καπετάν Μάρκο, προβάλλουμε το Γλέζο και ετοιμαζόμαστε να φέρουμε στο ΠΑΣΟΚ τον Μπριλλάκη, δεν είναι η ώρα ν' αποκαλυφθούμε ως διμέτωποι... Συνεπώς, θα πρέπει —ω, μεγάλε αρχηγέ— ν' ανακρούσουμε πρύμναν!

ΑΥΤΟ έγινε το βράδυ της Τρίτης, με μια ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του ΠΑΣΟΚ που έλεγε ότι ο «αγώνας» του ΠΑΣΟΚ είναι «μονομέτωπος απέναντι στις δυνάμεις της εξάρτησης και της συντήρησης» και ότι ο αρχηγός των πρασινανθρώπων ποτέ δεν διανοήθηκε τον «μονομέτωπο» αυτόν αγώνα να τον κάνει «διμέτωπο»! Ωστόσο, στην ίδια αυτή ανακοίνωση, το ΠΑΣΟΚ καλούσε τους φίλους και ψηφοφόρους του Συνασπισμού να «ανατρέψουν» την πολιτική της ηγεσίας της Αριστεράς (διάβαζε: ανατρέψτε την ηγεσία σας!), διότι, μόνο τότε, θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις «για μια ουσιαστική σύγκλιση όλων των δημοκρατικών προοδευτικών δυνάμεων»!

ΟΛΑ ΤΑ παραπάνω αυτά, δεν εμπόδισαν τον κ. Παπανδρέου να δηλώσει, κατά την έξοδό του από το Προεδρικό Μέγαρο, ότι εκείνος μεν σέβεται το Σύνταγμα —ενώ δεν το σέβεται ο αρχηγός της Ν.Δ. Κ. Μητσotάκης— και ότι μοναδική του έγνοια είναι το... ήπιο κλίμα μέσα στο οποίο πρέπει να διεξαχθούν οι εκλογές της 5ης Νοεμβρίου.

Μηδέν φράγκα, μηδέν εκατοστά...

ΜΕΣΑ στην εβδομάδα που επισκοπούμε, έμελλε να πραγματοποιηθεί και η... μετωπική οργάνωση (η «πλατιά») του ΠΑΣΟΚ, που αποκλήθηκε «Δημοκρατική Συμπράταξη», ένα απίθανο ανεμομάζωμα από πέντε ανθρώπους, τους Γ. Μπούτο, Γ. Αρσένη, Γ.Α. Μαγκάκη, Μ. Γλέζο και Μ. Νικολίνακο, που ήλθαν στο ΠΑΣΟΚ για να αναστήσουν την «πεσούσαν εικόνα» του αρχηγού! Κανείς τους δεν αισθάνθηκε ντροπή. Κανείς τους δεν αναρωτήθηκε: Πώς θα προσκυνήσω εκεί που έφτυσα; Κανείς τους δεν παραιτήθηκε —ούτε ο Μανώλης Γλέζος— όταν οι εφημερίδες τους έγραψαν ότι ιδρύθηκε το «νέο ΕΑΜ»! Ο αρχηγός, βέβαια, ήξερε ποια «απήχηση» και ποια «εκλογική δύναμη» εκφράζουν οι «5». (Ένας γαλλομαθής συνεργάτης του, είπε: Zero francs, zero centimes...). Αλλά για τον αρχηγό, πέρα βρέχει... Μπροστά στο φιάσκο της «ανασυγκρότησης» ή της «αναγέννησης» ή της «επανίδρυσης», ακόμα και η αναπαλαίωση ήταν μια κάποια λύση...

ΟΙ ΠΕΝΤΕ αυτοί, λοιπόν, αξιοπρεπείς κύριοι αισθάνθηκαν την ανάγκη, αμέσως μετά την προσχώρηση ή επαναπροσχώρησή τους στο ΠΑΣΟΚ, να εκδηλωθούν και πολιτικά. Και η πρώτη τους «πολιτική» πράξη ήταν πώς να βρίσουν τον Συνασπισμό: Αν υπήρχε ιδεολογικό δικαστήριο —είπε ο Μανώλης Γλέζος— θα είχε καταδικάσει την ηγεσία της Αριστεράς σε θάνατο! (Για όσους δεν το ξέρουν, ο Γλέζος είναι αριστερός...). Στην Ελλάδα —είπε, από την πλευρά του ο Γ.Α. Μαγκάκης— συντελούνται εκτρωματικά πράγματα, όπως η ανιστόρητη αριστεροδεξιά συμμαχία. (Πότε, ακριβώς, και από πού, αγαπητέ κ. Μαγκάκη, μάθατε για τη διαγραφή σας από το ΠΑΣΟΚ; Από την τηλεόραση ή από το ραδιόφωνο;). Καλούμε τους αριστερούς συναγωνιστές —είπε ο άλλοτε τσάρος της οικονομίας μας, κ. Γ. Αρσένης— να κατανοήσουν το τραγικό σφάλμα της ηγεσίας τους και να πυκνώσουν τις δικές μας γραμμές. (Κάποτε μια αλεπού έπεσε σε παγίδα και της κόπηκε η ουρά. Και ύστερα κάλεσε όλες τις αλεπούδες του δάσους να κόψουν «αυθορμήτως» τις ουρές τους, για λόγους ομοιομορφίας... Άλλωστε, υπάρχει και η άλλη προτροπή: «Πιάσατε, εις ημάς τας αλώπεκας, τας μικράς αλώπεκας, αίτινες αφανίζουν τας αμπέλους· διότι αι αμπέλοι ημών ανθούσιν»). Το «κλου» πάντως αυτής της «ωραίας» αντιαριστοτελής συγκέντρωσης ήταν η Μαρία Καρά. Στο «Πνευματικό Εμβατήριο» του Σικελιανού υπάρχει ένας στίχος - προσκλητήριο: «Αύριο να βγει ο καθένας μας με δώδεκα ζευγάρια βόδια, τη γη αυτή να οργώσει»... Η Καρά είπε: Αύριο να βγούμε στα τρένα και τις λαϊκές, με την «Εξόρμησή» μας και με την «Αυριανή» μας, να δια φωτίσουμε τον κόσμο: Η Δεξιά σή-

μερα έχει δυο πρόσωπα: Τη Νέα Δημοκρατία και τον Συνασπισμό...

ΕΠΙΜΥΘΙΟ: Δεν υπάρχει μεγαλύτερος ευτελισμός από τον ΕΑΜίτη, τον αντιστασιακό, τον αριστερό που αποφασίζει όχι απλώς να πρασινίσει (αυτό είναι δικαίωμά του), αλλά που, για να δικαιολογήσει την επιλογή του αυτή, βρίζει όλους όσοι δεν πρασίνισαν! Τι σχέση μπορεί να έχει ένας αριστερός —ένας οποιοσδήποτε άνθρωπος που σέβεται τον εαυτό του— με το βόρβορο του αυριανισμού ή με την κάλυψη σκανδάλων; Ή μήπως σκάνδαλα δεν έγιναν; Ή μήπως έγιναν μόνο από τους Πέτσο και Κουτσόγιωργα;...

ΣΥΝ: Ήρεμοι τόνοι

ΣΤΗΝ ΑΓΡΙΑ αυτή επίθεση του αυριανοπάανδρείσμου, ο Συνασπισμός (ο «ΣΥΝ» όπως έχει πια πολιτογραφηθεί), απάντησε —και απαντά— σε ήρεμους τόνους. Ο Χαρίλαος Φλωράκης, αναφερόμενος στα περί «τσόντας», κλπ., είπε ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου έδειξε απλώς το πρόσωπό του, το ήθος του, την «ποιότητά» του, ενώ ορισμένοι αναλυτές της Αριστεράς,

αναφερόμενοι στον «διμέτωπο» θύμισαν κάποιες μισοξεχασμένες «τοποθετήσεις» του Γεωργίου Παπανδρέου, έξι χρόνια μετά τα Δεκεμβριανά: «Ποιοι είναι οι συνοδοιπόροι; Συνοδοιπόροι είναι όσοι δηλώνουν ότι δεν είναι κομμουνιστάι, αλλά δεν λένουν τίποτε εναντίον του κομμουνισμού»... (Ευρετήριο Συζητήσεων Κοινοβουλίου, 1946-1967, τομ. 1ος, σελ. 159). Πόσο ζωντανά συνεχίζεται η «παράδοση»; Όσοι «δεν λένουν τίποτε» εναντίον του Συνασπισμού, αυτοί είναι εχθροί της αλλαγής, εχθροί του... σοσιαλισμού του Τόμπρα και του Λούβαρη, κοντολογίς εχθροί της Ελλάδας, εφόσον «Ελλάδα» θα πει Ανδρέας Παπανδρέου —όπως το είπε ο ίδιος στη Βουλή, κατά τη συζήτηση του πορίσματος της Ανακριτικής Επιτροπής για το σκάνδαλο Κοσκωτά.

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, ο ΣΥΝ διατυπώνει καθαρά το μήνυμά του: Στη θέση των διχαστικών κηρυγμάτων, αντιτάσσουμε την πλατιά ενωτική πολιτική μας... Τιμούμε τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ, τα συνεπή στελέχη σε όλες τις βαθμίδες, τα μέλη του. Είναι ανάγκη, όμως, τα στελέχη και τα μέλη αυ-

τά να αναρωτηθούν για τους λόγους που το κόμμα τους έπεσε, ακριβέστερα για τις ευθύνες προσώπων της ηγεσίας του. Ο Συνασπισμός λέει: «Ούτε Νέα Δημοκρατία, ούτε ΠΑΣΟΚ, μόνο ψήφο στο ΣΥΝ, για να ανοίξει ο δρόμος σε μια νέα δημοκρατική προοπτική»... Ο Συνασπισμός διεκδικεί —όσα και να είναι τα εμπόδια— να γίνει μια μέρα το πλειοψηφικό ρεύμα στον ευρύτερο κόσμο της Αριστεράς. Αντιπαράσσεται στις αυτοδυναμίες, πιστεύοντας ότι η λύση περνά μέσα από τη μαζική μετατόπιση στον Συνασπισμό.

ΕΙΝΑΙ εύκολη η πραγμάτωση ενός τέτοιου στόχου; Ασφαλώς δεν είναι εύκολη. Άλλωστε μέσα στα ίδια τα κόμματα που συγκροτούν τον Συνασπισμό, δεν λείπουν τα στοιχεία εκείνα που αδυνατούν να συλλάβουν το «μήνυμα των καιρών», που αδυνατούν να παρακολουθήσουν —και προπαντός να ερμηνεύσουν— τα συμβαίνοντα στην Ανατολική Ευρώπη και στον κόσμο, στοιχεία προσκολλημένα στο δογματισμό, τη συντήρηση, την «παράδοση»: Πού ακούσθηκε —λένε μερικοί— ο υπουργός Εξωτερικών της άλλοτε πανίσχυρης ΕΣΣΔ, ο Έντβαρντ Σεβερντνάτζε, να λέει ότι η αντιπαράθεση, σήμερα, δεν είναι ανάμεσα στον καπιταλισμό και τον σοσιαλισμό, αλλά «ανάμεσα στην κοινή λογική και τον εξτρεμισμό, ανάμεσα στον πολιτικό διάλογο και τις στρατιωτικές πιέσεις, ανάμεσα στη δημοκρατία και τον ολοκληρωτισμό»; Και πού ακούσθηκε —λένε μερικοί άλλοι— «το τιμημένο ΚΚΕ να γίνεται ένα με την ΕΑΡ, στο όνομα κάποιου Συνασπισμού» ή —ο άλλος ήχος του κώδωνος— «η αντιδογματική και ανανεωτική ΕΑΡ να γίνεται ένα με το ΚΚΕ, στο όνομα μιας εκλογικής συμμαχίας»; Μόνο που ο Συνασπισμός αποδείχθηκε πως δεν είναι μια απλή εκλογική, «ευκαιριακή» όπως έλεγε ο Α. Παπανδρέου, σύμπραξη, αλλά κάτι πολύ βαθύτερο, ώριμο τέκνο όχι της οργής, αλλά καρπός μιας άτεγκτης πραγματικότητας, που την βιώνουν σήμερα όλοι οι ζωντανοί άνθρωποι αυτής της γης, στην Ελλάδα, στην Ευρώπη, στον κόσμο όλο...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΓΡΑΦΗΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΟ 2000 'ε DOGRU

Όσοι ενδιαφέρονται να εγγραφούν συνδρομητές στο έγκυρο και ενημερωμένο τουρκικό πολιτικό περιοδικό 2000 'ε Dogru μπορούν να απευθύνονται στην εξής διεύθυνση:

Αντώνης Ζήκας

Τ.Θ. 3738

10210 Αθήνα

Εξάμηνη συνδρομή 8000 δρχ.

ημερο δνηκτής

ΤΕΤΑΡΤΗ, 4.10.98 · ΤΡΙΤΗ, 10.10.89

ΤΕΤΑΡΤΗ, 4.10.89

Το **αφεντικό** ανακοινώνει ότι ο **Ημεροδότης** θα γίνει **εβδομαδιαίος** λόγω εκλογών. Πρόκειται για πασίγνωστο **σαδιστή** που ξέρει μόνο να **καπνίζει** σαν **φουγάρο** την ώρα που διαβάζει, με **κόκκινο** **στυλό** στο χέρι, αυτά που άλλοι **γράφουν**.

Τελευταία **συνάντηση** **Τζαννετάκη**, **Μητσotάκη**, **Φλωράκη**, **Κύρκου**. Οι τρεις **-άκηδες** και ο **-ρκος** **συνεχάρησαν** **εαυτούς** και **αλλήλους** και **ευχήθησαν** «**και του χρόνου**».

Τελευταία **συνεδρίαση** του **Υπουργικού Συμβουλίου**. Όρθιοι και **συγκινημένοι** οι **υπουργοί** τραγουδούν εν αρχή τον **Εθνικό Ύμνο** και εν συνέχεια τη **Διεθνή**, πριν αποχωρήσουν.

Κατάλυση του **Κουτσογιωργικού** κράτους: η **Βουλή** **καταργεί** και τους **κώδικες** του και τον **διαβόητο** **Κουτσονόμο**.

Προσέχετε! Ο **δολοφόνος** του **Μιχ. Καλτεζά** **αστυφύλακας** **Αθ. Μελίστας** **κυκλοφορεί** **ελεύθερος** **ανάμεσά** **μας**.

Κουτσοί και **κυρίως** **στραβοί** **συρρέουν** **στον** **Πειραιά** **όπου** **παρεπιδημεί** **πλωτή** **σο-**

βιετική **οφθαλμολογική** **κλινική** **πολυτελείας**. Η **περεστρόικα** τους **άνοιξε** τα **μάτια**.

Έντεκα **χιλιάδες** **Ανατολικογερμανοί** **διώχνονται** με **σφραγισμένα** **τραίνα** από την **Πράγα** προς τη **Δύση** — **ακολουθώντας** **αντίστροφη** **πορεία** από αυτή του **Λένιν** το 1917 σε **ανάλογο** **τραίνο**.

Ο **Γ. Γράψας** όμως, **ασυγκινητος**, **εμμένει** στα **δικά** του **ξύλινα** **γεροντικά** **ιδεολογήματα** **απευθυνόμενος** στους **Κνίτες** του στο **Σπόρτινγκ**.

Δυοί **θάτερον**: **Ή** τις **Τετάρτες** **έχει** **πολλά** **γεγονότα** **ή** **ε-γώ** **ξεκινάω** **ξεκούραστος**.

ΠΕΜΠΤΗ, 5.10.89

«**Δημοκρατική** **Συμπάραταξη**», **έτεξε** στα 70 του ο **Α.Γ. Παπανδρέου** **συνευρεθείς** με τους **Γ. Αρσένη**, **Μ. Νικολινάκο**, **Ι. Μπούτο**, **Γ.Α. Μαγκάκη**, **Μ. Γλέζο**. Επί τω **ακούσματι**, ο **Θ. Τόμπρας** **έπαθε** **έμφραγμα** και **νοσηλεύεται** σε **ιδιωτική** **κλινική**: **ανίερες** **συμμαχίες** τις **άντεξε**, **ανίερη** **παρτούζα** **πήγαινε** **πολύ**.

Βροχές, **θύελλες**, **καταιγίδες**, **τρικυμίες**, **κρύα** **μαστίζουν** τη **χώρα**. **Αν** η **θερμοκρασία** **συνεχίσει** να **μειώνεται**,

κινδυνεύει να **σταματήσει** η **ζυμωση** του **μούστου** μου.

Στον **Δαλάι - Λάμα** **απονεμήθηκε** το **φετινό** **Νόμπελ Ειρήνης**. Χάθηκε **ένας** **Κινέζος** **Φοιτητής**;

Υπόμνημα **περί** της «17N» **κατέθεσε** στον **Εισαγγελέα** ο **κ. Μ. Θεοδωράκης**. Και **ντετέκτιβ**, **πολύ** **πάει**.

Αυτό που **δεν** **ξέρετε** είναι ότι **εδώ** και **20** **ημέρες** **έκοψε** το **ταιγάρο** και η **Λήδα Κ.** **συντάκτης** του **ανταγωνιστικού** **περιοδικού** «**Αντί**». Τι **κάνει** **αυτή** με το **περίσσειμα** της **λίμπιντό** της **δεν** **ξέρω**.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 6.10.89

Γενικώς, **όλοι** **προετοιμάζονται** γι' αυτά που θα **γίνουν** **αύριο**:

- Η **κυβέρνηση** την **παράιτηση** της.
 - Ο **Πρόεδρος** τη **διανομή** των **εντολών**.
 - Ο **Κ. Μητσotάκης** να **πει** «**όχι, ευχαριστώ**».
 - Ο **κ. Παπανδρέου** να **κοιμηθεί** **αγκαλιά** με την **εντολή**, **ονειρευόμενος** ότι **δεν** είναι **διερευνητική** **αλλά** **επιτακτική**.
 - Το **ΠΑΣΟΚ** για τη **Συνδιάσκεψη** του.
 - Ο **Συνασπισμός** το **ίδιο**.
- Το **μόνο** που **έγινε** **σήμερα** είναι ότι ο **κ. Τρίτσης** **προτείνει** να **μετασχηματιστεί** η **Ελλάς** σε **Ηνωμένες Πολιτείες** της **Ελλάδος**.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 7.10.89

Κι **ενώ** **όλα** **σήμερα** **εξελίσσονται** **όπως** **χτες** **πρόβλεψα**, **εγώ** **βρίσκομαι** **ξανά** **στο** **χωριό** μου για να **οσφρανθώ**, **στο** **υπόγειο** **κελλάρι** του **σπιτιού** μου, την **ευωδιά** του **μούστου** που **ευτυχώς**, **παρά** τις **βροχές** και το **κρύο**, **συνεχίζει** να **βράζει**. Οι **ελλειψοειδείς** **ζυμομήκτες** **καταναλώνουν** με **απληστία** το **σταφυλοσάκχαρο**, **πέρδουν** **διοξειδίο** του **άνθρακος**, **ουρούν** **αιθυλική** **αλκοόλη**, **μεθούν**, **ερωτεύονται**, **γαμούν** και **πολλαπλασιάζονται** **συνεχώς**. Οι **νέες** **γενιές** **μπαίνουν** στο **μεγάλο** **σεξουαλικό** **φαγοπότι** που **τελικό** **αποτέλεσμά** του θα **είναι** το **κρασί**. Το **σκέφτεστε** να **διοχέτευαν** οι **μύκητες** τη **λίμπιντό** τους στο **κάπνισμα**; **Ούτε** **κρασί**, **ούτε** **ούζο**, **ούτε** **κονιάκ**, **ούτε** **ουίσκυ**, **ούτε** **βότκα** - **τίποτα**. **Νικοτίνη** και **πίσσα** **παντού**, **τίποτ'** **άλλο**.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 9.10.89

Οι **μύκητες** των **βαρελιών** μου **συνεχίζουν** τα **θεάρεστα** **σεξουαλικά** και **διατροφικά** **όργια** τους **αδιαφορώντας** για τους **λεονταρισμούς** του **Α. Παπανδρέου** και τις **θλιβερές** **δικαιολογίες** των **μωροφιλόδοξων** **συμπαραταγμένων** — **γερόντων** **κατά** την **ψυχή** και το **νουν**, **ασχέτως** **ηλικίας** — που **προσπαθούν** να **εξηγήσουν** τις **διαρκείς** **παλινωδίες** τους.

Λόγω **βροχής** η **γιορτή** του **Συνασπισμού** στην **Αθήνα** **δεν** **έγινε** και ο **Λ. Κύρκος** **δεν** **μίλησε**. Στο «**Παλλάς**» η **σύσκεψη** του **συνεχίστηκε**. Του **καιρού** **μη** **επιτρέποντος**, η **συσκευιακή** και **αντιεορταστική** **παράδοση** της **Αριστεράς** **συνεχίζεται**

Η **λίμπιντο** της **σπαταλιέται** στο **ταιγάρο**...

Την **αυτοκατάργηση** του **αποφάσισε** το **Κ.Κ. Ουγγαρίας**, προς **μεγάλην** **θλίψιν** των **Κ. Γράψα**, **Κοτζιά**, κ.ά. **γνωστών** **Κνιτών** που **μελετούν** **εμβριθώς** τα **δρομολόγια** των **τραίνων** του 1917.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 9.10.89

Αφού **κοιμήθηκαν** **δυο** **νύχτες** **αγκαλιά** **Εντολή**, **Αντρέας** και **Μιμή** **σήμερα** **χώρισαν**. Ο

Από **δω** και **στο** **εξής** **κάθε** **κατεργάρης** **στον** **πάγκο** του **κατέργου** του ή της **θαλαμηγού** του.

Αντρέας επέστρεψε την Εντολή στον Χρήστο κι αυτός πήγε να την πασάρει στον Χαρίλαο. Πιστός στα πατροπαράδοτα έθιμα ο τελευταίος, δήλωσε πως έτσι όπως την έκαναν την Εντολή μόνο με πανωπρόικι την παίρνει. Κι έτσι η πρώην πολύφερνος νύφη προβλέπεται να μείνει στο ράφι.

Η Κ.Ε. του ΚΚΕ στερήθηκε των υπηρεσιών των κ. Γράψα, Μανιάτη, Τερζίδη και της κ. Βαλαβάνη. Η Κ.Ε. της ΕΑΡ έχασε τους Α. Μπριλλάκη, Γ. Ρέγκα, Π. Παπακώστα.

Στη μνήμη του δολοφονημένου Κατεζά διαδηλώνοντες «αναρχικοί» έκοψαν ακακία στην πλατεία Εξαρχείων.

Στο Ολυμπιακό Στάδιο 75.000 φανατικοί πανηγυρίζουν για τα γεννητούρια της «Δημοκρατικής Συμπάρταξης». Τέτοια αγάπη για τα «καθυστερημένα» θα τη ζηλευε και ο Κολλάτος.

Ούφο επισκέφθηκαν τη Σοβιετία σύμφωνα με το Tass. Ο κ. Μπούτος δήλωσε πως δεν έχει καμιά σχέση: απλώς εκπροσωπεί τους συγγενείς των θυμάτων της «Πηγάδας του Μελιγαλά», στη «Δημοκρατική Συμπάρταξη».

Παγκόσμια Ημέρα κατά του καπνίσματος σήμερα. Ευχαριστώ για την τιμή, μου αξίζει: τσιγάρες, πασατέμποι, καραμέλες, ηλιόσποροι έχουν μειωθεί στο ελάχιστο. Εκ των υστέρων κρίνοντας, δεν είναι και τόσο δύσκολος ο απογαλακτισμός από τη νικοτίνη...

ΤΡΙΤΗ, 10.10.89

Στα γρήγορα ξεμπερδέψαμε αυτή τη φορά με τις τρεις διερευνητικές και την τέταρτη εντολή. Πού το σασπένς, τα πηγαινέλα, οι δηλώσεις του Ιουνίου. Κάτι πήγε να κάνει ο Α. Παπανδρέου αλλά δεν κατάφερε να θερμάνει την ατμόσφαιρα. Παραγίναμε Ευρωπαίοι.

Ευτυχώς όμως που υπάρχει και η Ιερά Σύνοδος. Χαμός έγινε από αντιφρονούντες εναντίον του νέου Μητροπολίτη Λάρισας. Έχουν και οι Χριστιανοί τους Αυριανιστές τους.

Αποχή από τις εκλογές αποφάσισε η ΔΗΑΝΑ. Τέτοια έκαναν και οι κομμουνιστές το 1946 και χτύπαγαν το κεφάλι τους μετά.

Μπορεί να με χάσετε γιατί αν μου ζητηθεί να προσφέρω τις υπηρεσίες μου ως Πρωθυπουργός, υπουργός ή και υποψήφιος δεν θα αρνηθώ. Η Πατρίδα με χρειάζεται περισσότερο από εσάς — και επιτέλους πρέπει κάπου να διοχετευτώ κι εγώ τη λίμπιντο που μου περισσεύει.

**Ο ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟΣ
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ**

ΕΝΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

ΜΑΣ ΠΗΡΑΤΕ, ΜΑΣ ΠΗΡΑΤΕ...

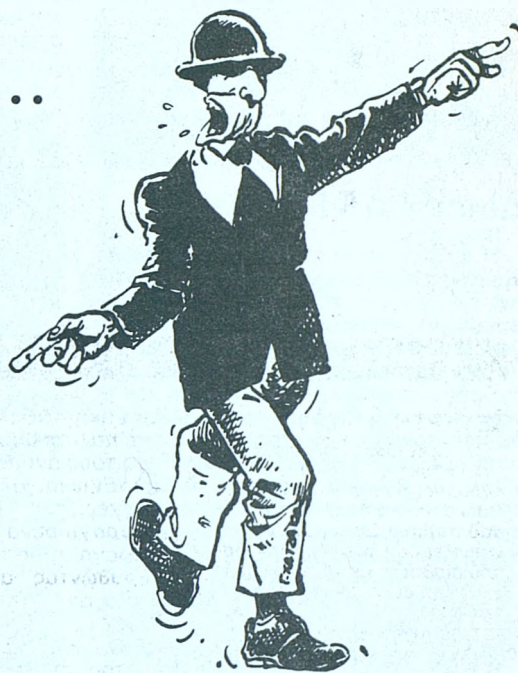
Κατ' εντολήν του Συντάγματος, των Νόμων, των Γραφών και των Κομμάτων ήρθε ώρα να βάλετε ξανά το δισάκι σας στον ώμο και να ξεκινήσετε. Τούτη τη φορά δεν θα ταλαιπωρηθείτε για πολύ: είκοσι δύο ημέρες όλες κι όλες μας χωρίζουν από τις κάλπες, για τρεις εβδομάδες μόνο θ' αφήσετε τα ειρηνικά σας έργα και θα ριχτείτε στη «μάχη του σταυρού». Σφίξτε τα δόντια λοιπόν και προχωρείστε: μια έδρα στο Ημικύκλιο σας περιμένει στο τέρμα, αξίζει τον κόπο.

Είναι πιθανό ό,τι χάνει σε διάρκεια να το κερδίσει σε ένταση η προεκλογική περίοδος. Οι δυο μεγάλοι φίλαρχοι φύλαρχοι τα παίζουν όλα για όλα —όποιοι ηττηθεί χάνει τα πάντα, πρέπει να αποσυρθεί, να ασχοληθεί με τα εγγόνια και τον κήπο του και να αφήσει στον άλλο τα ηνία του κράτους. Θα προσπαθήσει λοιπόν να φανατίσει όσο μπορεί τους πιστούς του, κηρύσσοντας Ιερό Πόλεμο εναντίον του άλλου —και όποιον πάρει ο χάρος. Ευτυχής κατάληξη θα ήταν προφανώς η ήττα αμφοτέρων —ας το ευχόμαστε και ας κάνουμε ό,τι μπορούμε για να φθάσουμε ως εκεί.

Βέβαια, η προσπάθεια να υψωθούν οι τόνοι δεν βρίσκει εύκολα ακροατήριο. Ακόμα και οι αυριανιστές έχουν εθιστεί στην κατάσταση μόνιμης υπερδιέγερσης που τους κρατά με τα οχτάστηλά της η αγαπημένη τους εφημερίδα κι απλώς περιφέρονται οργισμένοι, ανίκανοι να δώσουν διέξοδο στη λύσσα τους εναντίον των «προδοτών» Φλωράκη - Κύρκου. Όλοι οι υπόλοιποι έχουν απλώς βαρεθεί και τους υψηλούς τόνους, και τις κραυγές, και τα τεχνάσματα των επαγγελματιών πολιτικών —που κάνουν άλλωστε ό,τι μπορούν για να υποβαθμίσουν το επάγγελμά τους.

Όσο κι αν οι Πασόκοι χαίρονται που ο Νικολινάκος «την έφερε» στο ΚΚΕ, όσο κι αν κραυγάζουν προς τους Συνορισπιστές «σας πήραμε, σας πήραμε φλουρί κωνσταντίνο» για την επάνοδο των απολωλόντων Αρσένη - Μαγκάκη, όσο κι αν χειροκροτούν τον Γλέζο που από την ΕΔΑ μέσω ΠΑΣΟΚ βρέθηκε με την ΣΣΕΚ στην «Άμεση Δημοκρατία» κι από κει μέσω ΕΔΑΚ ξανά στο ΠΑΣΟΚ με ένα μικρό διάλειμμα στη Νάξο, —οι ίδιοι αυτοί Πασόκοι κατά βάθος θλιβονται γι' αυτές τις περιπλανήσεις ανέστιων πολιτικών που ευρισκόμενοι, οι περισσότεροι, στο τέλος της καριέρας τους αγωνίζονται να τη δυσφημήσουν.

Ας ελπίσουμε τουλάχιστον πως δεν θα τους μιμηθεί κι ο Αντώνης Μπριλλάκης. Ή-

δη η αποχώρησή του από την ΕΑΡ, που στη δημιουργία της πρωτοστάτησε, ήταν ισχυρό ηθικό και πολιτικό πλήγμα για όσους τον ήξεραν —πολύ περισσότερο για όσους τον αγαπούσαν. Σαράντα χρόνια ο «Μπριλλος» με τα καλά του και τα στραβά του, βρίσκεται ενεργός στο χώρο της Αριστεράς: είκοσι χρόνια μέσα από το ΠΑΜ, το ΚΚΕ εσ., την ΕΑΡ έδωσε αγώνες για την ανανέωσή της που τώρα δικαιώνονται. Τι σχέση έχει ο Α. Μπριλλάκης με όλους όσους σπεύδουν να επωφεληθούν από την ανάγκη του Α. Παπανδρέου να βρει στηρίγματα; Δεν είναι ανέστιος ο Μπριλλάκης, ούτε κομήτης και ελπίζουμε πως οι (κατανοητές αλλά όχι δικαιολογημένες) προσωπικές και πολιτικές ευαισθησίες που τον οδήγησαν στην αποχώρησή του, οι ίδιες θα τον προφυλάξουν από το να καταλήξει ένα απλό μέλος του εσμού που διεκδικεί, με κάθε μέσον, έδρες και αξιώματα.

Ενάντια λοιπόν στη θέληση των αρχηγών και των ευνοουμένων τους χρέος των πολιτευομένων τούτη την περίοδο είναι να ξανδώσουν κάποια αίγλη στο επάγγελμά τους. Πρέπει να θυμηθούν πως είναι ένα επάγγελμα ιδιότυπο, με κανόνες δυσκολότερους. Δεν επιτρέπεται στην πολιτική ό,τι επιτρέπεται στην «πιάτσα» ή στο ποδόσφαιρο —εκτός κι αν οι πολιτικοί έχουν οριστικά αποφασίσει να κάνουν καριέρα με τους ευκολότερους δυνατούς όρους: υποβαθμίζοντας το επάγγελμά τους αντι να αναβαθμιστούν οι ίδιοι. Αν είναι έτσι, τόσο το χειρότερο για όλους μας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ

Δίκες θα γίνουν

Η απελευθερωτική Βουλή έπραξε το καθήκον της. Παρέπεμψε στο Ειδικό Δικαστήριο με βάση το νόμο περί «ευθύνης υπουργών» εκείνους εκ των πρώην υπουργών του ΠΑΣΟΚ για τους οποίους θεώρησε ότι προέκυπταν αρκετά στοιχεία, ισχυρές αποχρώσεις ενδείξεις για την ενοχή τους στα διάφορα σκάνδαλα. Κι εδώ περάτωσε το έργο της. Από το σημείο αυτό κι έπειτα η υπόθεση βρίσκεται στα χέρια του Ειδικού Δικαστηρίου που θα κρίνει και όλα τα νομικά προβλήματα τα οποία ενδεχομένως θα εγερθούν και την ουσία των υποθέσεων αφού πρώτα ολοκληρώσει το ανακριτικό του έργο. Θα κρίνει τελικά με βάση τις διαδικασίες που υπαγορεύει ο νόμος τους κατηγορούμενους και θα αποδώσει δικαιοσύνη.

Η διαδικασία αυτή με τίποτα δεν μπορεί να ανατραπεί ή να αποτραπεί. Και πρέπει να είναι άσχετη με το εκλογικό αποτέλεσμα. Ο λαός στη συνείδησή του και στην πολιτική του πράξη έχει αποφανθεί. Δε δικάζει όμως. Η απόδοση δικαιοσύνης γίνεται με βάση τους νόμους της χώρας όχι με βάση την ψήφο στις εκλογές.

Ματαιοπονούν κατά συνέπεια όσοι νομίζουν ότι επειδή η νέα εκλογική συγκρούση έχει τώρα άλλη εστία, το θέμα των σκανδάλων και των ενόχων θα παρεμφερεί στις καλές ενδεδειγμένες. Αντίθετα, η υπόθεση του μεγαλύτερου σκανδάλου, του Κοσκωτά βρίσκεται σε εξέλιξη και κανείς δεν γνωρίζει ποιες κατευθύνσεις θα πάρει. Αναμένεται με ενδιαφέρον αυτές τις μέρες η απόφαση του ελβετικού δικαστηρίου για το άνοιγμα του λογαριασμού ή των λογαριασμών τρυ Κουτσόγιωργα. Στο Λονδίνο αναμένεται το άνοιγμα του λογαριασμού του Λούβαρη ενώ η Τράπεζα της Κρήτης παρέδωσε στις δικαστικές αρχές όλα τα στοιχεία που κατόρθωσε μέχρι στιγμής να αποκτήσει για την αρχική προέλευση των 650.000 γερμανικών μάρκων του Λούβαρη σε λογαριασμό Τράπεζας του Λονδίνου και για την αγορά διαμερίσματος για την κόρη του στο Λονδίνο μέσω off - shore εταιρείας που αποκάλυψε το «ΑΝΤΙ» στο προηγούμενο τεύχος. Η ιστορία λοιπόν έχει μάκρος. Ίσως αρχίζει μόλις τώρα.

Παραλήρημα 1

«200 χρόνια μετά τη Γαλλική Επανάσταση που γκρέμισε τα κάστρα των επικυρίαρχων τάξεων και έφερε το μήνυμα

της απελευθέρωσης και των δικαιωμάτων του πολίτη, σε ολόκληρο τον κόσμο, που ενέπνευσε τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, ανάμεσά τους και τον αγώνα τον απελευθερωτικό του λαού μας το 1821, η ηγεσία του Συνασπισμού (ΚΚΕ - ΕΑΡ) επέλεξε να στηρίξει τη ΝΔ και τον Μητσοτάκη που εκπροσωπεί τα πιο αντιδραστικά συμφέροντα μαζί με τις δυνάμεις της υποτέλειας».

Μ. Περιστέρης 8.10.89

Από τον χαιρετισμό του υπεύθυνου της Γραμματείας της Πρωτοβουλίας για την ενότητα των Προοδευτικών Δυνάμεων στη συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ. Ξέχασε τον Σπάρτακο, τη μάχη των Θερμοπυλών, την μπολσεβίκικη επανάσταση, τη μεγάλη πορεία του Μάο, τη ναυμαχία του Ναυαρίνου και τη μάχη της Κρήτης. Θα έδενε καλύτερα την παραπομπή του σε Μητσοτάκη - Ανδρέα και θα ανακάλυπτε και τον Εφιάλτη. Κρίμα. Την άλλη φορά...

Παραλήρημα 2

«Μένω με το βαθύ αίσθημα ότι οι ελπίδες του λαού μας, που έφερε τη νίκη το 1981, ακουμπούν πάλι σε αυτές τις δυνάμεις, που διαμορφώνουμε όλοι εμείς σήμερα εδώ και σε όλη την Ελλάδα. Δεν μπορούμε ούτε μας επιτρέπεται να φανούμε μικροί μπροστά στο νέο ιστορικό καθήκον που μας βάζει ο λαός. Πιστεύω πως δεν μπορούμε να προδώσουμε τις ελπίδες του λαού που πιστεύει σταθερά στο όραμα της Αλλαγής και μιας εθνικά υπερήφανης Ελλάδας».

Κανείς δεν μπορεί να αντέξει μόνος του αυτό το μεγάλο βάρος. Χρειαζόμαστε νέο λόγο όπως είπαν πολλοί σύντροφοι, χρειαζόμαστε νέο πρόσωπο, νέες ιδέες, νέες σκέψεις, χρειαζόμαστε νέες προοπτικές, που είναι τόσο νέες όσο βγαίνουν μέσα από τα σπλάχνα των ιδεών και του λαϊκού κινήματος και της πορείας που είχε μέχρι τώρα, 9 χρόνια. Εάν η γραμμή της ηγεσίας της παραδοσιακής αριστεράς είναι προς ένα καινούριο 1944, αφού ανοίγει το δρόμο στη δεξιά, η δική μας ευθύνη είναι πιο μεγάλη γιατί πρέπει να διορθώσουμε και να προλάβουμε τα λάθη της παραδοσιακής αριστεράς που αυτοκτονεί».

Μ. Νικολινάκος 8.10.89

Απόσπασμα από το χαιρετισμό του ενός εκ των πέντε της «Δημοκρατικής Συμπαρατάξης» ή του «νέου ΕΑΜ» όπως γράφει ο «Δημοκρατικός Λόγος».

Αυτός ξεκινά από το 1981. Εννέα χρόνια λαϊκού κινήματος. Ξαφνικά θυμάται το 1944 και επιτίθεται «λαύρος» κατά των μενσεβίκων. Έμπαινε μπολσεβίκικη! Η Αριστερά και το λαϊκό κίνημα επιτέλους βρήκαν το Λένιν του ...2.000

Παραλήρημα 3

«Βάφτισαν την ακυβερνησία, εκσυγχρονισμό και τη συναλλαγή, συναίνεση. Διαδηλώνοντας σε όλους τους τόνους την αυτοϊκανοποίησή τους».

Το ότι η ηγεσία της παραδοσιακής Αριστεράς συνέπραξε με την ηγεσία της Δεξιάς στο εγχείρημα αυτό, πρέπει να αποδοθεί στην ιστορική της παθολογία και στην αθεράπευτη αμηχανία της απέναντι στο φαινόμενο ΠΑΣΟΚ. Υποτροπιάζει κάνοντας το «Τι Παπάγος, τι Πλαστήρας». «Ναι στο Μητσοτάκη - Όχι στον Παπανδρέου και το ΠΑΣΟΚ».

Επέλεξε τη συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ και τη συμμετοχή μου στη «Δημοκρατική Συμπαρατάξη» με νηφαλιότητα, και πλήρη συνείδηση της κρίσιμότητας των στιγμών».

Ι. Μπούτος 8.10.89

Ένας εκ των πέντε του «νέου ΕΑΜ». Το απόσπασμα από το χαιρετισμό του στην συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ.

Αυτός προτίμησε την «ουσία». Το κέντρο της «ιστορικής παθολογίας της ηγεσίας της παραδοσιακής Αριστεράς». Και ξεκαθάρισε το ιστορικό δίλημμα του σήμερα, χτυπώντας στη ρίζα του το ζαχαριάδισμό...

Οι μονοεδρικές

Αν και δεν έχουν ανακοινωθεί οι συνδυασμοί του Συνασπισμού και του ΠΑΣΟΚ στις μονοεδρικές περιφέρειες αυτό που φαίνεται πλέον πιθανό είναι να υπάρξει κοινός υποψήφιος μόνο σε μια περιφέρεια, της Λευκάδας, ο οποίος θα υποστηρίζεται από τις τοπικές οργανώσεις των δυο κομμάτων.

Σε αυτή την περιφέρεια υποψήφιος θα είναι ο Απ. Λάζαρης ο οποίος, αν υπάρξει τελικά συμφωνία από όλες τις πλευρές έχει σίγουρη την έδρα.

Ο Συνασπισμός σε ό,τι αφορά τη συνεργασία επιμένει στην πρότασή του ότι οι υποψήφιοι σε μια τέτοια περίπτωση πρέπει να είναι ανεξάρτητοι και να υπάρχει σχετική απόφαση υποστήριξής τους σε τοπικό επίπεδο.

Τα αποτελέσματα όμως στις μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες αυτή τη φορά ίσως αποδειχθούν καθοριστικά για την οριακή αυτοδυναμία της ΝΔ. Και αυτό είναι πολύ πιθανό να μην εξαρτηθεί από την ύπαρξη κοινού ή όχι υποψηφίου —πλην της Ευρυτανίας— αλλά από τις κατά περιφέρεια συνθήκες και τις μετακινήσεις ψηφοφόρων οι οποίες μπορεί να έχουν μεγάλη σχέση με τους ίδιους τους υποψηφίους των κομμάτων, τα συγκεκριμένα δηλαδή πρόσωπα και φυσικά τις ιδιομορφίες κάθε περιοχής.

Μην αιφνιδιάστετε λοιπόν το βράδυ των εκλογών από τυχόν αποτελέσματα, που θα θεωρούνται «εκπληξεις» είτε προς τη μια, είτε προς την άλλη πλευρά...

Μπαλώματα...

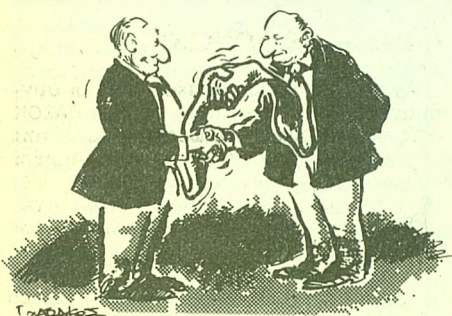
Αποσπάσεις ψυχιάτρων από το «Δαφνί», στη Λέρο, καταγγέλλονται από τους γιατρούς του ιδρύματος που κάνουν από σήμερα για το λόγο αυτό στάση εργασίας.

Οι αποσπάσεις χρονικής διάρκειας μόλις δύο μηνών, δημιουργούν αφενός μεν

σοβαρά κενά στην ελλειπή και μόλις ανεκτή περιθαλψη των νοσηλευομένων στο «Δαφνί», όπου ας σημειωθεί μέχρι σήμερα «εκκρεμούν» 25 κενές και ούτε καν προκηρυχθείσες θέσεις ψυχιάτρων, αφετέρου είναι. σνεδόν βέβαιο —λόγω της βραχύβιας επήρειάς τους— ότι κάθε άλλο παρά θα συμβάλουν στη βελτίωση των συνθηκών νοσηλείας στη Λέρο.

Αντίθετα, ενισχύουν τις «υποψίες» που έχουν και άλλοτε διατυπωθεί από τις στήλες αυτές ότι η Λέρος «χρησιμοποιήθηκε» από το υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας για τη δημιουργία εντυπώσεων, ότι η αποασυλοποίηση της θα μετατεθεί και πάλι στις καλές, μέχρις ότου και πάλι ένα ξένο δημοσίευμα αναταράξει τα λιμνάζοντα ύδατα της κρατικής ολιγωρίας στο αίσχος της Λέρου.

Στην ελληνική ψυχιατρική δεν χωρούν όμως άλλες εύκολες λύσεις και η μεταρρύθμιση της απαιτεί τη λήψη ριζοσπαστικών και προπάντων μακροπρόθεσμων μέτρων.

Ομαδικές παραιτήσεις

Ψυθιρίζεται ότι απειλούνται αθρόες παραιτήσεις των υποψηφίων βουλευτών από όλα τα κόμματα μετά την πρόκληση του μέλους του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ κ. Γιάννη Σουλαδάκη να συγκριθούν με το ήθος, την εμπέλεια και το κύρος των κ. Μάκη Κουρή και Αλέκου Ακριβάκη.

Κριτική υποστήριξη;

«Βασικός στόχος της ΚΝΕ είναι να ηττηθεί και να καταδικαστεί από τη νεολαία στις κρίσιμες εκλογές του Νοέμβρη, η συντηρητική πολιτική που προωθεί η ολιγαρχία και ο δικοματισμός, απειλώντας καίρια δικαιώματα της νεολαίας. Η μακρόχρονη λιτότητα που προετοιμάζεται, η ένταση της καταπίεσης, η εκπαιδευτική και πολιτιστική υποβάθμιση, η ανανέωση και ένταση της εξάρτησης στην πορεία προς το 1992. Να ενισχυθεί η ενότητα όλων των αριστερών και προοδευτικών δυνάμεων της νεολαίας, σε αγωνιστική κατεύθυνση, και όχι στο δρόμο της «συναίνεσης» με αντιλαϊκές επιλογές των συντηρητικών δυνάμεων. Μ' αυτούς τους στόχους η ΚΝΕ θα πάρει διάφορες πρωτοβουλίες, επι-

διώκοντας τη συμμετοχή και το διάλογο με άλλες αριστερές δυνάμεις».

Το απόσπασμα είναι από την ανακοίνωση της Δ' Συνόδου τους Κ.Σ της ΚΝΕ (της πλειοψηφίας με γραμματέα τον καθαίρεθέντα από την ΚΕ του ΚΚΕ Γ. Γράψα). Στην ίδια ανακοίνωση, δημοσιοποιείται η απόφαση για σύγκληση του 5ου έκτακτου Συνεδρίου το Φεβρουάριο του 1990 ενώ διατυπώνεται η πρόταση για «τη διοργάνωση ενωτικού συνεδρίου της ΚΝΕ, καλώντας την Κ.Ε. (του ΚΚΕ) να ορίσει σε συνεργασία με το Κ.Σ. "κοινή επιτροπή" που θα παρακολουθήσει όλες τις προσυνεδριακές διαδικασίες ελέγχοντας την πιστή τήρηση των καταστατικών λειτουργιών που προβλέπονται. Αναγνωρίζοντας συγχρόνως τα εκλεγμένα όργανα της ΚΝΕ σαν τα μόνα αρμόδια για την επεξεργασία των θέσεων και την καθοδήγηση της οργάνωσης στο διάστημα μέχρι το Συνέδριο».

Συνδυάζοντας τη θέση που αναφέρεται στις εκλογές και η οποία αποτελεί ένα άνοιγμα προς το Συνασπισμό με αυτή για το ενωτικό συνέδριο αποκομίζεται η εντύπωση ότι ουσιαστικά προτείνεται η κριτική υποστήριξη του Συνασπισμού με όρο προς το ΚΚΕ την ανατροπή της προηγούμενης απόφασης της ΚΕ για την ΚΝΕ και την υιοθέτηση της λύσης του ενωτικού συνεδρίου.

Τα όσα δε αναφέρονται στις εκλογές φυσικά και αποκλείουν την υποστήριξη του ΠΑΣΟΚ, ενώ αφήνουν παράθυρο προς το Συνασπισμό χωρίς όμως να αποκλείουν και το λευκό ή το άκυρο. Ίδωμεν στη συνέχεια...

«Ευπρεπίες»

Το είδαμε και το παρακολουθήσαμε και αυτό. Για το διασυρμό και νέων προσώπων στις φιάστες του ΠΑΣΟΚ, θέλουμε να μιλήσουμε. Το σημείωμα αυτό δεν θέλει να «κριτικάρει», να «στηλιτεύσει» κλπ. τον καπετάν-Μάρκο. Ο αγωνιστής αυτός έχει μια πολλή μακριά ιστορίων αγώνων, με ανεβοκατεβάσματα, δόξες, ήττες, θυσίες. Θα ήταν ασεβές να κριθεί σε όσα αφορούν την πρόσφατη περίοδο της ζωής του. Δεν χρειάζεται, ο Μάρκος Βαφειάδης —όπως και πολλά άλλα πρόσωπα που ζουν— την κρίση της επικαιρικής δημοσιογραφίας. Ουσιαστικά αμέτοχοι και ανεύθυνοι για τα τρέχοντα θα κριθούν για το ρόλο τους όταν πραγματικά συμμετείχαν στα δρώμενα. Και αυτό είναι δουλειά των ιστορικών —του παρόντος και του μέλλοντος.

Ο λόγος δυστυχώς, και πάλι για το ΠΑΣΟΚ —που ανέχεται— και τον πρόεδρό του —που διαπράττει. Εννοούμε την ασέβεια και ασέλγεια σε κάθε τι. Αφού καταρράκωσε τους θεσμούς και αφού ευτέλισε τα οράματα, αφού κατανάλωσε τα σύμβολα και την ιστορία, («νέο ΕΑΜ» κλπ.), ο κ. Παπανδρέου έχει αποδυθεί, στη φάση αυτή στην ασέλγεια και επί μεμονωμένων ατόμων. Αυτό το έκαμε κατά κόρον στο παρελθόν: εξευτέλιζε και μείωσε και πάλι ανέδειξε με δόξες και τιμές πολλά στελέχη του. Αλλά αυτοί, στο κάτω-κάτω είναι ενεργοί πολίτες και υπεύθυνοι για τις πράξεις τους και τις ε-

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΩΡΑ —ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ— ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ

Ο βίος της κυβέρνησης Τζαννετάκη έληξε. Ανέλαβε πλέον η υπηρεσιακή κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον πρόεδρο του Αρείου Πάγου κ. Ιωάννη Γρίβα για να διεξάγει τίμιες και αδιάβλητες εκλογές με πρόσωπα που απολαμβάνουν της κοινής εμπιστοσύνης και των τριών μεγάλων κομμάτων.

Ο κύβος λοιπόν ερρίφθη και η αντίστροφη μέτρηση για τις εκλογές στις 5 Νοεμβρίου άρχισε. Μέχρι τότε το «ΑΝΤΙ» θα σας συνοδεύει κάθε βδομάδα στους προβληματισμούς σας με επίκαιρα ρεπορτάζ και αναλύσεις, πάντα μέσα στα γεγονότα.

Το «ΑΝΤΙ» θα κυκλοφορήσει στις 20 και 27 Οκτωβρίου όπως και την Παρασκευή 3 Νοεμβρίου δυο μέρες πριν την ημέρα της μεγάλης αυτής εκλογικής αναμέτρησης.

Μην ξεχνάτε ότι κάθε Παρασκευή το «ΑΝΤΙ» θα βρίσκεται μαζί σας. Αν δεν το βρίσκετε ειδοποιήστε μας στα τηλέφωνα 7232713 και 7248240

νέργειές τους. Έχουν τον τρόπο τους να υπερασπισθούν —όσο μπορούν— τον εαυτό τους και είναι άξιοι της τύχης τους. (Χριστοδουλίδης, Αρσένης, Μαγκάκης, κλπ.).

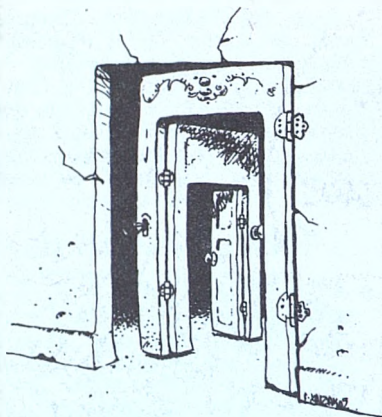
Αλλά η περιφορά ενός γέροντος όπως ο Μάρκος στις φιάστες αποκαταστάσεως του κύρους του Ανδρέα είναι ένα θλιβερό φαινόμενο που το χρεώνεται όχι τόσο ο ανευθυνούπευθνος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ αλλά όσα από τα στελέχη του Κινήματος θέλουν να δείχνουν ότι διατηρούν το αίσθημα της ευπρέπειας.

Υστερόγραφο

Η περίπτωση του Αντώνη Μπριλλάκη, δεν είναι βέβαια η περίπτωση του Μιχάλη Περιστεράκη όσο και αν η κατάληξη και των δυο είναι περίπου η αυτή.

Ο Αντ. Μπριλλάκης εξακολουθεί να συμπεριφέρεται και πολιτικά. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο θα περίμενε κανείς από τον τώως αριστερό βουλευτή μια διαφορετική συλλογιστική και συμπεριφορά. Δεν είναι ότι στεκόμαστε μόνον κριτικά απέναντί του. Κυρίως απορούμε, γι' αυτόν ειδικά...

ΟΠΩΣ ΚΑΙ Ο ΑΛ ΚΑΠΟΝΕ

Μέσα στις επτά ημέρες που πέρασαν από την προηγούμενή μας έκδοση επιβεβαιώθηκε πλήρως το ρεπορτάζ του ΑΝΤΙ για τα 650.000 μάρκα του Γιώργου Λούβαρη στο Λονδίνο. Η δημοσιογραφική έρευνα που ακολούθησε αποκάλυψε ότι πράγματι ο Γιώργος Λούβαρης κατέθεσε, στο διάστημα Σεπτεμβρίου - Οκτωβρίου 1988, στην τράπεζα ΒΒCΙ το ποσό αυτό και στη συνέχεια ζήτησε τη μετατροπή του σε λίρες και τη μεταφορά του ποσού στη γαλλική «Μπανκ Νασιονάλ ντε Παρί».

Επιβεβαιώθηκε επίσης ότι με τα χρήματα αυτά ο Λούβαρης αγόρασε στο Λονδίνο διαμέρισμα στο όνομα της κόρης του —αλλά στην πραγματικότητα για λογαριασμό άλλου ή άλλης— και ότι η αγορά του διαμερίσματος έγινε μέσω μιας εταιρείας - φάντασμα η οποία χρησιμοποιήθηκε και για να καλυφθεί η προέλευση των 650.000 μάρκων.

Έχει σημασία να επαναλάβουμε ότι σε τηλεφωνική μας επικοινωνία ο Γιώργος Λούβαρης παραδέχθηκε την ύπαρξη του λογαριασμού και την αγορά του διαμερίσματος, αλλά άφησε να εννοηθεί ότι «κάποιος άλλος το αγόρασε στο όνομα της κόρης του» και ότι «ο ίδιος δεν έχει καμιά σχέση». Οι ισχυρισμοί αυτοί αποδείχθηκαν βέβαια ψευδείς μέσα σε λίγες μέρες, όπως άλλωστε έχει συμβεί και στο παρελθόν όταν ο Λούβαρης ισχυρίστηκε ότι δεν είχε καμιά σχέση με το «τέλεξ» προς τη «Μάτρα» στο οποίο αναφερόταν το όνομά του.

Πριν προχωρήσουμε στη δημοσίευση των νέων στοιχείων για το θέμα αυτό σημειώνουμε ότι το ρεπορτάζ του ΑΝΤΙ για το λογαριασμό και το διαμέρισμα συνέχισαν οι εφημερίδες «Πρώτη» και «Ελευθεροτυπία», αποκαλύπτοντας νέα στοιχεία.

Αντίθετη τακτική ακολούθησε η «Επικαιρότητα». Την Πέμπτη 5.10.89, την ίδια ημέρα δηλαδή που κυκλοφόρησε το ΑΝΤΙ με το ρεπορτάζ για το λογαριασμό επιτέθηκε εναντίον του... επιτρόπου στην Τράπεζα Κρήτης κ. Γ. Καμάρα για το ίδιο θέ-

μα με τον ισχυρισμό ότι «ενώ γνώριζε την αλήθεια για τα 650.000 μάρκα δεν ενημέρωσε την ανακριτική επιτροπή της Βουλής για το σκάνδαλο Κοσκωτά». Φυσικά το «ρεπορτάζ» της «Επικαιρότητας», που υπογράφεται από τον κ. Σπ. Βέργο αποφεύγει να αναφερθεί στην ουσία της υπόθεσης και το μόνο που κατορθώνει να αποδείξει είναι η διασύνδεση Λούβαρη - Εκάλης - Κόκκαλη -Επικαιρότητας. Φάνηκε λοιπόν ότι λίγες ώρες μετά την επικοινωνία μας με τον Γ. Λούβαρη (Τετάρτη 4.10.89) αυτός επικοινωνήσε με τις διασυνδέσεις του και προσπάθησε να «κάψει» το θέμα. «Πρωτιά» η «Επικαιρότητα» μια μέρα πριν από την έκδοση του ΑΝΤΙ, αλλά «πρωτιά» που έγινε για αποπροσανατολισμό.

Επί της ουσίας τώρα. Νεώτερες πληροφορίες αναφέρουν ότι κύριος μέτοχος της εταιρείας - φάντασμα είναι ο Γ. Λούβαρης και ότι τελικά την ερχόμενη εβδομάδα το αγγλικό δικαστήριο θα αποφασίσει το άνοιγμα του λογαριασμού, και τη δημοσιοποίηση περί την αγορά του διαμερίσματος οπότε θα αποδειχθεί ποιος είναι ο πραγματικός ιδιοκτήτης. Τότε θα αποκαλυφθεί και η ταυτότητα εκείνου για λογαριασμό του οποίου κατατέθηκαν τα 650.000 μάρκα.

● Στο σημείο αυτό αναζητείται η απάντηση σε ένα άλλο ερώτημα: τα 250.000 μάρκα προέρχονται ως γνωστόν από τον Κοσκωτά ο οποίος όπως αποδείχθηκε από την προανακριτική επιτροπή τα έστειλε στο Λούβαρη στην περίοδο του Χέρφλντ. Παραμένει όμως άγνωστο από που προέρχονται τα υπόλοιπα 400.000 μάρκα. Από τον Κοσκωτά ή από κάποια άλλη πηγή («μίζας»; Βέβαια, ο Λούβαρης έχει φροντίσει να καλύψει καλά τα ίχνη που οδηγούν στην προέλευση των χρημάτων, χρησιμοποιώντας τη γνωστή του, από τους Τσάτσους, τακτική των εταιρειών - φάντασμα που περνούν σε διαφορετικά χέρια. Αλλά αυτή τη φορά διέπραξε το λάθος:

Εφόσον ο λογαριασμός ανήκει στον Λούβαρη και τα χρήματα διακινήθηκαν μέσω αυτού, σημαίνει ότι ο στενός φίλος του Ανδρέα Παπανδρέου ευθύνεται για φορολογική παράλειψη. Τα δήλωσε αυτά τα χρήματα προκειμένου να φορολογηθούν ή όχι; Στο ερώτημα πρέπει να απαντήσει ο αρμόδιος εισαγγελέας φορολογικών υποθέσεων, ο οποίος πρέπει να καλέσει για τα σχετικά τον κ. Λούβαρη. Υπενθυμίζουμε ότι αρμόδιο για τις φορολογικές παραβάσεις είναι το 5ο Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών.

Και ο Αλ Καπόνε για φορολογικές παραβάσεις φυλακίστηκε τελικά. □

ΚΥΟΦΟΡΙΕΣ

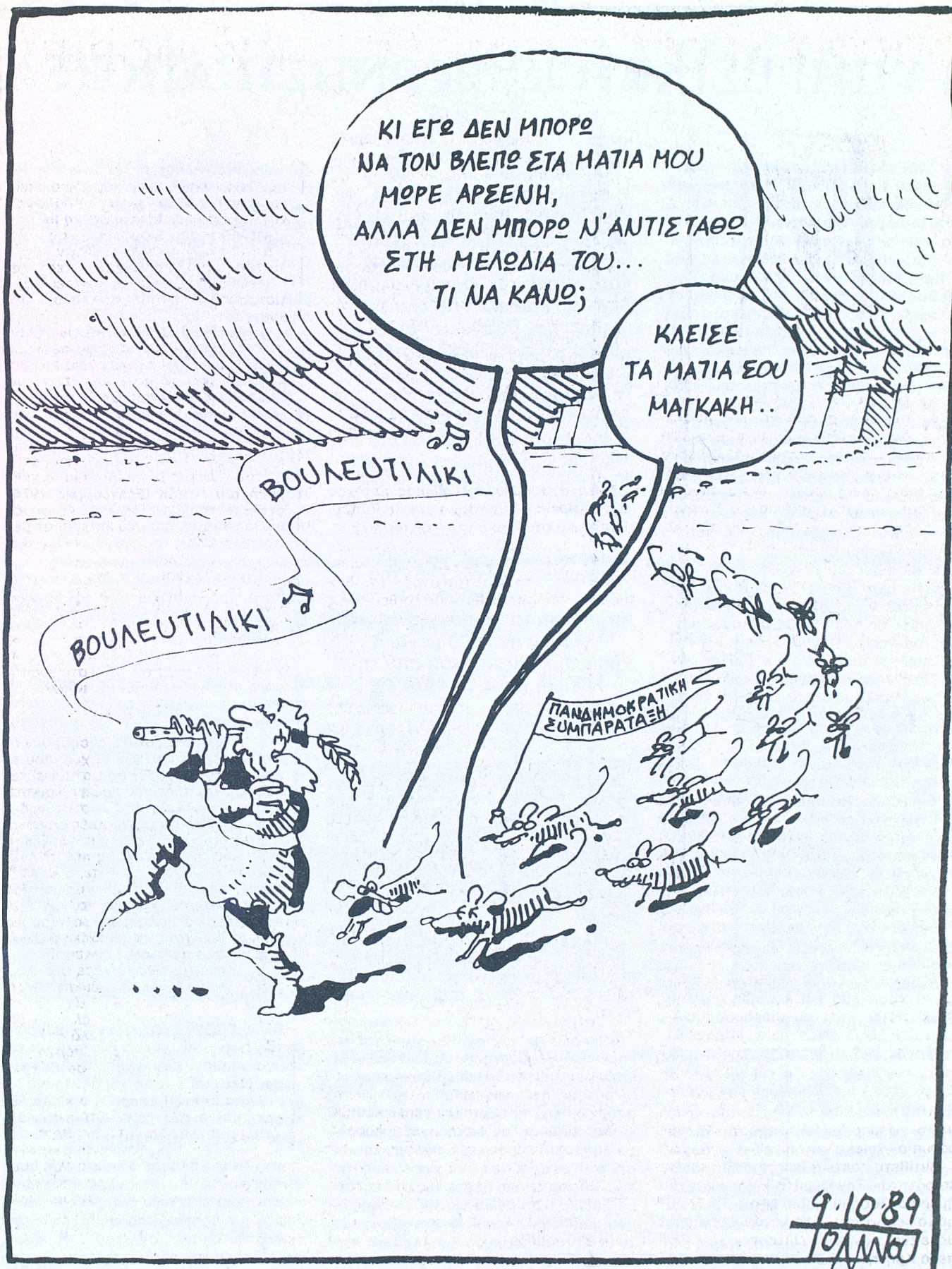
Δεν είχαν όπως φαίνεται άδικο εκείνοι που, παρομοιάζοντας τη δολοφονία του Παύλου Μπακογιάννη με την «εκτέλεση» του Μόρο εκτίμησαν ότι αυτή τη φορά ο «στόχος» ήταν μεγαλύτερος από τις δυνατότητες της 17Ν, με αποτέλεσμα να αρχίσει η αντίστροφη μέτρηση για τον εντοπισμό της.

Από τις εξελίξεις που σημειώθηκαν στο θέμα την βδομάδα που πέρασε, σημειώνουμε την πληροφορία ότι «θα κληθούν να καταθέσουν σχετικά» πρόσωπα που ίσως γνωρίζουν «κάτι». Μεταξύ των προσώπων, αυτών αναφέρθηκε και το όνομα του κ. Στάθη Γιώτα ο οποίος σε συνέντευξή του προς το «ΑΝΤΙ» τον Ιούνιο, αποκάλυψε ότι λίγο μετά την ιδρυτική διακήρυξη του ΠΑΣΟΚ (Σεπτέμβρης 1974) στελέχη του ΠΑΚ ίδρυσαν «παράνομη» οργάνωση η οποία θα δρούσε μέσα στο ΠΑΣΟΚ, με στόχο τον «ενοπλο αγώνα» για το «σοσιαλισμό».

Όπως γράφαμε και στο προηγούμενο τεύχος, ίσως οι συμπτώσεις να είναι πολλές και να υποδεικνύουν προς λάθος κατεύθυνση, αλλά το ερώτημα παραμένει. «Γιατί τον Παύλο Μπακογιάννη κι όχι κάποιον άλλον; Από την πιθανή απάντηση στο ερώτημα αυτό ίσως θα κριθούν πολλά.

Άλλες πληροφορίες αναφέρουν ότι το ενδιαφέρον των αρχών που ερευνούν για τη 17Ν έχει στραφεί τελευταία και προς τον πρώην διοικητή της ΚΥΠ κ. Αλεξάκη. Γνωστός «είδωμων» περί τις τρομοκρατικές οργανώσεις και το χαφιεδισμό ο κ. Αλεξάκης έγινε ευρύτερα γνωστός από την «υπόθεση Κρυστάλλη». Τότε, ο κ. Αλεξάκης, παραλίγο να πάθει αποπληξία από το γεγονός ότι κάποιοι «αντίπαλοι» του στα σώματα ασφαλείας (το δίδυμο Τζανάκης -Μποσινάκης) συνέλαβαν τον Κρυστάλλη τον οποίο υποτίθεται ότι χρησιμοποιούσε ο κ. Αλεξάκης για να «ανακαλύψει» τη 17Ν. Ο πρώην διοικητής της ΚΥΠ είχε πει τότε ότι ο χαφίης του Κρυστάλλη «είχε φτάσει στο κράσπεδο, αλλά δεν είχε προλάβει να μπει στην πόρτα της 17Ν... Δεν πρόφτασε κι αυτό είναι τραγικό».

Πόσα λοιπόν γνωρίζει ο κ. Αλεξάκης; Και ποιος ήταν αυτός που δημιούργησε την τεχνητή αντίθεσή του με τους Τζανάκη - Μποσινάκη και έβαλε τους τελευταίους να συλλάβουν τον Κρυστάλλη, ο οποίος υποτίθεται ότι έφαχνε για τη 17Ν; Κάποιοι πολύ καλά πληροφορημένοι ισχυρίζονται ότι θα μάθουμε πολύ σύντομα.

του Γιάννη Ιωάννου

Η ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣ

Η ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ κυβέρνηση του προέδρου του Αρείου Πάγου κ. **Ιωάννη Γρίβα** ασφαλώς αποτελεί αντίφαση του ίδιου του ΠΑΣΟΚ απέναντι στο όλο θέμα των υπηρεσιακών κυβερνήσεων, αλλά και παράλληλα πολιτική του επιτυχία. Κατόρθωσε τελικά το ΠΑΣΟΚ και ο κ. **Ανδρέας Παπανδρέου** να επιβάλουν τους όρους τους, γνωστού όντος ότι τόσο η «Νέα Δημοκρατία» όσο και σε αρχικό στάδιο ο «Συνασπισμός» προτιμούσαν να γίνουν οι εκλογές με την κυβέρνηση Τζαννετάκη ως υπηρεσιακή και σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 41.

Το ΠΑΣΟΚ επέβαλε τους όρους του στο θέμα αυτό αλλά δεν μπόρεσε να εξασφαλίσει στην προεδρία της κυβέρνησης τον πρόεδρο του Συμβουλίου Επικρατείας κ. **Ι. Μποτόπουλο**, την υποψηφιότητα του οποίου αρνήθηκε η «ΝΔ» με δημόσιες δηλώσεις και ο «Συνασπισμός» με παρασκηνιακές διαβουλεύσεις.

Η ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ του «Συνασπισμού», στο πρόσωπο του κ. Γρίβα (ο οποίος είχε επιλεγεί ομόφωνα το 1986 από το υπουργικό συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ ως αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου) δόθηκε όταν έγινε απόλυτα σαφές ότι ο κ. Γρίβας δεν είχε κανένα νομικό και ηθικό κώλυμα με την παράλληλη ιδιότητά τους ως πρόεδρος του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ της εκδίκασης των τριών υποθέσεων - σκανδάλων διακόπτεται από τη στιγμή της διαλύσεως της Βουλής, επειδή καθήκοντα εισαγγελικής αρχής ασκούν μόνο οι εκλεγμένοι προς τούτο βουλευτές, οι οποίοι βεβαίως σε μια τέτοια περίπτωση δεν έχουν αυτή την ιδιότητα. Έτσι, μετά τη συγκρότηση της νέας Βουλής σε σώμα θα πρέπει να εκλεγούν οι νέοι βουλευτές - κατήγοροι για τα σκάνδαλα Κοσκωτά, υποκλοπών και καλαμποκιού.

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. Γρίβα δεν υπάρχει λοιπόν κανένα πρόβλημα και καμίας μορφής κώλυμα. Η ιδιότητα του προέδρου του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου παραμένει ανενεργός από το διάστημα της ανάληψης των καθηκόντων του και για πολλές ημέρες μετά τις εκλογές και την παραίτηση της κυβέρνησής του.

ΠΑΡΑ ΤΗ βεβαιωμένη — απλώς και για λόγους πολιτικών εντυπώσεων — προτίμηση του κ. Α. Παπανδρέου στο πρόσωπο του κ. Μποτόπουλου (μετά τις καταγγελίες της ΝΔ και του κ. Μητσotάκη για «πράσινο πρόεδρο») δεν υπήρξε καμία άρνηση εκ μέρους του για την τελική επιλογή του κ. Γρίβα. Επιλογή την οποία ή-

Μετά από 22 χρόνια σχηματίζεται υπηρεσιακή κυβέρνηση - θεσμός, που είχε δεχθεί βολές τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης και της κατάρτισης του Συντάγματος, επειδή κρίθηκε από όλα τα κόμματα ότι υποδηλώνει μειωμένη εμπιστοσύνη προς τον πολιτικό κόσμο και τα κόμματα. Μάλιστα την προεκλογική περίοδο του Ιουνίου η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ είχε δηλώσει ότι δεν θεωρούσε αναγκαία ούτε καν την εθιμική αλλαγή των τριών «νευραλγικών» υπουργείων (Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Δημοσίας Τάξεως) και της θέσης του υφυπουργού Τύπου. Και πραγματοποίησε αυτές τις αλλαγές με πολύ μεγάλη χρονική καθυστέρηση από την εθιμική μετά το 1974.

ταν αναγκασμένος να κάνει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. **Χ. Σαρτζετάκης** επειδή υπήρχε η έντονη αντίθεση στο πρόσωπο του κ. Μποτόπουλου της ΝΔ και του «Συνασπισμού» και επειδή ο κ. Γρίβας θα ασκήσει τα καθήκοντα του προέδρου του ΑΕΔ. Σε ειδικές συσκέψεις στην Εκάλη κρίθηκε ωφέλιμο και ρεαλιστικό να μην αντιταχθεί το ΠΑΣΟΚ σε μια επιλογή, όπως εκείνη του κ. Γρίβα, σχεδόν αναγκαστική για τον κ. Σαρτζετάκη και τόσο κρίσιμης σημασίας για τις ποινικές και πολιτικές ευθύνες του κ. Α. Παπανδρέου.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ του σχηματισμού της υπηρεσιακής κυβέρνησης χαρακτηρίζεται ασφαλώς και από τη «συναίνεση», που επικράτησε στα πρόσωπα ορισμένων υπουργών — όχι πολλών αλλά αρκετών. Ο «Συνασπισμός» δεν διεκδίκησε βαρύνοντα λόγο στα οικονομικά υπουργεία και δεν είχε αντιρρήσεις στις προτάσεις της ΝΔ. Έδωσε το όλο βάρος του στα τέσσερα βασικά υπουργεία για τις εκλογές όπου υποστήριξε τον κ. **Θ. Κατριβάνο** για τη θέση του υπουργού Εσωτερικών, στο πρόσωπο του οποίου είχε συμφωνήσει

την περασμένη Δευτέρα το πρωί ο κ. Α. Παπανδρέου για να διαφωνήσει όμως το απόγευμα! Τελικά οι διάφορες εισηγήσεις και συμφωνίες για πρόσωπα (**Ξ. Ζολώτας, Νίκη Γουλανδρή, Γ. Μερίκας, Κ. Σταμάτης, Ι. Ντεγιάννης, Κ. Λιάσκας, Νικ. Αλεξίου** κλπ.), οδήγησαν στην αναβάθμιση του ρόλου του προέδρου της Δημοκρατίας, του οποίου πράγματι οι χειρισμοί από τον περασμένο Ιούνιο μπορεί να χαρακτηρισθούν από άψογοι έως πολύ ικανοποιητικοί.

ΤΕΛΙΚΑ ο κ. Σαρτζετάκης από την πρώτη φάση της τυπολατρίας και της συντηρητικής ιδεολογίας, μετεξελίχθηκε το τελευταίο τετράμηνο και σε πολύ ουσιαστικό ερμηνευτή των διατάξεων του Συντάγματος και σε μάλλον επιδέξιο χειριστή προβληματικών πολιτικών καταστάσεων. Η αναβάθμιση του ρόλου του κ. Σαρτζετάκη, όπως τον αναγνωρίζουν όχι μόνο τα κόμματα αλλά και η κοινή γνώμη, αποτελεί ένα θετικό δεδομένο για το πολιτικό μας σύστημα των τελευταίων χρόνων και μια θετική μετεξέλιξη του ίδιου προσωπικά.

ΑΣΦΑΛΩΣ οι χειρισμοί των τελευταίων ημερών, με επίκεντρο το σχηματισμό υπηρεσιακής κυβέρνησης και την απροθυμία των κομμάτων για το σχηματισμό πολιτικής υπηρεσιακής κυβέρνησης, όπως μπορούσε να σχηματισθεί σύμφωνα με το άρθρο 37, αποκαλύπτει πόσο βαθεία πολιτικές παραμένουν ορισμένες πλευρές και νοοτροπίες του πολιτικού μας βίου σε επίπεδο κορυφής τουλάχιστον. Κανένα κόμμα, με πρώτο το ΠΑΣΟΚ, για λόγους προεκλογικών εντυπώσεων αλλά και γενικότερους, δεν θέλησε να προχωρήσει στο σχηματισμό κυβέρνησης προσωπικοτήτων, από πολιτικούς, καθηγητές και τεχνοκράτες με κοινή ευθύνη και στήριξη. Δείγμα σαφές ότι βαδίζουμε και πάλι σε εκλογές πώλωσης και έντονης αντιπαλότητας.

ΜΕΣΑ ΣΤΟ κλίμα της αντιπαράθεσης αυτής, που προβλέπεται οξυτάτη και χωρίς να απουσιάζουν αιχμές προσωπικού χαρακτήρα και βαρείς χαρακτηρισμοί έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η τακτική του προέδρου του ΠΑΣΟΚ όπως εκδηλώθηκε μέσα σε ένα διήμερο και μόνο.

ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΑ πλευρά ο επίσημος εκπρόσωπος του κ. Α. Παπανδρέου δηλώνει — μετά από έντεχνες διαρροές — ότι το ΠΑΣΟΚ προβληματίζεται σοβαρά να προτείνει την επανεκλογή του κ. **Κ. Καραμανλή** στην προεδρία της Δημοκρατίας

ΣΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ

του Δ. Πατρινού

αντί του κ. Σαρτζετάκη. Λίγες ώρες αργότερα ο κ. Α. Παπανδρέου επισημαίνει εγγράφως στον κ. Σαρτζετάκη ότι με τις δηλώσεις του κ. Μητσotάκη κατά του κ. Μποτόπουλου, όπως και με εκείνες από τους κόλπους της ΝΔ παλαιότερα για «δίδυμες εκλογές» η συντηρητική παράταξη μειώνει το κύρος και το ρόλο του προέδρου της Δημοκρατίας. Ο κ. Α. Παπανδρέου εμφανίζεται επίσης στην επιστολή του ως μόνιμος υπερασπιστής των θεσμών και της δημοκρατικής λειτουργίας του πολιτεύματος αλλά με την ομιλία του στο Ολυμπιακό Στάδιο πυροδοτεί την πολιτική αντιπαράθεση, με διμέτωπο αγώνα και με οξυτάτες διατυπώσεις, έξω από κάθε θεσμική διαδικασία και σεβασμό. Αυτή η οξυτάτη επίθεση κατά του «Συνασπισμού» (που πήρε την απάντησή της την περασμένη Κυριακή) πρόσφερε

ένα νέο πολιτικό δεδομένο.

ΟΤΙ αποκλείεται μια μετεκλογική συνεργασία του ΠΑΣΟΚ με τον «Συνασπισμό» σε οποιαδήποτε βάση, και ότι κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου θα αναζωπυρωθεί και θα κλιμακωθεί η αντιπαράθεση ανάμεσα στους δυο κομματικούς σχηματισμούς, με επίκληση από το ΠΑΣΟΚ των γνωστών «συμβολικών» φραστικών του επιλογών για «ανίερους», «συναλλασσόμενους» και «τσόντες της Δεξιάς».

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ τη στάση προς τη Νέα Δημοκρατία δεν υπάρχει καμιά νεώτερη επιλογή, παρά η παραλλαγή της θεωρίας του Μ. Κουτσotάκη για τους «δυο κόσμους και την αντιπαράθεση φως - σκοτάδι», που μορφοποιήθηκε σήμερα από τον Κ. Λαλιotά στο σχήμα «ή Νέα Δημοκρατία ή Δημοκρατία».

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ αμφιβολία εάν μάλιστα λάβει υπόψη του κανείς το ανεκπλήρωτο αίτημα του ΠΑΣΟΚ για αλλαγές των γενικών γραμματέων και των νομαρχών με υπηρεσιακά πρόσωπα, ότι αναμένουν την βραχύβια κυβέρνηση του κ. Ι. Γρίβα δύσκολες ημέρες. Όμως αξίζει να σημειωθεί συμπερασματικά ότι ο σχηματισμός της, το πρόσωπο του πρωθυπουργού, η παρεμβολή των κομμάτων και ο συντονιστικός ρόλος του κ. Σαρτζετάκη απέδειξαν ότι στην πολιτική μας ζωή έχουν επιβληθεί και λειτουργούν επιτυχώς μέχρι στιγμής, συναινετικές διαδικασίες.

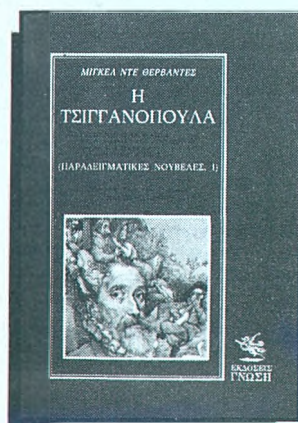
ΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΕΣ διαδικασίες που διαφεύδουν τους θερμοκέφαλους. Γεγονός που θα πρέπει να τους βάλει σε σκέψη κατά πόσον τα «σκοτάδια και τα φώτα» θα δημιουργούν το κατάλληλο υποβλητικό σκηνικό για τις εκλογές φέστες. □

Τα βιβλία της «γνώσης»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»
ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΣΧΩΡΙΖΟΥΝ

ΜΙΓΚΕΛ ΝΤΕ ΘΕΡΒΑΝΤΕΣ

Η τσιγγανοπούλα
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΚΕΣ
ΝΟΥΒΕΛΕΣ 1

Μόλις
Κυκλοφόρησε

ΠΑΜΠΛΟ ΝΕΡΟΥΔΑ

**Εκατό
ερωτικά σονέτα**
(Cien sonetos de amor)
Δίγλωσση έκδοση

ΗΛΙΑΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

**Σύγχρονη
ισπανική ποίηση**
Από τη «Γενιά
του εμφυλίου πολέμου»
έως σήμερα

ΗΛΙΑΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

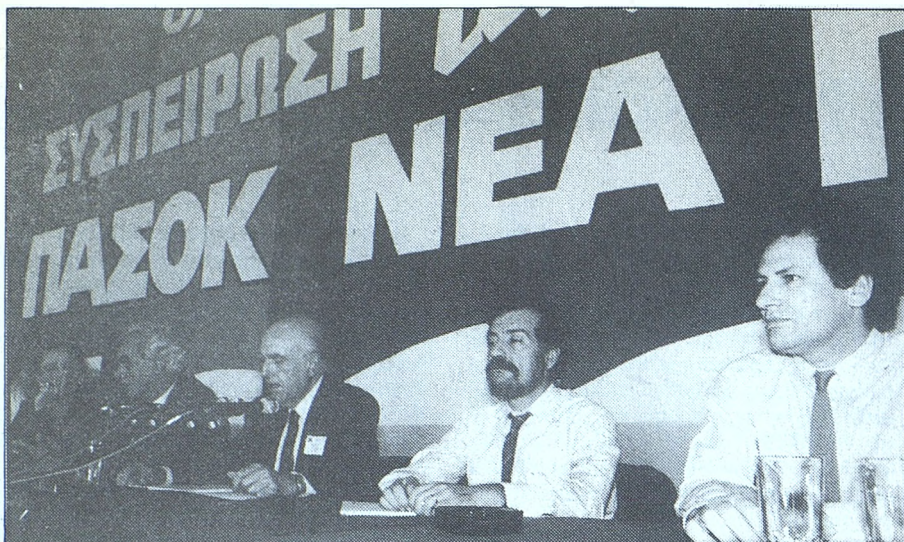

**Ανθολογία
ισπανικής ποίησης**
ΑΠΟ ΤΟ ΑΣΜΑ ΤΟΥ ΜΙΟ ΘΙΔ
ΩΣ ΤΗ ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ 1927

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΟΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ
ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΜΑΣ

εκδόσεις «γνώση»

Ιπποκράτους 31, 106 80 Αθήνα,
Τηλ. 3620941 - 3621194

Ο σύντροφος Γεννηματάς περνά τη νέα γραμμή με μέθοδο του υπνωτισμού: μια φωνή τους νανουρίζει...

Δεν ασχολούμεθα με την περιβόητη «Δημοκρατική Συμπράταξη» των κ. Αρσένη, Γλέζου, Μπούτου, Νικολινάκου και Μαγκάκη με τον Ανδρέα Παπανδρέου επειδή είναι ένα σημαντικό πολιτικό γεγονός. Αποτελεί εξάλλου, κοινή διαπίστωση ότι η άθροιση των δυνάμεων του ΕΣΚ και των ψήφων των υπολοίπων στα ψηφοδέλτια του ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να δημιουργήσει τη δυναμική εκείνη που θα ανέτρεπε τον δυσμενή για τον Ανδρέα Παπανδρέου συσχετισμό δυνάμεων.

Θα αποτελούσε επίσης κοινοτυπία η επαναδιατύπωση των επιφυλάξεων, των δικών μας και της κοινής γνώμης, για το ήθος και το ανάστημα μερικών «παραγόντων» που ταλαιπώρησαν για αρκετά χρόνια τη λεγόμενη «προοδευτική» παράταξη με τις παλινωδίες και τις υστερο-

βουλίες τους.

Οι αναφορές και οι επισημάνσεις στη «Δημοκρατική Συμπράταξη» έχουν νόημα μόνο στο βαθμό που αναδεικνύουν και προβάλλουν την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο χώρο του ΠΑΣΟΚ. Μια κατάσταση που μπορεί να συνοψισθεί με μια μόνο φράση: Παρά την εκλογική ήττα της 18ης Ιουνίου, παρά τις πάνδημες αποκαλύψεις για τη σήψη και τη διαφθορά της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, παρά την παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου για δυο μεγάλα σκάνδαλα (υπόθεση Κοσκωτά και υποκλοπές), παρά τη συσπείρωση των άλλων πολιτικών δυνάμεων με μοναδικό και κύριο στόχο την εξυγίανση του δημόσιου βίου, ο χώρος του ΠΑΣΟΚ παραμένει συσπειρωμένος - «τσιμενταρισμένος», για να χρησιμοποιήσουμε μια ακόμα έκφραση του συρμού.

— Σύντροφε Γιάννη, όλοι καραμανλικό είμαστε...

Ο ΔΕΙΠΝΟΣ ΤΗ

Ο κ. Αρσένης δεν προσέφυγε στο ΠΑΣΟΚ μόνο για να επανεκλεγεί βουλευτής. Όπως ομολογεί και ο ίδιος στη συνέντευξη που δημοσιεύουμε σε άλλες σελίδες αυτού του τεύχους, επέστρεψε στο ΠΑΣΟΚ επειδή ο χώρος αυτός παραμένει συσπειρωμένος και εκεί μόνο μπορεί ο ίδιος να αναζητήσει πλέον οπαδούς. Με άλλα λόγια, ο κ. Αρσένης κατέβηκε μόνος του στις προηγούμενες εκλογές ελπίζοντας ότι θα εισέπραττε ένα μικρό ποσοστό της δυσαρέσκειας της εκλογικής βάσης του ΠΑΣΟΚ προς την ηγεσία. Αυτό δεν έγινε και στους τρεις μήνες που πέρασαν από τότε δεν σημειώθηκε κάποια αξιολογή μετακίνηση δυνάμεων του ΠΑΣΟΚ προς άλλους σχηματισμούς, η οποία θα επέτρεπε διαφορετικές εκτιμήσεις για τη μελλοντική διαμόρφωση του συσχετισμού δυνάμεων στο λεγόμενο «προοδευτικό χώρο».

Για τους ίδιους λόγους φανταζόμαστε ότι προσχώρησε στο ΠΑΣΟΚ και ο Μανώλης Γλέζος, ή, όπως εικάζεται, θα προσχωρήσουν και άλλες προσωπικότητες που αποχώρησαν πρόσφατα από την Αριστερά. Το ΠΑΣΟΚ κλυδωνίζεται, μετεωρίζεται αλλά το πλήρωμα παραμένει στο σκάφος ανεπηρέαστο από τις σειρήνες της εθνικής συμφιλίωσης, γευόμενο τους λωτούς που του προσφέρει αφειδώς ο καπετάνιος. «Θα αλλάξουμε το κόμμα», «θα εκδημοκρατισθούμε», «θα σας κάνω και συνέδριο», «ό,τι θέλετε», «μόνο μην με εγκαταλείπετε τώρα που κινδυνεύω». Και οι λωτοφάγοι μένουν και προσέρχονται να προσκυνήσουν, γοητευμένοι από το φανταστικά προσδοκώμενο μερίδιο της εξουσίας που θα τους μοιράσει ο αρχηγός.

Το «ειδικό βάρος» της τροφής των λωτοφάγων, των υποσχέσεων που μοιράζει αφειδώς προς πάσα κατεύθυνση ο Ανδρέας Παπανδρέου είναι γνωστό από την κοινή εμπειρία. Όλα αυτά θα διατηρηθούν μόνο μέχρι το βράδυ της 5ης Νοεμβρίου. Από την ώρα που θα ανοίξουν οι κάλπες, ο Ανδρέας θα αλλάξει για μια ακόμα φορά πορεία πλεύσης, θα ωθήσει τον κ. Αρσένη εναντίον του κ. Λαλιώτη, τον κ. Γεννηματά εναντίον του κ. Αλευρά, την «Αυριανή» εναντίον όλων, για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που θα θέσει για τον ίδιο η νέα πολιτική συγκυρία: Σύγκληση των Ειδικών Δικαστηρίων, κλήση του Ανδρέα να καθίσει στο εδώλιο του κατηγορουμένου, νέες εκλογές την προσεχή άνοιξη για τον πρόεδρο της Δημοκρατίας κλπ.

Οι κ. Αρσένης, Γλέζος, Μπούτος, Νικολινάκος και Μαγκάκης θα χρησιμοποιηθούν μόνο για την επίτευξη του βασικού

σήμερα στόχου του Ανδρέα: την κατάκτηση 121 τουλάχιστον εδρών στη Βουλή, πράγμα που θα του επιτρέψει να «μπλοκάρει», ή τουλάχιστον να επηρεάσει τις μελλοντικές πολιτικές εξελίξεις, και κυρίως την εκλογή νέου προέδρου, με αποκλειστικό σκοπό την προσωπική του διάσωση. Ύστερα θα πεταχθούν όλοι στο γνωστό πράσινο κάλαθο.

Η «Δημοκρατική Συμπράταξη» αποτελεί μόνο το φάντασμα του ονείρου της εποχής του Μεσοπολέμου και μετά για μια «μεγάλη δημοκρατική παράταξη» («Βενιζελικοί» και επίγονοί τους) που ποτέ δεν μπόρεσε να υπάρξει στην πραγματικότητα, παρά μόνο σε συνθήκες πολιτικής κρίσης (1963-1965). Προϋπόθεση για να γίνει το φάντασμα πραγματικότητα είναι να υπάρχει μόνο «δεξιά» και να απορροφηθεί η «αριστερά» από τις «δημοκρατικές δυνάμεις», πράγμα το οποίο είναι σύμφωνο με το κυρίαρχο στερεότυπο των δύο και μόνο «δύο κόσμων». Στη λογική αυτή η συνεχής προσπάθεια του Ανδρέα Παπανδρέου είναι και θα είναι η διαίωσιση της πόλωσης και η δημιουργία μικρών θεσμικών κρίσεων μαζί με τη συνεχή ανατροφοδότηση των δύο αυτών στόχων. Και αυτό είναι το μόνο που έχει να καταστρώσει σαν στρατηγική του ο Ανδρέας Παπανδρέου απέναντι στην Αριστερά.

Αλλά, επαναλαμβάνουμε, οι διαπιστώσεις μας δεν αφορούν την προσχώρηση των «πέντε», ένα οριακής σημασίας πολιτικό γεγονός. Αφορούν το γεγονός ότι παρά την απώλεια κάποιων δυνάμεων το ΠΑΣΟΚ παραμένει βασικά «συσπειρωμένο» και η ηγεσία εξακολουθεί να «είναι έξω» και να μας απειλεί, με την παρουσία της και την ανομία της. Από τα σκάνδαλα του Ανδρέα, στη «λογική» της συσπείρωσης γύρω από τον Ανδρέα. Ένας ολοκληρωμένος κόσμος δέχεται τη λογική της συνενοχής, αυτοενοχοποιείται και αρνείται να απαλλαγεί από αυτόν που τον πρόδωσε, τον ληλάτησε, τον διέφθειρε, τον απαλλοτρίωσε.

Παρά την αποκατάσταση κλίματος «εθνικής συμφιλίωσης» στην κορυφή των πολιτικών δυνάμεων, παρά τα πειστικά βήματα που έκαναν προς αυτήν την κατεύθυνση και η Νέα Δημοκρατία και ο Συνασπισμός, ο «διχασμός» παραμένει ως κυρίαρχη λογική της εκλογικής βάσης. Η πόλωση μπορεί να εκδιώχθηκε από τους διαδρόμους του Κοινοβουλίου, παραμένει όμως ως απειλητική πραγματικότητα

Προς τον κ. Μπουγιουκλάκη της «Αυριανής»: — Μην έχετε τύψεις που γκεμίζατε τον Καραμανλισμό. Μαζί θα τον ξαναφτιάσουμε...

στη βάση, και κυρίως στην επαρχία. Μια απειλητική πραγματικότητα κυρίως για την αριστερά.

Για να αλλάξει αυτή η πραγματικότητα και για να ακυρωθούν τα σχέδια του Ανδρέα θα πρέπει ο Συνασπισμός να υπάρξει αυτόνομα ως τρίτος πόλος: σε αυτό δεν θα βοηθήσει η αρκετά αμήχανη αιώρηση της αριστεράς στη λογική του θεσμικού εκσυγχρονισμού του υπάρχοντος καθεστώτος, ούτε η εγκατάλειψη του ιστορικού της λόγου σε δυνάμεις οι οποίες ποτέ δεν είχαν γράψει την ιστορία της αριστεράς (ΠΑΣΟΚ).

Η λύση του σοβαρότατου πολιτικού προβλήματος που αντιμετωπίζει σήμερα ο Συνασπισμός δεν βρίσκεται στην οποιαδήποτε σημερινή ή μελλοντική συνδιαλλαγή με το ΠΑΣΟΚ. Βρίσκεται στην πλήρη πολιτική αυτονόμησή του, μέσα α-

πό τη διατήρηση του άξονα αριστερά - δεξιά, και στην εμμονή του στην αντίληψη ότι σήμερα υπάρχουν οι συνθήκες για την επανάκτηση του ρόλου που της στέρησε το ΠΑΣΟΚ και —παλιότερα— το «κέντρο». Η αριστερά πρέπει να συνεχίσει να διεκδικεί αυτόνομα το χώρο που της υπέκλεπτε τόσα χρόνια το ΠΑΣΟΚ.

Οι διαπιστωμένες λοιπόν επαφές και συνδιαλλαγές του Συνασπισμού με το ΠΑΣΟΚ (π.χ. μεσολάβηση Λάζαρη για τις μονοεδρικές), ή οι δηλώσεις ότι μετεκλογικά ο Συνασπισμός θα συμμαχήσει μόνο με «προοδευτικές και δημοκρατικές δυνάμεις» (ποιες άραγε είναι αυτές εκτός από το ΠΑΣΟΚ;) δεν συμβάλλουν παρά μόνο στη μείωση της αξιοπιστίας του Συνασπισμού και δεν απειλούν μόνο τα εκλογικά ποσοστά του.

Βασίλης Ζήσης

— Μας βάλανε μπροστά για να κρύβουμε τον Ακριβάκη και το Ρουμελιώτη.
— Καλά κι ο Νικολινάκος κι ο Μαγκάκης πώς θα κρυφτούνε;

ΤΑ ΛΑΘΗ ΕΝΟΣ ΑΝΙΣΤΟΡΗΤ

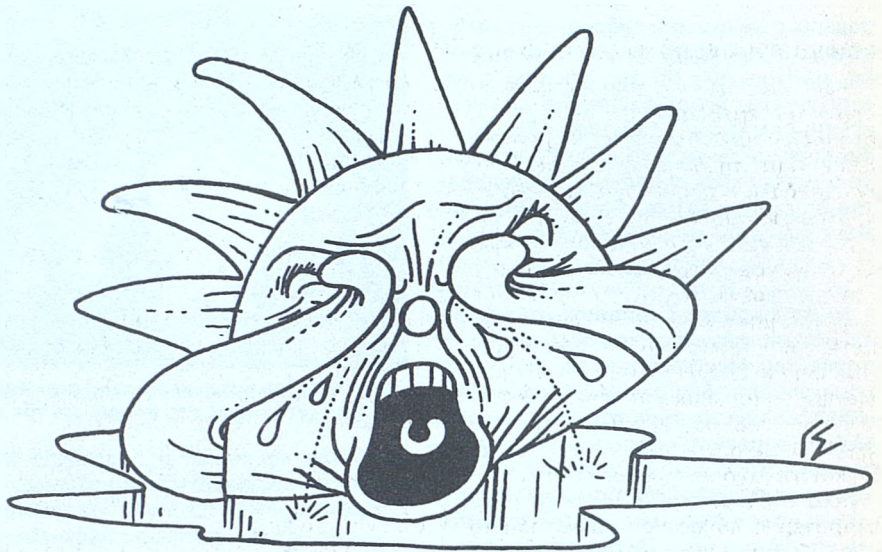
Η αφαίρεση των πολιτικών πρωτοβουλιών από το ΠΑΣΟΚ, η παγιωμένη στην κοινή συνείδηση αναξιοπιστία του, η αδυναμία που το εξαναγκάζει σε ετερόκλητες και αλληλοσυγκρουόμενες πολιτικές επιλογές και ο επί σειρά ετών εθισμός και στη διγλωσσία, έχουν βοηθήσει τον «απανταχού ανά την επικράτεια» Έλληνα πολίτη, να αναγνωρίζει με ευκρίνεια τον «πολιτικό λόγο» του ΠΑΣΟΚ, τις παγίδες και τις αποκρύψεις που επιχειρεί. Παγίδες, αποκρύψεις και διγλωσσία που δεν ήταν διακριτά στο παρελθόν ή που εν πάση περιπτώσει αντιμετωπιζόταν με λιγότερο σκεπτικισμό στο απώτερο παρελθόν.

του Ρεπόρτερ

Ο σκεπτικισμός έχει θέσει σε αμφισβήτηση όλο το οικοδόμημα του ΠΑΣΟΚ. Τα μέλη και τα στελέχη του Κινήματος θέτουν σε συνολική αμφισβήτηση την πολιτική πρακτική του. «Σήμερα μπορούμε να μιλάμε όλο και πιο συχνά για τα λάθη που διέπραξε —και εξακολουθεί να διαπράττει— η ηγεσία του Κινήματος» εκμυστηρεύτηκε πρόσφατα στέλεχος του ΠΑΣΟΚ. Από τις συζητήσεις αυτές επιχειρείται εδώ η κωδικοποίηση όσων λέγονται στα κομματικά γραφεία και τις κατ' ιδίαν συναντήσεις. Δεν είναι μόνον όσοι αντιπολιτεύονται το ΠΑΣΟΚ που στέκονται με απορία απέναντι στις πρωτόβουλίες του.

«Κάναμε λάθος το Μάρτη, μάλιστα κύριοι, κάναμε λάθος με το να μην ψηφίσαμε τότε την κατάργηση του συν ένα». Αυτά δια στόματος Γεωργίου Γεννηματά στην τελευταία —ουσιαστικά— συνεδρίαση της Βουλής που εξέπνευσε, αρκετά μετά τα μεσάνυχτα της Τετάρτης 4/10/89 όταν το ΠΑΣΟΚ προσπαθούσε ανεπιτυχώς να εκτοξεύσει το πυροτέχνημά του για το «συν ένα».

Αν και δεν είναι η πρώτη φορά που κάποιο επώνυμο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ παραδέχεται δημοσίως ότι «το ΠΑΣΟΚ έκα-

νε λάθος», αξίζει να το σημειώσουμε γιατί το άκουσαν από την τηλεόραση οι πάνελληνες που δεν εννοούσαν να αποκλεισθούν.

Είναι όμως άραγε η πρώτη φορά που το πάλαι ποτέ κυρίαρχο Κίνημα διέπρατε πολιτικό λάθος και ήταν ειλικρινής ο κ. Γεννηματάς όταν ομιλούσε περί «λάθους»; Ούτε το ένα ισχύει ούτε το άλλο. Λάθη πολιτικών χειρισμών διέπραξε πολλά το ΠΑΣΟΚ αλλά αυτά είναι και τα λάθη που δεν ομολογεί δημοσίως. Όταν το ΠΑΣΟΚ είχε την πλειοψηφία και απέρριπτε στην προηγούμενη Βουλή το επίμονο αίτημα του Συνασπισμού να καταργηθεί το «συν ένα» δεν διέπρατε λάθος όπως «εξομολογήθηκε» ο κ. Γεννηματάς. Λάθος, με τη στενή μικροκομματική οπτική. Η διατήρηση του «συν ένα» εξασφάλιζε στο ΠΑΣΟΚ μερικούς βουλευτές επιπλέον κλέβοντάς τους από το Συνασπισμό και εμφάνισε τελικά την κοινοβουλευτική του ομάδα με τον αξιοπρεπή αριθμό των 124 βουλευτών αντί των 118 που θα ελάμβανε αν εφαρμοζόταν η «απλή και άδολη αναλογική». Σωστά ενήργησε λοιπόν το ΠΑΣΟΚ. Το λάθος του ΠΑΣΟΚ βρίσκεται αλλού: Στην ανάλυση που προηγήθηκε αυτής της επιλογής.

Το «λάθος» που δεν είναι λάθος

Το ΠΑΣΟΚ εγνώριζε τότε —όπως όλοι— ότι η ΝΔ θα ερχόταν πρώτο κόμμα. Αν πίστευε το αντίθετο, δεν υπήρχε περίπτωση να θυσιάσει το εξαμβλωματικό σύστημα που του εξασφάλισε αυτοδυναμία στις εκλογές του '85. Πίστευε όμως ο

Ανδρέας Παπανδρέου ότι και μετά την ήττα του δεν θα απέμενε μόνος: Ο Συνασπισμός, περίμενε πάντα στη γωνία, και θα τον βοηθούσε. Είτε για να διεξάγει μαζί του κοινούς αγώνες εναντίον της αυτοδυναμίας Δεξιάς και να εισπράξει, έτσι, έμμεσα την «αποκάθαρή» του είτε να τον στηρίξει ως συγγενής δύναμη και εντεύθεν της «διαχωριστικής γραμμής», προκειμένου να βρεθεί και πάλι στην οδό Μαξίμου ως πρωθυπουργός και να διασωθεί οριστικά και από τις ποινικές του ευθύνες στα πλείστα όσα σκάνδαλα της οκταετίας.

Ο κ. Γεννηματάς «ομολόγησε ένα λάθος» του ΠΑΣΟΚ. Το ομολόγησε, βέβαια, όχι σε μια κρίση αυτοκριτικής αλλά για να εξηγήσει στη συνέχεια ότι η μη συνεργασία του Συνασπισμού στην παρούσα Βουλή για την κατάργηση του «συν ένα» είναι το άλλο —μεγάλο αυτή τη φορά— λάθος της, προσφάτως ανακαλυφθείσης από το ΠΑΣΟΚ, «μεγάλης δημοκρατικής παράταξης». Και το λάθος αυτό βαραίνει το Συνασπισμό. Εδώ ήθελε βέβαια να καταλήξει ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ. Αυτό που δεν δήλωσε δημοσίως ο κ. Γεννηματάς ήταν το όντως λάθος ανάλυσης του κόμματός του. Ότι δηλαδή κακώς είχε προεξοφληθεί η συγκατάθεση του Συνασπισμού στις επιλογές του ΠΑΣΟΚ. Και ήταν λάθος σοβαρό γιατί υπήρχαν αρκετές ενδείξεις ότι η Αριστερά —μετά από τα πολλά παθήματα— είχε αποκτήσει το δικό της αυτόνομο λόγο και ήταν έτοιμη «να συμμετάσχει ακόμα και με το διάβολο» προκειμένου να αποφύγει το στίγμα του συγκαλύπτοντος τα σκάνδαλα και τις ανομίες.

ΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

Το μέγα και αναπόφευκτο λάθος

Όμως το μεγάλο λάθος του ΠΑΣΟΚ και η πηγή της κακοδαιμονίας του είναι η διατήρηση του Ανδρέα στην κομματική ηγεσία. Κατά τη διάρκεια της εξάρσης των σκανδάλων, πέρσι τον Οκτώβριο, ένας Άραβας διπλωμάτης εξέφραζε την απορία του γιατί «το Κίνημα δεν αποφάσιζε να αναγορεύσει τον Ανδρέα "τιμητικό ηγέτη" και να τον αφήσει ήσυχο σε μια ωραία, μακρινή βίλα να ζήσει με το κορίτσι του!» Παλιά αραβική σοφία...

Το δίλημμα απαλλαγής από τον Ανδρέα ή διατήρησή του απασχόλησε από εκείνη την εποχή σοβαρά τους βαρύνους του ΠΑΣΟΚ. Όμως οι εσωκομματικές ισορροπίες και η αναγόρευση κάθε ενός από τα «μεγάλα στελέχη» σε διάδοχο, ήταν ο σοβαρότερος λόγος που «ανεστάλη το μέτρο». Ο ίδιος βέβαια ο Ανδρέας είναι εκείνος που δημιούργησε τις προϋποθέσεις ώστε η αμφισβήτησή του να μην οδηγεί και στην ανατροπή του. Ο κ. Γεννηματάς δεν μπορούσε να «πάρει κεφάλι» από τον κ. Σημίτη, ο κ. Λαλιώτης όμοια από τον κ. Πάγκαλο, ο κ. Χαραλαμπίδης από τον κ. Αλευρά κ.ο.κ. Διάφοροι συνδυασμοί συμμαχιών συνέβησαν αλλά κυρίως για την εξουδετέρωση του εκάστοτε προεξάρχοντος. Τώρα στο φαύλο κύκλο της διαμάχης εμπλέκεται και ο κ. Αρσένης, ρόλο που δεν τον βλέπει ευνοϊκά ο εκτός ΠΑΣΟΚ κ. Λάζαρης.

Μπορούσε πραγματικά το ΠΑΣΟΚ να απαλλαγεί από τον αρχηγό του; Ήδη η περιθωριοποίηση του Μένιου έγινε με ωδίνες. Η αποπομπή του Ανδρέα θα εσήμαινε σπάσιμο της συνοχής. Όμως οι βαρώνοι έχασαν κάποια στιγμή τη χρυσή ευκαιρία και τώρα συμβαδίζουν με τον κ. Μπούτο και τον κ. Νικολιάνο και τον κ. Αρσένη και χιλίους πονοκεφάλους μαζί χωρίς να μπορούν να παρακάμψουν το μονόδρομο που ακολουθούν. Ούτε αυτοκάθαρση του κόμματος ούτε και αποκαθίλωση του αρχηγού. Αι.οτέλεσμα του λάθους αυτού θα είναι η βαθμιαία καθίζηση του κόμματος και η εξομοίωση Κουρή με Σημίτη και Λαλιώτη με Κωστόπουλο. «Δύσκολοι οι καιροί για τους πρίγκιπες».

Αλλά η επιλογή μονόδρομος της διατήρησης του Ανδρέα είχε σαν επακόλουθο τη συσσώρευση και άλλων λαθών. Η διατήρηση όλων των πρωτοβουλιών στον Ανδρέα, μετέτρεψε το άλλοτε σφριγηλό κόμμα σε ταγό ενός παραπαιόντος αρχηγού που αποφασίζει, πότε ότι ο κ. Μπούτος είναι απόκτημα και πότε ότι η Αριστερά είναι κίολας στην τσέπη του.

Τα λάθη που ακολούθησαν τη μοιραία εκείνη λαθεμένη ανάλυση «ότι η Αριστερά θα εξαναγκαστεί να μας ακολουθήσει» —αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί δεν συμφώνησαν τότε με τον αρχηγό και τους παλαμακιστές— διαδέχτηκαν το ένα το άλλο.

Ενός κακού μύρια όσα έπονται

Αμέσως μετά το εκλογικό αποτέλεσμα και το πρώτο σοκ αποφασίστηκε από τους φωστήρες ότι επειδή η κυβέρνηση Τζαννετάκη είναι προϊόν «συναλλαγής» που ο λαός δεν θα αποδεχτεί «εμείς δεν θα παραδώσουμε τα υπουργεία». Έγιναν κήρυκες της ανομίας και αυτό κρίθηκε και κατακρίθηκε τόσο που πολλοί διαδήλωσαν την αντίρρησή τους και μίλησαν για «λάθος»...

Προηγήθηκαν όμως πολλά άλλα λάθη κατά το στάδιο των διερευνητικών εντολών. Ήταν και αυτά στο ίδιο πνεύμα της λανθασμένης εκτίμησης για το Συνασπισμό. Όπως όλοι οι συνέλληνες έτσι και τα στελέχη και οι οπαδοί του ΠΑΣΟΚ ανέκαλυψαν τις ημέρες εκείνες ότι λειτουργούσε μια ευέλικτη πολιτική επιτροπή στο Συνασπισμό που ο εκπρόσωπος και πρόεδρος της Χαρίλαος Φλωράκης έδωσε το προφίλ ενός πειστικού, σίγουρου αλλά και σωστά ελλισσόμενου ανάμεσα στους σκοπέλους, ηγέτη.

Τις ημέρες της θερμής κοινοβουλευτικής συνόδου που έληξε, πολλά στελέχη αναρωτήθηκαν «γιατί δεν μπήκαμε και μεις στην κυβέρνηση έστω και συμβολικά με δυο στελέχη μας και όταν η κυβέρνηση θα έκανε παραπατήματα, να αποχωρήσουμε και να καταγγέλλουμε ότι εμείς δεν συμπράττουμε για το ψωμί, τον Οζσομάρ, τη σύνταξη νομοσχεδίων». «Χαμένη, μεγάλη ευκαιρία» εξηγούσε πρώην υπουργός. Αμέσως μετά ακολούθησαν άλλα πολλά.

Ήταν η υπερασπιστική γραμμή για τη διερεύνηση των σκανδάλων. «Χρεωθήκαμε συνενοχές για το καλαμπόκι, τον Κοσκωτά, για όλα...» Η επιλογή του Ανδρέα —με την προφανή της ιδιοτέλεια— για σκληρή στάση στο θέμα των σκανδάλων δικαιώσε τις επιλογές των κομμάτων της συμπολίτευσης. Αλλά, πέραν αυτού, το θέαμα των κοινοβουλευτικών ανδρών του ΠΑΣΟΚ που συνεχώς φωνασκούσαν και ζητούσαν το λόγο «επί προσωπικού» και για τα διαδικαστικά, έδωσε την εντύπωση ότι δεν είχαν τίποτε άλλο να πουν και να ισχυριστούν και άφηναν ελεύθερο το πεδίο στον Συνασπισμό και τη ΝΔ να αλωνίζουν κυριολεκτικά στη Βουλή.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

ΝΤΕ ΣΑΝΤ

Ο ΔΗΜΙΟΣ
ΚΑΙ
ΤΟ ΘΥΜΑ ΤΟΥ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Ποιός ήταν ο μαρκήσιος ντε Σαντ; Επαναστάτης; ακόλαστος εγκληματίας; μεγάλος διανοητής; Στο βιβλίο αυτό συγκεντρώνονται αυτοβιογραφικά, λογοτεχνικά και πολιτικά κείμενα του «θείκου μαρκήσιου». Επιλογή κειμένων και σχόλια Dieter Hoffmann.

Μετάφραση Γιώργος Κόκκινος.

κυκλοφορούν επίσης

ΡΙΚΑΡΝΤΟ ΜΠΑΚΕΛΙ
Ο διάβολος στο Ποντελούγκο
ΤΟΜΑΣ ΜΑΝ

Τρεις νουβέλες
ΤΟΛΣΤΟΙ / ΣΟΜΟΦ

Δuo διηγήματα φαντασίας

ΙΤΑΛΟ ΚΑΛΒΙΝΟ

Η μέρα ενός εκλογικού αντιπροσέπου

ΑΝΤΑΛΜΠΕΡΤ ΣΤΙΦΤΕΡ

Η φοβερή τροπή των πραγμάτων

Κεντρική διάθεση
Εκδόσεις Κριτική Α.Ε.
Πατούσα 3, 106 77 Αθήνα,
τηλ. 3639434

Οι εναλλαγές κοινοβουλευτικών εκπροσώπων, οι απουσίες «με σημασία» του κ. Αλευρά και η περιφρόνηση του Ανδρέα προς το κοινοβούλιο, είναι άλλα στοιχεία λανθασμένων επιλογών στην τακτική της κοινοβουλευτικής μάχης. Κορυφαίο και το λάθος της μη παρουσίας του Ανδρέα στο πολιτικό μνημόσυνο του Παύλου Μπακογιάννη, η καθυστέρημένο συλληπητήριο τηλεγράφημά του και η απουσία εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ στην κηδεία.

Αλλά όπως σιγά-σιγά ο χρόνος της Βουλής εξέπνεε, το ΠΑΣΟΚ έδειχνε αμήχανο για τη στάση που θα έπαιρνε για το νομοθετικό έργο που πρότεινε η κυβέρνηση. Τις περισσότερες φορές αναγκάστηκε να συμφωνεί και να ψηφίζει και αυτό τα νομοθετήματα: Άρση των συνεπειών του Εμφυλίου, τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής, δικαστικοί κώδικες. Αυτή η συναίνεση του ΠΑΣΟΚ που σύρθηκε εκόν-άκον στις σχετικές ψηφοφορίες του στερούσε την ίδια στιγμή το επιχείρημα ότι η κυβέρνηση αποτελούσε συντηρητική επιλογή. Είχε όμως ένα «μεγάλο ατού»: την προπαγάνδισή της ακύρωσης του «συν ένα».

Στην περίπτωση του «συν ένα», ο Συνασπισμός επέλεξε μια στάση σε ευθεία γραμμή προς τον ιεραρχικά πρώτο στό-

χο της πολιτικής του μετά τον Ιούλιο, δηλαδή τη στήριξη της κυβέρνησης Τζαννετάκη με προοπτική την κάθαρση και έναν μακροπρόθεσμων συνεπειών, έστω και μικρής έκτασης, δημοκρατικό εκσυγχρονισμό από την άποψη αυτή, η οποία συγκατάνευση του Συνασπισμού στο σχέδιο της κατάργησης του «συν ένα» θα σήμαινε αυτόχρονα την εκδήλωση της προτίμησής του υπέρ ενός εκλογικιστικού «εμφέ» του ΠΑΣΟΚ, με πολιτικό αντίκρουσμα τη σύμπλευσή του με το μη αυτοκαταρμένο ΠΑΣΟΚ. Και αυτά, πέραν των κοινοβουλευτικών πραξικοπημάτων που θα συνεπάγετο η ψήφιση της κατάργησης του «συν ένα».

Το τελευταίο «λάθος» του ΠΑΣΟΚ, ήταν το σχέδιο της «δημοκρατικής συμπάρταξης». Η ηγεσία του «Κινήματος» γνωρίζει πολύ καλά ότι η συστράτευση με άλλους πολιτικούς χώρους προϋποθέτει κάποια στρατηγική και απαιτεί οι συνοδοιπόροι να έχουν όχι μόνο συμβολικό αλλά και υλικό αντίκρουσμα. Η στρατηγική έλειπε από το ΠΑΣΟΚ από τη στιγμή της γέννησής του και η έλλειψη αυτή φάνηκε εναργέστατα στην απορία και τη σπασμωδικότητα των βουλευτών του σε όλη αυτή την τριμήνη περίοδο της συγκυβέρνησης ΝΔ και Συνασπισμού. Εκτός και αν, κατά μια ταυτολογική λογική το

σύνθημα της «συσπείρωσης» είναι η ...στρατηγική για τη «συμπάρταξη».

Όσο για το πολιτικό εκτόπισμα των συνοδοιπόρων του ΠΑΣΟΚ, αυτό απέχει πολύ από το να συμβάλλει στο περίφημο «ευρύ μπλοκ των δυνάμεων της Αλλαγής». Μένει η συμβολική σημασία της προσχώρησης των «5» και αυτή όμως ενταγμένη στην άκρως συρρικνωτική εκδοχή του «συμπαγούς και συσπειρωμένου ΠΑΣΟΚ», και ελάχιστα πειστική για όσους θυμούνται τι έλεγαν οι Μαγκάκης - Αρσένης - Γλέζος - Νικολινάκος λίγους μήνες πριν.

Η καταγραφή αυτή των «λαθών» ενός κόμματος θα μπορούσε να αποτελέσει και μian εισαγωγική προβολή για την ιχνηλάτηση άλλων «λαθών» κατά την οκταετία της Αλλαγής· στην ουσία η καταγραφή αυτή δεν υποδηλώνει άλλο από την ανάγκη επισήμανσης των αδιεξόδων ενός πολιτικού σχηματισμού που ποτέ δεν είχε όραμα για να μπορεί, πρώτον να κοιτάει σωστά στο παρελθόν του και στο παρελθόν της ιστορίας της χώρας, και δεύτερον να μπορεί να πορεύεται ορθά προς το μέλλον.

Και το αδιέξοδο αυτό, τα «λάθη» αυτά δεν πρόκειται παρά να διαιωνίζονται όταν πρυτανεύει η μπακαλική αντί της πολιτικής τέχνης. □

Ανανεωμένη – Σύγχρονη – Επίκαιρη

ασαλιστική
θεωρία
και
πράξη
Μηνιαία Πολιτική Επιθεώρηση

Ο Μαρξισμός σήμερα

των
Ζακ Μπιντέ
και
Υθόν Κινιού

Τεύχος 9 – Σεπτέμβριος 89 Δρχ. 200

- Οι ευθύνες της συγκυβέρνησης
- Ιδιωτική τηλεόραση
- Μητσότακας – Οζάλ
- Βάσεις – Κύπρος
- Πολωνία

Ε. Λομπέτη: Η Ανθρώπινη Φωνή

Γ. Πανταγιάς: Αδιέξοδα ή ουγκλίσια
Γ. Παπαντωνίου: Τα ελλείμματα και κοινωνική πολιτική
Δ. Δασύλας: Ανατολική Ευρώπη
Δ. Κοσμπούλος: Καταναλωτικοί συνεταιρισμοί

ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Το Βιβλιοπωλείο και ο Εκδοτικός οίκος Δ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ κυκλοφόρησε το 19ο Βιβλιογραφικό Δελτίο (σελίδες 62) με σύγχρονα φιλολογικά, λογοτεχνικά, ιστορικά, φιλοσοφικά, παιδαγωγικά - σχολικά βοηθήματα και λοιπά Ελλήνων συγγραφέων καθώς και έργα ξένων συγγραφέων σε έγκυρες μεταφράσεις στην Νεοελληνική γλώσσα. Το Δελτίο είναι ένας κατατοπιστικός οδηγός και πολύτιμος σύμβουλος των εκπαιδευτικών για την επιλογή των βιβλίων στο παιδαγωγικό και διδακτικό τους έργο και σωστή αξιοποίηση του ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ προμήθειας που τους χορηγεί η Πολιτεία για την αγορά βιβλίων.

Το Δελτίο κυκλοφόρησε και εστάλη σε όλα τα σχολεία Μ. Ε. της Ελλάδας και της Κύπρου. ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ στους εκπαιδευτικούς και σε όλους τους βιβλιόφιλους.

Σε όσους μας το ζητήσουν στην επαρχία και το εξωτερικό αποστέλεται ταχυδρομικώς.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 8 - ΑΘΗΝΑ 106 79
ΤΗΛ. 3627 318 - 3642 692

ΟΙ «ΠΕΝΤΕ» ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Το ότι η «τάξη των πολιτικών», το λεγόμενο πολιτικό προσωπικό είναι, εδώ και δεκαετίες, τόσο αυτονομημένο από το κοινωνικό σώμα που φθάνει μέχρι το σημείο να αυτοαναιρείται ως αντιπρόσωπός του και μαζί να αναιρεί το ίδιο το αντιπροσωπευτικό σύστημα, δεν είναι κάτι το νέο· το ότι αυτή η αυτονόμηση συνεπάγεται την τάση του βουλευτή να αναπαράγεται μακράν και πέραν προγραμμάτων και επαγγελιών, ή να τα επικαλείται δικήν προσήματος, και η μόνη αναφορά του να είναι η συνεχειακή σύλληψη της «τάξης» του, κι αυτό δεν είναι νέο· το ότι η κοινοβουλευτική δημοκρατία μετεξελίχθηκε σε κομματική είναι στοιχείο ομόλογο των αλλαγών σε αυτό τοούτο το μεταπολεμικό συνταγματικό «κράτος δικαίου». Και αυτά συντελούνται όχι μόνον όταν η αντιπροσωπευση στηρίζεται στη «λίστα», αλλά και όταν ο εκλογέας έχει δικαίωμα και στον, ούτως ή άλλως, κομματικό σταυρό.

Το καινούριο στοιχείο, και προκειμένου για τη «δημοκρατική συμπαράταξη» του ΠΑΣΟΚ (ή προσχώρηση των «5»), είναι ότι όλα τα προηγούμενα χαρακτηριστικά αρθρώνονται με την πολιτεία του συγκεκριμένου πολιτικού κόμματος. Ουδείς μπορεί να ασκήσει κριτική προθέσεων στους προσχωρήσαντες (π.χ. ότι εντάχθηκαν στο ΠΑΣΟΚ για να βγουν βουλευτές), γιατί αυτή είναι αναποτελεσματική καθ' ότι επιδερμική (ή μήπως ο κ. Μαγκάκης δεν ήθελε να εκλεγεί και τον Ιούνιο;). Ούτε πάλι η κριτική μπορεί να στηριχθεί

στο «άλλα έλεγαν πριν, άλλα λένε τώρα»: μια μεγάλη μερίδα των εκλογέων στο σημερινό πολωμένο έως διχασμού πολιτικό σκηνικό κρίνει αυτό που οι «άλλοι», οι αντίπαλοι επισημαίνουν ως αντίφαση λόγων και έργων τελείως διαφορετικά, δηλαδή με τη λογική της παραταξιακής ταύτισης με τους επανακάψαντες. Και οι τελευταίοι, εξάλλου, μπορεί να πουν «πολλά άλλαξαν σε λίγους μήνες»...

Το καίριο ερώτημα ως προς τη λογική της προσχώρησης των «5» αφορά σε μια διάκριση που έμμεσα ή άμεσα κάνουν ανάμεσα στο «χώρο», τον «ιστορικό κόσμο» της δημοκρατικής παράταξης και το σημερινό κομματικό μόρφωμα του «Κινήματος» που εκφράζει, υποτίθεται, αυτή την παράταξη. Το «Κίνημα» έχει λάθη, έχει διαπράξει ασύγγνωστα πλημμελήματα, όμως ο «χώρος» δεν μπορεί να μείνει έτσι, χωρίς την παρουσία «μας», το παρόν «μας». Σε αυτήν επάνω τη συλλογιστική και στην προοπτική της αιώνια επιδιωκόμενης «ανασυγκρότησης» και «αναγέννησης» του κόμματος που εκφράζει τον ιστορικό χώρο της δημοκρατικής παράταξης, βλέπουμε να επανεμφανίζονται τα σχήματα δεξιά - αντιδεξιά στο λόγο και τη σκέψη των «5» και όσων άλλων υποψηφίων της «συμπαράταξης» του Α. Παπανδρέου.

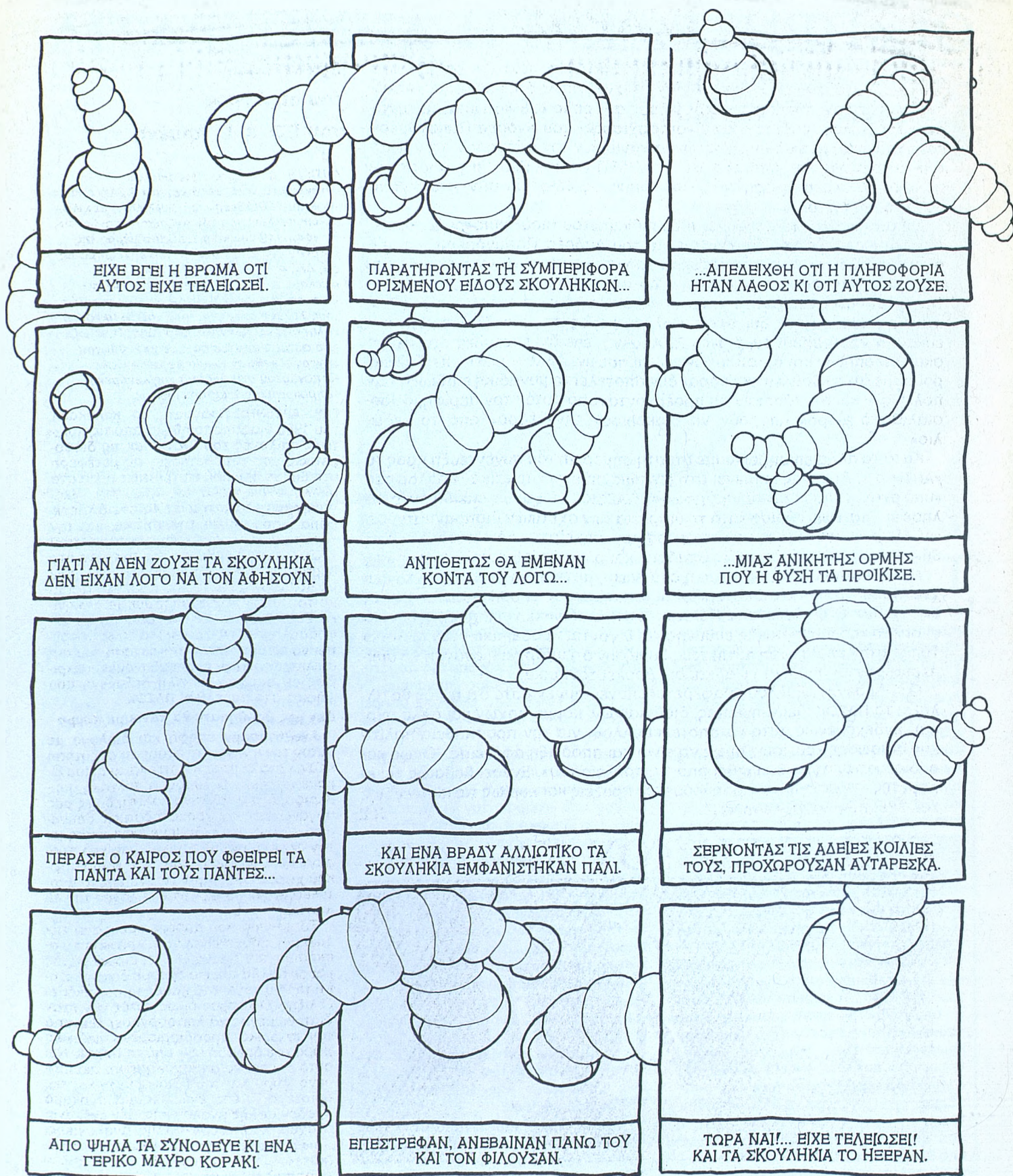
Τελικά, όμως, ποια είναι αυτή η υποστασιοποιημένη έννοια της «παράταξης» και του «χώρου» και πώς γίνεται να αφαιρείται από αυτήν την υποστασιοποίηση

—και ακριβώς εξαιτίας της— η συγκεκριμένη υλική πραγματικότητα του κόμματος που τον εκφράζει;

Πριν τις εκλογές οι προσχωρήσαντες ούτε λίγο ούτε πολύ, θεωρούσαν το ΠΑΣΟΚ έως και επικίνδυνο για τη δημοκρατία. Τότε, ο ηγέτης του κόμματος δεν ήταν υπόδικος, ενώ τώρα είναι, και παραμένει ηγέτης. Και τώρα που προσχωρούν επισείουν τον κίνδυνο του διχασμού, και με τον τρόπο αυτό προσφέρουν ουσιαστικότητα άλλοθι για όλη την ανομική συμπεριφορά επιφανών στελεχών του ΠΑΣΟΚ και του ίδιου του προέδρου του, συμπεριφορά που εντάθηκε ιδιαίτερα τους τελευταίους μήνες. Προτάσσοντας όμως το διχασμό, ουσιαστικά αρνούνται δύο ζωτικά αναγκαία αιτήματα: την εφαρμογή των κανόνων του Κράτους δικαίου «όσο ψηλά και αν βρίσκονται» οι ανομοούντες, και τη διαδικασία αυτοκάθαρσης του κόμματος το οποίο ακριβώς διέπραξε σε πολιτειακό και κρατικό επίπεδο την ανομία. Και μήπως αυτή η ανομία δεν έχει διαχυθεί σε μεγάλη μερίδα του «χώρου», της κοινωνικής βάσης της παράταξης που υποτίθεται ότι εκφράζει το ΠΑΣΟΚ; Μήπως δεν έχει διευρυνθεί κοινωνικά στο «χώρο» αυτό η επιτρεπτικότητα απέναντι σε αντιθεσμικές (τουλάχιστον) συμπεριφορές ηγητόρων του; Διαφορετικά διατυπωμένο: πόσο «αμόλυντη» είναι η «μεγάλη ιστορική παράταξη» από τις πρακτικές των συγκεκριμένων και σημεινών κομματικών της ταγών; (Για να μην αναδράμουμε στις πλαστηρικές εκδοχές της δημοκρατίας, στον μεσοπόλεμο...). Πόσο ξεχωριστή είναι πια η «πολιτική οικογένεια» από το πολιτικό της κόμμα; Πόσο αυτή η διάκριση είναι τελικά ένα ανάπηρο ιδεολογικό άλλοθι των προσχωρούντων, άλλοθι που εξοικονομεί απλώς κάποια άλλα πολιτικά τους σύνδρομα, ευθέως αναφερόμενα σε πολιτικές διαιρέσεις δεκαετιών πριν;

Τελικά, γιατί να ταυτίζεται μόνον η Δεξιά και η Αριστερά με τα εκάστοτε κομματικά τους μορφώματα; Τελικά, πόσο συμβάλλουν οι «5» στο να γίνει λιγότερο δύσκολη η δημοκρατία στην Ελλάδα, προσχωρώντας στο χώρο αυτό που η πολιτεία του —για την οποία κάνουν την κρίσιμη αφαίρεση στο εγχείρημά τους— έκανε αυτή τη δημοκρατία δυσκολότερη; Ή μήπως το ερώτημα είναι φιλολογικό;

Χ.Κ.

ΑΡΣΕΝΗΣ: ΤΣΑΡΟΣ

Θ α ήταν ίσως υπερβολική απαίτηση από έναν πολιτικό και μάλιστα προερχόμενο από τις τάξεις του ΠΑΣΟΚ, όπως ο κ. Γεράσιμος Αρσένης, να ανταποκριθεί μέχρι τέλους στο ρόλο του «ιδανικού αυτόχειρα» που διάλεξε ο ίδιος όταν ο «αυταρχισμός» του Ανδρέα Παπανδρέου και η σπίλωση μέσω των γνωστών μηχανισμών τον οδήγησαν στην πολιτική αυτοκτονία που αποτελούσε τότε (1985) για τον ίδιο η αποχώρηση από το ΠΑΣΟΚ και η ίδρυση ενός νέου κόμματος (ΕΣΚ) που επαγγελλόταν κι αυτό το σοσιαλισμό.

Αλλά όπως και να κάνουμε, η δικήν «άσωτου υιού» επιστροφή του κ. Αρσένη στις αγκάλες του ΠΑΣΟΚ και του Ανδρέα Παπανδρέου —του ίδιου ακριβώς που πριν από τέσσερα χρόνια τον έδιωχνε κακήν κακώς και χωρίς απολογία από το «κίνημα»— αποτέλεσε μια οδυνηρή έκπληξη, με την έννοια ότι αναζητείται πάντα η συνέπεια λόγων και έργων και η διαφάνεια στις πολιτικές ζυμώσεις. Πολλές φορές στο παρελθόν είχαμε την ευκαιρία να αναφερθούμε στον κ. Αρσένη, επειδή αποτέλεσε το στόχο σκανδαλοποιών και διαφθορών συνειδησών. Αλλά κυρίως επειδή θεωρούσαμε ότι η «βουλευτική έδρα» δεν αποτελεί τη μοναδική επιδίωξη των πολιτικών και ότι κάποιος που προέρχεται από αυτόν τον περίφημο «σοσιαλιστικό χώρο» μπορούν να διακρίνουν την «έδρα» από το «εδώλιο».

Κατά τα άλλα επισημαίνουμε ότι στη σημερινή του συνέντευξη προς το «ΑΝΤΙ» ο κ. Αρσένης επιμένει στη διεκδίκηση ενός «ηγετικού» ρόλου στο «υπό αναγέννηση» και «αναμόρφωση» ΠΑΣΟΚ. Προφανώς επειδή αυτό θέλησε να πιστέψει ο ίδιος κατά τη διάρκεια των σχετικών διαπραγματεύσεων, «ξεχνώντας» ότι την πρώτη φορά που επιχείρησε κάτι παρόμοιο βρέθηκε εκτός ΠΑΣΟΚ και χωρίς οπαδούς και μέσα και έξω από το «κίνημα».

Αξίζει πάντως την προσεκτική ανάγνωση αυτή η συνέντευξη, γιατί δείχνει πόσο έχουν ασκηθεί μερικοί πολιτικοί στους ακροβατισμούς και τη διγλωσσία. Θυμούνται την Πολιτική όταν επιδιώκουν να αποφύγουν το σκόπελο της προσωπικής ευθύνης και θίγονται προσωπικά όταν άλλοι (ο Τύπος στην περίπτωση αυτή) τους θυμίζουν ότι υπάρχει η ανάγκη να συμπεριφέρονται πολιτικά και όχι βουλευτοθηρικά.

Ο κ. Αρσένης εξάλλου αναφέρεται επανειλημμένα στο ότι αυτός θα αλλάξει το ΠΑΣΟΚ (θέμα ηγεσίας, διαδικασιών, κόμμα αρχών και άλλα ηχηρά). Ενδεχομένως αυτό να αποτελεί άλλοθι για την προσπάθεια πολιτικής διάσωσης του, ίσως όμως να είναι και απόδειξη αφέλειας. Όπως και ο ίδιος καταλήγει «θα κριθεί από τις πράξεις του». Εννοεί βεβαίως τις επόμενες —γιατί για τις προηγούμενες πράξεις και κυρίως τις παλινωδίες του έχει ήδη βαθμολογηθεί.

Β.Ζ.

ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΧΑΛΙΦΗ

— Μακρ. μην είσαι σκεπτικός. Ο Γιωργος προσαρμόστηκε αμέσως...

Συνέντευξη του προέδρου του ΕΣΚ κ. Γ. Αρσένη

ΑΝΤΙ: Σε παλιότερες δηλώσεις και συνεντεύξεις σας, αλλά και στο βιβλίο σας «Πολιτική Κατάθεση» του 1987, λέτε, μεταξύ άλλων πολλών, για τον Ανδρέα Παπανδρέου ότι «φέρει προσωπικά τεράστιο μέρος της ευθύνης για την αποτυχία του εγχειρήματος της Αλλαγής» και την «έλλειψη εσωκομματικής δημοκρατίας στο ΠΑΣΟΚ». Είναι επίσης γνωστό ότι γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους αποχωρήσατε από το ΠΑΣΟΚ, ή καλύτερα, εκδιωχθήκατε το 1986. Τι άλλαξε από αυτές τις εκτιμήσεις σας και σήμερα συνεργάζεσθε εκλογικά με τον Ανδρέα Παπανδρέου στα πλαίσια της λεγόμενης «Δημοκρατικής Συμπράταξης»;

ΓΕΡ. ΑΡΣΕΝΗΣ: Πράγματι, το καλοκαίρι του 1985 διαφοροποιήθηκα από τις πολιτικές επιλογές του ΠΑΣΟΚ και τις διαφορετικές μου τοποθετήσεις τις μετέφερα στο βαθμό που μου επιτράπηκε μέσα στα συλλογικά όργανα του κόμματος. Διαγράφηκα το Μάρτη του 1986 επειδή μετέφερα έντονα αυτή την κριτική, για την κατά τη γνώμη μου λαθεμένη πορεία του ΠΑΣΟΚ και τις ευθύνες της ηγεσίας στο θέμα αυτό. Μετά τη διαγραφή μου, μαζί με πολλούς άλλους που προέρχονται από το ΠΑΣΟΚ δημιουργήσαμε το Ελληνικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (ΕΣΚ) για να εκφράσει την άλλη άποψη για το ποια πρέπει να είναι η πολιτική πρόταση του σοσιαλιστικού χώρου, απευθυνόμενοι ακριβώς σε αυτή τη μεγάλη δεξαμενή που ψήφισε στο παρελθόν ΠΑΣΟΚ.

Δεν μας βοηθήσατε να κάνουμε κόμμα

Αναζητήσαμε επαφή και διάλογο με αυτόν τον κόσμο, ζητήσαμε τη συζήτηση επάνω στα θέματα και την κριτική που είχαμε ασκήσει. Ο Τύπος, η πολιτική συμπεριφορά του Έλληνα πολίτη, δικές μας οργανωτικές και χρηματοδοτικές αδυναμίες καθώς και ο λαθεμένος τρόπος με τον οποίο η παραδοσιακή αριστερά προσέγγισε την ανανέωση του σοσιαλιστικού χώρου οδήγησαν σε ένα άγονο αποτέλεσμα για το ΕΣΚ στις εκλογές της 18 Ιουνίου.

Το μήνυμα που πήραμε εμείς από τον δικό μας κόσμο είναι ότι η κριτική που ασκήσαμε και ασκούμε έχει ειδικό βάρος και σε πολλά σημεία έχουμε δικαιωθεί από τα ίδια γεγονότα και τις προοπτικές εξέλιξης. Ο κόσμος όμως αυτός δεν ήταν διατεθειμένος να λειτουργήσει έξω από τον ιστορικά προσδιορισμένο πολιτικό χώρο του δηλαδή έξω από το ΠΑΣΟΚ. Και αυτό πρέπει να απασχολήσει το σκεπτόμενο χώρο και τους διανοούμενους της αριστεράς. Ότι ενώ έχουμε σύστημα σχεδόν απλής αναλογικής, δεν έχει αναπτυχθεί κουλτούρα απλής αναλογικής. Ίσως αν ο Τύπος και οι «σκεπτόμενοι» αριστεροί που αρθρογραφούν στήριζαν προσπάθειες νέων κομμάτων που εκφρά-

ζαν μια ανανεωτική και προωθητική κριτική άποψη για το σοσιαλιστικό χώρο, ο πολιτικός χάρτης δεν θα περιοριζόταν στα τρία συγκροτήματα.

Το μήνυμα λοιπόν που πήραμε από τις εκλογές είναι ότι αυτή την κριτική, αυτό το κούραγιο για αντίσταση σε ένα κομματικό κατεστημένο θα πρέπει να το συνεχίσουμε ενδοπαρταξιακά. Με βάση αυτή την εκτίμηση και αυτή την πρόθεση κάναμε τα βήματα των τελευταίων εβδομάδων. Η συνδιάσκεψη του ΕΣΚ πήρε ομόφωνη απόφαση γι' αυτήν την πορεία. Έτσι όπως διαμορφώθηκε ο πολιτικός χάρτης και μετά τις επιλογές του Συντακτικού, εμείς δεν είχαμε άλλη εναλλακτική λύση παρά τη δημοκρατική συμπαράταξη με το σοσιαλιστικό χώρο. Σ' αυτή την πορεία, εντάσσεται η εκλογική συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ. Τα θέματα που είναι ανοικτά θα λυθούν σε ένα ανοικτό και δημοκρατικό συνέδριο των σοσιαλιστών. Και έχουμε κάνει συγκεκριμένες συζητήσεις με το ΠΑΣΟΚ για μια πορεία προς το Συνέδριο που θα εγγυηθεί αυτό το αποτέλεσμα.

Με ρωτήσατε «τι έχει αλλάξει». Έχει αλλάξει ακριβώς αυτό. Ότι σήμερα το ΠΑΣΟΚ δέχεται στα πλαίσια της ανασυγκρότησης να ανοίξει ο διάλογος, να συζητηθούν θέματα που δεν μπορούσαν να ήταν αντικείμενο συζήτησης στο παρελθόν και να επιλυθούν μέσα από τις διαδικασίες ενός συνεδρίου. Το έχει δεχθεί αυτό φαντάζομαι για δυο λόγους: Πρώτα απ' όλα γιατί έχει την εμπειρία του εκλογικού αποτελέσματος του Ιουνίου, ένα μήνυμα που είναι τόσο ξεκάθαρο που δεν μπορεί να αγνοηθεί. Αλλά και γιατί στη βάση, ο κόσμος αναγνωρίζει ότι υπάρχει πρόβλημα πολιτικής έκφρασης και εκπροσώπησης, για την ανασύσταση και γνήσια ανασυγκρότηση του χώρου που θα αναγεννήσει ένα κίνημα για το οποίο θα αισθανθεί ξανά υπερήφανος.

ΕΡ.: Όλα όμως αυτά περί «ανασυγκρότησης», «αναγέννησης» και «δημοκρατικού διαλόγου» στο ΠΑΣΟΚ αποτελούν κατά την κοινή εμπειρία ψευδεπίγραφα, στο βαθμό που ο Ανδρέας Παπανδρέου συνεχίζει και ελέγχει ασφυκτικά και την οργάνωση του ΠΑΣΟΚ και τις διαδικασίες λήψης των πολιτικών αποφάσεων. Και σε ό,τι αφορά την περίπτωση σας, πώς πιστεύετε ότι θα συνεχίσετε την κριτική σας για το κομματικό κατεστημένο όταν είναι δεδομένο ότι ο ηγέτης αυτού του κατεστημένου, ο Ανδρέας Παπανδρέου στο παρελθόν όχι μόνο σας αντιμετώπισε αντιδημοκρατικά —όπως εσείς ο ίδιος έχετε πει— αλλά και σας προπηλάκισε. Πιστεύετε δηλαδή ότι θα «αντισταθείτε» μέσα στο ΠΑΣΟΚ όταν συνεχίζεται το προσωποπαγές καθεστώς και όταν στελέχη όπως ο κ. Βερυβάκης δηλώνουν ανοικτά ότι «δεν σας αναγνωρίζουν»;

ΑΠ.: Πρώτα απ' όλα οι προσωπικές εμπειρίες και τα «προσωπικά» δεν μπορούν να προσδιορίσουν την πολιτική πράξη. Στο πολιτικό επίπεδο αυτό που επιδιώκει το αποκτάς μέσα από αγώνες δεν σου δίνεται. Αυτό που σκοπεύω να κάνω είναι να αγωνιστώ γι' αυτό που πιστεύω και πιστεύω και για να το κάνω αυτό αναζητώ σύνδεση με τον κόσμο που με καταλαβαί-

Προετοιμασίες για τη συνάντηση στο «Ράδιο-Αυριανή».

νει και τον καταλαβαίνω. Η πορεία που έχουμε διαγράψει θα μας ανοίξει πάλι την επαφή με αυτό τον κόσμο.

Όσο για τις αντιδράσεις που μπορεί να υπάρξουν από ορισμένα στελέχη του κινήματος πρέπει να πω ότι είναι κατανόητες, ανθρωπίνες, αλλά και προσωπικές. Η ιστορία όμως δεν κινείται με «προσωπικά», αλλά με ιδεολογία και πολιτικούς αγώνες.

ΕΡ.: Θα επιμείνουμε στην προηγούμενη ερώτησή μας. Ο καθένας γνωρίζει ότι το βασικό χαρακτηριστικό της εσωκομματικής λειτουργίας του ΠΑΣΟΚ είναι η απουσία δημοκρατικών διαδικασιών. Μοναδική πηγή εξουσίας είναι ο Ανδρέας Παπανδρέου και όλοι σε αυτήν στηρίζονται για να την χρησιμοποιήσουν εναντίον των αντιπάλων τους. Είναι επίσης φανερό ότι εσείς επανήλθατε στο ΠΑΣΟΚ όχι μέσα από κάποιες εσωκομματικές διαδικασίες, κατόπιν μιας απαίτησης της βάσης την οποία επικαλείστε συνεχώς, αλλά κατόπιν επαφών με την ηγεσία του Κινήματος ή τον Α. Παπανδρέου προσωπικά. Τι σας κάνει να πιστεύετε λοιπόν ότι αυτός δεν θα σας χρησιμοποιήσει πάλι για να βγει από τη δύσκολη κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει;

Μπαίνω για να γίνει κόμμα αρχών...

ΑΠ.: Αν τα πράγματα ήταν ομαλά δεν θα υπήρχε πρόβλημα και δεν θα το συζητούσαμε. Αλλά το ίδιο το ΠΑΣΟΚ και εσείς αναγνωρίζετε ότι υπάρχει πρόβλημα. Το θέμα είναι πώς θα λυθεί αυτό το πρόβλημα. Εγώ δεν ανταποκρίθηκα σε χειρονομίες και προσφορές της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ. Ανταποκρίθηκα σε αυτό που αισθανθήκαμε μετά τις εκλογές του Ιουνίου. Τον πόθο του κόσμου που είναι σήμερα στο ΠΑΣΟΚ να έχει και εμάς μαζί του για να δώσουμε μαζί με πολλούς άλλους τον αγώνα για την αναγέννηση του σοσιαλιστικού χώρου, για να δημιουργήσουμε επιτέλους ένα κόμμα αρχών με δημοκρατικές διαδικασίες. Εγώ δεν μπαίνω σε αυτό το χώρο για να πολιτευτώ, αλλά για να δώσω τη μάχη και θα τη δώσω μαζί με αυτόν τον κόσμο.

Είναι για το λόγο αυτό που δεν αποδέχτηκα προσφορές της ηγεσίας που θα με τοποθετούσαν διαφορετικά στην ιεραρχία του κινήματος. Δεν αποδέχτηκα, πα-

ραδειγματος χάριν, να είμαι υποψήφιος στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας. Θα κατεβώ ως υποψήφιος βουλευτής στον τόπο μου, την Κεφαλλονιά και το Θιακί.

ΕΡ.: Λέτε ότι δεν συνδιαλλάγεστε με την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Ας πούμε ότι είναι έτσι. Όμως ο Ανδρέας παραμένει πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ παρ' όλο που έχει παραπεμφθεί από τη Βουλή στο Ειδικό Δικαστήριο για δυο σκάνδαλα και διέφυγε την παραπομπή για ένα τρίτο. Εσείς πώς αισθάνεστε που συμπράττετε πολιτικά και εκλογικά με έναν υπόδικο πρώην πρωθυπουργό και μάλιστα όταν κατηγορείται για σκάνδαλα στην αποκάλυψη και επιβεβαίωση των οποίων συμβάλλατε κι εσείς σε κάποιο βαθμό;

ΑΠ.: Για τις πολιτικές ευθύνες της ηγεσίας μιλήσαμε και έχω μιλήσει και στο παρελθόν και πρέπει να πω ότι πολλές από τις πολιτικές ευθύνες τις έχει αποδεχθεί τώρα και ο ίδιος ο Ανδρέας Παπανδρέου. Για την υποδικία θα πρέπει να πω ότι ήταν σφάλμα της κυβέρνησης Τζαννετάκη να μην ολοκληρώσει τον κύκλο της καθάρσης έστω και με την περιορισμένη μορφή που τον είχε προσδιορίσει. Έπρεπε δηλαδή να επιμνησθεί ο βίος αυτής της κυβέρνησης, να έχουν βγει οι αποφάσεις των Ειδικών Δικαστηρίων για να ξεκαθαρίσει έτσι από ποινικά θέματα ο πολιτικός χώρος. Έτσι όμως που έγινε το πράμα έχουμε μια ιδιόμορφη κατάσταση όπου ο αρχηγός ενός κόμματος είναι υπόδικος, χωρίς όμως να έχουν κρίνει το ποινικό μέρος τα Ειδικά Δικαστήρια. Αυτό δημιουργεί προβλήματα στη λειτουργία της ίδιας της δημοκρατίας.

ΕΡ.: Το ερώτημα όμως παραμένει. Πέραν των μεθοδεύσεων που ακολούθησε η προηγούμενη κυβέρνηση στο θέμα της καθάρσης, πέραν του θέματος της υποδικίας, η ενοχή του Ανδρέα Παπανδρέου σε σειρά σκανδάλων είναι αποδεδειγμένη και σε αυτό έχετε συμβάλλει κι εσείς, όπως η αποκάλυψή σας για τις συναντήσεις του Α. Παπανδρέου με τον Αζάμ, η υπόθεση Λούβαρη της οποίας υπήρξατε κι εσείς θύμα κλπ.

ΑΠ.: Εγώ θα ήθελα ευθύς εξαρχής να καταδικάσω την υποκρισία που κρύβεται πίσω από μια φτηνή ηθικολογία. Πολλοί που ηθικολογούν σήμερα δεν μίλησαν

στις κρίσιμες στιγμές. Προσωπικά αυτές που θεώρησα μεμπτές πράξεις τις έχω καταγγείλει και έχω πληρώσει ένα υψηλό προσωπικό πολιτικό κόστος για αυτό. Ήμουν ιδιαίτερα σκληρός στην υπόθεση Λούβαρη και τις σχέσεις του πρωθυπουργού μαζί του. Πέρασα τέσσερα χρόνια στην έρημο προσπαθώντας να περάσω την αλήθεια και —πρέπει να το πω— όχι με την έννοια του παραπόνου, αλλά παρατήρησης— με μια δόση αδιαφορίας του Τύπου να στηρίξουν και τις απόψεις μου. Σήμερα εξακολουθώ να έχω τις ίδιες απόψεις και αγωνίζομαι για τα ίδια πράγματα. Όσον αφορά τον Ανδρέα Παπανδρέου επαναλαμβάνω ότι πρέπει να ξεχωριστεί το ποινικό και το πολιτικό σκέλος και κρίμα που δεν ολοκληρώθηκε η διαδικασία του Ειδικού Δικαστηρίου πριν από τις εκλογές. Είτε το θέλουμε είτε όχι ο Α. Παπανδρέου βγήκε από τις τελευταίες εκλογές αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης και είναι πρόεδρος ενός κινήματος εκλεγμένος από ένα σύνθετο. Αν θέλεις να μιλήσεις με το χώρο πολιτικά, δεν μπορείς να παραγνωρίσεις αυτή την πραγματικότητα. Αναφερόμενος στο μέλλον σας είπα με ποιες προσωπικές προσεγγίσεις το συνέδριο, που μόνο αυτό μπορεί να αντιμετωπίσει ανάμεσα σε άλλα και το θέμα της ηγεσίας.

ΕΡ.: Θα επιμένουμε στο ερώτημα που δεν θέλετε να απαντήσετε. Αναφερόμαστε στην αγορά του αιώνα και στην υπόθεση της ΑΓΕΤ. Είναι γνωστό πλέον σε όλους ότι ο στενός φίλος του Ανδρέα Παπανδρέου, ο Γιώργος Λούβαρης πρωταγωνίστησε σε παράνομες μεθοδεύσεις υπέρ της αγοράς του αιώνα και εναντίον σας για την περίπτωση της ΑΓΕΤ εξυπηρετώντας και στα δυο σκάνδαλα τα αφεντικά του τους Τσάτσους. Άλλωστε όπως και σεις καταγράφετε στο βιβλίο σας, ο κ. Παπανδρέου είχε εξοργιστεί με την επιμονή σας να παραπέμψετε στη δικαιοσύνη τους Τσάτσους. Και είστε επίσης γνώστης των εγγράφων που αποδεικνύουν την εκστρατεία σπύλωσης που είχε εξαπολύσει εναντίον σας ο Λούβαρης. Το βεβαιώσατε άλλωστε και στην Εξεταστική Επιτροπή για την «αγορά του αιώνα». Σήμερα ο Ανδρέας συνεχίζει να καλύπτει και να προστατεύει το φίλο του. Εσάς δεν σας απασχολεί το θέμα αυτό, δεν θέσατε θέμα Λούβαρη στον Ανδρέα Παπανδρέου; Δεν σας απασχολεί μήπως καταφύγει πάλι στις ίδιες μεθοδεύσεις για να σας αντιμετωπίσει ως εσωκομματικό αντίπαλο;

Κάθαρση μετά από συνέδριο...

ΑΠ.: Τις καταγγελίες μου εγώ τις έκανα όταν λίγος στο χώρο που κινούμαι τολμούσαν να το κάνουν. Το θέμα όμως είναι πολιτικό: πώς προχωρούμε από εδώ και πέρα. Και αυτό που σας είπα είναι ότι επιθυμώ να έχω διάλογο με τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ για να βοηθήσουμε όλοι στην ανανέωση του κινήματος. Και πρέπει να ξεχωρίσουμε θέματα προσωπικής συμπεριφοράς και πολιτικής πράξης. Η πολιτική πράξη έχει τη δική της δυναμική, τους δικούς της κανόνες.

ΕΡ.: Κάποια στιγμή ο Ανδρέας θα κληθεί να καθίσει στο εδώλιο του κατηγορουμένου, άσχετο με το ποια θα είναι η τελική απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου. Εσείς πώς

αντιμετωπίζετε αυτή την προοπτική;

ΑΠ.: Σας είπα ότι αυτό είναι υπόθεση των δικαστηρίων, δεν είναι υπόθεση του πολιτικού χώρου. Η ανανέωση του πολιτικού χώρου, δεν γίνεται με ποινικά δικαστήρια, γίνεται με πολιτικές πράξεις, με διάλογο, με τη σύγκληση ενός ανοιχτού δημοκρατικού συνεδρίου.

ΕΡ.: Είπατε όμως προηγουμένως ότι είσατε από τους πρώτους που αγωνιστήκατε για να αλλάξει αυτό το καθεστώς διαφθοράς. Αποτέλεσμα των αγώνων για την κάθαρση —που ήταν και δικοί σας αγώνες— ήταν ο σχηματισμός της Βουλής της κάθαρσης, οι προανακριτικές επιτροπές, η συγκρότηση των Ειδικών Δικαστηρίων. Η σημερινή σας στάση δικαιώνει εκείνους τους αγώνες, όταν έρχεστε σε αντίθεση με την πλειοψηφία του ελληνικού λαού που θέλησε την κάθαρση;

ΑΠ.: Δεν έρχομαι καθόλου σε αντίθεση με τη διαδικασία της κάθαρσης αυτής καθαυτής αλλά με την κομματική εκμετάλλευση της διαδικασίας έτσι όπως έγινε. Είναι απαραίτητο να παραπέμπονται στη δικαιοσύνη θέματα που πρέπει να παραπεμφθούν για να φανερί επιτέλους προς τα έξω ολόκληρη η αλήθεια. Αλλά για μένα η δικαστική διαδικασία την οποία στηρίζω απόλυτα δεν αρκεί. Χρειάζεται και η πολιτική κάθαρση. Πιστεύω ότι η πολιτική κάθαρση, θα γίνει μέσα στο χώρο του ΠΑΣΟΚ, με αγώνες, με δυσκολίες, στα πλαίσια ενός δημοκρατικού συνεδρίου. Και οι προοπτικές σήμερα είναι διαφορετικές. Δεν είναι 1981, δεν είναι 1985, ούτε 17 Ιουνίου του 1989. Είναι κάτι άλλο. Μέσα από την εκλογική ήττα, ξεκίνησε μία καινούρια περίοδος για το ΠΑΣΟΚ και αυτό πρέπει επιτέλους κάποιοι να το καταλάβουν. Σήμερα δίνεται η δυνατότητα σε αυτούς που τολμούν να αγωνιστούν, χωρίς να συμβιβαστούν, να δώσουν έναν αγώνα που μπορεί να κερδηθεί για την ανασυγκρότηση του ΠΑΣΟΚ.

ΕΡ.: Κατά τη διάρκεια της ομιλίας σας στην «ιδρυτική» συγκέντρωση της «Δημοκρατικής Συμπράταξης» παρατηρήθηκε ότι αποφύγατε συγκεκριμένες αναφορές στον Ανδρέα και το ΠΑΣΟΚ και συγκεντρώσατε την προσοχή σας στον «επιτελικό» γενικότερο ρόλο που μπορείτε να διαδραματίσετε.

ΑΠ.: Αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα που θα ήθελα να το συζητήσουμε, ανοικτά, ειλικρινά μια άλλη στιγμή. Μιλήσατε για «επιτελικό» ρόλο και άλλοι για φιλοδοξίες. Έχω μια πολιτική άποψη. Δεν έχω αλλάξει. Θέλω να πολεμήσω για αυτή την πολιτική άποψη, να την περάσω, αυτή είναι η φιλοδοξία μου. Ο ρόλος που βλέπω δεν είναι επιτελικός, αλλά αγωνιστικός. Μπήκα μέσα όχι για να καταλάβω μία δοτή επιτελική θέση, αλλά για να αγωνιστώ, για να περάσουν οι απόψεις μου στο βαθμό που θα κριθούν σωστές.

ΕΡ.: Για να περάσουν αυτές οι θέσεις που κατά τεκμήριο είναι αντίθετες με τις απόψεις της συντριπτικής πλειοψηφίας των μελών του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ πρέπει να δώσετε τη μάχη με αυτό που αποκαλέσατε προηγουμένως «κομματικό κατεστημένο». Για να το λέτε αυτό σημαίνει ότι επιτροπή των τεσσάρων της «Δημοκρατικής Συμπράταξης» πρέπει να διαθέτει ένα ειδικό βάρος για να μπορέσει να αντεπεξέλθει στις αντιδράσεις

ΣΕΙΡΑ: ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ

Επιμέλεια:

ΝΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΑΔΑΚΗΣ

CHARLES KAHN

Ο Αναξιμανδρος και οι απαρχές της ελληνικής κοσμολογίας

Μετάφραση: ΝΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΑΔΑΚΗΣ

Η προσπάθεια του Kahn συνίσταται στο να εντάξει όλες σχεδόν τις επιμέρους γνώσεις του Αναξιμανδρου, στο «θεωρητικότερο» μέρος της σκέψης του.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

Περί μυστικής θεολογίας

Εισαγωγή: VLADIMIR LOSKY

Μετάφραση: ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΟΥΝΕΛΑΣ

Η Μυστική Θεολογία του Διονυσίου του Αρεοπαγίτου είναι ένα έργο που εισάγει στο χώρο της σιωπής, που σκοπεύει το ανειπώτο. Το κείμενο του VI. Losky μπορεί να θεωρηθεί ως ένα εκτενές σχόλιο στη Μυστική Θεολογία.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

Στοιχειώσις Θεολογική

Εισαγωγή - Σχόλια: E.R. DODDS

Μετάφραση: ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΣΑΚΚΑΛΗΣ

Το έργο αυτό αποτελεί μια συστηματική διατύπωση της μεταφυσικής του Πρόκλου και εδράζεται στην πεποίθηση ότι η πλατωνική, όπως και κάθε ελληνική «Θεολογία» έχει την καταγωγή της στις μυστικές διδασκαλίες των Πυθαγορείων και των Ορφικών.

Γ.Σ. ΚΙΡΚ

Ηράκλειος: τα κοσμολογικά αποσπάσματα

Μετάφραση: ΝΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΑΔΑΚΗΣ

Ένα βιβλίο γραμμένο με βάση την παραδοχή ότι κάθε αποσπάσματος μπορεί κανένας να επιχειρήσει μian έγκυρη ερμηνεία της σκέψης του Ηρακλείτου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Δεινοκράτους 131

Αθήνα 115 21 τηλ.: 7249300

που έχουν ήδη προκληθεί στο ΠΑΣΟΚ. Μια άλλη άποψη υποστηρίζει ότι θα χρησιμοποιηθεί απλώς για τις εκλογές και μετά, όπως έγινε και στο παρελθόν, σε πάρα πολλές περιπτώσεις, θα περιπέσετε σε αχρηστία.

Ο Μπούτος για βουλευτής, εγώ για ιδέες...

ΑΠ.: Επανερχεστε σε ένα θέμα που το έχω ήδη τονίσει. Είναι Οκτώβριος του 1989. Οι διάφορες πολιτικές απόψεις, ακόμα και τα διάφορα πρόσωπα στο «χώρο» έχουν πολύ διαφορετικό ειδικό βάρος από ότι είχαν το 1985. Αυτό πρέπει να το καταλάβετε.

ΕΡ.: Περισσότερο, ή λιγότερο ειδικό βάρος;

ΑΠ.: Είπα διαφορετικό για τον καθένα. Τώρα για τη «Δημοκρατική Συμπράταξη» αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι ότι αυτή είναι μια εκλογική συνεργασία που δεν σχετίζεται κατ' ανάγκη με τη διαδικασία ανασυγκρότησης. Η δική μου συμμετοχή στη «Δημοκρατική Συμπράταξη» δεν έχει την ίδια έννοια που έχει η συμμετοχή ας πούμε του κ. Μπούτου. Εγώ μιλάω πέρα από τον εκλογικό αγώνα. Μιλάω για μια πορεία ανασύστασης του χώρου στα πλαίσια ενός συνεδρίου των σοσιαλιστών, για τις μάχες του 1990, ένα θέμα πιο σημαντικό ακόμα και από τις εκλογές της 5ης Νοεμβρίου. Η «Δημοκρατική Συμπράταξη» λοιπόν έχει ένα λόγο πιο περιορισμένο. Όσο για τα πρόσωπα της Συμπράταξης έχουν μια ιστορία που δεν τους επιτρέπει εύκολα να υποκύψουν στους πειρασμούς μιας συναλλαγής.

ΕΡ.: Μα αυτό ακριβώς θέλω να σας ρωτήσω. Τι σχέση μπορεί να έχει η ιστορία του κ.

Μπούτου με τη δική σας;

ΑΠ.: Την εκλογική σύμμαχία για να αποτραπεί η επάνοδος της Νέας Δημοκρατίας επάνω σε ένα πρόγραμμα ευρύτερο, προοδευτικό. Εκεί μπορούμε εγώ και ο κ. Μπούτος να συμφωνήσουμε.

ΕΡ.: Δεν σας ενόχλησε το γεγονός ότι η «Αυριανή» θριαμβολόγησε για την επιστροφή σας στο χώρο του ΠΑΣΟΚ, η «Αυριανή» που είναι γνωστή για τις αήθεις επιθέσεις που έχει εξαπολύσει εναντίον σας στο παρελθόν. Και τώρα θα αγωνιστείτε από το ίδιο μετερίζι με τον κ. Μάκη Κουρή.

«Αυριανή», «ΑΝΤΙ», όλοι Τύπος είστε...

ΑΠ.: Δεν έχω επιτρέψει στον εαυτό μου να προσδιορίζει την πολιτική του θέση από το τι λένε, άλλα άτομα, ή ακόμα και ο Τύπος. Αν σε μια πολιτική συγκυρία η «Αυριανή» ήταν σφόδρα εναντίον μου και σήμερα βρίσκεται σύμφωνη με μια πολιτική μου άποψη είναι δική της δουλειά. Το ίδιο το ΑΝΤΙ μπορεί κάποτε να με στηρίζει και κάποτε να με κτυπάει. Αυτό που έχει σημασία για έναν πολιτικό είναι να πιστεύει αυτά που διακηρύσσει και να πολεμάει με τον τρόπο που βλέπει πιο σωστό. Δεν θέλω να κριθώ από αυτά που λένε μερικοί για μένα, αλλά θέλω να κριθώ από τις πολιτικές μου πράξεις.

ΕΡ.: Πέρα από όλα αυτά κ. Αρσένη θα έχετε επισημάνει κι εσείς ότι η κριτική που σας γίνεται δια του Τύπου λέει ότι αφού δώσατε τον αγώνα στις περασμένες εκλογές εκτός του ΠΑΣΟΚ, δεν τα καταφέρατε και τώρα επιστρέφετε στο χώρο για να εξασφαλίσετε μια θέση στη Βουλή, η οποία άλλωστε αποτελεί και την βασική επιδίωξη ενός πολιτικού. Αν στις προηγούμενες εκλογές η σύμπραξή σας με το ΠΑΣΟΚ θα μπορούσε να

δικαιολογηθεί, σήμερα και υπό τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί για σημαντική μερίδα της κοινής γνώμης κρίνεται αδικαιολόγητη.

ΑΠ.: Η απόκτηση μιας βουλευτικής έδρας δεν είναι ο απόλυτα προσδιοριστικός παράγοντας στις αποφάσεις ενός πολιτικού. Είναι σημαντικό βέβαια να είναι κανείς βουλευτής, αλλά δεν είναι απαραίτητο να είναι βουλευτής για να λειτουργήσει πολιτικά. Αν ο στόχος μου ήταν βασικά αυτός, θα μπορούσα άνετα να είμαι βουλευτής και στις προηγούμενες εκλογές ή ακόμα και σε αυτές, στα πλαίσια του Συνασπισμού που είχα συγκεκριμένη προσφορά ή και με το ΠΑΣΟΚ σε μια ασφαλή θέση στο Επικρατείας. Εγώ βλέπω τον προεκλογικό αγώνα σαν την αρχή ενός αγώνα για συσπείρωση των προοδευτικών δυνάμεων για να αλλάξει επιτέλους αυτός ο χώρος, να ανανεωθεί και να φτιάξουμε ένα σοσιαλιστικό κόμμα αρχών. Αυτό με απασχολεί, αυτό επιδιώκω και θα είναι μέσα σε αυτά τα πλαίσια που θα ήθελα ο Τύπος να δει τις ενέργειες και τις πράξεις μου.

Μιλώντας για τον Τύπο θα ήθελα να πω ότι από την ιστορία, από τον τρόπο που λειτουργήσα σε δύσκολες στιγμές, από τον τρόπο που άφησα ασφαλείς θέσεις για επισφαλείς επιδιώξεις θα έπρεπε να είχε ερμηνεύσει και τη σημερινή μου θέση διαφορετικά. Με λίγα λόγια αυτό που σας λέω είναι ότι είμαι οκτώ χρόνια στην πολιτική, αλλά λίγοι ακόμα με ξέρουν. Αυτά που σας είπα σήμερα ανοικτά, ίσως και σκληρά μπορεί να διαφωτίσουν λίγο το τι θέλω να κάνω και πώς θέλω να το κάνω. Από τις πράξεις μου θα κριθώ...

Ε Ρ Μ Η Σ

Λ Ο Γ Ι Ο Σ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Δ Ε Θ Ϊ Μ Ο Τ Γ Α Ζ Η

Ι Δ Ι Δ Ι Μ Ο Ν Ε Ι

Π Ε Ρ Ι Ο Δ Ο Σ Α'

ΕΝ ΒΙΒΛΙΟΤΗΤΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑΣ ΤΟΥ ΙΩ. ΒΑΡΦΑΛ. ΤΣΕΛΕΠΟΥ,
ΠΡΩΤΗΝ ΒΕΝΔΕΛΟΥ
1811.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ

Κεντρική Διάθεση: 'Ελληνικού 39-41 — 'Αθήνα 11635 — Τηλ. 7232694

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ι. Προεπαναστατικά Περιοδικά

1. Μέλισσα ή 'Εφημερίς 'Ελληνική, 1819	2.000
2. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος Α', 1811	2.000
3. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος Β', 1812	2.000
4. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος Γ', 1813	2.000
5. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος Δ' -Ε', 1814 - 1815	1.200
6. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος Σ', 1816	2.000
7. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος Ζ', 1817 (υπό έκδοση)	
8. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος Η', 1818 (υπό έκδοση)	
9. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος Θ', 1819 (υπό έκδοση)	
10. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος Ι', 1820 (υπό έκδοση)	
11. 'Ερμής ό Λόγιος, Τόμος ΙΑ', 1821 (υπό έκδοση)	
12. 'Αθηνα, 1819	1.500
13. Μουσείον, 1819 (υπό έκδοση)	
14. Καλλιόπη, 1819 (υπό έκδοση)	
15. Καλλιόπη, 1820 (υπό έκδοση)	
16. Καλλιόπη, 1821 (υπό έκδοση)	

Ν Ε Α Β Ι Β Λ Ι Α 1 9 8 9 - 1 9 9 0

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Γκανάς Μιχάλης
Μητριά πατρίδα
(Πεζογράφημα)
Κάραλη Μαλβίνα
Αδώς σαν αγαπημένος
(Αφήγημα)
Κάτος Γιώργος
Η βασιλεία των καταρτίδων
(Μυθιστόρημα)
Μιλλιέξ-Γκρίση Τατιάνα
Αλλάζουμε;
(Μυθιστόρημα)
Αναδρομές
(Αφήγημα)
Μπρουτζάκης Ξενοφών
Μια κοινή περιπέτεια του σώματος
(Πεζογράφημα)
Μωραΐτης Γιώργος
Αναμνήσεις ενός αντάρτη
Ξανθούλης Γιάννης
Ο χάρτινος Σεπτέμβρης της καρδιάς μας
(Μυθιστόρημα)
Πρωτοπαπός Πάνος
Η αδέσπη πλευρά της σελήνης
(Αφήγημα)
Ρούσος Τάσος
Μιχαήλ και άλλα διηγήματα
Σκούρτης Γιώργος
Ιστορίες με πολλά σπας
Το χειρόγραφο της Ρωζάνης
Σουρούνης Αντώνης
Τα τύμπανα της κοιλιάς και του πολέμου
(Αφήγημα)
Οι πρώτοι πεθαίνουν τελευταίοι
(Μυθιστόρημα)

Σφυρίδης Περικλής
Από πρώτο χέρι
(Αφήγημα)
Τομαζάνη Δέσποινα
Φωτιά μέσα στο νερό
(Αφήγημα)
Φακίνος Άρης
Τα παιδιά του Οδυσσέα
(Μυθιστόρημα)
Φακίνος Μιχάλης
Εφημερεύων διάσος και άλλες ιστορίες
Χαριτόπουλος Διονύσης
Τη νύχτα που 'φυγε ο Μπούκοσι
(Αφήγημα)
Χατζήπαπας Χρίστος
Το χρώμα του γαλάζιου υάκινθου
(Μυθιστόρημα)

ΠΟΙΗΣΗ

Γκανάς Μιχάλης
Γυάλινα Γιάννενα
Δενέγρης Τάσος
Η κατάσταση των πραγμάτων
Κακουλίδης Γιώργος
Το χρώμα της ορχήστρας
Μοσκόφ Κωστής
25 θλιμμένα ποιήματα για τον
Έρωτα και την Επανάσταση
Νικόδημος (μοναχός)
Ερωτικός Ασύριος
Παπαδάκη Αθηνά
Ωχροτάτη έως του λευκού
Χέλης Γιώργος
'Οτι στείρα έτεκεν επτά

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ Κ Α Σ Τ Α Ν Ι Ω Τ Η

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα
Ζ. Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, τηλ. 360.32.34 – 360.13.31

ΤΟ ΤΕΣΤ

Η περίπτωση Καραμανλή

Σε γενικές γραμμές οι πιο πάνω παρατηρήσεις προσδιορίζουν την πολιτική διάσταση της νέας προεδρικής εκλογής, η οποία πλαισιώνει τη δεδομένη Συνταγματική διάσταση.

Στο επίπεδο των προσώπων, αναμφισβήτητα ο πρώην πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. **Κων. Καραμανλής** είναι, δυνάμει, ένας εκ των υποψηφίων...

Πριν απ' όλα γιατί, παρά τα όσα λέγονται ο ίδιος το επιθυμεί όσο οτιδήποτε άλλο και με τον εξαιρετικά προσεκτικό τρόπο με τον οποίο ενεργεί, το επιδιώκει εδώ και αρκετό καιρό. Από την άλλη πλευρά είτε το θέλουμε είτε όχι είναι η πολιτική προσωπικότητα που συνδυάζει αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα μια μεγάλη δημοτικότητα με ένα αναγνωρισμένο διεθνές κύρος. Κατ' εξοχήν πολιτικό ον ο ίδιος, διαισθανόμενος ότι το «παιχνίδι» για την προεδρική εκλογή χοντραίνει στο παρασκήνιο, έστειλε το «μήνυμα» όπου έπρεπε με τις γνωστές δηλώσεις **Λαμπρία** (ότι «ο Καραμανλής είναι έγκλειστος στην Πολιτεία και απομονωμένος...» κλπ.). Φαίνεται ότι το «μήνυμα» ελήφθη, γιατί λίγες μέρες μετά η ηγεσία της ΝΔ άρχισε να επαναλαμβάνει συχνά - πυκνά ότι το κόμμα θα προτείνει τον Κων. Καραμανλή για την προεδρία της Δημοκρατίας.

Ταυτόχρονα σχεδόν με την επισημοποίηση της θέσεως της ΝΔ εκδηλώθηκε και η αντίδραση του Συνασπισμού, η οποία κατ' αρχήν υπήρξε αρνητική.

Ο κ. **Α. Παπανδρέου** εφαρμόζοντας τη γνωστή «συνταγή» «ο πνιγμένος απ' τα μαλλιά του πιάνεται...», ενεργοποίησε τον αμοραλιστικό τακτικισμό του και σκέφθηκε ότι βρήκε την κατάλληλη συγκυρία για να κάνει τη «ρελάνς». Και άρχισαν οι δηλώσεις και οι σκόπιμες διαρροές στον Τύπο.

Το άλλοθι του κλασικό, όσο και της «μετανοούσας Μαγδαληνής»:

«Μετάνοιωσε για τον τρόπο που φέρθηκε στον Καραμανλή το 1985... Και παραδέχεται το λάθος του...».

Το πραγματικό του κίνητρο όμως είναι άλλο: οι «σφήνες» στη ΝΔ, το «παιχνίδι» των ελεγχόμενων «συγκλίσεων» με δυνάμεις της «επάρτης Δεξιάς»...

Ο κ. Α. Παπανδρέου δεν θα έκανε ποτέ κάτι τέτοιο αν δεν διέβλεπε ότι η Αριστερά έχει κλείσει —δια βίου— τις πόρτες της στον ίδιο. Και δεν πρόκειται να συνεργασθεί με το ΠΑΣΟΚ όσο αυτός παραμένει στην ηγεσία του (τουλάχιστον...).

Ρίχνει, λοιπόν, το «δόλωμα» στον Κων. Καραμανλή, προσφέροντάς του (δήθεν) στο πιάτο τη «ρεβάνς» του Μαρτίου του 1985. Στην πραγματικότητα βεβαίως ο κ.

Και ξαφνικά, ...να πάλι ο κ. Κων. Καραμανλής στο προσκήνιο!... Για τους, έστω και κατ' ελάχιστον, γνωρίζοντες η ανάκλησή του «εξ εφέδρων» μέσα στην παρούσα χρονική συγκυρία ήταν αναμενόμενη. Και αυτό γιατί η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας τον προσεχή Μάρτιο είναι σημείο κομβικό για τις πολιτικές εξελίξεις.

Ας δούμε αναλυτικότερα γιατί:

1. Μια ενδεχόμενη αδυναμία της Βουλής που θα προκύψει από τις εκλογές της 5ης Νοεμβρίου, να δώσει λύση, θα οδηγήσει σε νέες εκλογές. Γεγονός που δεν το επιθυμούν ούτε η ΝΔ, ούτε ο Συνασπισμός.

2. Η εκλογή νέου προσώπου στο ύπατο αξίωμα της ελληνικής πολιτείας αποτελεί μια πρόκληση, μεζονος σημασίας προς τις πολιτικές δυνάμεις που στήριξαν την κυβέρνηση Τζαννετάκη, εφ' όσον θέτει ευθέως το ερώτημα κατά πόσον επιθυμούν την ολοκλήρωση της παρέμβασης που επιχείρησαν από κοινού στο θεσμικό και νομοθετικό οικοδόμημα κατά το τρίμηνο διάστημα ζωής του κυβερνητικού σχήματος συνεργασίας που συγκροτήθηκε στις 2 Ιουλίου 1989.

Η προοπτική της προεδρικής εκλογής του Μαρτίου του 1990 ήταν παρούσα στις συνομιλίες των δυο κυβερνητικών εταίρων από την πρώτη ημέρα της ζωής της κυβέρνησης Τζαννετάκη. Και μπορεί μεν, η επιλογή ενός προσώπου κοινής αποδοχής να μην έχει οριστικοποιηθεί, αλλά είναι σαφές ότι αμέσως μετά τις εκλογές και εφ' όσον το άθροισμα της κοινοβουλευτικής δύναμης της ΝΔ και του Συνασπισμού φθάνει τον «μαγικό αριθμό» των 180 εδρών (πράγμα πολύ πιθανό), τα δυο κόμματα θα αντιμετωπίσουν άμεσα το θέμα και θα δώσουν λύση.

3. Η ανάδειξη του νέου προέδρου της Δημοκρατίας από την πλειοψηφία της Βουλής, που θα συντίθεται από τις αθροιζόμενες κοινοβουλευτικές ψήφους της ΝΔ και του Συνασπισμού θα αποτελέσει την κορύφωση της διαδικασίας που δρομολογήθηκε με τη συγκρότηση της κυβέρνησης Τζαννετάκη και θα επισφραγίσει στο πρόσωπο του προέδρου που θα εκλεγεί, τη νέα πραγματικότητα της Εθνικής Συμφιλίωσης. Ταυτόχρονα όμως θα κατοχυρώσει το ρυθμιστικό ρόλο της Αριστεράς στο κεντρικό σκηνικό των πολιτικών εξελίξεων και θα αναδείξει τον Συνασπισμό σε θεσμικό κόμμα.

ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

του Γ. Αστικοδημοκράτη

Α. Παπανδρέου προσπαθεί να αναζητήσει οδούς διαφυγής στα δεξιότερα του ΠΑΣΟΚ, προσδοκώντας ότι ο Κων. Καραμανλής θα θελήσει να διακινήσει το μήνυμα της συμφιλίωσης σε αντίθετη κατεύθυνση με τον κ. Μητσοτάκη, δηλαδή όχι προς τον κόσμο της Αριστεράς, αλλά προς την πλευρά του ΠΑΣΟΚ.

Και «συμφιλίωση» για τον κ. Α. Παπανδρέου σημαίνει οριστική απαλλαγή του από τις συντριπτικές πολιτικές και ποινικές ευθύνες για τα σκάνδαλα των καταχρήσεων και τις διαφθορές.

Σε τέτοιου είδους προοπτικά σχέδια επενδύει ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, με τα «ανοίγματα» του προς τον Κων. Καραμανλή. Αξιοποιώντας κάποιες ηθελημένες διαρροές από το στενό περιβάλλον του πρώην προέδρου της Δημοκρατίας, οι οποίες τον φέρουν να διαφωνεί με την παραπομπή του κ. Α. Παπανδρέου στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο.

Για άλλη μια φορά ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ παρασύρει ένα ολόκληρο κόμμα στα προσωπικά του παιχνίδια, μετατρέποντας τα στελέχη του σε ανδράποδα για την προστασία του «διωκόμενου ηγέτη».

Έτσι, λοιπόν, το κόμμα που κυβέρνησε τη χώρα επί 8 χρόνια και τιμήθηκε με την ψήφο του 39% του λαού στις τελευταίες εκλογές, αποδεικνύει για μια ακόμη φορά ότι αδυνατεί να παράγει πολιτική, όντας πλήρως ευνοουχισμένο από τον αρχηγό του.

Η ΝΔ και ο Συνασπισμός

Ο κ. Μητσοτάκης προτείνει τη λύση Καραμανλή αλλά είναι βέβαιο ότι δεν επιθυμεί την ευόδωσή της. Και αυτό για δυο λόγους.

Ο πρώτος είναι καθαρά προσωπικός. Ο πρόεδρος της ΝΔ θεωρεί ότι αυτή την περίοδο κυριαρχεί στο πολιτικό παιχνίδι και δεν είναι διατεθειμένος να συγκατανεύσει σε αλλαγή των συσχετισμών με τη λειτουργία νέων κέντρων λήψης αποφάσεων, μέσα στον ευρύτερο χώρο του.

Άλλωστε, γνωρίζει καλά ότι ο κ. Καραμανλής στο βάθος δεν τον απεδέχθη ποτέ, γιατί δεν τον θεωρεί ελεγχόμενο από την Πολιτεία.

Επί πλέον είναι σε θέση να σταθμίσει τις διαφορετικές απόψεις που έχει ο ιδρυτής της ΝΔ για την πορεία των πολιτικών εξελίξεων και ιδιαίτερα το γεγο-

νός ότι επιθυμεί την απώθηση της στεράς στη γωνία και τη διαμόρφωση νέων συγκλίσεων μεταξύ δυνάμεων της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ.

Δεν μπορεί ωστόσο ο κ. Μητσοτάκης να μην προτείνει Καραμανλή. Το κάνει όμως γνωρίζοντας ότι η Αριστερά δε θα τον αποδεχθεί οπότε θα έχει και αυτός ένα εύλογο πρόσχημα για να προσπεράσει...

Οι πρόσφατες (προσωπικές) δηλώσεις του κ. Κύρκου δεν είναι ασφαλώς ενδεικτικές των απόψεων που κυριαρχούν στην Αριστερά για το θέμα Καραμανλή. Απόψεων που δεν συμφωνούν με τη «στροφή προς τα πίσω» που συνεπάγεται ασφαλώς η υιοθέτηση της υποψηφιότητάς του.

Οι δυνατότητες παρέμβασης της Αριστεράς όμως θα εξαρτηθούν από τον αριθμό των εδρών που θα εξασφαλίσει —σε βάρος του ΠΑΣΟΚ— στο Κοινοβούλιο. Όπου αν το κόμμα του κ. Α. Παπανδρέου κατηλωθεί κάτω από τις 120 έδρες (όπερ και το πιθανότερο) θα ακυρωθούν και τα όποια τεχνάσματα επεξεργάζεται ο αρχηγός του για το μέλλον. □

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ
Θανάση Βαλτινοῦ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '60

μυθιστόρημα
Δεύτερη Έκδοση

ΤΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ

μυθιστόρημα
Δεύτερη Έκδοση

ΜΠΛΕ ΒΑΘΥ ΣΧΕΔΟΝ ΜΑΥΡΟ

νουβέλα
Τρίτη Έκδοση

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ από τη

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Δύο πολύτιμες εκδόσεις

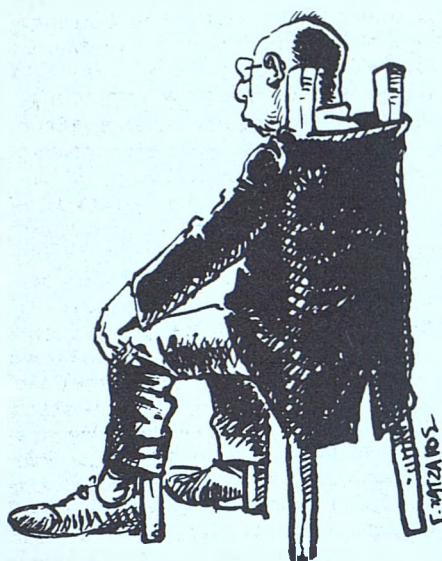
ΑΛΦΡΕΝΤ ΜΑΝΦΡΕΝΤ
ΡΟΥΣΟ – ΜΑΡΑ – ΡΟΒΕΣΠΙΕΡΟΣ
Μορφές της Γαλλικής Επανάστασης

ΜΑΡΑ – ΣΕΝ-ΖΙΣΤ – ΡΟΒΕΣΠΙΕΡΟΣ
Κείμενα

Γνωρίστε έγκυρα και αντικειμενικά
τη Γαλλική Επανάσταση

Εκδόσεις ΣΕ Τηλ. 3640 713, 3623 649

N. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ: ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΔΡΑ

«Ο πονοκέφαλος των μονοεδρικών», «Τελευταία ευκαιρία για να τα βρουν ΠΑΣΟΚ - Συνασπισμός απέμειναν οι μονοεδρικές», «Η μάχη των μονοεδρικών», «Πισώπλατη μαχαιριά», «Ανοιχτό παραμένει το θέμα των μονοεδρικών». Είναι μερικοί από τους τίτλους, που χρησιμοποιήθηκαν τις προηγούμενες μέρες από τον ημερήσιο Τύπο για την πιθανότητα συνεργασίας —έστω και άτυπης— του Συνασπισμού με το ΠΑΣΟΚ για τη διεκδίκηση των τεσσάρων, από τις πέντε, μονοεδρικές.

Η κατάσταση εμφανίζεται πολύ «θολή» ιδιαίτερα στην περίπτωση της Κεφαλλονιάς. Το «ΑΝΤΙ» επισκέφτηκε το νησί για να διαπιστώσει από κοντά πώς έχουν εξελιχθεί τα πράγματα (τουλάχιστον ως την περασμένη Δευτέ-

ρα). Στις προηγούμενες εκλογές του Ιουνίου η ΝΔ συγκεντρώνοντας ποσοστό 40,20% πήρε την έδρα από το ΠΑΣΟΚ με διαφορά 1262 ψήφων (4,5% περίπου). Ο Γ. Μεσσάρης εξακολουθεί να θεωρείται το «ατού» της Ν. Δημοκρατίας. Τα πράγματα όμως σήμερα έχουν αλλάξει από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ μετά την επιστροφή Αρσένη. Η υποψηφιότητα του Αρσένη στην Κεφαλλονιά αποκλείει την υποστήριξη του Συνασπισμού στο πρόσωπό του, ενός Συνασπισμού δυνατό με ποσοστό ψήφων 19,72%. Και ενώ το πιο πιθανό είναι να υποστηρίξει ο Συνασπισμός την υποψηφιότητα Λάζαρη στη γειτονική Λευκάδα, εδώ τα πράγματα περιπλέκονται για το ΠΑΣΟΚ, μια και το μόνο —ίσως— αποδεκτό πρόσωπο με επιρροή στην Κεφαλλονιά, ο Α. Τρίτσης, αποτελεί «κόκκινο πανί» για το ΠΑΣΟΚ. Ειδικά σε τοπικό επίπεδο προϋπάρχουν διαμάχες πριν το '85.

Το σύνθημα «ψηφίστε το γιατρό σας» —όπως ειρωνικά ειπώθηκε από τοπικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ— που χρησιμοποιεί έμμεσα ο Μεσσάρης (υποψήφιος της ΝΔ) δείχνει να βρίσκει απήχηση. Αναφέρθηκαν περιστατικά που περιγράφουν επισκέψεις του σε πρώην ασθενείς του υπενθυμίζοντάς τους τις εγχειρίσεις που έκανε πριν... δεκαετίες. Δεν μπορούμε βέβαια να αγνοήσουμε τη συναισθηματική φόρτιση των οπαδών της ΝΔ σχετικά με τη δολοφονία Μπακογιάννη. Παρατηρήσαμε σχετικά πάνω αναρτημένα ακόμα και σε σχολεία.

Από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ τώρα, υπάρχει προϊστορία διασπάσεων με κεντρικό άξονα τον Κ. Τρίτη, ο οποίος το '86 στις δημοτικές εκλογές στο Αργοστόλι ήρθε σε σύγκρουση με τον τότε Δήμαρχο Αργοστολίου Καλαφάτη, με αποτέλεσμα ο δεύτερος να κατέβει στις εκλογές σαν ανεξάρτητος καταλαμβάνοντας τη δεύτερη θέση. Στη δεύτερη αναμέτρηση, και αφού είχε αποκλειστεί ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ, ο Τρίτης δήλωσε ότι «δεν έχω θεμιτή επιλογή», υποστηρίζοντας έμμεσα κατά πολλούς τον δεξιό υποψήφιο ο οποίος και τελικά βγήκε. Μια υποψία που εξακολουθεί να «βαραίνει» τον Τρίτη και για τις εκλογές του Ιουνίου '89 αφού αρκετοί επικαλούνται σαν βασικό τους επιχειρήμα τα αποτελέσματα των βουλευτικών, όπου το κόμμα του Α. Τρίτη (ΕΡΚ) πήρε μόνο μια ψήφο, ενώ το ευρωψηφοδέλτιό του πήρε περίπου 1800 ψήφους. Κατά τους «πράσινους» αυτοί οι ψήφοι πήγαν στη ΝΔ. Πάντως, όσο και αν τοπικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ αποκλείουν υποστήριξη στον Τρίτη, τα πάντα μπορεί να συμβούν. Και βέβαια η

πιθανότητα να προταθεί υποψήφιος κοινός κάποιος τοπικός παράγοντας που ως τώρα δεν έχει αναφερθεί το όνομά του εξακολουθεί να υπάρχει. Εδώ να σημειώσουμε και τη φυσική ανησυχία των δεξιών γι' αυτή την τελευταία περίπτωση. Αναφορικά με το ΠΑΣΟΚας σημειωθεί επίσης ότι μέλη που είχαν διαγραφεί ή αποχωρήσει κατά καιρούς αρχίζουν να επιστρέφουν σιγά-σιγά ενώ η ομάδα του τέως δημάρχου Αργοστολίου Καλαφάτη που τον Ιούνιο του '89 είχε υποστηρίξει τον Συνασπισμό, αυτή τη στιγμή αποχώρησε, αλλά δεν έχει επιστρέψει ούτε στο ΠΑΣΟΚ. Είναι η ομάδα που πριν το '86 έλεγχε τη Ν.Ε. ΠΑΣΟΚ.

Η έκπληξη όμως των εκλογών του Ιουνίου οφείλεται εν πολλοίς στην αποχή των ετεροδημοτών. Η στάση τους στις εκλογές του Νοεμβρίου δεν μπορεί να προβλεφθεί. Θα έρθουν να ψηφίσουν; Τιποτα λοιπόν δεν θεωρείται σίγουρο στα καφενεία και στον τοπικό Τύπο που σαρκαστικά γράφει: «...όποιο κι αν είναι το αποτέλεσμα των προσεχών εκλογών η Κεφαλλονιά θα ξεχαστεί και θα αφεθεί στην τύχη της».

Το ίδιο άρθρο στην τοπική εφημερίδα ζωγραφίζει ανάγλυφα το κοινωνικο-οικονομικό πορτραίτο της περιοχής:

«Τα κοινωνικά προβλήματα πάρα πολύ έντονα. Κρίση στον πολιτισμό, αποπροσανατολισμός της κοινής γνώμης. Αποπροσανατολισμένη και η νεολαία τα τελευταία πενήντα χρόνια ακολουθείται πορεία κατιούσα στα πράγματα της Κεφαλλονιάς και της Ιθάκης. Και βέβαια υπάρχουν και εδώ τοπικά οικονομικά σκανδαλάκια...»

Η ζωή στην Κεφαλλονιά αρχίζει με την προσγείωση του πρώτου τσάρτερ και την έναρξη της τουριστικής περιόδου και τελειώνει αντίστοιχα με τον τερματισμό της. Φέτος η τουριστική κίνηση ήταν «πεσμένη». Μάθαμε ότι ευθύνεται γι' αυτό τουριστική εταιρεία που ελέγχει το 80% (!) της τουριστικής κίνησης στην Κεφαλλονιά, επιβάλλοντας κατά κάποιο τρόπο εμπάργκο και απαιτώντας τη μείωση των τιμών στα ξενοδοχεία (κυρίως του Αργοστολίου). Η Κεφαλλονιά κινδυνεύει να χάσει ολοσχερώς το δικό της παραδοσιακό χρώμα. Εδώ οι παραδόσεις δειχνουν να τηρούνται σε επίπεδο φολκλορικών μπιχλιμπίδιων κρεμασμένα σε βιτρίνες καταστημάτων με είδη λαϊκής τέχνης. Μπορούμε ακόμα να απαριθμήσουμε τις καταστροφές παραδοσιακών κτιρίων ή την εγκατάλειψή τους. Ο γνωστός κήπος του ΝΑΠΙΕΡ του Άγγελου Αρμωστή, αυτή τη στιγμή έχει νοικιασθεί από τον Δήμο Αργοστολίου έναντι 50 χιλ. δραχ-

Α ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΤΗΝ ΠΑΡΕΙ;

της Όλγας Φωτακοπούλου
και του Σπήλιου Ροδόπουλου

μών το μήνα σε ιδιώτη που τον έχει μετατρέψει σε μπαρ και έχει καταστρέψει το παραδοσιακό χρώμα του κήπου κατασκευάζοντας ανάμεσα στα άλλα και ...πινάκια!

Αναφέρουμε μερικές ακόμα καταστροφές για να ...μπούμε στο πνεύμα. Τα κάστρα του Αγίου Γεωργίου και της Άσσου εγκαταλελειμμένα. Η Γέφυρα του Αργοστολίου μισοβουλιαγμένη και τσιμεντωμένη. Στο σπίτι του Λασκαράτου βόσκουν γουρούνια! Τα σπίτια του Λαυράγκα και του Παναγή Βεργωτή καταρρέουν. Η περίφημη (σε άλλες εποχές), φιλαρμονική, έχει τώρα πια καταργηθεί και τα όργανά της σκουριάζουν. Το θέατρο, χρόνιο αίτημα των κατοίκων, χάνει ατελείωτο. Το Αργοστόλι είναι η μοναδική ίσως πόλη της Ελλάδας χωρίς μια αίθουσα για εκδηλώσεις, χωρίς πολιτιστικό κέντρο, χωρίς κινηματογράφο. Δόξα το Θεώ, οι άνθρωποι όμως «χαίρονται» ένα σκυλάδικο. Ούτε καν ραδιοφωνικός σταθμός υπάρχει. «Εδώ είναι ...4ος κόσμος» είπε χαρακτηριστικά κάτοικος της Κεφαλλονιάς για την κατάσταση που επικρατεί. Συμπληρωματικά ως προς τα ραδιοτηλεοπτικά να σημειώσουμε πως δεν γίνεται καθόλου καλή λήψη της κρατικής τηλεόρασης και του ραδιοφώνου σε μια εποχή που συζητάμε για δορυφορικά προγράμματα και ιδιωτική τηλεόραση.

Στον ευαίσθητο χώρο της **παιδείας** ούτε εκεί πάνε τα πράγματα καλύτερα! αρκεί να αναφέρουμε ότι δάσκαλοι, καταγγέλλουν την ακαταλληλότητα των σχολικών κτιρίων ειδικά τριών από αυτά: του 1ου Γυμνασίου - Λυκείου Αργοστολίου, του 2ου Γυμνασίου - Λυκείου Αργοστολίου και του Γυμνασίου - Λυκείου Κεραμειών. Σε ένα μεγάλο σεισμό (πολύ πιθανό, μια και η περιοχή είναι σεισμογενής) είναι πολύ αμφίβολο αν θα μείνουν όρθια τα κτίρια αυτά. Ακόμα παρατηρείται έλλειψη προσωπικού, αισθουσών γυμναστικής και γενικότερα οξύτατο κτιριακό πρόβλημα σε όλα σχεδόν τα σχολεία του νομού.

Στον τομέα **υγείας** δεν θα επεκταθούμε πολύ, θα αναφέρουμε μόνο ένα μέρος από ανώνυμη επιστολή που έλαβε τοπική εφημερίδα και δημοσίευσε: «... Μπορείτε να ψάξετε και να βρείτε σαν τι χρησιμοποιήθηκε και χρησιμοποιείται το νέο κτίριο (εκτός φυσικά από νοσοκομείο) π.χ. διαθέτει δωμάτια σε υπαλλήλους με απόσπαση και τις οικογένειές τους (ειδικά το καλοκαίρι) μαζί με διατροφή. Επίσης ψάξετε να βρείτε ποιος άλλος εξωνοσοκομειακός υπάλληλος μένει μόνιμα στο Νοσοκομείο και με ποια ανταλλάγματα! Μπορείτε επίσης να βρείτε ποιοι άλλοι

(εκτός φυσικά της εταιρείας που το έχασε) ανέλαβαν αποκλειστικά με τη γνωστή μέθοδο, των σπαστών τιμολογίων τον εξοπλισμό του νέου κτιρίου. Ακόμη το πώς μεταφέρεται το Νοσοκομείο από το ένα κτίριο στο άλλο ίσως διεκδικεί βραβείο σε φωτογραφική έκθεση...».

Να προσθέσουμε κι εμείς σαν επισκέπτες τις εντυπώσεις μας για το άθλιο οδικό δίκτυο στο νησί. Δρόμοι που θυμίζουν άλλες δεκαετίες κι άλλες χώρες. Η υδροδότηση και η ποιότητα του πόσιμου νερού ας μην αναφερθούν. Ανθούν οι πωλήσεις των ...εμφιαλωμένων.

Κλείνοντας το μωσαϊκό των προβλημάτων θα αναφερθούμε στα οικονομικά σκανδαλάκια ή αν θέλετε καλύτερα στην οικονομική αδιαφάνεια (sic!). Τον περασμένο Μάρτιο γιατρός ονόματι Πολυμέρης (νοσοκομειακός εννοείται) ανακαλύφθηκε ότι είχε προμηθευτεί σφραγίδες και τα... τοιαύτα και έτσι φούσκωσε το πορτοφόλι του με αρκετά εκατομμύρια. Μοιραία κάποια στιγμή αποκαλύφθηκε και έτσι διέταξε ο τότε νομάρχης ένορκη διοικητική εξέταση (ΕΔΕ). Πήρε δυσμενή μετάθεση για τον Ευαγγελισμό (!) ενώ ο Νομάρχης για άγνωστο λόγο κρατούσε (δεν έγινε γνωστό ούτε για πόσο χρόνο) την ΕΔΕ στο συρτάρι του. Μόλις τον Μάρτιο αποφάσισε να τη στείλει στον εισαγγελέα.

Εκτός αυτών στο νησί κυκλοφορούσαν φήμες (χωρίς να έχουν διασταυρωθεί) ότι καλύπτονταν διάφορες απάτες που γίνονταν σε βάρος του Δημοσίου. Υπήρχε συγκεκριμένη καταγγελία προς τον Φαρμακευτικό Σύλλογο για απαράδεκτη κατάσταση στη λειτουργία των φαρμακείων. Να συμπληρώσουμε εδώ ότι σε γενική συνέλευση του συλλόγου εκείνες τις μέρες έγινε ΧΑΜΟΣ και ο ένας έβγαζε τα άπλυτα του άλλου αναμειγνύοντας στις διαμάχες και συμβάσεις Δημοσίου για τα φάρμακα των καθηγητών και των δασκάλων που δεν υπογράφονταν από το Νομάρχη χωρίς να έχει καμιά δικαιολογία γι' αυτό. Ήταν μια εποχή που το κουτσομπολιό «έδινε κι έπαιρνε» για ...σχέσεις συγγενείας.

Σκανδαλάκι αριθμός 2. Η διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας στην Ιθάκη την ίδια εποχή (Μάρτιος) κατέθεσε μήνυση κατά του Διευθυντή του υποκαταστήματος κ. Γ. Βεντούρα, ο οποίος μάλλον βρίσκεται στη Ν. Αφρική, για υπεξαυρέσεις και παράνομες χρηματοδοτήσεις. Το ύψος των δευτερωπών πλησίαζε το 1 δις δραχμές. Τα δάνεια χρησιμοποιήθηκαν από τους δανειολήπτες για την αγορά κατοικιών, οικοπέδων και ενός ξενοδοχείου... Δεν είναι χωρίς σημασία το γεγονός ότι οι πε-

ρισσότεροι διανεοδοτηθέντες είναι μέλη των δυο μεγάλων κομμάτων.

Ένα μεγάλο ερωτηματικό που παραμένει επίσης και απασχολεί έντονα τους πολίτες είναι η υπόθεση των *πυροπαθών*. Αλήθεια, ποιο ήταν το αποτέλεσμα της έρευνας που έγινε για τα ΧΡΗΜΑΤΑ του ΕΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΥΡΟΠΑΘΩΝ; Γιατί δεν έχουν χορηγηθεί ακόμα οι πιστώσεις για τη στεγαστική αποκατάσταση των πληγέντων;

Όπως είπε ο κ. Τρίσης —για να επιστρέψουμε στην πολιτική επικαιρότητα— τον περασμένο Φεβρουάριο «εμπιστευτικά» στο κοινό που παρακολουθούσε την Ημερίδα για τους Σεισμούς στο Αργοστόλι «δεν γίνονται μονάχα στην Κεφαλλονιά σεισμοί. Η Κεφαλλονιά προκαλεί σεισμούς και σε όλη την Ελλάδα». Για να δούμε λοιπόν θα προκαλέσει «σεισμούς» η Κεφαλλονιά σε αυτές τις εκλογές; Επιγραμματικά θα θέλαμε πολύ να ξέρουμε *ποιο* ήταν το αποτέλεσμα της επίσκεψης του κ. Σουλαδάκη εκεί και των συναντήσεών του με τοπικούς παράγοντες του Συνασπισμού. Συναντήσεις τις οποίες *βιάστηκε* να διαψεύσει η τοπική εφημερίδα ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ. Και ακόμα θα θέλαμε να επισημάνουμε στο Συνασπισμό και τη ΝΔ, την εντυπωσιακή συσπείρωση των οπαδών του ΠΑΣΟΚ που μαζεύει... κάτω από τις φτερούγες του όλους τους πρώην κατά καιρούς τοπικά διαγραμμένους.

Χαιρετίσματα λοιπόν από την Κεφαλονιά. Θα τα ξαναπούμε σύντομα.

Books and comics from USA

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΚΕΨΗ

Επιμέλεια: ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και
Αλτουσέρ.

Παρεμβάσεις

Μετάφραση: ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ

Μια σημαντική μελέτη του Νίκου
Πουλαντζά αναδημοσιεύεται σε αυ-
τή την έκδοση, καθώς επίσης και
τρεις συνεντεύξεις του.

ΠΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ

Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

Μετάφραση: ΑΝΤΑΙΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ

Η προβληματική του Ινγκράο για
την κρίση εκφράζει μια απόπειρα
θεωρητικής αναγωγής και σύνθε-
σης της καθημερινής πολιτικής του
μεγαλύτερου κομμουνιστικού κόμ-
ματος εκτός εξουσίας.

ΛΟΥΪ ΑΛΤΟΥΣΕΡ

Στοιχεία αυτοκριτικής

Μετάφραση: ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ

Πέντε δοκίμια του Λουί Αλτουσέρ,
χαρακτηριστικά για τον ισχυρά αυ-
τοκριτικό τους χαρακτήρα, τα οποία
μνημειώνουν τον βαθιά ανήσυχο
τρόπο σκέψης του.

ΡΑΛΦ ΜΙΛΛΙΜΠΑΝΤ

Το Κράτος στην καπιταλιστική
κοινωνία.

Ανάλυση του δυτικού συστήματος
εξουσίας

Μετάφραση: ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΛΗΣ

Πρόλογος: ΣΠΗΛΙΟΣ

ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ο συγγραφέας ασχολείται με κεν-
τρικά ζητήματα της θεωρίας περί
Κράτους, όπως είναι η σχέση της
κυρίαρχης τάξης με την οικονομία
και την πολιτική, η φύση και ο ρόλος
του Κράτους και η σχέση τους με
την «κρατική ελίτ».

ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ - Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ - Α.
ΤΟΖΕΛ

Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ

Μετάφραση - Επιμέλεια: ΤΑΚΗΣ
ΚΑΦΕΤΖΗΣ

Τρία δοκίμια - δείγματα γραφής των
πρόσφατων αναζητήσεων στο χώρο
του δυτικού μαρξισμού, που έχουν
σαν κύριο αντικείμενο το πρόβλημα
της θεωρητικής υπόστασης και των
πρακτικών συνεκδοχών της πολιτι-
κής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Δεινοκράτους 131

Αθήνα 115 21 τηλ.: 7249300

ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΑΙ

Ἡ Ἑλλάς, ἐπὶ τέλους, πήρε τὴν ἀ-
πόφασιν νὰ συμμετάσχη εἰς τὸν
πόλεμον κατὰ τῶν ναρκωτικῶν.
Ἦδη τὸ πρότον ἐκστρατευτικὸν σῶμα ἐ-
φθασεν στὴν Κολομβία, ὅπου ἔτυχεν
ἐνθουσιόδους ὑποδοχῆς. Μέγα τὸ ἐνδια-
φέρον τῶν κατοίκων διὰ τὰ Ἑλληνικὰ
πράγματα. Ὅλοι ρωτοῦν τοὺς στρατιό-
τας μας τί ὀπλισμὸν ἔχουν, πόσον στοιχί-
ζουν τὰ ΜΙΡΑΖ πού τοὺς συνοδεύουν κ.ά.
Δυστηχὸς οἱ γενεοὶ μας ὀπλίσται, δίνουν
συγκεχυμένας ἀπαντήσεις. Ἄλλοι λέ-
γουν τὰ ΜΙΡΑΖ μᾶς ἐστοίχισαν ἕκαστον
232 ἑκατομῆρια, ἄλλος λέγει 135 ἑκατο-
μῆρια Γαλικά φράγκα καὶ ἄλλοι ἀπαντοῦν
«Δὲν γνωρίζομαι». Λόγο ἀφτῶν τῶν ἀ-
παντήσεων, τὸν ἀρχικὸν ἐνθουσιασμὸν
διεδέχθη μία ψυχρότης. Οἱ στρατιωτικοὶ
κύκλοι τῆς Κολομβίας, φρονοῦν ὅτι ἡ μὴ
κοινοποιήσις πληροφοριῶν εἰς φυσικοὺς
συμάχους, δὲν εἶναι παράγων ἡρέμου
διεξαγωγῆς τῶν μαχῶν κατὰ λαθρεμπό-
ρων κέ μεγιστάνων ἡρσίνης. Ἐάν ἕνας
στρατιότης δὲν γνωρίζει καλῶς τὴν ἀξίαν
τοῦ ὅπλου πού χειρίζεται κέ δὲν τὰ ἐκτι-
μᾷ εἶνε μῆραιον νὰ προκαλεῖται διάσπα-
σις τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀλέως ὁρμᾷ κέ
πολεμᾷ ἕνας πυλῶτος ὅταν ὀδηγεῖ ἐφτε-
λὲς ἀρεοπλάνων πού ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν
ἡμπορεῖ νὰ τὸ ἀντικαστήσῃ κέ ἀλοιῶς ἕ-
νας πού ὀδηγεῖ ἕνα πανάκριβον πολητε-
λὲς μέ πηράβλους ΜΑΤΖΙΚ ὑαλοκαθαρι-
στηρες κέ ἄλλα ἐξαρτήματα διὰ τὰ ὅποια
ἐδόθησαν μεγάλες προμήθιε. Ὁ πρότος
θὰ εἶνε θυλεόδης κέ ὀρμητικὸς κέ θὰ
βονβαρδίζῃ χωρὶς νὰ λαμβάνῃ τὰς ἀναγ-
κέας προφηλάξεις, ἐνῶ ὁ δέφερος λό-
γον ἀφξημένης ἐφθνήσης κέ ὑψηλοῦ κό-
στους θὰ μελετᾷ πάντα ἐλιγμόν πρὶν πυ-
ροδοτήσῃ τοὺς ἀέρος - ἀέρος μέ ἀποτέ-
λεσμα νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἀκρίβεια εἰς τὰς ἀε-
ρομαχείας λόγῳ συμμετοχῆς Γαλικῶν κέ
Ἀμερικανικῶν τύπων. Εἰς τὸν πόλεμον
πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συντονισμός.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐάν οἱ στρατιῶται
μας δὲν ἱκανοποίησαν τοὺς κατοίκους
τῆς Κολομβίας ἐν σχέσει μέ τὸν στρατιω-
τικὸν σκέλος, ἀντιθέτως αἱ ἀπαντήσεις
πού ἔδωσαν διὰ τὰς πολιτικὰς μετεκλογι-
κὰς ἐξελίξεις ἐκρίθησαν ἐν τῷ συνόλῳ ἀ-
φτῶν ἱκανοποιητικέ. Εἰς ἐρώτησιν κατοί-
κων ἐάν ἡ ΝΔ, θὰ συνεργασθῇ μέ τὸ ΠΑ-
ΣΟΚ, ὅλοι ἀπήντησαν ἀρνητικᾷ.
— Πῶς νὰ συνεργασθοῦν, εἶπαν, ἀφοῦ ὑ-
πάρχει μέγα ἰδεολογικὸν χάσμα καὶ τε-
ράστια διαφορά. Ὅταν ὁ ἕνας δηλώνει
ὅτι δὲν θέλει νὰ γίνῃ γυνέκα, κέ ὁ ἄλλος ἐ-
πιμένει νὰ γίνῃ θάτσερ, πῶς νὰ γίνῃ συ-
νεργασία; Κέ ὅταν εἰς ἀφτό τό μείζον θέ-

μα δὲν ὑπάρχει σύμπτωσης ἀπόψεων,
πῶς θὰ γίνῃ συναίνεσις εἰς τὰ ἄλλα δε-
φερέβοντα θέματα πού ἀπετοῦν ἄμε-
σον λύσειν; Εἰς ἄλλην ἐρώτησιν, ἐάν τὰ
2.000.000 δολάρια ἐζημίωσαν τὸν ἀντι-
πρόεδρον τῆς πρώην κηβερνήσεως κ.
Κουτσόγιωργαν, ὅλοι οἱ στρατιῶται ἀπήν-
τησαν:

— Γιατί νὰ τὸν ζημιόσουν; ὅταν τὰ ἔβαλε
στὴν Τράπεζαν τό δολάριον εἶχε 150,
πού μᾶς ἔκανε 300 ἑκατομῆρια δραχμές.
Τώρα ἔχει 170. Ἄρα εἰς ἕνα χρόνον κέρ-
δισεν 40 ἑκατομῆρια ἐπὶ πλέον. Ἀπὸ πού
κι ὡς πού λοιπόν εἶναι ζημιωμένος; Κι ὅ-
ταν ἀπὸ τό βῆμα τῆς Βουλῆς μᾶς ἐβεβέ-
οσεν ὅτι τὰ δολάρια ἀφτά τὰ ἔφερεν πί-
σω στὴν Τράπεζαν Κρήτης ὅλοι μέ χα-
ράν εἶπαμε «Καλῶς ἦρθες δολάριον». Δὲν
φωνάξαμε «Καλῶς ἦρθες Μάρκον» διότι
τό ποσόν δὲν ἦτο εἰς Μάρκα. Τό
«Καλῶς ἦρθες μάρκο» τό χρησιμοποιοῦν
οἱ συναλασόμενοι μέ μάρκα.

Συμβένει κατὶ ἀνεξήγητον μέ τὰ χρή-
ματα. Στὰς ἐκλογὰς τοῦ '81, μᾶς διαβεβέ-
ονον ὅτι παραλαμβάνομεν «καμένη γῆ»
κέ ὅτι ἡ οικονομικὴ κατάσταση εἶναι τρα-
γικὴ. Δύο ἡμέρας ἀργότερον κέ χρήματα
ἐβρέθησαν, κέ ἀφξήσεις ἐδόθησαν κέ ἐ-
νισχήσαμε κέ τὴν πάσχουσιν Κύπρον ἀ-
πὸ τὰ κονδῆλια πού ἀποτόμως μᾶς ἐπερί-
σεψαν. Τώρα — παραμονὰς πάλι
ἐκλογῶν — παρὰ τὴν διαρπαγὴν, σπατά-
λην, καταχρήσεις κέ βεβεόσεις ὅτι παρα-
λαμβάνομεν κενὰ ταμεῖα, πάλιν ἐφνιδίως
μᾶς ἀνέκυψαν χρήματα κέ ὁ ἀρμόδιος ὑ-
πουργός πρὶν ἀναχωρήσῃ τὰ ἐμοίρασεν
μέ μεγάλην γαλαντομίαν. Πού τὰ βρί-
σκουν οἱ ὑπουργοὶ παραμονὰς ἐκλογῶν
δὲν ἡμπορῶ νὰ καταλάβω; Ἐρχονται εἰς
ἐπαφὴν μέ τὸν ἐκάστοτε βραβεφθέντα
Δαλαϊ-Λάμα κέ τὸν πείθουν νὰ ἐπενδύσῃ
τὰ χρήματα τοῦ Νόμπελ στὴν Ἑλλάδα

ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ

μιά και ό ίδιος ως άσκητής δέν πρόκειται νά τά χρησιμοποιήση; 'Αλ' άπ' ότη θυμάμαι τό '81 κανέναν Βουδιστή δέν έβραβέφθη. 'Ο τωρινός Δαλαί-Λάμα είναι ό πρώτος πού στά χέρια του βρίσκονται τόσα πολλά χρήματα. Πώς τό '81 λοιπόν καλύφθηκαν οι οικονομικές μας ανάγκες τόσον άστραπηδόν κέ συμβένει κέ φέτος τό ίδιο; Σπάω τό κεφάλη μου κέ δέν μπορώ νά βρώ λύση. Τό μυστήριον παραμένει.

Μετά από άφτην τήν παρένθεσιν, άς επανέλθωμεν πάλι στην Κολομβία. "Ενας όμιλος περιέργων κατοίκων είχαν άπομονώσει μερικούς στρατιώτες μας σέ μία προσπάθεια εκμέφεσης πολιτικών άπαντήσεων. 'Αλλά οι γενέοι στρατιώται μας μέ άπαράμιλον θάρρος κέ έτοιμότητα απέκρουαν όλας τάς τολμηράς επιθετικές έρωτήσεις. Στην έρώτησιν εάν ό Συνασπισμός θά συνεργασθί μέ τό ΠΑΣΟΚ απάντησαν «νά λείπη τό βύσινον». Κέ σέ άλλη έρώτηση τί έχουν νά πουν γιά τήν «τσόντα» πού εκτόξευσε ό Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κατά του Συνασπισμού, όλοι όμοφώνως καί επιγραμματικώς απήντησαν «Νά λείπη τό βρίσιμο». 'Εδειξαν έτσι ότι είναι κατά τής όξύτητος. "Ενα έβγε έπομένως στους στρατιώτες μας.

Ό κ. Παπανδρέου δικεολογούμενος γιά τή στάση του άπέναντι του κ. Καραμανλή τόν Μάρτιο του '85, σέ κρίσιν άφτοκριτικής, είπεν:

«Δέν έχω καμία δυσκολία νά αναγνωρίζω τά λάθη κέ διαφοροποιήσεις στις ιστορικές συγκυρίες. 'Αλλες οι συνθήκες του '85 κέ άλλες οι σημερινές.»

"Ε, άφτό έκανε καί ό Συνασπισμός καί συνεργάστηκε μέ τήν Δεξιά. Δέν είχε δυσκολίες. "Αλλες ήταν οι συνθήκες τό '85 κέ άλλες οι σημερινές. Γιατί λοιπόν τόση όξύτης κατά του Συνασπισμού άφού δική του συνταγή ακολούθησε;

Ό "Αντι Γουόρχωλ, άφτοσυστηνότανε συχνά ως «ζωγράφος, σκηνοθέτης κέ διασημότητα». Κι όταν τόν κύταζαν περίεργα στό άκουσμα κυρίως του τελειόφτου άφτου χαρακτηρισμού του, έπερνε πολύ σοβαρό ύφος καί παρατηρούσε «τί μέ κοιτάτε έτσι; 'Οποιοσδήποτε μπορεί νά γίνει διάσημος μέσα σέ δεκαπέντε λεπτά».

'Αφτό ήταν μία μεγάλη αλήθεια. Ό καθηγητής κ. Μάριος Νικολινάκος έγινε διασημότης, καί σήμερα είναι εις τά χείλη όλων, ακριβώς μετά 15 λεπτά.

Μαθο62.

Παρακολούθησα μέ πολύ μεγάλο ενδιαφέρον μίαν εκπομπήν του Ράδιο 'Αθήνα, του σταθμού τής 'Αβριανής, τής έφημερίδος πού έγκρέμισε τόν Καραμανλισμόν κατά λάθος (άλλαι ήσαν αι συνθήκαι τότε) καί όπου πολλοί ακροαταί έτηλεφονούσαν τάς γνώμας των γιά τήν έν γενει πολιτικήν κατάστασιν. Κατά σύμπτωσιν άκουσα τάς άπόψεις μόνον 3 γυνεκών κέ ενός άνδρός. 'Η πρώτη γυνέκα, πού εδήλοσεν νοικοκυρά, πού δέν έφενετο πολιτικοποιημένη κέ φανατική είπεν, ότι παλεότερα ήτο κομμουνίστρια, αλλά μετά τό ξεπούλημα των Κυρκο-Φλωράκηδων πού επρόδωσαν τήν 'Ελλάδα κέ συμμάχησαν μέ τήν Δεξιά, τώρα θά ψηφίση 'Ανδρέα γιά νά επανέλθη ή Δημοκρατία στην 'Ελλάδα.

'Η άλλη πού έτελεφόνησεν, είπεν ότη μετά τούς πουλημένους Κυρκο-Φλωράκηδες πού επρόδωσαν τήν 'Ελλάδα κέ τά όράματα των άριστερών, τώρα έλαβε τήν άπόφασιν νά ψηφίση ΠΑΣΟΚ γιά νά εξέλθη ό τόπος από τήν άκηβερνησία κέ νά έχουμε πάλι Δημοκρατία στην 'Ελλάδα.

'Η τρίτη, εδήλοσεν ότι μετά τήν προδοσίαν πού έκαναν οι Κυρκο-Φλωράκηδες πού έξεπούλησαν τάς ψήφους των άριστερών κέ πού ένw είχαν υποσχεθί εις τόν Λαόν ότι δέν θά συνεργασθούν μέ τήν Δεξιάν, τελικά συνεργάστηκαν μέ τήν Δεξιά γιά νά σπιλόσουν τόν 'Ανδρέα, τώρα ή ίδια θά ψηφίση ΠΑΣΟΚ γιά νά σωθί ή 'Ελλάς κέ ή Δημοκρατία.

Ό τελεφετής, πού ήτο άνδρας εργαζόμενος, άπεκάλυψεν ότι οι Κύρκος κέ Φλωράκης επωλήθησαν εις τό κεφάλειον δι' άφτό συνεργάστηκαν μέ τήν Δεξιάν, αλλά ό ίδιος πού υπήρξεν πρώην άντάρτης, τώρα πού είδε τήν προδοσίαν θά ψηφίση 'Ανδρέαν γιά νά βγίη τό ΠΑΣΟΚ του Λαού ενισχυμένον.

Ό κ. Μαρούδας, πρός τόν όποιον άπεφθύνοντο αι τρεις γυνέκες κέ ό ένας άνδρας, απήντησεν εις όλους ότι έφ' όσον υπάρχει τόση πίστις καί ένθουσιασμός, ή νίκη του ΠΑΣΟΚ δέον νά θεωρείται βεβέα εις τάς προσεχείς εκλογάς.

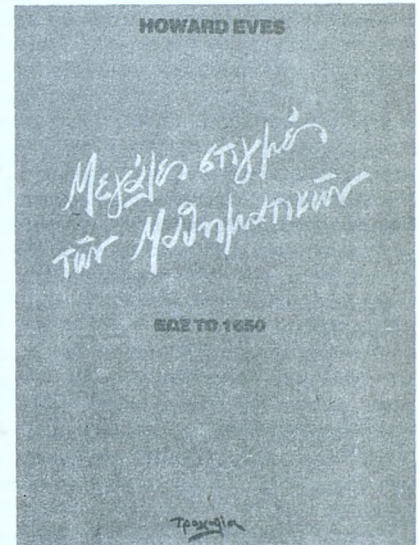
Δύσκολον πράγμα ό συντονισμός τεσάρων διαφορετικών άπόψεων. Κέ εθάβμασα τόν κήριον Μαρούδαν πού μέ έτοιμότητα κέ έφστοχον έλπιδοφόρον απάντησιν, ικανοποίησεν 4 τηλεφωνητάς κι έμειναν όλοι έφχαριστημένοι.

Για πρώτη φορά
στην Ελλάδα

Howard Eves

Μεγάλες στιγμές των Μαθηματικών

έως το 1650

• «Το βιβλίο διαβάζεται πολύ ευχάριστα... Δίνει έμφαση στην ανθρώπινη όψη κάθε επιτεύγματος».

Mathematics Today

• «Με εμπνευσμένο και δελεαστικό τρόπο μας παρουσιάζει την ιστορική εξέλιξη των Μαθηματικών»

The Times Higher Education Supplement

• «Πετυχαίνει να δημιουργήσει τη λαχτάρα της ανακάλυψης ακόμη και σε όσους θεωρούν το θέμα πολύ ανιαρό».

Mathematical Reviews

Ένα βιβλίο για τον γενικό αναγνώστη που πρέπει να διαβάσουν και οι ειδικοί.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ τροχαλία ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Γριβαίων 5 (πάροδος Σκουφά 64)

10680 Αθήνα τηλ. 3646426

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΟΥ

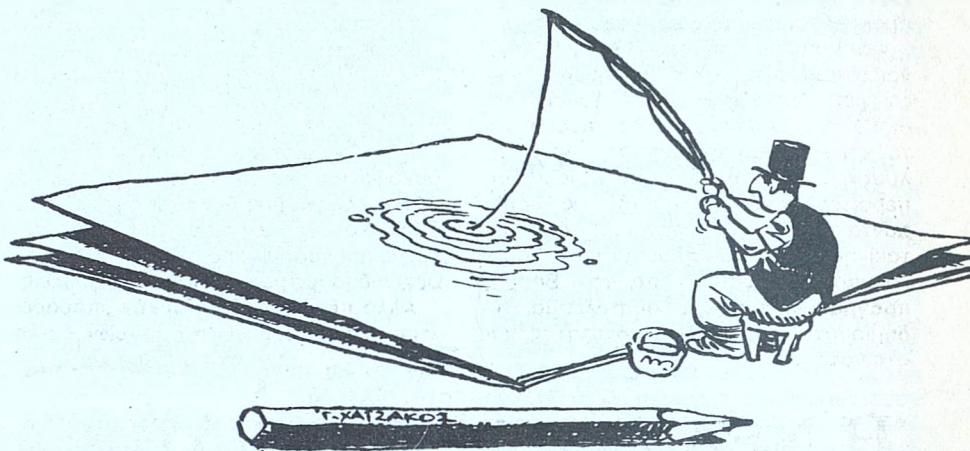
Επικεινται συναντήσεις του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών με τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας και με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη, στη Ν. Υόρκη. Στόχος, η αναζήτηση μεθόδων για επανέναξη του διακοινοτικού διαλόγου.

Ως γνωστό η εξέλιξη του διαλόγου αυτού ανεστάλη μετά την εκ μέρους του κ. Ντενκτάς απόρριψη του «Διαγράμματος λύσης» που είχε παρουσιάσει στα μέρη, ο κ. Ντε Κουεγιάρ, τον περασμένο Ιούνιο και το οποίο τόσο αβασάνιστα, είχε σπεύσει να δεχθεί ως βάση των διακοινοτικών συνομιλιών η ελληνική πλευρά, δηλαδή, ο πρόεδρος Βασιλείου συνεπικουρούμενος από την ελληνική κυβέρνηση, από τους ηγέτες των κομμάτων που τη στηρίζουν, αλλά και από τον κ. Ανδρέα Παπανδρέου.

Εν όψει των επικείμενων αυτών συναντήσεων έχει δραστηριοποιηθεί, όπως είναι φυσικό, το διπλωματικό παρασκήνιο. Αμερικανοί, Βρετανοί... ολίγη Κοινή Αγορά και... πολλή Σοβιετική Ένωση, όλοι κατατείνουν προς επανάληψη του διακοινοτικού διαλόγου.

Ο κ. Ντε Κουεγιάρ, εξάλλου, με επανειλημμένες δηλώσεις του, φαίνεται να δέχθηκε την απαίτηση του κ. Ντενκτάς να αποσυρθεί το «Διάγραμμα» από το τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Χαρακτηριστική είναι η φράση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, ότι ούτε έγγραφο, ούτε τραπέζι υπάρχει. Έτσι, «τιμωρήθηκε» η αδιαλλαξία του κ. Ντενκτάς και... «αμείφθηκε» η διαλλακτικότητα του κ. Βασιλείου... Και φθάσαμε στο σημείο να παρακαλούμε εμείς να αρχίσει η διαπραγμάτευση με βάση ένα έγγραφο κάκιστο για την ελληνική πλευρά, το διάγραμμα του Ντε Κουεγιάρ, το οποίο, μάλιστα, αναμένεται να γίνει ακόμη χειρότερο αφού σε αυτό θα αντιτάξει νέες προτάσεις ο Ντενκτάς, με αποτέλεσμα νέες ελληνικές παραχωρήσεις για να συναντήσουμε στο μέσο της διαδρομής τις τουρκοκυπριακές απόψεις... Για χρόνια τώρα είναι με αυτή την «τεχνική» που μας παρασύρουν σε επιζήμιες συνομιλίες, με αποτέλεσμα σταθερά να διολισθαίνουμε προς τις αμετακίνητες τουρκικές θέσεις. Τόσα χρόνια τίποτα δεν μάθαμε. Ούτε, άλλωστε, το θελήσαμε.

Σημειωτέον ότι σε κύριο τουρκοκυπριακό αίτημα, σε όρο της διαπραγμάτευσης, αναδεικνύεται ήδη η απερίφραστα και δημόσια πια διατυπούμενη αξίωση του Ντενκτάς για αναγνώριση εκ μέρους

τους των Ελλήνων, του τουρκοκυπριακού «κρατιδίου» πριν από την υπογραφή οποιασδήποτε συμφωνίας.

Στο σημείο αυτό επισημαίνω ανεπιβραίωτη, αλλά πάντως τουλάχιστο αληθοφανή, πληροφορία ότι η Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών μελετά την εξής φόρμουλα προς ικανοποίηση της αξίωσης του Ντενκτάς για προηγούμενη της οιασδήποτε συμφωνίας αναγνώριση:

Το κείμενο της τυχόν Συμφωνίας θα προβλέπει αναγνώριση και του τουρκοκυπριακού κράτους. Δηλαδή, τα μέρη θα κληθούν να υπογράψουν το ιδρυτικό της νέας κυπριακής πολιτείας κείμενο, με ταυτόχρονη διευκρίνιση ότι την πολιτεία συνιστούν δυο προηγούμενως ανεξάρτητα κράτη.

Ας δούμε όμως γενικότερα ποιο είναι το κύριο χαρακτηριστικό της τελευταίας αυτής φάσης του Κυπριακού.

Νομίζω ότι το νέο στοιχείο συνίσταται ακριβώς σε αυτό το απερίφραστο, δημόσιο, αίτημα του Ντενκτάς για αναγνώριση του ψευδοκράτους, ώστε οποιαδήποτε συμφωνία λύσης να καθιερύει συνομοσπονδία, ή ένα είδος Ηνωμένων Πολιτειών της Κύπρου.

Πάει περίπατο δηλαδή ο στόχος της Ομοσπονδίας.

Είναι όπως φαίνεται το τελευταίο σκαλί που εγκαταλείπεται στην αδιατάρακτη πορεία από υποχώρηση σε υποχώρηση που με τόση συνέπεια, αλλά και τόσο μά-

ταια, έχει ακολουθήσει η ελληνοκυπριακή πλευρά. «Κράτος» με «Κράτος» θα συναλλαγούν, για να καταλήξουν σε μια... χαλαρή ένωση, που μόνο στόχο θα εξυπηρετεί την καθιέρωση της ισότιμης δικαιοκτητικής συγκυριαρχίας υπό τη στρατιωτική εγγύηση της Τουρκίας.

Ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει το γεγονός ότι παράλληλα με τη διατύπωση των νέων «όρων» Ντενκτάς, στην ίδια χρονική περίοδο, άρχισαν και από ελληνικής πλευράς να ακούγονται ιδέες για σκοπιμότητα αναγνώρισης της «πραγματικότητας» του ψευδοκράτους.

Έτσι, στις 29.4.89, στην εφημερίδα «Φιλελεύθερος» της Κύπρου, γνωστός δημοσιογράφος, στενότερα προσκείμενος στο ΑΚΕΛ αλλά, ταυτόχρονα, και στον πρόεδρο Βασιλείου, διακήρυξε ότι τουρκοκυπριακό κράτος υπάρχει. Και με σειρά επιχειρημάτων τα οποία δεν αξίζει να αναλύσω, άφησε να διαφανεί ότι η ελληνική πλευρά πρέπει, τώρα να προσαρμοσθεί προς αυτή την πραγματικότητα.

Από την Ελλάδα, εξάλλου, ο επίκουρος καθηγητής κ. Βαλινάκης, με άρθρο του στην Καθημερινή, στις 24/9/89, με τίτλο: Μια τολμηρή πρόταση για την Κύπρο, υποστηρίζει ότι πρέπει να δοκιμάσουμε να διαπραγματευθούμε την καθαρή διχοτόμηση της Κύπρου, ανταλλάσσοντας την εκ μέρους μας αναγνώριση του τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους, με συγκεκριμένα οφέλη. Ενδεικνύται να α-

ΕΥΔΟΚΡΑΤΟΥΣ

σχοληθεί, ίσως, κανείς, λίγο περισσότερο με τις απόψεις Βαληνάκη. Γιατί πρόκειται για «σωσίβιο» που προσφέρεται, από ελλαδικής πλευράς, προς «διάσωση» της Κύπρου! Αλλά και διότι διεκδικεί τίτλους πρωτοτυπίας, που ενδέχεται να προκαλέσουν κάποια εντύπωση.

Αφετηρία των απόψεων Βαληνάκη, είναι διαπίστωση ότι με το σημερινό συσχετισμό δυνάμεως με την Τουρκία, οι διακοινοτικές συνομιλίες δεν είναι δυνατό παρά να καταλήξουν «στη χειρίστη λύση», δηλαδή τη συνομοσπονδία. Ένας περαιτέρω κίνδυνος μιας τέτοιας λύσης, πάντα κατά τον κ. Βαληνάκη, είναι η μετακίνηση προς τον πλούσιο νότο Τουρκοκυπρίων εργατών από τον Βορρά, πράγμα που θα είχε, ως αποτέλεσμα, την δημιουργία τουρκικής μειονότητας και στο νότο.

έχει εξαντλήσει ακόμη τα περιθώρια αγώνων. Ένα έθνος, δεν είναι δυνατό, δεκαπέντε μόνο χρόνια μετά από μια ξένη κατοχή, να καλείται να προσυπογράψει την απαλλοτρίωση πανάρχαιων εδαφών, ενισχύοντας έτσι και το μόνιμο γεωπολιτικό του αντίπαλο.

Ο αντίλογος είναι ότι η παράταση της σημερινής εκκρεμότητας θα οδηγήσει ούτως ή άλλως σε αναγνώριση του ψευδοκράτους.

Πρώτα-πρώτα, μια τέτοια έκβαση δεν είναι καθόλου βεβαία. Αλλά και αν τούτο συμβεί, ο ελληνισμός δεν έχει λόγο να προσυπογράψει μια τέτοια λύση. Είναι πάντα προτιμότερο το ενδεχόμενο της δολοφονίας από την αυτοκτονία. Άλλωστε, ο ελληνισμός δεν έχει δικαίωμα να αποκλείσει θετικές προοπτικές που μπορεί να προκύψουν από τη δική του δράση σε συνδυασμό με τις ιστορικές εξελίξεις.

Αλλά πέραν του κατ' αρχήν απαραδέκτου των διχοτομικών προτάσεων, αυτές βλάπτουν και από σκοπιά τακτικής.

επιστημονικούς συλλόγους. Κατατείνουν στο να εισαγάγουν στην πολιτική σκέψη, ιδίως ως προς τα εθνικά θέματα, στοιχείο νηφαλιότητας και συμβιβαστικής διάθεσης. Όλα αυτά είναι κατ' αρχήν ευπρόσδεκτα.

Διερωτώμαι, όμως, γιατί δεν ασχολήθηκαν σοβαρά οι πανεπιστημιακοί αυτοί και με το ενδεχόμενο η επιλογή της πολεμικής αναμέτρησης να είναι, *ad ultimum*, αναπόφευκτη προς προστασία των εθνικών μας συμφερόντων έναντι της Τουρκίας; Γιατί δεν επεκτείνουν την έρευνά τους και προς αυτή την κατεύθυνση; Θα άξιζε κάτι τέτοιο, έστω και χάριν της πληρότητας της επιστημονικής έρευνας. Γιατί αλλοίμονο αν ένα κράτος με τις γεωστρατηγικές και πολιτικές συνθήκες που περιβάλλουν την Ελλάδα, έσπευδε να αποκλείσει ως έσχατο μέσο προστασίας των συμφερόντων του την ένοπλη επιλογή. Αυτό όμως είναι πελώριο θέμα. Αξίζει εντελώς ιδιαίτερης προσοχής και μελέτης.

Η ΝΕΑ ΦΑΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ;

του Μιχάλη Δούντα

Προς εξουδετέρωση όλων αυτών, ο κ. Βαληνάκης, προτείνει να κλείσουμε συμφωνία με τους Τούρκους με βάση την διατήρηση υπό τον έλεγχο του τουρκοκυπριακού κράτους του 27-28% του εδάφους της Κύπρου, λύση που θα επιτρέψει, βαθμιαία, να δοκιμασθεί υπό συνθήκες, πλέον, ασφαλείας, των δυο κοινοτήτων, η δυνατότητα συνεργασίας Τούρκων και Ελλήνων και παράλληλης καλλιέργειας ενιαίας κυπριακής συνείδησης. Υποστηρίζει ακόμη ο κ. Βαληνάκης ότι με την πρόταση αυτή, ο Ντενκτάς θα ενισχυθεί έναντι της Άγκυρας, γιατί θα είναι αδύνατο η Τουρκία να προσαρτηθεί ανεξάρτητο Τουρκοκυπριακό κράτος. (Αλλά, ποιος είπε εις τον κ. καθηγητή ότι ο κ. Ντενκτάς διαφοροποιείται από την Τουρκία; Ο κ. Ντενκτάς είναι Τούρκος εθνικιστής. Εθνικά συμφέροντα της Τουρκίας προωθεί. Δεν είναι νεοκύπριος ο Ντενκτάς. Αυτό είναι «φρούτο» που, κατά θλιβερό προνόμιο, ανθεί μόνο στον ελληνικό χώρο).

Λέγει και άλλα ανάλογα ο κ. Βαληνάκης. Θα περιοριστώ στην ακόλουθη αντίκρουση:

Πράγματι οι προσφερόμενες σήμερα λύσεις του Κυπριακού, είναι οι κάκιστες. Τόσο κακές ώστε κι αυτή ακόμη η καθαρή διχοτόμηση να φαίνεται ίσως ολιγότερο κακή. Η τελευταία όμως αυτή εκτίμηση, δεν καθιστά, βεβαίως, τη διχοτόμηση αποδεκτή λύση. Γιατί ο ελληνισμός δεν

Διότι η Τουρκία δεν πρόκειται να στερήσει σε μια λύση που, θεωρητικώς έστω, θα άνοιγε την πόρτα για μια στενότερη σύνδεση Ελλάδας και Κύπρου. Και βεβαίως η Τουρκία ούτε τη συρρίκνωση του Τουρκοκυπριακού εδάφους θα δεχόταν κάτω από το 30%. Σε περίπτωση, μάλιστα, ανεξαρτησίας, η Τουρκία... θα ζητήσει... περισσότερα. Διότι, στο πλαίσιο συνομοσπονδίας, θα διεκδικούσε την κυριαρχία... εξ αδιαιρέτου και επί του 70% του ελληνικού τομέως. Κατά συνέπεια, με τέτοιες ιδέες, χωρίς ουδέν το θετικό να δύναται να προκύψει υπέρ των Ελλήνων, προκαλείται, αντιθέτως, επιπρόσθετη σοβαρότατη ζημιά. Γιατί σπεύδουμε εμείς οι ίδιοι να κλονίσουμε το σημαντικότερο έρεισμα αντίστασης του κυπριακού ελληνισμού, δηλαδή την κρατική οντότητα της Κύπρου, της οποίας η κυριαρχία εκτείνεται, νομικώς, στο σύνολο του εδάφους της Δημοκρατίας;

Πολύ φοβάμαι ότι σκέψεις αυτού του είδους, αν δεν εξυπηρετούν άρρητους στόχους είναι γέννημα επικίνδυνης οίησης για πρωτοτυπία και θάρρος. Η έπαρση όμως για οποιαδήποτε αρετή, είναι, κατά κανόνα, πιο επικίνδυνη από την απουσία της.

Κλείνω το σχόλιο αυτό με μια απορία. Ένας μεγάλος αριθμός πανεπιστημιακών, με σπουδές στο εξωτερικό σε διεθνείς σχέσεις επιστρέφουν στην Ελλάδα, αναπτύσσουν δράση και συγκροτούν

Ως προς το Κυπριακό, ειδικότερα, φοβάμαι ότι δεν απομένει άλλη επιλογή από την απόρριψη των υπό κατασκευή νέων προϊόντων Ντε Κουεγιάρ και την προσφυγή στη Γενική Συνέλευση σε μια προσπάθεια τουλάχιστον απεγκλωβισμού του Κυπριακού από τις ποικίλες παγίδες.

Κάποτε, θα συνειδητοποιήσουμε —εύχομαι όχι ανεπανορθώτως αργά— ότι με το σημερινό συσχετισμό δυνάμεως Ελληνισμού - Τουρκίας η μόνη προς το παρόν ρεαλιστική επιλογή ως προς το Κυπριακό αλλά και, γενικότερα, τις ελληνοτουρκικές σχέσεις είναι η δραστήρια αναμονή. Η αποτροπή και άλλων απωλειών. Πολιτική δηλαδή κατ' εξοχήν συντήρησης με παράλληλη, σύντονη, πρωταρχική προσπάθεια βελτίωσης των πολεμικών μας μέσων και ενίσχυσης των διεθνών και εσωτερικών ερεισμάτων μας.

Αλλά ο πρόεδρος Βασιλείου, με την ομόθυμη δυστυχώς συμπαράσταση της ελλαδικής πολιτικής ηγεσίας, δεν δείχνει πρόθυμος για τέτοιους προσανατολισμούς. Εξακολουθεί, ευδαιμών, να ακτινοβολεί αισιοδοξία. Γι' αυτόν τον Κυπριακό δεν έπαυσε ποτέ να είναι κυρίως θέμα «πλούτου» των Κυπρίων... Όμως για την Τουρκία παραμένει κορυφαία εθνική της υπόθεση... Η διαφορά προσέγγισης είναι προφανώς ολέθρια για τον ελληνισμό. □

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ: ΠΕΡΑ

Οι ομιλίες του κ. Παπανδρέου στη συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ το περασμένο Σάββατο και τη συγκέντρωση των οπαδών του στο Ολυμπιακό Στάδιο την περασμένη Δευτέρα περιέγραψαν με σαφήνεια τον κύριο εκλογικό στόχο του «Κινήματος», που δεν είναι άλλος από την εκλογική συντριβή του Συνασπισμού. Ο αγώνας θα δοθεί μ' όλα τα μέσα, θεμιτά και αθέμιτα γιατί ο κ. Παπανδρέου παίζει τα τελευταία χαρτιά του. Εξ ου και οι ύβρεις εναντίον του Συνασπισμού που ανάγκασαν τον πρόεδρό του κ. Χ. Φλωράκη να απαντήσει σε οξύ τόνο.

Δεν πρέπει να παραμένει η παραμικρή αμφιβολία πλέον ότι ο μόνος πολιτικός χώρος από τον οποίο ο κ. Παπανδρέου προσδοκά οφέλη είναι η εκλογική βάση του Συνασπισμού και ιδιαίτερα του ΚΚΕ. Διότι περιθώρια άντλησης ψήφων από το χώρο της ΝΔ δεν υπάρχουν και οι υπολογιζόμενες απώλειες του ΠΑΣΟΚ προς τη ΝΔ θα πρέπει να αντισταθμιστούν με τη διαρροή ψήφων από το Συνασπισμό.

Σ' αυτή του την τακτική, πεδίο στο οποίο πάντα διακρίθηκε, ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ έχει ορισμένα πλεονεκτήματα: ποντάρει στο ισχυρό ακόμα «αντιδεξιό» σύνδρομο των αριστερών ψηφοφόρων, στις ψυχώσεις της κομμουνιστικής αριστεράς και σε ορισμένους κλυδωνισμούς που σημειώθηκαν στους κόλπους του ΚΚΕ σχετικά με τις πολιτικές επιλογές του Συνασπισμού. Προσπαθεί επομένως να εμψυχήσει ένα αίσθημα «ενοχής» στην Αριστερά για την «ανίερη συμμαχία» για να λεηλατήσει τις ψήφους της και ταυτόχρονα να δημιουργήσει τις συνθήκες για «φυσιολογικές συμμαχίες» στο χώρο των «προοδευτικών και δημοκρατικών» δυνάμεων.

Η εκλογική μάχη λοιπόν μεταξύ ΠΑΣΟΚ και Συνασπισμού **θα είναι λυσσώδης** γιατί ο κ. Παπανδρέου ελπίζει να «αποδείξει» ότι ακόμα και η ελάχιστη μείωση του εκλογικού ποσοστού που επέτυχε ο Συνασπισμός στις εκλογές του Ιουνίου, σημαίνει την αποδοκιμασία της «παρά φύσιν» συνεργασίας με τη ΝΔ. Αποτρέποντας την αυτοδυναμία της ΝΔ και έχοντας μειώσει την εκλογική απήχηση του Συνασπισμού ο κ. Παπανδρέου θα ισχυρισθεί ότι ο «λαός ομίλησε», ο Φλωράκης και ο Κύρκος «τιμωρήθηκαν», αλλά σαν «μεγαλόψυχος» θα καλέσει την ηγεσία του Συνασπισμού να ακούσει «τη φωνή του λαού» και να στηρίξει κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Θα ανοίξουν τότε οι αγκάλες όλων για να υποδεχθούν το Συνασπισμό σαν «μετανούσα Μαγδαληνή».

Το συγκρότημα του Ταύρου, ο Βαφειάδης και οι διάφοροι «παλαιάμαχοι» προστρέχοντες στο ΠΑΣΟΚ για τον «κίνδυνο της Δεξιάς», βάλλουν ακριβώς στον ίδιο στόχο: στην απόσπαση των πιο ηλικιωμένων, παραδοσιακών και «αγνών κομμουνιστών» του Συνασπισμού που για μια ακόμα φορά «προδίδονται» από την «που-

λημένη» ηγεσία τους.

Απέναντι σ' αυτή την επίθεση του ΠΑΣΟΚ που όλο και θα εντείνεται, ο Συνασπισμός βέβαια αναμένεται να αντιδράσει με εξίσου ισχυρά ιδεολογική και πολιτική επίθεση για την επιτυχία όμως της οποίας χρειάζεται να διασφαλισθούν ορισμένες «εσωτερικές» προϋποθέσεις.

Η σημαντικότερη απ' αυτές έχει μια σοβαρή ψυχολογική διάσταση. Βάρος την εδραίωση του αισθήματος στη βάση του Συνασπισμού ότι η πολιτική και ιδεολογική του οντότητα και παρουσία είναι αυτόνομη, αυθύπαρκτη και αυτοτελής. Η πολιτική και ιδεολογική χειραφέτηση της Αριστεράς πρέπει να εδραιωθεί και στο ψυχολογικό πεδίο θρυματίζοντας τα συμπλέγματα που εδώ και δεκαετίες, λόγω των συνθηκών, την έθεται στο εδωλίο του κατηγορούμενου και την εξανάγκαζαν να επιλέγει μεταξύ του «μικροτέρου κακού» αναζητώντας στηρίγματα, προστάτες και διαμεσολαβητές για να διεκδικήσει στην πολιτική ζωή του τόπου, αυτό που εξ ορισμού εδικαιούτο. Και οι δικές της ευθύνες ως προς αυτό

δεν είναι ολίγες.

Η εδραίωση λοιπόν αυτή του αισθήματος της αυθύπαρκτης και αυτοτελούς πολιτικής παρουσίας της Αριστεράς στην πολιτική ζωή της χώρας, χωρίς αλαζονεία και χωρίς αίσθημα αυταρέσκειας, είναι αναγκαία συνθήκη για να αποκρουστεί η επίθεση του ΠΑΣΟΚ.

Πέρα όμως από την οργάνωση της άμυνας και της επίθεσης, γιατί η εκλογική εκστρατεία του Συνασπισμού δεν μπορεί παρά να είναι επιθετική, προκύπτουν μια σειρά από προβλήματα αντιμετώπισης του ΠΑΣΟΚ που έχουν τεράστια σημασία για τις μελλοντικές προοπτικές της Αριστεράς.

Επιχειρηματολογώντας ορθά κατά των αυτοδυναμιών ο Συνασπισμός θα μπορούσε **προεκλογικά** να καταστήσει σαφές ότι οποιαδήποτε μετεκλογική συνεργασία μεταξύ ΝΔ και μέρους του ΠΑΣΟΚ, αν αυτό είναι δυνατόν, αποτελεί φυσιολογικό φαινόμενο στο πλαίσιο του δημοκρατικού πολιτεύματος. Δεν μπορεί δηλαδή να ισχυριστεί κανείς ότι το ολέθριο της κοινοτικής αυτοδυναμίας —συνώνυμο του αυταρχισμού, του κομματισμού, της πολιτικής πελατείας και της αλαζονείας— καταπολεμείται μόνο όταν ο Συνασπισμός συμμετέχει σε συμμαχικά κυβερνητικά σχήματα.

Αντίθετα και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας ζωντανός, ευπρεπής και ουσιαστικός θα πρέπει να είναι ο διάλογος με τις εκσυγχρονιστικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ που δεν δορυφοποιούνται στον άξονα Παπανδρέου - Αυριανής.

Συμμετοχή μέρους του ΠΑΣΟΚ σε κυβέρνηση ΝΔ, αν προκύψει τέτοιο ενδεχόμενο, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σαν «προδοσία» των «προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων» αλλά ομαλή, θεμιτή πολιτική εξέλιξη.

Χάνει το «ρυθμιστικό» του ρόλο ο Συνασπισμός; Φυσικά, με την έννοια ότι παύει να είναι το αναγκαίο στοιχείο για το σχηματισμό κυβερνήσεων σε συνθήκες όπου οι δύο μεγάλοι μονομάχοι παραμένουν περιχαρακωμένοι και αμετακίνητοι στα στρατόπεδά τους.

Αλλά κάτι τέτοιο αργά ή γρήγορα θα πρέπει να αναμένεται εφόσον τα δύο μεγάλα κόμματα (ενόσω παραμένουν μεγάλα και ενωμένα) ή μερίδες των κομμάτων αυτών, δεν επιθυμούν στην ουσία να αναγνωρίσουν στην Αριστερά και μάλιστα στην κομμουνιστική Αριστερά τέτοιο διαρκή ρυθμιστικό ρόλο.

Όσοι εκ του Συνασπισμού ποντάρησαν στην κατάρρευση του ΠΑΣΟΚ προφανώς έχουν διαψευστεί. Δεν φαίνεται να δόθηκε η πρόποσα σημασία και αναλύσεις για τη φύση του ΠΑΣΟΚ. Κι ούτε τώρα, κατά τα φαινόμενα, δίνεται η ανάλογη σημασία στις εξελίξεις που συντελούνται στο εσωτερικό του. Οι εκλογές

ΠΟ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

του Ιουνίου έδειξαν ότι η εκλογική συγκέντρωση του ΠΑΣΟΚ έχει ορισμένα όρια, οι δε μετέπειτα εξελίξεις ότι δεν υπάρχουν μηχανισμοί ανατροπής και διαδοχής της ηγεσίας του κι ότι ενόσω είναι ο κ. Παπανδρέου ηγέτης του το κόμμα θα παραμείνει ενωμένο. Το ιδεολογικό και πολιτικό ρεύμα του αυριανισμού με το οποίο *πρακτικά* ταυτίζεται απόλυτα ο κ. Παπανδρέου, έχει ενισχύσει τις θέσεις του και στο κόμμα και στην κοινοβουλευτική ομάδα. Το ρεύμα αυτό απορροφά και καλλιεργεί τις χειρότερες παραδόσεις του κομμουνιστικού κινήματος και έχει προσλάβει επικίνδυνες ολοκληρωτικές και φασίζουσες διαστάσεις, που αποτελούν κίνδυνο, για την Αριστερά και το δημοκρατικό πολίτευμα της χώρας.

Οι δυνάμεις αυτές εκφράζονται σήμερα από το ΠΑΣΟΚ και στεγάζονται κάτω από το ΠΑΣΟΚ.

Θα ήταν μάταιο να περιμένει κανείς είτε το ΠΑΣΟΚ να τις αποπέμψει σαν «ξένο σώμα» είτε οι ίδιες σ' αυτή τη φάση να αυτονομηθούν. Ενόσω αρχηγός παραμένει ο κ. Παπανδρέου και οι δύο «διέξοδοι» δεν φαίνονται πιθανές.

Μετά την αποχώρηση του κ. Παπανδρέου όμως είναι λογικό να υποθέσει κανείς ότι τα εκσυγχρονιστικά ρεύματα στο ΠΑΣΟΚ είτε προς συντηρητικές είτε προς αριστερές κατευθύνσεις θα είναι αδύνατο να συνυπάρξουν με το ρεύμα του αυριανισμού που θα αποτελεί διαρκές εμπόδιο ιδιαίτερα απέναντι σ' όσους θα επιδιώκουν μια ειλικρινή σύγκλιση με τις δυνάμεις της Αριστεράς.

Ο Συνασπισμός απέδειξε *πειστικά* ότι δεν ήταν ένα πρόσκαιρο εκλογικό κατασκεύασμα. Η πορεία του και ο αυτόνομος πολιτικός ρόλος που επωμίστηκε και θέλει να διαδραματίσει στα πολιτικά πράγματα θα εξαρτηθούν από την ικανότητά του να δει λίγο μακρύτερα από τη σημερινή πολιτική σκηνή και να προχωρήσει με άλματα στην ιδεολογική και πολιτική του ανανέωση. Γιατί οι ραγδαίες αλλαγές που συντελέστηκαν στις γραμμές του ΚΚΕ, την κύρια συνιστώσα του, έγιναν «από τα πάνω» και με την τακτική του σοκ. Χρειάζεται κάποιος χρόνος για να αφομοιωθούν από τη βάση και διαρκής προσπάθεια στους χώρους «του πνεύματος και της εργασίας» για τη δημιουργία μιας νέας πολιτικής κοινότητας που θα θέσει τη σφραγίδα της σ' ολόκληρο το φάσμα των «προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων».

Διαθέτει ήδη αξιόλογη κοινοβουλευτική ομάδα, η οποία με το ισχύον εκλογικό σύστημα δεν πρόκειται να μειωθεί ούτε σ' αυτές τις εκλογές ούτε σε ενδεχόμενες νέες εκλογές το Μάρτιο. Διαθέτει νέο, ανερχόμενο στελεχικό δυναμικό, αξιόλογη διάνοηση, αξιόλογα στελέχη στον κρατικό μηχανισμό. Απομένει να χαράξει θαρραλέα μια συνεπή πολιτική

μακρόπνοη για να δώσει στις δυνάμεις αυτές τη δυνατότητα και τον αναγκαίο χρόνο, να διαμορφώσουν και να δείξουν το νέο ιδεολογικό και πολιτικό πορτραίτο της Αριστεράς στο κοινωνικό, συνδικαλιστικό, διοικητικό και πολιτιστικό χώρο.

Σε μια τέτοια προοπτική ελαφρά μείωση ή άνοδος των εκλογικών ποσοστών δεν θα είχε καμιά σημασία. Ούτε καταστροφή θα αποτελούσε ούτε θρίαμβο αντίστοιχα. Γι' αυτό είναι λάθος να πιστεύεται ότι ορισμένα οριακά ποσοστά προς τα πάνω ή προς τα κάτω «δικαιώνουν» ή «αποδοκιμάζουν» την πολιτική του Συνασπισμού. Αυτή η εκλογική αριθμητική όσο αναγκαία κι αν είναι δεν αποτελεί και το μοναδικό κριτήριο στάθμισης των πραγμάτων εφόσον ο Συνασπισμός διαθέτει αρκετά όρια εκλογικής ασφαλείας. Άλλωστε, ενδεχόμενες οριακές απώλειες υπό τις παρούσες συνθήκες και υπό το πρίσμα της ίδιας της εκλογικής συλλογιστικής θα έπρεπε να σταθμιστούν απέναντι στις απώλειες, πολύ μεγαλύτερες, που αναπόφευκτα θα επέφερε μια κυβερνητική συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ. Και οι απώλειες εκείνες θα ήταν δυσαναπλήρωτες γιατί θα αφορούσαν τα πιο προοδευτικά και σκεφτόμενα στρώματα της εκλογικής βάσης του Συνασπισμού, τις πιο ζωτικές δυνάμεις του «πνεύματος και της εργασίας» τις οποίες ο Συνασπισμός έχει απόλυτα ανάγκη αν θέλει να βαδίσει μέχρι τέλος το δρόμο που χάραξε. Θα κατέρρεε άλλωστε όλο το ηθικό του οικοδόμημα. Και οι επιπτώσεις από το ενδεχόμενο εκείνης της συνεργασίας θα ήταν ολέθριες και τραυματικές στη μακροχρόνια προοπτική.

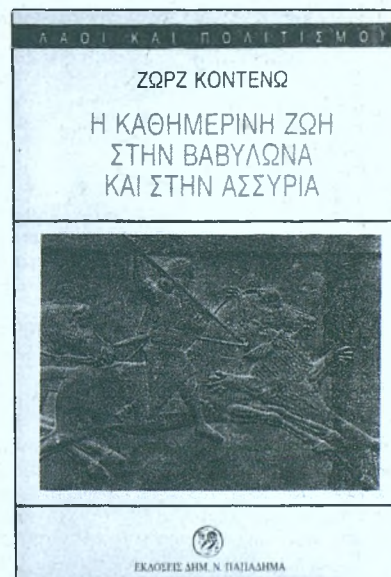
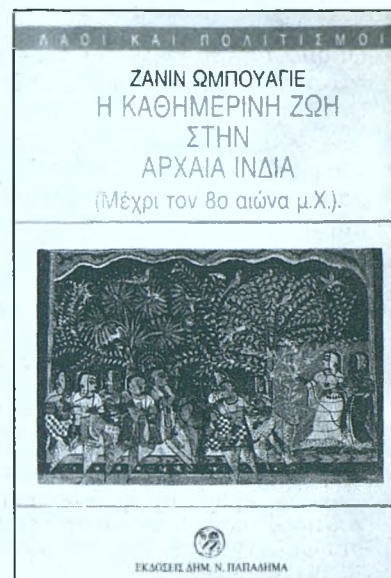
Μπορεί λοιπόν ο Συνασπισμός να περιμένει και να αναπτύξει σ' όλους τους χώρους τις δυνατότητές του. Αυτός που δεν μπορεί να περιμένει είναι ο κ. Παπανδρέου. Δεν έχει χρόνο μπροστά του. Δεν έχει μέλλον. Δεν έχει διέξοδο για επάνοδο στην εξουσία. Είναι ένας πολιτικός του χθες, που συγκρατεί πλέον τους οπαδούς του μόνο στη βάση της «αντιεξιάς» ιδεολογίας.

Αντίθετα, ο Συνασπισμός έχει βαθιές, ιστορικές ρίζες. Δεν εξαρτά την ύπαρξή του από ηγετικά πρόσωπα. Οι αγκυλώσεις του, όπου υπάρχουν, δεν είναι συνάρτηση προσωποπαγών καταστάσεων. Δεν έχει αδιέξοδο. Καταξιώθηκε σε σημαντική μερίδα της κοινής γνώμης σαν πολιτική δύναμη εθνική, πατριωτική, προοδευτική, νηφάλια, αξιόπιστη και φερέγγυα. Υπεράσπισε αξίες που έπρεπε να υπερασπίσει.

Κι αυτό αποτελεί τεράστια παρακαταθήκη για ολόκληρο το αριστερό κίνημα στην Ελλάδα. Το μέλλον του ανήκει, υπό ορισμένους όρους.

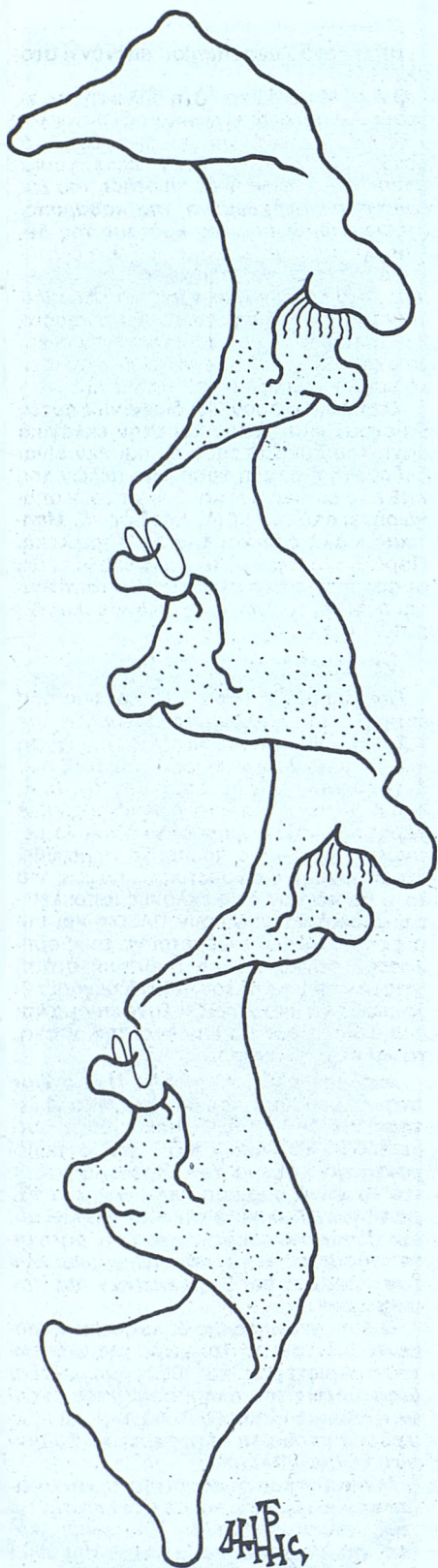
B. K.

Νέες Εκδόσεις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Ιπποκράτους 8
τηλ. 36.27.318

ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΧ

«Ο Συνασπισμός δεν έχει καμιά απολύτως ανάγκη να δικαιολογηθεί για τη στάση και τη δράση του. Ανάγκη έχει να προβάλλει μόνο αυτή τη δράση του και να αποκαλύψει τις πραγματικές επιδιώξεις των υποκριτών και ψευδολόγων».

Ετσι τελειώνει την ομιλία του ο πρόεδρος του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου **Χαρίλαος Φλωράκης** στην Πανελλαδική Συνδιάσκεψη των στελεχών του το περασμένο Σάββατο δίνοντας και το στίγμα του επιθετικού χαρακτήρα της προεκλογικής τακτικής του Συνασπισμού. Την επόμενη μέρα ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ **Α. Παπανδρέου** φρόντισε να τον «δικαιώσει» με μια αντιφατική, οξύμωρη αλλά και υβριστική κίνηση. Απεκάλεσε «τσόντα του Μητσοτάκη» το Συνασπισμό την ίδια ώρα που του έτεινε, όπως προκύπτει από την επιστολή του στον πρόεδρο της Δημοκρατίας στη διαδικασία των διερευνητικών εντολών για το σχηματισμό κυβέρνησης, το χέρι για «να τα βρουν».

Το τέλος μιας αυταπάτης

Την απάντηση για τα περί «τσόντας» την έδωσε την ίδια μέρα ο **Χ. Φλωράκης** κλείνοντας τις εργασίες της Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης του Συνασπισμού. Κάνοντας, για πρώτη φορά, προσωπική επίθεση εναντίον του **Α. Παπανδρέου** ο πρόεδρος του Συνασπισμού τόνισε ότι η στάση και οι δηλώσεις του δείχνουν «την ποιότητα του ανθρώπου» και την αξιοπιστία της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ.

«Στη δήλωση που έκανε ο **κ. Παπανδρέου**», είπε ο **Χ. Φλωράκης**, «μετά την επίσκεψή του στον πρόεδρο της Δημοκρατίας επανήλθε στα γνωστά δημαγωγικά ευρήματα σε βάρος του Συνασπισμού. Είπε ότι γράψαμε τον επιτάφιο της απλής αναλογικής. Πρόκειται για το περίφημο «συν ένα». Τι να πει κανένας; Το μόνο που ήθελα να πω είναι ότι δείχνει και την ποιότητα του ανθρώπου από άποψη αξιοπιστίας, ευθύτητας. Και αν θέλετε μαρτυράει το τι εμπιστοσύνη μπορεί να έχει κανένας στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, όταν όχι μονάχα αρνείται να αναγνωρίσει τις δικές της ευθύνες στο θέμα της απλής αναλογικής, αλλά και διαστρεβλώνει τα πράγματα και προσπαθεί να επιρρίψει τις ευθύνες σε άλλα κόμματα, τα οποία ήταν οι πρωταγωνιστές για την καθιέρωση της απλής αναλογικής. Και σε κανέναν ούτε στον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ, δεν υπάρχει η απαιτούμενη παλικαριά και ευθύτητα δηλαδή να βγει και να πει ότι έκανε λάθος που στα 8 χρόνια αυτά, παρ' ότι είχε υποσχεθεί την καθιέρωση της απλής αναλογικής δεν το έκανε».

Αλλά δεν μπορούσαν να το πουν, γιατί ήθελε πάρα πολύ παλικαριά και τιμιότητα για να πουν αυτή την κουβέντα. Τι να λέγανε; Ότι έκαναν λάθος, γιατί υποτίμησαν την ίδια την ουσία του συστήματος; Ότι έκαναν λάθος γιατί το έξεχσαν; Για να πουν όλη την αλήθεια πρέπει να πουν ότι το λάθος δεν είναι στο ότι δεν την καθιέρωσαν αλλά ότι συνέιδη τα καθιέρωναν άλλα εκλογικά συστήματα, ότι απέκλειαν την απλή αναλογική, γιατί ήθελαν να ληστέψουν δυνάμεις από την Αριστερά και να τις μοιράσουν με τη ΝΔ. Και μια τέτοια δήλωση θέλει πολύ παλικαριά, την οποία αποδείχτηκε ότι δεν την έχουν».

Για όσους γνωρίζουν πρόσωπα και καταστάσεις αυτή η δήλωση του **Χ. Φλωράκη** με την έντονη προσωπική επίθεση στον **Α. Παπανδρέου** δεν ήταν αδικαιολόγητη, ούτε σχετίζεται μόνο με τις προγραμματικές ανακολουθίες του ΠΑΣΟΚ για τα εκλογικά συστήματα που μαγείρευε ο εξ απορρήτων του **Ανδρέα, Μένιος Κουτσόγιωργας**. Αυτές είναι γνωστές όπως και η ιστορία των εκλογικών συστημάτων που ήταν κομμένα και ραμμένα στα κομματικά συμφέροντα του ΠΑΣΟΚ και το 1985 και το 1989 τα οποία βάπτιζαν εκ των υστέρων σαν «απλή αναλογική».

Σχετίζεται και με ορισμένες υποσχέσεις του **Α. Παπανδρέου** στον πρόεδρο του Συνασπισμού σε δύσκολους καιρούς για το *Κίνημα και τον ίδιο*, όταν δεν διέτασε να παραπλανεί και προσωπικά τον **Χαρίλαο Φλωράκη** με προτάσεις και δεσμεύσεις που ουδέποτε φυσικά τήρησε.

Η απάντηση του **Χ. Φλωράκη**, ο οποίος με συνέπεια και σωφροσύνη έχει αποφύγει μέχρι τώρα προσωπικές επιθέσεις και δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ παρόμοιους χαρακτηρισμούς στο παρελθόν, αν και είναι ενδεικτική για την προεκλογική οξύτατη τακτική του Συνασπισμού:

Πρώτον. Αποσαφηνίζει τη στάση και την πολιτική του Συνασπισμού απέναντι στη νέα παραπλανητική εκστρατεία της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ σχετικά με το «συν ένα» και την απλή αναλογική.

Δεύτερον. Τόσο αυτή η απάντηση όσο και τα όσα είπε ο **Χ. Φλωράκης** στα περί «θλιβερής παρένθεσης», που ανέφερε ο **κ. Παπανδρέου** ασκώντας κριτική στην κυβέρνηση Τζαννετάκη και ουσιαστικά στο Συνασπισμό που τη στήριξε, δίνουν το στίγμα της προεκλογικής τακτικής του Συνασπισμού απέναντι στο ΠΑΣΟΚ.

Ο Συνασπισμός από ό,τι δείχνει η δευτερολογία του **Χ. Φλωράκη** στη συνδιάσκεψη, αλλά και το περιεχόμενο της ομιλίας του **Α. Κύρκου**, η οποία είχε ετοιμαστεί για το φεστιβάλ του Συνασπισμού στο Ζάππειο —αλλά δεν έγινε γιατί η γιορτή αναβλήθηκε εξαιτίας της κακοκαιρίας— δεν πρόκειται να ακολουθήσει μια τακτική άμυνας ή απολογητική στην προεκλογική περίοδο. Αντίθετα, θα προβάλλει με επιθετικό τρόπο τις θέσεις του

Η ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

του Γιάννη Φλώρου

τόσο απέναντι στο ΠΑΣΟΚ, όσο και απέναντι στη ΝΔ.

Η τακτική απέναντι στη ΝΔ

Αιχμή της προεκλογικής τακτικής του Συνασπισμού απέναντι στη ΝΔ θα είναι η οικονομική πολιτική του κόμματος του κ. Μητσστάκη, και η κομματικοποίηση του κράτους. Με σαφές το μέτωπο απέναντι στην αυτοδυναμία της ΝΔ και τις επιπτώσεις που θα έχει στους εργαζόμενους η εφαρμογή του φιλελεύθερου οικονομικού της προγράμματος και την κομματικοποίηση του κράτους όπως έδειξε η πρακτική στελεχών της σε κρίσιμους τομείς (Εθνική Άμυνα - Γ. Βαρβιτσιώτης, Δημόσια Τάξη - Κεφαλογιάννης) ο Συνασπισμός θα προβάλει τον *κοινωνικό χαρακτήρα* της αντιπαλότητάς του προς τη ΝΔ και ταυτόχρονα την αντιπαλότητά του στη διαμόρφωση ενός κράτους που θα περιορίζει τα δημοκρατικά και ατομικά δικαιώματα αντί να κατοχυρώνει τις δημοκρατικές ελευθερίες και τις θεσμικές κατακτήσεις των εργαζομένων και του λαού.

Απέναντι στο ΠΑΣΟΚ η αιχμή της προεκλογικής τακτικής του Συνασπισμού θα είναι το έργο του ΠΑΣΟΚ στην οκταετία και η στάση του στο τρίμηνο της κυβέρνησης Τζαννετάκη.

Αυριανικοί στόχοι

Η πολιτική αυτή του Συνασπισμού αναμένεται να γίνει πιο συγκεκριμένη μετά την εγκατάλειψη από το ΠΑΣΟΚ —όπως έδειξε η ομιλία του Α. Παπανδρέου τη Δευτέρα στο Ολυμπιακό Στάδιο —του «μονομέτρου αγώνα κατά της Δεξιάς» και την υιοθέτηση του μονομετώπου κατά της Αριστεράς. Σύμφωνα μάλιστα με ορισμένες εκτιμήσεις θα ενταθούν, από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ, οι επιθέσεις προς την Αριστερά και θα συμπεριλάβουν το σύνολο της επιχειρηματολογίας που ανέπτυξε και αναπτύσσει η «Αυριανή» στο τρίμηνο που πέρασε.

Στόχος του ΠΑΣΟΚ σύμφωνα με αυτές τις εκτιμήσεις είναι να αντλήσει και πάλι από τη δεξαμενή της Αριστεράς ψήφους για να ισορροπήσει τη δεδομένη διαφορά προς τη ΝΔ εφόσον μια σημαντική μερίδα ψηφοφόρων προσανατολίζεται συνήθως προς το κόμμα που αγγίζει την εξουσία.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου επιστρατεύεται το «συν ένα», η συνεργασία των δημοκρατικών δυνάμεων, η αναφορά στη Δεξιά, η καταγγελία της «παράδοσιακής» Αριστεράς, η καταγγελία της «συμβιβασμένης» Αριστεράς και πολλά άλλα που θα ακουστούν στη συνέχεια του προεκλογικού αγώνα.

Ίδια γεύση

Φυσικά αυτή η τακτική μένει μετέωρη αφού ούτε η περίφημη «Δημοκρατική

Συμπράταξη» δε δημιουργεί «ρήγμα» στις δυνάμεις του Συνασπισμού ικανό να προκαλέσει τις διαρροές που επιθυμεί η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ (οι περιπτώσεις Γλέζου, Αρσένη, Νικολινάκου έχουν να κάνουν περισσότερο με τους εντός των τειχών ψηφοφόρους και δεν «αγγίζουν» παρά στις παρυφές τις δυνάμεις του Συνασπισμού όπου βέβαια εκεί θα δοθεί «μάχη»), ούτε οι πολυδιαφημισμένες από το ΠΑΣΟΚ προσχωρήσεις μπορούν να διαμορφώσουν «ρεύμα νίκης», το οποίο να συγκρατεί το ΠΑΣΟΚ στο επίπεδο των εκλογών του Ιουνίου.

Σύμφωνα πάντως με μία τελευταία δημοσκοπήση οι συσχετισμοί των δυνάμεων παραμένουν σχεδόν στα ίδια επίπεδα με αυτά των αποτελεσμάτων των εκλογών του Ιουνίου. Αυτή η δημοσκοπήση δίνει μια ελαφρά άνοδο της ΝΔ που συνοδεύεται από αντίστοιχη πτώση του ΠΑΣΟΚ, ενώ ο Συνασπισμός έχει τα ίδια ποσοστά με αυτά του Ιουνίου. Όπως είναι φυσικό αυτό προκαλεί ανησυχία τόσο στη ΝΔ γιατί η αυτοδυναμία δεν φαίνεται να είναι «περίπατος», όσο και στο ΠΑΣΟΚ γιατί η «νίκη» απομακρύνεται, αφού δύσκολα συγκρατεί το ποσοστό των περασμένων εκλογών.

Ανεξάρτητα ωστόσο από τις δημοσκοπήσεις η προεκλογική τακτική του Συνασπισμού αποσαφηνίζεται και σε ό,τι αφορά τη ΝΔ και σε ό,τι αφορά το ΠΑΣΟΚ. Η όξυνση των τόνων του ΠΑΣΟΚ απέναντι στο Συνασπισμό το περασμένο Σαββατοκύριακο ήταν μια μόνο πλευρά του χαρακτήρα των επιθέσεων που ετοιμάζει το ΠΑΣΟΚ στο επόμενο διάστημα. Φυσικά αυτές οι επιθέσεις δεν διευκολύνουν το Συνασπισμό στο να αποκαταστήσει εκείνους τους διαύλους που θα του επέτρεπαν να προσελκύσει επιπλέον οπαδούς του ΠΑΣΟΚ. Από την άλλη ο Συνασπισμός αντιμετωπίζει και υπαρκτά προβλήματα τόσο στο χώρο του ΚΚΕ όσο και της ΕΑΡ για τη μετεκλογική του πολιτική.

Οι διαφωνούντες...

Στο ΚΚΕ η Κ.Ε. αποφάσισε την καθαίρεση του γραμματέα της ΚΝΕ Γ. Γράφα από την Κ.Ε. και της *Νάντιας Βαλαβάνη* (αναπληρωματικό μέλος της Κ.Ε.) η οποία είχε διαφωνήσει με την απόφαση της Κ.Ε. για τη κρίση στην ΚΝΕ.

Επίσης στην ίδια συνεδρίαση απαλλάχθηκαν από τα καθήκοντά τους ως μελών της Κ.Ε. οι Γ. Μανιάτης και Μ. Τερζίδης οι οποίοι είχαν υποβάλει ήδη τις παραιτήσεις της στην Κ.Ε. του ΚΚΕ.

Στην ΕΑΡ η παραιτήση των *Αντ. Μπριλλάκη* (μέλους του Ε.Γ. και της Κ.Ε.) και των Γ. Ρέγγα και Π. Παπακώστα (μέλη της Κ.Ε.) δεν ήταν «κεραυνός εν αιθρία». Ο *Αντ. Μπριλλάκης* και ο Γ. Ρέγγας είχαν διατυπώσει και πριν τις εκλογές και κυρίως μετά τις διαφωνίες τους τόσο με την επιλογή του Συνασπισμού, στήριξης της κυβέρνησης Τζαννετάκη, όσο και με

τη στάση του Συνασπισμού απέναντι στο ΠΑΣΟΚ.

Ο *Αντ. Μπριλλάκης* στη δήλωσή του επεσήμανε ότι οι διαφωνίες του «μετεκλογικά είχαν επίκεντρο την απόφαση για μονόπλευρη κυβερνητική συνεργασία με τη ΝΔ και πάρα πέρα τη στάση του Συνασπισμού στα θέματα της κάθαρσης, της παλινδρόμησης του κράτους της Δεξιάς και της κατάρτησης του συν ένα».

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο *Α. Μπριλλάκης* είχε προτείνει μια βδομάδα πριν την παραίτησή του να αξιοποιήσει ο Συνασπισμός τη διερευνητική εντολή και να σχηματίσει κυβέρνηση με αποκλειστικό έργο την ψήφιση του «συν ένα».

Όπως είναι φυσικό οι διαφωνίες αυτές θα έχουν επιπτώσεις και στην εκλογική μάχη του Συνασπισμού αν και δεν είναι δεδομένη η στάση τόσο των μελών της ΚΝΕ που διαφωνούν και όσων έχουν αποχωρήσει από το ΚΚΕ (*Ν. Κοτζιάς - Κ. Μπατίκας* κ.ά.) όσο και του *Α. Μπριλλάκη*. Παράλληλα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι παραπάνω περιπτώσεις δεν ταυτίζονται ούτε φυσικά έχουν κοινή ιδεολογική ή πολιτική βάση.

... και η κάλπη

Πάντως μέχρι τώρα ο Γ. Γράφας που εκφράζει την πλειοψηφία των μελών του Κ.Σ. της ΚΝΕ δεν αποσαφηνισε τη στάση που θα κρατήσουν τα μέλη της ΚΝΕ που διαφώνησαν με την απόφαση της Κ.Ε. του ΚΚΕ για τη νεολαία. Αφήνοντας κατά μέρος την πολιτική προοπτική των «αιρετικών» της ΚΝΕ θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για το τι θα κάνουν στις εκλογές (αποκλείεται φυσικά να ψηφίσουν ΠΑΣΟΚ) και αυτές οι διαφωνίες ενδέχεται να τους οδηγήσουν τελικά σε μια παθητική στάση στις εκλογές με πλέον πιθανά σενάρια ένα μέρος να υποστηρίξει Συνασπισμό και ένα άλλο μέρος να επιλέγει την αποχή, το λευκό ή το άκυρο.

Από την άλλη πλευρά ο *Ν. Κοτζιάς* στην παρουσίαση του βιβλίου «*Μια συζήτηση που δεν έγινε...*», που έγραψε μαζί με τον *Κ. Μπατίκα* και στο οποίο περιέχονται τα κείμενα των διαφωνιών τους για το κοινό πόρισμα ΚΚΕ - ΕΑΡ, των παραιτήσεών τους από την Κ.Ε. του ΚΚΕ και των διαφωνιών τους με το ΚΚΕ, δήλωσε ότι τάσσεται «εναντίον των δυνάμεων του δικομματισμού και εκείνων που τον στηρίζουν».

Ο *Αντ. Μπριλλάκης* δήλωσε ότι παραμένει ανέντακτος στο χώρο της ανανεωτικής Αριστεράς και θεώρησε *ανάξια διαψεύσεως* την πληροφορία που έγραψε η «Αυριανή» και ο *Δ. Λόγος* για προσχώρησή του στη «Δημοκρατική Συμπράταξη» του ΠΑΣΟΚ.

Φυσικά αυτές οι παραιτήσεις «αντικειμενικά», όπως είπε και σε σχετική συνέντευξή του στον «TOP FM» ο *Αντ. Μπριλλάκης* για να υποστηρίξει τη θέση περί διευκόλυνσης από το Συνασπισμό της

ΝΔ για να κατακτήσει την αυτοδυναμία, διευκολύνουν τη μονομέτρη προεκλογική αιχμή του ΠΑΣΟΚ στο χώρο της Αριστεράς και μάλλον πολύ απέχουν από μια νηφάλια και ουσιαστική συζήτηση περί συνεργασίας των προοδευτικών δυνάμεων της αριστεράς και της προόδου. Ζήτημα υπαρκτό αλλά άσχετο με τις προεκλογικές ρητορικές εξάρσεις του Α. Παπανδρέου και τη δημαγωγία του ΠΑΣΟΚ.

Οι «τριγμοί» αυτοί και οι διαφωνίες στο ΚΚΕ και την ΕΑΡ (βλ. σχετικό σχολιασμό και σε άλλες στήλες του ΑΝΤΙ) δεν φαίνεται να έχουν προς το παρόν άλλη συνέχεια, πέραν της αναμενόμενης προπαγάνδης των απόψεων των διαφωνούντων και των «αιρετικών» της ΚΝΕ.

Η χειραφέτηση της Αριστεράς

Ο Συνασπισμός δίνει μια προεκλογική μάχη μετά από μια ιστορική περίοδο. Τόσο η στήριξη της κυβέρνησης Τζαννετάκη, όσο και η πολιτική που εφάρμοσε σε κυβερνητικό επίπεδο σηματοδότησαν την απαρχή της περιόδου χειραφέτησης της Αριστεράς. Η Αριστερά κόνοντας τους δεσμούς της με τον «ιστορικό αντιδεξιισμό» φιλοδοξεί πλέον να αναδειχθεί η πολιτική εκείνη δύναμη που θα θέσει το ζήτημα των κοινωνικών αντιπαλοτήτων στη σημερινή τους πολιτική, κοινωνική και ιδεολογική διάσταση που δεν θα στηρίζεται σε ψευδεπίγραφες διχαστικές γραμμές ή σε σχηματοποιήσεις του πολιτικού χάρτη που εξυπηρετούν τους εραστές του δικομματισμού. Και τα πρώτα βήματα που έκανε σε αυτή την κα-

τεύθυνση είναι στέρεα και συγκεκριμένα με πρώτο από όλα την αυτόνομη πολιτική παρέμβαση και παρουσία της.

Αυτά τα βήματα αποτυπώνονται και στο υπό διαμόρφωση εκλογικό πρόγραμμα του Συνασπισμού. Για πρώτη φορά όπως φάνηκε και από την εισήγηση του Μ. Ανδρουλάκη αλλά και τις τοποθετήσεις στελεχών του Συνασπισμού για το πρόγραμμα επιχειρείται μια προσέγγιση συγκεκριμένων κοινωνικών προβλημάτων, χωρίς γενικούς αφορισμούς, καταγγελίες και δογματισμούς. Για πρώτη φορά γίνεται προσπάθεια να συνδυασθεί το εκλογικό πρόγραμμα της Αριστεράς με μια προγραμματική συμφωνία ανοιχτή σε βαθύτερες αλλαγές που να απαντά σε κρίσιμες ανάγκες και η οποία παραπέμπει στις κοινωνικές και πολιτικές συμφωνίες.

Η πολιτική του Συνασπισμού το τρίμηνο που πέρασε και αυτά τα βήματα δείχνουν ότι η Αριστερά μπαίνει σε μια άλλη τροχιά διαμόρφωσης πολιτικής ζητώντας να έχει το δικό της αυτόνομο ρόλο μέσα στην οριζόμενη ως τώρα μεγάλη «οικογένεια» των δημοκρατικών δυνάμεων, ενώ επιζητεί τη σύγκλιση μέσα από συγκεκριμένες δεσμεύσεις και εγγυήσεις που οδηγούν σε μια προγραμματική συμφωνία.

Μια τέτοια αναζήτηση στρατηγικής δεν προσδιορίζεται από διλήμματα του τύπου, «δεξιά - αντιδεξιά» ούτε φυσικά καταργεί τις αντιθέσεις και τη διαχωριστική γραμμή μεταξύ των συντηρητικών δυνάμεων και των δυνάμεων της αριστεράς και της προόδου. Απλώς θέτει στο

«χρονοντούλαπο της ιστορίας» όπως έλεγαν και πριν λίγο καιρό οι ηγέτες του ΠΑΣΟΚ το περίφημο «το ΠΑΣΟΚ και οι άλλες δημοκρατικές δυνάμεις» και τον ιστορικό αντιδεξιισμό.

Ο Συνασπισμός παρ' ότι είχε μέχρι τώρα μια ανεκτική στάση απέναντι στις επί παντός του επιστητού και εξ «αριστερών» επιθέσεις του ΠΑΣΟΚ για την πολιτική που ακολούθησε, στο τρίμηνο της κυβέρνησης Τζαννετάκη, κύριο στοιχείο των οποίων ήταν η υποκρισία και η δημαγωγία, μπαίνει στην εκλογική μάχη με καθαρά τα πολιτικά και κοινωνικά μέτωπα και απέναντι στη ΝΔ και απέναντι στο ΠΑΣΟΚ. Αλλά και με σαφή και καθαρό στόχο την ενίσχυση του, όπως είπε ο Χ. Φλωράκης, «για να συμβάλει στην πάλη των εργαζομένων για την προάσπιση των δημοκρατικών και κοινωνικών κατακτήσεών τους και την προάσπιση των συμφερόντων του τόπου είτε από τη θέση στήριξης ή συμμετοχής του μετεκλογικά σε μια κυβέρνηση που να βασίζεται σε ένα πρόγραμμα δημοκρατικής προοδευτικής κατεύθυνσης. Είτε από τη θέση μιας μαχητικής αντιπολίτευσης που μπορεί όχι μόνο να αποτρέψει μαζί με το λαό και τους αγώνες του πιασδρομήσεις, αλλά και να υπερασπίσει και να διευρύνει τις θεσμικές και κοινωνικές κατακτήσεις των εργαζομένων».

Και με δεδομένη την πολιτική της ΝΔ και το μονομέτρη αντιαριστερό αγώνα του ΠΑΣΟΚ αυτές οι εκλογές για το Συνασπισμό είναι εκλογές μάχης για την Αριστερά. Οι υποκριτές και οι λωτοφάγοι τι κοινό μπορούν να έχουν με αυτήν την Αριστερά; □

Αλέξανδρος Κοτζιάς

Αντιποίησης αρχής. Μυθιστόρημα

Η Απόπειρα. Μυθιστόρημα

Ιαγουάρος. Νουβέλα

Μια σκοτεινή υπόθεση. Μυθιστόρημα

Ο γενναίος Τηλέμαχος. Μυθιστόρημα

Ο Εωσφόρος. Μυθιστόρημα

Φανταστική περιπέτεια. Μυθιστόρημα

Η Μηχανή. Νουβέλα

ΜΕΛΕΤΕΣ

Μεταπολεμικοί πεζογράφοι. Κριτικά κείμενα Α'

Αφηγηματικά. Κριτικά κείμενα Β'

Δοκιμακά και άλλα. Κριτικά κείμενα Γ'

η Μηχανή

Μόλις κυκλοφόρησε

εκδόσεις

ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 - Τηλ. 36.02.007

Το ζήτημα είναι, βέβαια, ο κόσμος τούτος, όπου διαβατικός δρέθηκε είναι, ωστόσο, ακόμα και το πώς εσύ αντιμετωπίζεις τούτο τον κόσμο. Κάποια τέτοια εκδοχή - νεοελληνική; - επιχειρεί να «μοντάρει» ο βίος και η πολιτεία του «ήρωα» της Μηχανής.

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ:

Εργατικό κόμμα: Προσαρμογές πολιτικής

Το ετήσιο συνέδριο του Εργατικού Κόμματος, της αξιωματικής αντιπολίτευσης στη Μ. Βρετανία δε δημιούργησε εκπλήξεις. Η πορεία προσαρμογής της πολιτικής του κόμματος στη νέα οικονομική και πολιτική πραγματικότητα της χώρας συνεχίστηκε. Οι νέες επεξεργασίες και προσαρμογές πολιτικής που μελετήθηκαν τα δυο τελευταία χρόνια προτάθηκαν στο συνέδριο και υιοθετήθηκαν με μεγάλη πλειοψηφία. Στον τομέα της άμυνας εγκαταλείφθηκε η πολιτική του μονομερούς αφοπλισμού και υιοθετήθηκε η πολιτική του πολυμερούς πυρηνικού αφοπλισμού, η διαπραγμάτευση δηλαδή της μείωσης του πυρηνικού οπλοστασίου της Μ. Βρετανίας κι όχι η μονομερής κατάργησή του.

Από έρευνες που έγιναν είχε αποδειχθεί ότι η πολιτική του μονομερούς αφοπλισμού στην οποία ήταν προσδεμένο το Εργατικό Κόμμα λόγω των στενών σχέσεων του με τα κινήματα ειρήνης και αφοπλισμού, δεν είχε μεγάλη απήχηση στο εκλογικό σώμα. Εξέθετε επίσης η πολιτική αυτή το κόμμα στις επιθέσεις των Συντηρητικών για παράδοση άνευ όρων και παραιτήση από κάθε θέση της Βρετανίας στη διαπραγματευτική τράπεζα των υπερδυνάμεων για τη μείωση των εξοπλισμών. Το συνέδριο ωστόσο ενέκρινε μείωση των αμυντικών δαπανών από 4.3% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος με 3%, σε ευθυγράμμιση με το μέσο όρο αμυντικών δαπανών των ευρωπαϊκών χωρών του ΝΑΤΟ.

Ο δεύτερος τομέας στον οποίο η προσαρμογή πολιτικής είναι κάτι περισσότερο από εμφανής είναι η οικονομία: η ηγεσία του κόμματος απέφυγε τις συγκεκριμένες δεσμεύσεις μολονότι δεν παρέλειψε να θέσει ορισμένες προτεραιότητες, όπως η στέγαση, η υγεία, οι μεταφορές και τα επιδόματα προς τις ασθενέστερες κοινωνικές τάξεις. Οι προτεραιότητες αυτές αποτελούν το «κοινωνικό προφίλ» του κόμματος και αποσκοπούν στο να διατηρήσουν «άρρηκτους» τους δεσμούς του κόμματος με τους παραδοσιακούς του ψηφοφόρους που διαπνέονται από μια αντίληψη ότι σοσιαλισμός σημαίνει μόνο εργατικά συνδικάτα και κρατική προστασία.

Η μετακίνηση της πολιτικής του Εργατικού Κόμματος προς ρεαλιστικότερες θέσεις στο θέμα της οικονομίας αποβλέπει φυσικά στην προσέλκυση νέων ψηφοφόρων και κυρίως των νέων μεσαίων τάξεων και της νέας εργατικής και υπαλληλικής τάξης στον τομέα των υπηρεσιών που διαμορφώθηκε στη διάρκεια της διακυβέρνησης Θάτσερ. Και τίποτα δεν είναι πιο ενδεικτικό από τη νέα αυτή προσέγγιση της οικονομικής πραγματικότητας από τις επανειλημμένες διαβεβαιώσεις ότι η κυβέρνηση των Εργατικών δεν πρόκειται να αυξήσει τις δημόσιες δαπάνες πέρα από το όριο αντοχής της οικονομίας. Δεν πρόκειται δηλαδή να υπάρξει πραγματοποίηση δαπανών που θα διατάραζε την ισορροπία της οικονομίας με δημιουργία ανεξέλεγκτων ελλειμμάτων.

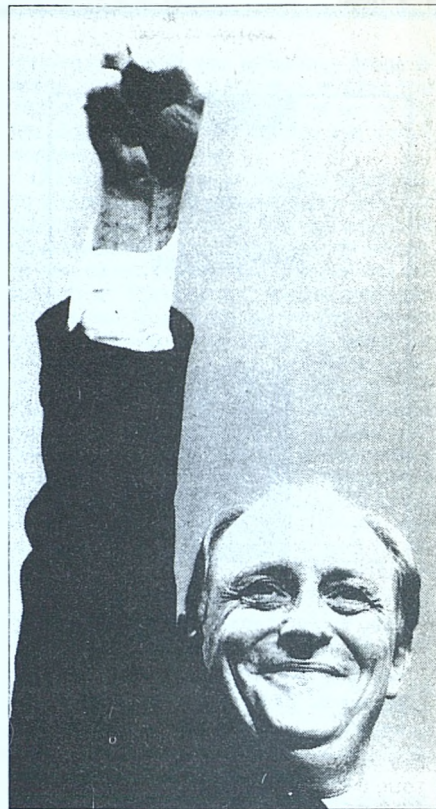
Ο ηγέτης του κόμματος **Νηλ Κίννοκ** δε θα μπορούσε να βρει καλύτερη πολιτική συγκυρία για να εξαπολύσει την επίθεσή του εναντίον της **Θάτσερ** και του θατσερισμού. Τα επιτόκια βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα πράγμα που πλήττει σοβαρά τους ιδιοκτήτες κατοικιών, κρίσιμη εκλογική πελατεία των Συντηρητικών, μειώνει τη ζήτηση για κατοικία εξανερμίζοντας τις προσδοκίες των νέων και ρίχνει τις τιμές των ακινήτων.

Η ανεργία, μετά από 10 χρόνια «ριζοσπαστικών» νεοφιλελεύθερων λύσεων παραμένει σε ύψος 2 εκατ. ενώ το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών αναμένεται να φτάσει στα 20 δισ. λίρες στα τέλη του τρέχοντος έτους. Ο πληθωρισμός τρέχει με πάνω από 7% το χρόνο.

Δεν είναι τυχαίο ότι το Εργατικό Κόμμα προηγείται αυτή τη στιγμή του κυβερνώντος Συντηρητικού 7 μονάδες κατά μέσο όρο στις διάφορες σφυγμομετρήσεις των διαθέσεων του εκλογικού σώματος. Κι αυτό το κλίμα προσηλάσσει να εκμεταλλευθεί ο **Νηλ Κίννοκ**, ο οποίος εφέτος ολοκλήρωσε τον έλεγχό του επί του κόμματος και επί των κομματικών οργάνων που παίζουν αποφασιστικό ρόλο στη

Νηλ Κίννοκ. Ο άλλοτε ισχυρός ηγέτης της αριστερής πτέρυγας των Εργατικών μοναχική φωνή τώρα στο κόμμα του.

Νηλ Κίννοκ: Χαιρετά περιχαρής τους συνεδρους που τον αποθέωσαν μετά την αριμία του.

διαμόρφωση της πολιτικής. Στο φετινό Συνέδριο η παραδοσιακή αριστερή πτέρυγα του κόμματος δεν κατάφερε να σημειώσει καμιά επιτυχία.

Ο άλλοτε πανίσχυρος ηγέτης της αριστερής πτέρυγας **Τόνυ Μπεν** παρέμεινε μια μοναχική φωνή απέναντι σε μια γενική διάθεση των συνεδρων να δημιουργηθεί μια εκσυγχρονισμένη εικόνα για το κόμμα. Ο ανερχόμενος αστήρ της αριστεράς βουλευτής **Κεν Λίβινγκστον** δεν κατάφερε να εκλεγεί στη νέα Εθνική Εκτελεστική Επιτροπή του κόμματος.

Έχοντας λύσει τα εσωκομματικά του προβλήματα, έχοντας καταφέρει να ανανεώσει και να εκσυγχρονίσει σε σημαντικό βαθμό την εικόνα και την πολιτική του κόμματος, έχοντας στρέψει σταθερά τους Εργατικούς προς έναν ευρωπαϊκό προσανατολισμό ο **Νηλ Κίννοκ** πιστεύει ότι μπορεί να αφοσιωθεί απερισπαστος στον αγώνα για την εκθρόνιση της **Θάτσερ** στις επόμενες εκλογές. Πράγμα που δεν είναι εύκολο μολονότι η σημερινή συγκυρία τον ευνοεί. Γιατί θα πρέπει οι ψηφοφόροι να πειστούν κυρίως ότι το οικονομικό πρόγραμμα του κόμματος είναι ρεαλιστικό.

Λ. Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Όποιος αργεί τιμωρείται

Συγκλονίζεται η Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας από διαδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα σε όλες τις μεγάλες πόλεις: στο Ανατολικό Βερολίνο, στη Δρέσδη, τη Λειψία, το Πότσδαμ. Οι δια-

Στην 40ή επέτειο της χώρας ο ηγέτης Χερ Ερικ Χόνεκερ παρακολουθεί στα Ανατολικά Βερολίνα το βήμα της χήνας των στρατιωτών.

δηλώσεις αυτές, όταν η χώρα εορτάζει τα σαράντα χρόνια από την ίδρυσή της, δεν έχουν προηγούμενο. Η μαζικότητά τους θυμίζει την εργατική εξέγερση του 1953 που κατεστάλει βίαια. «Ευτυχισμένα γενέθλια στο αστυνομικό κράτος» φωνάζουν οι διαδηλωτές που αντιμετωπίζονται βίαια από ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις οι οποίες προβαίνουν σε μαζικές συλλήψεις.

Φαίνεται ότι ο Γκορμπατσόφ, απ' όπου περνάει, σπείρει θύελλες. Η επίσκεψή του στην Κίνα το καλοκαίρι εν μέσω της κατάληψης και των διαδηλώσεων στην πλατεία της Ουράνιας Γαλήνης είχε δημιουργήσει ελπίδες για ηπιότερη στάση της ηγεσίας του ΚΚ. Λίγες μέρες μετά την αναχώρηση του Γκορμπατσόφ η πλατεία πνίγηκε στο αίμα από τα τανκς του Μεκ.

Δεν είναι τυχαίο ότι οι Γερμανοί διαδηλωτές φωνάζουν: «Γκόρμπι - Γκόρμπι βοήθησέ μας». Ο Γκορμπατσόφ φυσικά απέφυγε να επέμβει στα εσωτερικά της χώρας και απλώς εορτάσθηκε με την παρουσία του στους εορτασμούς για την επέτειο την υποστήριξή του προς τη χώρα αφήνοντας τον εκπρόσωπό του υπουργείου Εξωτερικών Γκενάντι Γκεράσιμοφ να πει ότι κατά την τρίτη συνάντησή του με τον γηραιό και μάλλον απερχόμενο ηγέτη Έρικ Χόνεκερ του υπενθύμισε την παλαιά ρώσικη παροιμία: «Εκείνος που αργεί, τιμωρείται».

Ο Χόνεκερ, όμως, παρά τις πιέσεις των μεταρρυθμιστών, παρά το μαζικό κίνημα για ελευθερία και δημοκρατία δεν σπεύδει ούτε βραδώς, αλλά διακηρύσσει ότι το ΚΚ «με επιμονή θα ακολουθήσει την ενδεδειγμένη πορεία για το καλό του λαού της Λαοκρατικής Γερμανίας». Ο νωών νοήτω.

Οι διαδηλώσεις που σημάδεψαν την επέτειο, το κύμα φυγής προς τη Δύση των πολιτών της Λαοκρατικής Γερμανίας, η ψύχωση της φυγής που έχει δημιουργηθεί μπροστά σε ένα άκαμπτο καθεστώς,

έχουν δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην ηγεσία του Χόνεκερ που δίνει μάχη οπισθοφυλακής. Πόσο θα αντέξει; Αλλά στα μεγάλα προβλήματα που δημιουργεί η φυγή προς τη Δύση, το κίνημα για μεταρρυθμίσεις και τις συζητήσεις γύρω από την επανένωση των δυο Γερμανιών θα επανέλθουμε. Γιατί δεν αφορούν μόνο τα δυο γερμανικά κράτη. Αφορούν τον ίδιο τον πολιτικό χάρτη της Ευρώπης όπως τείνει να διαμορφωθεί στη «μετά τη Γιάлта» εποχή. Εποχή συγκλονιστικών αλλαγών.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Νέος ιστορικός κύκλος

Το Ουγγρικό Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα (δηλαδή το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ουγγαρίας) απέθανε. Ζήτω το «Ουγγρικό Σοσιαλιστικό Κόμμα». Με ψήφους 1.005 σε σύνολο 1.202 παρόντων, το Συνέδριο του Κόμματος που συνήλθε ένα χρόνο νωρίτερα, ενέκρινε απόφαση, πραγματικά πρωτοφανή στην ιστορία του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος, με την οποία το ΚΚ μετεξελίσσεται σε ένα σύγχρονο αριστερό, σοσιαλιστικό κόμμα το «Ουγγρικό Σοσιαλιστικό Κόμμα».

Οι εξελίξεις αυτές δεν ήταν βέβαια κεραυνός εν αιθρία. Κυοφορούνται για πολύ χρόνο στην Ουγγαρία, όπου η ηγεσία του ΚΚ άδραξε την ευκαιρία που προσέφερε η περεστρόικα του Γκορμπατσόφ κι αποφάσισε να ηγηθεί του μεγάλου εγχειρήματος για το ριζικό, δημοκρατικό μετασχηματισμό της ουγγρικής κοινωνίας και πολιτείας.

Στις παραμονές της διεξαγωγής του Συνεδρίου δεν ήταν βέβαιο αν οι μεταρρυθμιστές θα μπορούσαν να κερδίσουν χωρίς διάσπαση του κόμματος μολονότι στο σχέδιο προγράμματος που δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα του κόμματος Nepszabadsag στις 30 Σεπτεμβρίου διακρίνονταν ίχνη συμβιβασμού με ορισμένες απόψεις των «σκληροπυρηνικών». Κι αυτό προέκυπτε από τη σύγκριση με ένα άλλο σχέδιο απόφασης που είχε κυκλοφορήσει τον Αύγουστο και το ο-

ποίο περιείχε πολλές ριζοσπαστικές προτάσεις.

Ο ηγέτης της μεταρρυθμιστικής πτέρυγας Ίμρε Ποζγκάν είχε δηλώσει σαφώς ότι δε θα δίσταζε να διασπάσει το κόμμα και να δημιουργήσει ένα νέο αριστερό κόμμα με σοσιαλιστικές και δημοκρατικές αξίες αν το Συνέδριο απέρριπτε την πλατφόρμα των μεταρρυθμιστών.

«Ο ιστορικός κύκλος του Ουγγρικού Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος (ΚΚ) έκλεισε» τονίζεται στην απόφαση του Συνεδρίου. «Το νέο κόμμα εκφράζει τα ιδανικά του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού, αγωνίζεται για τις αξίες του ανθρωπισμού, την ελευθερία και τη δημοκρατία και θα επιδιώξει συνεργασία και συμμαχίες με ανανεωτικά κομμουνιστικά κόμματα, καθώς και με σοσιαλδημοκρατικά και σοσιαλιστικά. Στον οικονομικό τομέα το νέο κόμμα τάσσεται υπέρ μιας οικονομίας της αγοράς με ποικίλες μορφές ιδιοκτησίας —κρατική, συλλογική και ατομική— και στον πολιτικό τομέα υπέρ της ανάπτυξης μιας πολυκομματικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας».

Ο βετεράνος πρόεδρος του κόμματος Ρέζο Νιερς χαρακτήρισε την απόφαση προϊόν συμβιβασμού που επιτρέπει την αναγέννηση του κόμματος «ως νέου, αριστερού σοσιαλιστικού κόμματος». Είπε απευθυνόμενος προς τους συνέδρους:

«Ο ιστορικός ρόλος του κόμματος έφτασε στο τέλος του. Αυτό που χρειαζόμαστε σήμερα είναι ένα νέο κόμμα, που να το κληρονομήσει κι όχι απλώς μια συνέχεια αυτού που υπάρχει. Πιστεύω ότι το νέο κόμμα δεν μπορεί να είναι κομμουνιστικό επειδή ο κομμουνισμός σαν κοινωνικός σχηματισμός δεν βρίσκεται σήμερα στην ημερήσια διάταξη».

Η απόφαση του Συνεδρίου παρακάμπτει το θέμα της παραμονής της χώρας στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας αναφέροντας απλώς ότι το κόμμα θέλει μια «ανεξάρτητη Ουγγαρία» κι όχι «ουδέτερη» όπως ήθελαν μερικοί μεταρρυθμιστές.

Τη σκληρότερη ομιλία στο Συνέδριο από την πλευρά των μεταρρυθμιστών εκφώνησε ο Ίμρε Κεσέρν ο οποίος εκφρά-

Ο Ίμρε Ποζγκάν ηγέτης των Ουγγρων μεταρρυθμιστών και υποψήφιος για την προεδρία

ζοντας την αντίθεσή του σε κάθε συμφωνία με την «πολιτική ολιγαρχία» είπε: «Δεν είμαστε μεταρρυθμιστές επειδή θέλουμε να οικοδομήσουμε ένα καινούριο σύστημα κι όχι να μετασχηματίσουμε το υπάρχον».

Την απόφαση καταψήφισαν 159 σύνεδροι ενώ σημειώθηκαν 38 αποχές. Δεν είναι γνωστό, τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, αν οι διαφωνήσαντες με τη δημιουργία του νέου κόμματος θα προσχωρήσουν σε αυτό «σαν κομμουνιστική πτέρυγα» ή αν θα προχωρήσουν στη δημιουργία ορθόδοξου ΚΚ. Εννοείται ότι με τη νίκη των μεταρρυθμιστών η ευθύνη της διάσπασης πέρασε τώρα σε αυτούς. Γιατί τα παλαιά μέλη του ΚΚ που υπολογίζονται σε 725.000 μολονότι εξακολουθούν οι αποχωρήσεις που ανέρχονται σε 8.000 μέλη το μήνα θα πρέπει τώρα να ξανακάνουν αίτηση εγγραφής και να αποκτήσουν νέες κομματικές ταυτότητες δηλώνοντας φυσικά ότι ασπάζονται τις νέες αρχές του, τις νέες αξίες και το νέο πρόγραμμά του.

Άνοιξε λοιπόν ένας νέος ιστορικός κύκλος στην Ουγγαρία με την κατάργηση του πολιτικού μονοπωλίου του ΚΚ και με την εγκατάλειψη της κομμουνιστικής ιδεολογίας. Μετά από 40 ολόκληρα χρόνια κομμουνιστικής διακυβέρνησης η ηγεσία του πάλαι ποτέ ΚΚ της Ουγγαρίας αποφάσισε θαρραλέα να αναλάβει τις ιστορικές της ευθύνες και να ηγηθεί στο δύσκολο δρόμο της μετάβασης προς ένα πολυκομματικό, κοινοβουλευτικό και δημοκρατικό πολιτικό σύστημα εξοπλισμένο με όλους τους σύγχρονους θεσμούς, όπως η ελευθερία του Τύπου, τα συνδικαλιστικά δικαιώματα, κλπ.

Στη Βουλή αναμένεται να ψηφιστούν σειρά θεσμικών νόμων μεταξύ των οποίων και η συμφωνία μεταξύ του πρώην ΚΚ και της πληθώρας των νόμιμων πλέον μη κομμουνιστικών κομμάτων της αντιπολίτευσης για τον εκλογικό νόμο. Ο νόμος αυτός προβλέπει Βουλή με 374 έδρες εκ των οποίων οι 152 είναι μονεδρικές και κατά συνέπεια εκεί θα ισχύσει το πλειοψηφικό σύστημα, οι 152 έδρες θα καταληφθούν με τη μέθοδο της κοινοτικής λίστας ενώ οι υπόλοιπες θα κατανεμηθούν μεταξύ των επιλαχόντων στη βάση συστήματος απλής αναλογικής.

Αν και θεσπίζεται κατώτερο όριο 4% για να μπορεί να εκπροσωπηθεί ένα κόμμα στη Βουλή εν τούτοις αναμένεται ότι πάνω από 6 κόμματα θα καταφέρουν τελικά να κερδίσουν έδρες και να εκπροσωπηθούν.

Το νέο «Σοσιαλιστικό Κόμμα» βρίσκεται σε αρκετά καλή θέση ώστε ευλόγως να προσδοκεί ότι στις εκλογές του 1990 θα αποτελέσει τον ηγετικό πυρήνα και τον κύριο κορμό κυβέρνησης συνασπισμού. Και η βάσιμη αυτή προσδοκία στηρίζεται όχι μόνο στο γεγονός της πανσπερμίας των κομμάτων της σημερινής αντιπολίτευσης και της ισχυρής οργάνωσής τους όσο και στη θεσμική θέση του κόμματος στο σημερινό σύστημα. Διατηρεί την Εργατική Πολιτοφυλακή αν και συμφώνησε να διαλύσει τις κομματικές οργανώσεις στη Δημόσια Διοίκηση, στο δικαστικό σώμα, στις Ένοπλες δυνάμεις και την Αστυνομία. Η περιουσία του κόμματος υπολογίζεται σε 150 εκ. δολάρια.

Η πρώτη δοκιμασία για το κόμμα θα είναι οι προεδρικές εκλογές τον επόμενο μήνα. Υποψήφιος του κόμματος είναι ο Ποζγκάν. Τυχόν εκλογή του θα σημαίνει ότι οι διαδικασίες της μετάβασης θα ελέγχονται σε σημαντικό βαθμό από το νέο πολιτικό σχηματισμό ο οποίος χρειάζεται χρόνο για να καταστεί αξιόπιστος και φερέγγυος. Αλλά όταν στήνονται οι κάλπες ελεύθερα για πρώτη φορά μετά από σαράντα χρόνια ποιος είναι σε θέση να προβλέψει το αποτέλεσμα;

ΠΑΝΑΜΑΣ

Αμερικανικό φιάσκο

Νοριέγκα: επέζησε κι αυτός του πραξικοπήματος.

Σε προσπάθεια περιορισμού των πολιτικών ζημιών έχει αποδωθεί η κυβέρνηση στο Αμερικανικό προέδρου Μπους στο θέμα του στρατηγού Μανουέλ Νοριέγκα του Παναμά. Η αμερικανική κυβέρνηση κατηγορείται ότι στις κρίσιμες στιγμές του πραξικοπήματος που εκδηλώθηκε στον Παναμά από την ομάδα του ταγματάρχη Τζιρόλντι Βέγκα απέτυχε να δώσει εμπράκτως την υποστήριξη της προς τα στρατεύματα των στασιαστών με αποτέλεσμα ο «καταζητούμενος» απ' τις Ην. Πολιτείες Νοριέγκα να εξέλθει και πάλι νικητής.

Ο Αμερικανός υπουργός Άμυνας Ρίτσαρντ Τσινέι επιβεβαίωσε ότι έδωσε διαταγή στο διοικητή των αμερικανικών βάσεων στον Παναμά να χρησιμοποιήσει κάθε μέσο στη διάθεσή του για να «απαγάγει» τον Νοριέγκα, αλλά οι διαταγές του εκδόθηκαν ή έφθασαν πολύ αργά. Η σύγχυση που επικρατεί γύρω από τα πραγματικά περιστατικά περιπλέκει ακόμα περισσότερο την κατάσταση. Γεγονός πάντως είναι ότι η αμερικανική ηγεσία γνώριζε την εκδήλωση του πραξικοπήματος, όπως αποκαλύπτει το πρόσφατο τεύχος του Newsweek.

Διπλωματικοί παρατηρητές εκφράζουν την έκδηλη ανησυχία τους για τις επιπτώσεις της αμερικανικής αποτυχίας στη Λατινική Αμερική: η αντιπολίτευση

στον Παναμά μπορεί πλέον να έχει επιπτώσεις στην αμερικανική πολιτική; Ο πρόεδρος της Κολομβίας Μπάρκο Βέγκας θα πάρει στα σοβαρά τις αμερικανικές διαβεβαιώσεις για σθεναρή υποστήριξη στον πόλεμο κατά των μεγαλεμπόρων των ναρκωτικών;

Από την άλλη μεριά, οι επικριτές της αμερικανικής πολιτικής επισημαίνουν ότι ο Παναμάς είναι κυρίαρχο κράτος και η όλη συζήτηση διεξάγεται σαν η χώρα αυτή να αποτελούσε την 51η πολιτεία των Ηνωμένων Πολιτειών.

Πέρα όμως από τις «έρευνες» που έχουν διαταχθεί για να εξακριβωθούν οι πραγματικές συνθήκες του αποτυχόντος πραξικοπήματος κατά του Νοριέγκα υπάρχουν και οι δυστυχείς «υπήκοοι» του Παναμά. Το αίμα αναμένεται να χυθεί άφθονο καθώς η αστυνομία του Νοριέγκα έχει εξαπολύσει άγριο κυνηγητό προγραφών κατά των αντιφρονούντων. Ιδιαίτερο στόχο αποτελούν οι δημόσιοι υπάλληλοι, το 13% των εργαζομένων, οι οποίοι θα κληθούν να υπογράψουν «δηλώσεις νομιμοφροσύνης» προς το καθεστώς των στρατηγών ενώ η κυβέρνηση ανακοίνωσε τη λήψη σειράς νέων εκτάκτων μέτρων για τον έλεγχο του Τύπου και των μετακινήσεων του πληθυσμού.

Όσοι δημόσιοι υπάλληλοι ενθαρρύνονται απ' τις αρχικές ανακοινώσεις του ραδιοφώνου, που φάνηκε προς στιγμήν να ελέγχεται από τους στασιαστές, έσπευσαν να αποκαθλώσουν και να ποδοπατήσουν τα κάδρα με τη φωτογραφία του Νοριέγκα θα μετανοιώσουν τώρα πικρά.

Δίδαγμα: μην ξεκρεμάτε τις φωτογραφίες των δικτατόρων πριν βεβαιωθείτε ότι κάποιος άλλος κατέλαβε στα σίγουρα τη θέση του.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥ ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΛΑΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑΡ ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΔΑΣ, ΜΟΛΑΟ, ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΛΑΝΗΣ, ΣΙΟ, ΠΛΕΥΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΞΙ, ΣΠΙΛΗ, ΣΤΟΛΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝ ΕΠΟΣΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤ/ΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΜΠΑΚ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ ΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΑΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΣΕΜΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ, ΚΕΑΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΜΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΟΥΤΕΝΒΕΡΟ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΡΑ, ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ, ΑΙΟΛΟΣ, ΑΠΗΟΣ, ΑΝΑΓΗΩΣΤΙΑΝ, ΑΠΟΓΕΙΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΣ/ΒΙΚΗΣ, ΔΙΑΥΝΟΙ, ΔΙΩΝ, ΔΟΡΗ, ΔΩΔΩΝΗ, Δ

Ο ΟΑΕΔ ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ!

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΑΕΔ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Ο ΟΑΕΔ στηρίζει τα άτομα με ειδικές ανάγκες, προσφέροντάς τους μια νέα πραγματικότητα.

Τη δυνατότητα να ενταχθούν, να συμμετέχουν, να αποδώσουν και να δημιουργήσουν σε χώρους εργασίας, παρέχοντας την κατάλληλη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Ο ΟΑΕΔ στηρίζει τα άτομα με ειδικές ανάγκες, προσφέροντάς τους μια νέα πραγματικότητα.

Τη δυνατότητα να ενταχθούν, να συμμετέχουν, να αποδώσουν και να δημιουργήσουν σε χώρους εργασίας, παρέχοντας την κατάλληλη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΑΕΔ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Ο ΟΑΕΔ προσφέρει:

1. Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση στις Σχολές του ΟΑΕΔ.
2. Επαγγελματική κατάρτιση σε συνεργασία με Ειδικά Ιδρύματα και Φορείς.
3. Εκπαιδευτικό Επίδομα κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

4. Ειδικότητες που είναι όσο το δυνατόν προσαρμοσμένες στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
5. Ειδικότητες που έχουν σχέση με τη νέα τεχνολογία.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΑΕΔ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΔΟΧΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο ΟΑΕΔ επιδοτεί την εργασία και όχι την ανεργία.

Γι' αυτό:

1. Επιδοτεί τους εργοδότες που προσλαμβάνουν άτομα με ειδικές ανάγκες με 1.700 δρχ. την ημέρα για ένα χρόνο.
2. Προωθεί πρόγραμμα επιχορήγησης για 3 χρόνια (1.700 δρχ. την ημέρα τον πρώτο χρόνο - 1.600 δρχ. το δεύτερο και 1.500 δρχ. τον τρίτο χρόνο).
3. Επιδοτεί την εργονομική διευθέτηση των χώρων εργασίας για άτομα με ειδικές ανάγκες, με ποσό που φθάνει μέχρι 80.000 δρχ.
4. Εφαρμόζει πρόγραμμα επιχορήγησης μερικής απασχόλησης για αποθεραπευθέντες ψυχασθενείς.
5. Επιχορηγεί επιχειρήσεις που λειτουργούν σε εποχιακή βάση (π.χ. ξενοδοχεία - τουριστικές επιχειρήσεις) και Δήμους και Κοινότητες για την απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες.

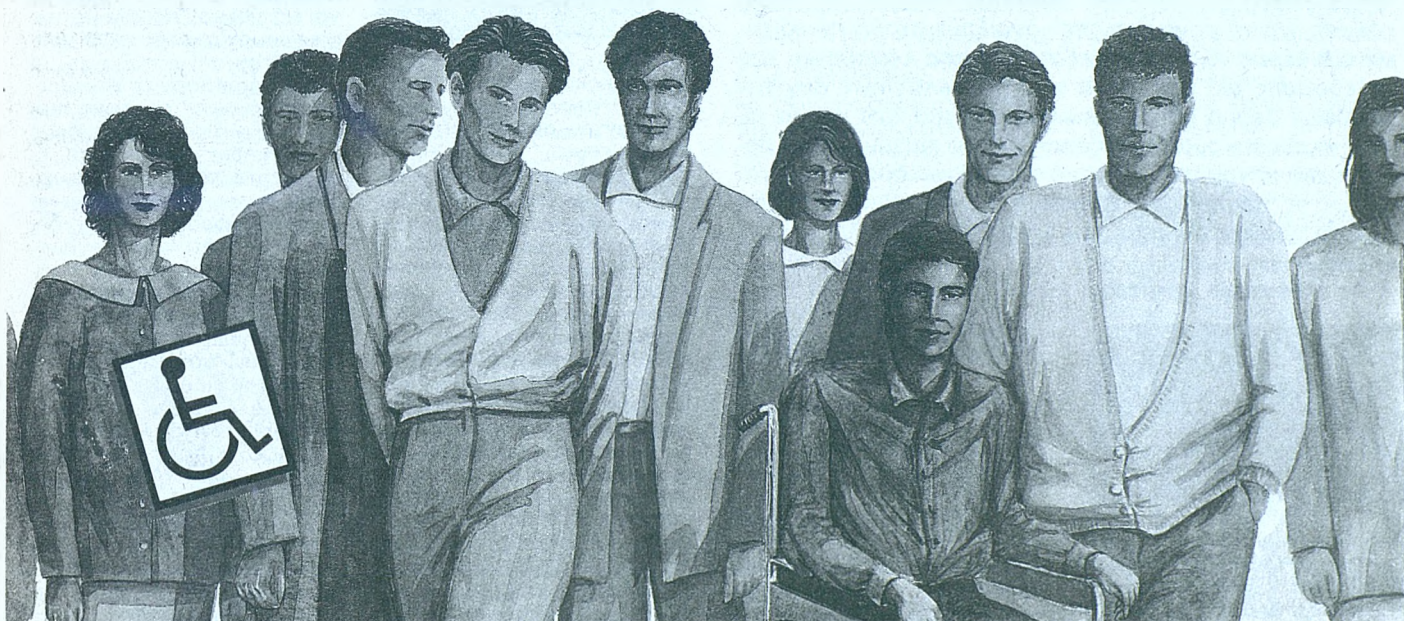
Ενημερωθείτε για τα προγράμματα του ΟΑΕΔ:

- στην Κεντρική Υπηρεσία, Θράκης 8, 166 10 Τράχωνες - Καλαμάκι, Τηλ. 9942 810 (εσ. 222, 232, 314) - 9942 073
- στα Ειδικά Γραφεία Εργασίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες
- και σε όλες τις κατά τόπους υπηρεσίες του ΟΑΕΔ.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΜΕ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ.

Επι σημαιο νουμε

Όχι στην αναμετάδοση της προεκλογικής φιάστας

Η τρίμηνη παρουσία της κυβέρνησης Τζαννετάκη στο πολιτικό προσκήνιο, ταυτίστηκε, αν μη τι άλλο, με τον «άνεμο αντικειμενικότητας» που έπνευσε ξαφνικά και σχεδόν «απροειδοποίητα» στους κρατικούς τηλεοπτικούς αιθέρες, δείχνοντας στον Έλληνα τηλεθεατή για πρώτη φορά ότι η τηλεόραση μπορεί να λειτουργήσει και εντός των ελληνικών συνόρων ως τόπος προβολής —και όχι υποβολής του πολιτικού λόγου— και αντίλογου.

Ήδη το νέο προεκλογικό κλίμα που άρχισε να επικρατεί μετά την παραίτηση της κυβέρνησης, ανά την επικράτεια και οι συνυφασμένες με αυτό διαβουλεύσεις περί του τρόπου προβολής των κομμάτων από τις ΕΡΤ, φέρουν ανεξίτηλα τα νέα στοιχεία του πλουραλισμού και της συναίνεσης, που τόσο η ΝΔ όσο και ο Συνασπισμός φαίνεται να ασπάζονται. Εξαιρεση αποτελεί φυσικά το ΠΑΣΟΚ, το οποίο συνεχίζει να χρησιμοποιεί τη γνωστή αμφίσημη τακτική της υποκρισίας. Από τη μια πλευρά διακηρύσσει αναίδητα μέσω του προέδρου του την ταύτιση «πληροφόρησης και καθοδήγησης του λαού».

Από την άλλη αποχωρεί αναιτιολόγητα, με πρόφαση τη νομιμότητα, από τη διακομματική επιτροπή.

Αδιαμφισβήτητα πάντως η σωστή ή μη μεθοδευση της κάλυψης του προεκλογικού αγώνα από τις ΕΡΤ θα οριοθετήσει τη μετέπειτα εξέλιξη του τομέα ενημέρωσης και θα επηρεάσει ουσιαστικά την τελική χροιά του πολιτικού κλίματος στη χώρα.

Η προβολή εκπομπών - συζητήσεων μεταξύ εκπροσώπων των κομμάτων παρουσία —ενεργώ ή μη— δημοσιογράφων με βασική κινητήρια δύναμη το διάλογο μέσα από τον οποίο θα αναδειχθούν και οι εκάστοτε προγραμματικές διακηρύξεις, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συνέχιση της «άνοιξης» στους τηλεοπτικούς αιθέρες. Αντίθετα η εξαγγελθείσα λειτουργία της τηλεόρασης ως υποβολέα των προεκλογικών συγκεντρώσεων ακόμα και αν μειωθούν σε μία ανά κόμμα με τους «καθοδηγούμενους» οπαδούς και τις πλαστικές σημαιούλες μόνον ανασταλτικά μπορεί να δράσει επαναφέροντας την πολιτική παρακμή και την ηθική έκπτωση από το χρονοντούλαπο που λίγους μήνες μόλις πριν έκλεισε.

Ας ελπίσουμε, οριστικά.

Μουσική Αποσύνθεση

Ένας θλιβερός
απολογισμός

«Είναι συντριπτικό το να νομίζεις πως είσαι το παν, και ν' αποκαλύπτεσαι, ότι δεν είσαι τίποτα...».

Άρθρου Καίσαρη

Η χρονιά που καθιέρωσε την κυβέρνηση της «Αλλαγής», συνέτεινε στο να διατυπω-

θούν περισσότερο έντονα πολλά θεμελιώδη φιλοσοφικά ερωτήματα γύρω απ' τις σχέσεις της Πολιτείας απέναντι στην Τέχνη: Ποιος πρέπει να είναι ο σωστός ρόλος του κράτους στο θέμα της υποστήριξης της Τέχνης.

Στον τόπο μας, η Μουσική Τέχνη παρουσιάζει άνηση από ανέκαθεν, ακόμα και στα πιο ανύποπτα μέρη, και συχνά, κάτω απ' τις πιο αντίξοες βιοτικές, ψυχολογικές και πολιτικές συνθήκες.

Εκείνο που πραγματικά εννοούσαμε κάποτε, ήταν το όραμα για την κατάκτηση μιας Μουσικής Τέχνης υψηλής ποιότητας, μιας Τέχνης, που δεν θα είναι ούτε εμπορική, ούτε καταναλωτική, και πάνω απ' όλα, ακηλιδωτή από την όποια πολιτική απόχρωση.

Μιλάμε βέβαια για υπαρκτή Τέχνη στον τομέα της έντεχνης Μουσικής, γιατί οι δημιουργικές δυνάμεις και το

Λεβεντς Παπαstavrou

δημιουργικό πνεύμα υπήρχαν πάντοτε στον Έλληνα, κι έκαναν παντού αισθητή την παρουσία τους.

Η δημιουργική στιγμή δεν νοθεύονταν σε καμιά περίπτωση από το τι υπαγόρευαν τα εκάστοτε πολιτεύματα.

Μιλάμε λοιπόν για γνήσιες καλλιτεχνικές επιδιώξεις, μιλάμε για την υψηλόφρονα διάθεση του πνεύματος που εκφράζεται με νήματα ανεπηρέαστα από κάθε είδους κριτήρια που δεν έχουν σχέση με την ίδια την Τέχνη.

Ένα από τα εκτεθέντα προβλήματα, ήταν η τρομακτική διάβρωση που είχε υποστεί στην οκταετία που πέρασε, η έννοια της υψηλής ποιότητας της Μουσικής Τέχνης.

Μέσα στο ευρύ φάσμα του πατροναρίσματος από πλευ-

ράς της Πολιτείας, ήταν όχι λίγη η αμφισβήτηση σχετικά με τα αξιοκρατικά κριτήρια, σε βαθμό ώστε να χαρακτηριστεί ο θεσμός αυτός του κρατικού πατροναρίσματος, σαν σκοτεινός συγκερασμός πολιτικοποίησης της Τέχνης, και μιας συνακόλουθης υποβάθμισης της ποιότητάς της.

Αλλά ερωτάται τώρα: ποιο προσόν πρέπει να διαθέτει απαραίτητα το άτομο εκείνο, που αναλαμβάνει ευθύνες στο χώρο της καλλιτεχνικής ζωής μιας δημοκρατικής κοινωνίας;

Θ' ακουστεί σαν κοινοτοπία απ' όσους στη χώρα μας εφυσυχάζουν και υπερασπίζονται μια υπάρχουσα κατάσταση, ένα status quo στην Τέχνη γενικά: Ότι δηλαδή, το υπεύθυνο αυτό άτομο, χρέος έχει, να θεραπεύει αξίες, υπεράνω πολιτικής τοποθέτησης και από συγκεκριμένα συμφέροντα. Κι ας μη γελοιάστε: εφταίξε εδώ πάνω απ' όλα η έλλειψη θάρρους κι έντιμης αξιολόγησης για την επιλογή των αρίστων, που πάντα υπάρχουν στον τόπο μας, πέρα από τις όποιες πολιτικές προδιαγραφές.

Με την αψυχολόγητη τακτική τους, οι «ριζοσπάστες», έδωσαν την ευκαιρία στο «κατεστημένο», να παρουσιαστούν σαν οι υπέρμαχοι της μουσικής ζωής του τόπου. Όπως, βαρειά ήταν η κληρονομιά που κουβαλάει η έδρα της διεύθυνσης της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών εδώ και πάνω από αιώνα με πρωτοπόρους - λειτουργούς της τους Α. Μαρσίκ, Δ. Μητρόπουλο, Φ. Οικονομίδη, Θ. Βαβαγιάννη, Γ. Λυκούδη, Α. Παρίδη, Μ. Χατζιδάκι. Και δεν ήταν λίγοι εκείνοι που προβληματίσε η καινούργια διαδοχή. Ο γράφων ήταν απ' αυτούς που αρίστρι, χαρέτισαν το γεγονός. Γιατί ανήκω σ' εκείνους που πιστεύουν πως η κάθε είδους αλλαγή, δεν προϋποθέτει απαραίτητα και κάποια συνειδητή συμφωνία, αλλά την ολόψυχη αφοσίωση στη δημιουργία «κάτι καινούργιου», από άσχετα μέχρι τότε στοιχεία, μια έκρηξη προσωπικής τιμιότητας που σε σπρώχνει για ένα ηθικό όραμα και τους πιο ευγενικούς στοχασμούς. Αυτού του είδους ο αυθορμητισμός άλλωστε, είναι και μια λύτρωση, του καλλιτέχνη.

Όμως, οι Κασσάνδρες δεν διαψεύστηκαν: όσοι θέλγονται από τη θεωρία του Καίσαρη για τη «στιγμή της έκλαμψης», ξεχνούν, ότι για να μπορέσει το άτομο ν' αξιολογήσει τη στιγμή αυτή, πρέπει να 'χει δημιουργήσει ακλόνητη υπο-

δομή, πράγμα που προϋποθέτει σκληρή και μακροχρόνια δουλειά. Οι σπουδαστές των μεγάλων μουσικών κέντρων, ξεκινάν με την ιδέα, πως οι περισσότεροι απ' αυτούς, δεν θα δουν ποτέ τ' όνομά τους να φαντάζει σε μια αφίσα. Ας μην ξεχνάμε την περίπτωση του Νίκου Σκαλκώτα: ένας ακόμα ήρωας της «splendid isolation», (της υπέροχης απομόνωσης), όπως την αποκαλεί ο Thomas Mann...

Το πατρωνάρισμα και μόνο, δεν σε κάνει ταλαντούχο... Θυμίζει αυτό τον ορισμό που είχε δώσει ο πνευματώδης Marcel Achard, για το τι σημαίνει να είναι κανείς υπαρξιστής: «*υπαρξιστής είναι ο άνθρωπος, για τον οποίο δεν μπορεί κανείς άλλος να κάνει μπάνιο για λογαριασμό του...*». Άλλο δείγμα της ανευθυνότητας, ήταν η κατάσταση στο Λυρικό μας θέατρο, ως τη σωτήρια παρουσία του Σπύρου Ευαγγελάτου, που με Ηράκλεια ρώμη άντεξε τη δυσωδία μιας κόπρου του Αυγείου. Κάτω από τον απατηλό μανδύα της «αλλαγής», σερβιριζότανε για χρόνια στο κοινό, ένα υποβαθμισμένο αναμώμα του παλιού ρεπερτορίου, με δήθεν ανανεωτικές φούσκες εδω κι εκεί, σαν το πολυδάπανο ανέβασμα του ανούσιου εκείνου έργου του G. C. Menotti, «Μαρία Γκολοβίνα», με σκηνοθεσία του ίδιου του συνθέτη, που ο ίδιος τη θεωρεί την πιο άτυχη του όπερα...

Έλλειψε η πνοή, γιατί δεν υπήρχε πνοή. Το να κρίνεται η αξία του έμφυχου υλικού από την κομματική του τοποθέτηση, μπορεί κανείς εύκολα ν' αντιληφθεί, για του τι είδους λειτουργία επρόκειτο...

Κι εδώ το θέμα είναι, το πως ορίζει κανείς την Τέχνη;

Αν την ορίσει σαν επανάληψη μόνο των παραδοσιακών μορφών που κληρονόμησε και το μόνο που επιδιώκει είναι να τις συντηρήσει με κάθε τρόπο και μέσο, ακόμα κι όταν εγκωμιάζεται γι' αυτό από την

Πολιτεία, τότε, κανείς αληθινός καλλιτέχνης δεν θα 'δινε ποτέ του έναν τέτοιο ορισμό στην Τέχνη.

Δημιουργικοί άνθρωποι διακατέχονται από μια ακατάβλητη επιθυμία να δημιουργήσουν μια καινούργια τάξη πραγμάτων, ακόμα και μέσα σ' ένα περιβάλλον - χάος, να προχωρήσουν ένα βήμα παραπέρα από την πεπατημένη, να ριψοκινδυνεύσουν κάτι. Είναι οι άνθρωποι που κρατάνε τον εαυτό τους μακριά από κάθε μορφής υποταγή και συμμόρφωση, καταφέροντας έτσι να λειτουργήσουν μέσα στον κοινωνικό τους περίγυρο, δίχως να αποπροσανατολίζονται.

Παράλληλα, και σε απόλυτη συνάρτηση με την όλη κατάσταση, εμφανίστηκε μια σοβαρή παρακμή και στον τομέα της μουσικής κριτικής. Όλοι εμείς που ήμασταν κάποτε σπουδαστές, μπορούμε ως σήμερα ακόμα να προσβλέπουμε σε κεινή τη γεμάτη ζωντάνια και σοβαρότητα μουσική κριτική στον ημερήσιο Τύπο και στα περιοδικά με υπογραφές από κορυφαίους της μουσικής ζωής του τόπου. Το γεγονός ότι η έννοια της Τέχνης ταυτιζότανε με την υψηλή ποιότητά της οφειλονταν στα υψηλά κριτήρια και που έξω από ελάχιστες, μεμονωμένες περιπτώσεις, είχαν καταρρακωθεί σ' όλο του το διάστημα.

Αν ένα δημοκρατικό πολίτευμα δεν είναι σε θέση να στηρίξει ένα σύστημα κριτικής αξιολόγησης στο χώρο της πολιτιστικής ανάπτυξης, τότε θα υποστεί μεγαλύτερο πολιτιστικό ξεπεσμό απ' αυτόν που και οι εχθροί του ονειρεύονται.

Έτσι, κάτω από το μανδύα μιας δήθεν «κουλτούρας» και «προοδευτισμού», προσφέρονταν στον ανύποπτο ακροατή και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, υποπροϊόντα νοσηρής φαντασίας σαν και κείνο τον «πιανίστα», που είδαμε κατ' επανάληψη να επιδίδεται σε ανεκδιήγητους βανδαλισμούς στο πιάνο, κάτι αντίστοιχο με την αηδιαστική εκείνη ταινία, «οι σφαίρες πέφτουν σα χαλάζι...», που εξάντλησε τα όρια της ανοχής και της ίδιας της διευθύνσης της ΕΡΤ. Πάσχουμε που πάσχουμε από ένα είδος ναρκισσισμού στον τόπο μας, σε σημείο να νομίζει πια ο καθένας πως μπορεί να παράγει αριστουργηματικά έργα Τέχνης, διακινώντας έτσι το πασίγνωστο Τσαρούχειο ρητό.

Θλιβερός θα είναι κάθε φορά ο επίλογος, όταν περιφρο-

νούνται με τρόπο βάνουσο τα μέλη της κάθε κοινωνικής μονάδας που συμερίζεται και σέβεται τις αξίες που υπαγορεύει η εντός των ηθική επιταγή, και όχι κάποιος εξωτερικός παράγοντας που βιάζει τη συνείδησή τους. Κι αυτό, γιατί στην Τέχνη, η πράξη και μόνο είν' εκείνη που αποτελεί τη λυδία λίθο που ελέγχει και αποκαλύπτει τις αξίες.

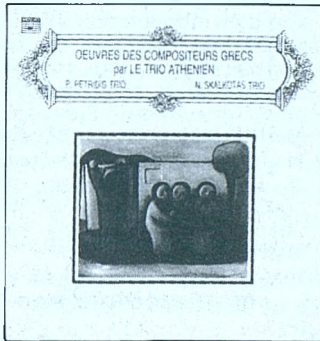
Και η πράξη δεν απατά.

Λευτέρης Παπασταύρου

Ό,τι διασώθηκε από το έργο του Ν. Σκαλκώτα

Επιχειρώντας μια παρουσίαση της υπάρχουσας δισκογραφίας έργων του Νίκου Σκαλκώτα θα συμπληρώσουμε το αφιέρωμά μας για τα σαράντα χρόνια (19.9.1949) από το θάνατο του μεγάλου αυτού Έλληνα συνθέτη.

Όπως είχαμε αναφέρει (στο προηγούμενο τεύχος), είναι εντυπωσιακός ο όγκος και ο πλούτος του έργου που άφησε ο Σκαλκώτας στα είκοσι πέντε μόνο χρόνια συνθετικής του δράσης.

Από τα 170 περίπου έργα που συνέθεσε —κάποια απ' αυτά έχουν χαθεί— το σύνολο των σωζόμενων έργων του, (110), έχει κατά διαστήματα παρουσιαστεί και κατά ένα μεγάλο ποσοστό ηχογραφηθεί.

Στο «αρχείο Σκαλκώτα» μάλιστα υπάρχει ένα πλήθος ηχογραφήσεων, ενώ βρίσκεται ακόμα συγκεντρωμένος ένας αριθμός σαράντα τεσσάρων δίσκων με έργα του συνθέτη που κατά διαστήματα έχουν κυκλοφορήσει.

Εδώ τελειώνει η αισιοδοξία για τη δισκογραφική γνωριμία μας με τον Σκαλκώτα, και βυθιζόμαστε στην «αδιάφορη» πραγματικότητα. Στο «εμπόριο» αυτή την εποχή κυκλοφορούν πέντε μόνο δίσκοι που περιλαμβάνουν και Σκαλκώτα.

Από την εταιρεία «MOTIVO»

είναι οι τρεις ακόλουθοι δίσκοι.

● «Έργα για πιάνο Ελλήνων συνθετών». Η Έφη Αγραφιώτη παίζει την «Σουίτα αρ. 2» για πιάνο του Σκαλκώτα, γραμμένη το 1940 (σε σύστημα παρεμφερές προς το δωδεκάφθογγο σε τέσσερα μέρη Largo - Gavotte - Rapsodie - Marsch. Το έργο είχε πρωτοπαρουσιαστεί το 1961 πολύ μετά το θάνατο του συνθέτη, όπως και τα περισσότερα «προχωρημένα» έργα του.

Ο δίσκος περιλαμβάνει ακόμα δυο κομμάτια για πιάνο του Δ. Δραγατάκη: Αναδρομές 2, Σονατίνα αρ. 1 και του Γ. Σισιλιάνου: Etudes compositionnelles.

● «Έργα Ελλήνων Συνθετών» με την ορχήστρα δωματίου της Σόφιας. Μαζί με την «Ποιμενική σουίτα» του Μ. Βάρβογλη, και τη «Βυζαντινή μελωδία», του Αντ. Ευαγγελάτου, ο Βύρωνας Φιδετζής διευθύνει και πέντε από τους «τριάντα έξι ελληνικούς χορούς» του Ν. Σκαλκώτα. Το πιο γνωστό και αγαπητό έργο του συνθέτη που είχε εντυπωσιάσει με την ευφάνταστη χρήση των ελληνικών τρόπων που χρησιμοποίησε. Οι πέντε χοροί είναι: Ηπειρώτικος, Κρητικός, Τσάμικος, Αρκαδικός, και Κλέφτικος.

● Και με τον τίτλο «Έργα Ελλήνων Συνθετών» το Τρίο Αθηνών, παίζει το «τρίο» για πιάνο, βιολί και βιολοντσέλο: 8 παραλλαγές πάνω σ' ένα ελληνικό θέμα. Παραλλαγές και φούγκα σ' έναν ελληνικό σκοπό που άλλοτε τον εμφανίζει αισιόδοξο και άλλοτε απαισιόδοξο. Γραμμένο το «Τρίο» αυτό το 1938, κατά την δεύτερη συνθετική περίοδο της ωριμότητάς του, κατά το προσωπικό δωδεκάφθογγο ιδιωματός του. Χαρακτηρίζεται από τον ηχητικό πλούτο που ο Σκαλκώτας καταφέρνει να προσδώσει στα έργα του για μικρό ορχηστρικό σύνολο.

Το «Τρίο Αθηνών» που ιδρύθηκε το 1982 από τους Βίκυ Στυλιανού (πιάνο) Χάρη Χατζηγεωργίου (βιολί) και Ντίνα

Χατζηγεωργίου (βιολοντσέλλο) ερμηνεύει και το «Τρίο» (1933-34) του Πέτρου Πετρίδη.

Οι δίσκοι περιλαμβάνουν στοιχεία για τους συνθέτες και τα έργα που περιέχουν καθώς και για τους ερμηνευτές τους ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι η ανάλυση των 5 ελληνικών χορών από τον Γ. Ζερβό.

Η εταιρεία «MUSIKA VIVA» ετοιμάζοντας μια σειρά δίσκων με έργα Σκαλκώτα κυκλοφόρησε ήδη έναν πρώτο, με έργα για βιολί και πιάνο, με την Νίνα Πατρικίδου και την Ντίνα Βρανούση.

Ο δίσκος περιλαμβάνει την «Σονατίνα για βιολί και πιάνο αρ. 3» και την αρ. 4, (1935), έρ-

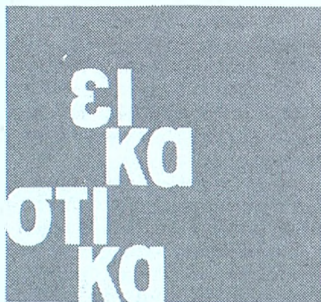
γα που «σημαδεύουν το ξεκίνημα της δεύτερης περιόδου, ακριβώς τη στιγμή που (ο συνθέτης) έδινε μορφή στο δικό του δωδεκάφθογγο σύστημα». Την «2η μικρή σουίτα» (1949) για βιολί και πιάνο, το τελευταίο ολοκληρωμένο έργο που άφησε ο Σκαλκώτας λίγο πριν πεθάνει. Ακόμα το «Νυχτερινό» (1936) σύντομο και νοσταλγικό, καθώς και δύο μεταγραφές χορών «Αρκαδικός» και «Κρητικός» για τα δύο αυτά όργανα από τους «τρίαντα έξι ελληνικούς χορούς για ορχήστρα».

Ο δίσκος περιεχει ένα πολύ περιεκτικό σημείωμα για τις συνθέσεις αυτές καθώς και ένα «βιογραφικό σκίτσο» του Σκαλκώτα από το μουσικόλογο Γ. Γ. Παπαϊωάννου.

Και τελευταίος από τους υπάρχοντες δίσκους, —απ' όσους τουλάχιστον μπορούσαμε να βρούμε —από την EMI και το «Melos ensemble», το «Οκτέττο» (1931) το «3ο κουαρτέτο εγχόρδων» (1935) με το στο έπακροραπιστικό του γράψιμο και την εξαιρετική του διαύγεια, καθώς και το «Τρίο: 8 παραλλαγές πάνω σ' ένα ελληνικό θέμα».

Ολοκληρώνοντας την μικρή αυτή παρουσίαση για τον πλούτο και τον όγκο του έργου του Ν. Σκαλκώτα, το μόνο που μας μένει, είναι να ευχηθούμε τα λίγα αυτά δισκογραφικά δείγματα να πληθύνουν για να καλύψουν όσο το δυνατό μεγαλύτερο μέρος της μουσικής προσφοράς του μεγάλου αυτού συνθέτη του αιώνα μας.

Νεκτάρης Μητρόπουλος

Ελληνικά κόμικς · Μια τέχνη με πολλές υποσχέσεις...

Αν δεν το βλέπαμε με τα μάτια μας δεν θα το πιστεύαμε. Κι όμως, στην Ελλάδα το κόμικ είναι μια τέχνη που σιγά σιγά αναδεικνύει τους δικούς της καλλιτέχνες, νέους στην πλειοψηφία τους, που μαθαίνουν σταδιακά να εκ-

φράζονται, αφηγουμενοι ιστορίες με το πενάκι τους και τα μολύβια τους.

Την πρόοδο των σχεδιαστών κόμικς, τις αναζητήσεις τους και δείγματα της δουλειάς τους είδαμε πρόσφατα στην έκθεση που διοργανώνει η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος στο Πολιτιστικό Κέντρο Β. Ελλάδος της Θεσσαλονίκης (27.9 έως 22-10-1989). Στην έκθεση αυτή διαφάνησαν και οι τάσεις που θα κυριαρχήσουν στη σκηνή των κόμικς, τα επόμενα χρόνια:

● Κυρίαρχο ρεύμα στη δουλειά των δημιουργών είναι αυτό που έχει στενή σχέση με την επιστημονική φαντασία. Επηρεασμένοι από το σχεδιαστικό και θεματικό ύφος των φημισμένων σχεδιαστών του METAL HURLANT ή του αντίστοιχου αμερικανικού HEAVY METAL προβαίνουν σε ανάλογες κατασκευές, προς το παρόν ολιγοσέλιδες στην πλειοψηφία τους, αρκετές από τις οποίες θεωρούνται άρτιες, τουλάχιστον σχεδιαστικά. Αντίθετα, σεναριακά, ακολουθείται μάλλον η πεπατημένη, όπου τα κλισέ, η έξοδος της δράσης (συνήθως **στηρίζεται** στην ανατροπή) είναι η εύκολη λύση (**Δημήτρης Βιτάλης, Σπύρος Δερβενιώτης, Σόλης Μπαρκής, κ.ά.**). Ωριμότερος πάντως, ήταν ο προβληματισμός στο συγγενή χώρο της φαντασίας, όπου ξεχώρισαν την εργασία της **Μαρίας Ζυγλοπίτου** (δύο μικρά αφηγήματα στο ύφος του Ε.Α. Πόε, τα «**Πανσέληνος**» και «**Ραχήλ**»).

● Το κόμικ με θέματα υπαρκτά εκπροσωπείται επίσης επαρκώς. Το χαρακτηρίζουν, προσωπική γραφή και κάπου-κάπου, ξεπέραςμα της ακαδημαϊκής αφήγησης των πολλών καρρέ. Σε πολλές τέτοιες περιπτώσεις το κόμικς ολοκληρώνεται σε μια ολοσέλιδη βινιέτα, χάρη στο εύστοχο κείμενο που τη συνοδεύει (π.χ. **Γιώργος Τραγάκης**). Στο είδος αυτό, ωστόσο, ήδη έχει επιβάλει τη σφραγίδα του μαϊτρ ο γνωστός μας από δη-

μοσιεύσεις στο «Παρά πέντε», τη «Βαβέλ» και στο «Μαύρο Μουσείο» **Δημήτρης Παπαϊωάννου**.

● Τα χιουμοριστικά κόμικς, μικρά αφηγήματα στη φόρμα του κόμικς - στριπ ή, έστω, λίγο πιο εκτεταμένα, έχουν ευτυχώς να έχουν έναν μεγάλο εκπρόσωπο: τον **Αρκά**. Ωστόσο, υπάρχουν και άλλοι νεότεροι εκπρόσωποι με ψήγματα χιούμορ που αναζητούν τη διοχέτευση τους σε μια πιο ολοκληρωμένη γραφή. Αναφέρουμε τον **Γιάννη Κουρούδη**, και τον **Νίκο Μαρουλάκι** — που ήδη έχει συναντηθεί με το ευρύτερο κοινό από τις στήλες του «Playboy».

● Τέλος, πρέπει να αναφερθούν η παρουσία στην έκθεση δουλειάς του **Μιχάλη Μιχαήλ** που έφυγε οριστικά από τον κόσμο των ζωντανών παίρνοντας μαζί τους τις μεγάλες υποσχέσεις που έδινε καθώς και, ως πολλά υποσχόμενη, σε ένα στυλ που θυμίζει Loustal η **Ελένη Ναβροζίδου**.

Όμως, εκτός από την έκθεση των πρόσφατων δημιουργιών των καλλιτεχνών, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον της έκθεσης συγκεντρώνεται στο έντυπο υλικό, εκδόσεις κόμικς και κόμικς σε αλλότριες εκδόσεις που δημοσιεύθηκαν στην Ελλάδα σε όλη τη διάρκεια του αιώνα. Απ' τα σημαντικότερα εκθέματα, ο μεταπολεμικός «**Ρίζος της Δευτέρας**» με τις σατιρικές σελίδες του, η «**Βραδυνή**» της 7 Απριλίου 1952, όπου στη θέση του πρώτου θέματος της εφημερίδας υπάρχει το πρώτο επεισόδιο της «**Λίμνης των Στεναγμών**» σε σχέδια **Α. Κοντόπουλου** σε σενάριο **Δ. Γιαννουκάκη** (!), αλλά και τεύχη του «**Μικρού Ήρωα**» του 1969 (εκδόσεις **Στ. Ανεμοδουράς**, σκίτσα αρχικά **Βύρωνα Απόσσουλου** και στη συνέχεια του **Δ. Αντωνόπουλου**).

Μια πολύ χρήσιμη έκθεση που «ανταμώνει» το παρελθόν στα κόμικς με τις ελπίδες του μέλλοντος.

H.K.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

Η Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου σε συνεργασία με το Σύλλογο Εκπαιδευτικών Λειτουργών Κολλεγίου Αθηνών, οργανώνει το Πρώτο Συνέδριο Ελληνικής Βιβλιογραφίας, **αφιερωμένο στον Κ. Θ. Δημαρά**. Οι οργανωτές κρίνοντας τη σημασία της βιβλιογραφικής έρευνας και εκτιμώντας ότι αυτή βρίσκεται τώρα στο μεταίχμιο μιας νέας εποχής, της ηλεκτρονικής τεχνολογίας, πιστεύουν ότι το θέμα το οποίο απασχολεί όλους τους ειδικούς της βιβλιογραφίας, θα προκαλέσει το ενδιαφέρον, ακόμη και όσων αναγνωρίζουν την ευεργετική σημασία της απογραφής και της καταγραφής του εντύπου πλούτου της χώρας.

Ομιλητές κατά το διήμερο 21 και 22 Οκτωβρίου, θα είναι οι: **Γ. Π. Σαββίδης, Νίκος Παναγιώτου** (Κύπρος), **Γιώργος Παναγιώτου, Λευτέρης Καραυάτου, Αδαμάντιος Ανεστίδης, Μάρθα Καρπόζηλου, Χαράλαμπος Καραυάτου, Λουκία Δρούλια, Μιχάλης Τζεκάκης, Ιάκωβος Βούρτσος, Κυρ. Ντελόπουλος, Θανάσης Καραθανάσης, Μάνος Χρηστάτος, Κρίτων Χρυσοχίδης, Ντία Φιλίππιδη** (ΗΠΑ), **Παναγιώτης Νικολόπουλος, Δημήτρης Δασκαλόπουλος, Χρήστος Σκουρλάς**. Συντονιστές θα είναι οι: **Αικατερίνη Κουμαριανού, Κώστας Στεργιόπουλος, Παύλος Ζάννας** και **Βασίλης Παναγιωτόπουλος**. Θέατρο Κολλεγίου Αθηνών, Ψυχικό, (στάση Κολλεγίου), ώρα 9.00-16.00.

Πληροφορίες στα τηλέφωνα 7232694 και 6714621

Τα κόμικς απέκτησαν το δικό τους μουσείο στην Ευρώπη

Ο «απο-χαρακτηρισμός» του κόμικ από είδος «προοριζόμενο αποκλειστικά για την παιδική ψυχαγωγία» σε «ένα-τη» τέχνη απαίτησε την πάροδο μιας σειράς δεκαετιών και «μεταρρυθμίσεων» στον προσδιορισμό του καλλιτεχνικού προϊόντος και γενικότερα στην οπτική των πραγμάτων που διαμορφώθηκε κυρίως μέσα από το κίνημα του Μάη του '68.

Η επίσημη αναγνώρισή του στην Ευρώπη και μάλιστα στην «ιδιαίτερη πατρίδα» του έγινε μόνον, όταν ο κίνδυνος εξαφάνισης ολόκληρων άλμπουμ των «μαϊτρ» του είδους όπως ο Hergé, ο Jacobs, ο Cuvelier ή ο Vandersteen, από ευρωπαίους και αμερικανούς συλλέκτες ήταν πλέον κάτι περισσότερο από προφανές:

Με την ίδρυση του πρώτου ευρωπαϊκού Μουσείου για κόμικς στις Βρυξέλλες, στους φιλόξενους και ειδικά διαρρυθμισμένους χώρους του νεοκλασικού «Maison Waucquez», έργο του φημισμένου αρχιτέκτονα του Jugendstil, Victor Horta.

Η ίδρυση του Μουσείου έλαβε χώρα μετά από έντονες πιέσεις και διαβήματα μιας ομάδας Βέλγων καλλιτεχνών και αρχιτεκτόνων στον υπουργό Πολιτισμού που απέτρεψε ταυτοχρόνως και την καταστροφή του σπάνιου αυτού δείγματος αρχιτεκτονικής των αρχών του 20ού αιώνα.

Στις αίθουσες του μπορεί κανείς να απολαύσει μεταξύ άλλων 1500 λιθογραφίες, αυθεντικά σκίτσα αλλά και σχέδια του Βέλγου καρτουνίστα Hergé, γνωστού και παγκόσμια σε μικρούς και μεγάλους για τη θρυλική φιγούρα του αγοριού με το ξανθό τσουλούφι, του Τεν - Τεν και του σκύλου του Μιλού.

Εκτός αυτού η βιβλιοθήκη του περιλαμβάνει ένα πλούσιο αρχαιακό υλικό αποτελούμενο από 25.000 ταινίες, που βρίσκονται στη διάθεση του κάθε ενδιαφερόμενου.

Α.Κ.

● Συνεχίζεται στο Μουσείο Κυκλαδικής και Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης (Νεοφύτου

Δούκα 4, Κολωνάκι) η έκθεση Κυπριακής Χαρτογραφίας από τον Κλαύδιο Πτολεμαίο στον Kitchen. Η έκθεση περιλαμβάνει 72 χάρτες της Κύπρου και της Μεσογείου, 9 άτλαντες, και isolaria και 7 ταξιδιωτικά βιβλία που χρονολογούνται από το 1525-1895 και προέρχονται από τη χαρτογραφική Συλλογή και Συλλογή Παλαιών Βιβλίων του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπεζών Κύπρου.

● Η διεύθυνση των εργαστηρίων Διακοσμητικών Σπουδών ΒΑΚΑΛΟ οργανώνει έκθεση με «Βιομηχανικές Σχεδιάσεις» του πρώτου χρόνου λειτουργίας του ειδικού τμήματος της Σχολής στο Σπίτι της Κύπρου (Ηρακλείου 10 Κολωνάκι). Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 21 Οκτωβρίου και είναι ανοικτή καθημερινά από τις 10-3 πρωί και 6-9 απόγευμα και 10-1 το πρωί το Σάββατο.

Στα πλαίσια της έκθεσης την Τετάρτη 18 Οκτωβρίου και ώρα 8 μ.μ. έχει προγραμματισθεί ομιλία του Πλάτωνα Αλεξίου με θέμα: «Το έπιπλο στην Αρχαία Ελλάδα».

● Με τον τίτλο 500 χρόνια Κεραμική από τη Φαέντσα διοργανώνει η Εθνική Πινακοθήκη σε συνεργασία με το μουσείο κεραμικής της ιταλικής πόλης έκθεση που περιλαμβάνει μια αντιπροσωπευτική επιλογή από τα άλλοτε περιζήτητα έργα κεραμικής που χρονολογούνται από τον 14ο αιώνα μέχρι τις μέρες μας.

● Μια Ελληνίδα ζωγράφος, με σπουδές στο Παρίσι η Ράνια Καπελιάρη, μια Γερμανίδα η Σαμπίνε Σβάντερ και ένας Γερμανός ο Χορστ Μπήσε, εκθέτουν αυτές τις μέρες έργα τους στην αίθουσα τέχνης «Εποχές», Κηφισίας 263, στην Κηφισιά.

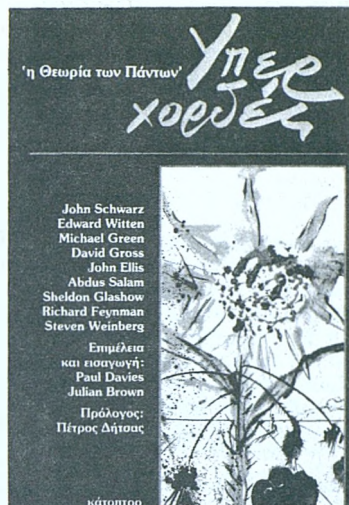
Τίτλος της έκθεσης, που θα διαρκέσει ως τις 31 Οκτωβρίου, «Φιγούρες, τρεις απόψεις».

Η ΑΛΛΗ ΠΛΕΥΡΑ... ΤΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

● Το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών διοργανώνει από τις 16 έως —και— τις 18 Οκτωβρίου «Ημερίδες Εναλλακτικής Ψυχιατρικής» με εισηγήσεις των Φράνκο Ουγκάρο Μπαζάλια (γεροσυιαστή), Μάριο Τομαζζίνι (κοινωνικό λειτουργικό), Φράνκο Ροτέλλι (ψυχίατρο, διευθυντή του Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής της Τεργεστής). Οι εκδηλώσεις γίνονται όλες στην Αίθουσα του Ινστιτούτου, Πατησίων 147 και αρχίζουν πάντα στις 7 μ.μ.

● Ο συνεργάτης μας Αλέκος Ξύδης μέχρι τις εκλογές δεν έχει τακτική συνεργασία στη στήλη του.

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα

ΥΠΕΡΧΟΡΔΕΣ Η Θεωρία των Πάντων

των Paul Davies και Joulain Brown

● «Οι υπερχορδές είναι μια τρομερά καλή και πολύτιμη ιδέα. Δεν νομίζω πως είναι ικανός ο καθένας να δουλέψει πάνω σ' αυτήν...»

Steven Weinberg - Νόμπελ φυσικής

● «Αισθάνομαι γοητευμένος από τη θεωρία των υπερχορδών· αποτελεί σημαντικότερη εξέλιξη...»

Abdus Salam - Νόμπελ φυσικής

● «Μια ζωή άκουγα ανθρώπους να λένε ότι βρίσκονται πολύ κοντά στην τελική λύση... Η θεωρία των υπερχορδών είναι παράλογη και όλα αυτά που φαίνονται ανοησίες...»

Richard Feynman - Νόμπελ φυσικής

● «Νομίζω ότι συμβαίνει ό,τι και στον Μεσαίωνα, όταν οι θεολόγοι κατέστρεψαν την επιστήμη... Οι θεωρητικοί των χορδών δεν πρόκειται να πουν τίποτε για τον φυσικό Κόσμο...»

Sheldon Glashow - Νόμπελ φυσικής

● «Η θεωρία των υπερχορδών είναι η πρώτη σοβαρή υποψήφια θεωρία που είχαμε ποτέ για την ενοποίηση όλων των θεμελιωδών δυνάμεων της φύσης...»

John Ellis

● «Είναι πολύ πιθανό να πρόκειται για τη Θεωρία των Πάντων...»

John Schwarz

● «Η θεωρία αυτή μπορεί να κάνει περισσότερα απ' όσα όλες οι άλλες μαζί...»

David Gross

● «Οι υπερχορδές ανήκουν στον 21ο αιώνα. Είχαμε την καταπληκτική τύχη να τις ανακαλύψουμε, χωρίς να αξίζουνε κάτι τέτοιο...»

Edward Witten

Ένα εκλαϊκευτικό βιβλίο για όσους επιθυμούν να μάθουν πού βρίσκεται η εμπροσθοφυλακή της έρευνας.

268 σελ. 1600 δρχ., Εκδόσεις ΚΑΤΟΠΤΡΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ τροχαλία ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Γριβαίων 5 (πάροδος Σκουφά 64) - 10680 Αθήνα, τηλ. 3646426

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

(1910-1987)

Ο Χρήστος Αναστασιάδης γεννήθηκε το 1910 στη Σμύρνη. Σε ηλικία 12 χρόνων είδε την πόλη που γεννήθηκε να γίνεται παρανάλωμα της φωτιάς και σε συνέχεια βρέθηκε στην Αθήνα μαζί με το 1,5 εκατομμύριο πρόσφυγες του ξεριζωμένου Ελληνισμού της Μικράς Ασίας και του Πόντου.

Αυτές οι τραγικές παιδικές εμπειρίες, σφραγίσανε την ευαίσθητη παιδική ψυχή του με μια αποστροφή προς τους πολέμους, τις σφαγές και τον εθνικιστικό αγριανθρωπισμό.

Αρκετά νέος επηρεάστηκε από το μαρξισμό και πήρε ενεργό μέρος στο επαναστατικό εργατικό κίνημα.

Ανήκει στην πρώτη γενιά των μαρξιστών επαναστατών της δεκαετίας του '20, δεκαετία που «γεννήθηκε και αναπτύχθηκε το οργανωμένο μαζικό εργατικό και κομμουνιστικό κίνημα στην Ελλάδα», όπως γράφει στο «Σπάρτακο» τεύχος 9, του Οκτώβρη '87, ο σύντροφός του από την δεκαετία του '30 Β. Σγουρός, που συνεχίζει:

«Στη δεκαετία αυτή είναι που μπλοκαρίστηκε από το σταλινισμό η σωστή πορεία του σοσιαλισμού και ο Χρήστος τοποθετήθηκε σωστά. Από τους πρώτους στις γραμμές της Διεθνούς Αριστερής Αντιπολίτευσης και της 4ης Διεθνούς».

«Η γενιά αυτής της δεκαετίας», συνεχίζει ο Σγουρός, «είναι γενιά της σχολής Λένιν-Τρότσκι. Μια σχολή, που απαιτούσε πρώτα απ' όλα πίστη, αφοσίωση και θυσίες και ο Αναστασιάδης ήταν η προσωποποίηση όλων αυτών... Μια ζωή ολόκληρη δεν είναι λίγο, είναι πολύ... Ήταν ο δημοσιογράφος της οργάνωσης, η εφημερίδα, το περιοδικό, οι εκδόσεις. Ήταν ο Τύπος, η φωνή μας κι ανταποκρίθηκε».

Και ο Α. Λιάκος, στο ίδιο τεύχος του «Σπάρτακου», που κυκλοφόρησε μετά το θάνατό του με «Μικρό αφιέρωμα στο Χρήστο Αναστασιάδη», λέει ότι «αποτέλεσε έναν από τους ζωντανούς κρίκους χάρη στους οποίους η γενιά μας συνδέθηκε με το προπολεμικό εργατικό κίνημα, τις ιδέες της αριστερής αντιπολίτευσης και τον τροτσκισμό».

«Στο εκδοτικό του πρόγραμμα και στο συγγραφικό του έργο», συνεχίζει, «που αποτελούσαν μέρος της αγωνιστικής του παρουσίας σε εποχές πολλαπλών διώξεων και απομόνωσης, χρωστάμε την επανέκδοση των έργων του Παντελή Πουλιόπουλου, των τόμων του «Σπάρτακου», του «Προλετάριου» και του «Διεθνιστή» της κατοχής, όλα εκείνα τα κείμενα που αν δεν τα είχε συλλέξει και διαφυλάξει δεν θα έφταναν ως εμάς και ίσως θα ήταν οριστικά χαμένα. Η διακριτικότητα και η επαναστατική σεμνότητα που τον διέκρινε αποτυπώθηκαν στα γραπτά του

με τον περιορισμό, όσο το δυνατόν, της υποκειμενικότητας.

Του οφείλουμε το έργο της ιστορικής μεταβίβασης και τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης».

Στο ίδιο τεύχος δημοσιεύεται μήνυμα της Ενιαίας Γραμματείας της 4ης Διεθνούς, με ημερομηνία 14.09.87, το ακόλουθο:

«Ο σύντροφος Χρήστος, ένας από τους τελευταίους που είχαν συμμετάσχει στον μακρύ αγώνα της Αριστερής Αντιπολίτευσης για την υπεράσπιση του επαναστατικού μαρξισμού και την οικοδόμηση της 4ης Διεθνούς έφυγε.

Η Ενιαία Γραμματεία της 4ης Διεθνούς χαιρετίζει τη μνήμη αυτού του συντρόφου που έμεινε πιστός στα ιδανικά του μέχρι κυριολεκτικά το τέλος. Το Ελληνικό Τμήμα θα συνεχίσει τον αγώνα του».

Η συμμετοχή του Χρήστου στο ελληνικό επαναστατικό κίνημα αρχίζει από το Αρχείο του Μαρξισμού, (Κομμουνιστικό Αρχαιομαρξιστικό Κόμμα Ελλάδας), που το 1930 συνδέθηκε με τη Διεθνή Αριστερή Αντιπολίτευση του Α. Τρότσκι, αποτελώντας το Ελληνικό Τμήμα της.

Στο σχίσμα του 1933 μεταξύ Γιωτοπουλικών και Τροτσκιστών, βρέθηκε, όπως κι ο Μ. Ράπτης (Πάμπλο) και άλλοι, με τους Τροτσκιστές, που ενωθήκανε με την ομάδα «Σπάρτακος» του εκτελεσμένου από τους ιταλούς ιμπεριαλιστές στο Νεζερό της Λάρισας στις 6 του Ιουνίου 1943 μαζί με άλλους 105 κομμουνιστές αγωνιστές —οι περισσότεροι παλιοί ακροναυπιώτες— παλιού γραμματέα του ΚΚΕ μακαρίτη Παντελή Πουλιόπουλου, που μαζί με τον Π. Γιατσόπουλο, το Σεραφείμ Μαζίμο και άλλους, είχαν αποχωρήσει από αυτό το 1927 με το «Νέο Ξεκίνημα», συγκροτώντας τη Λενινιστική Αντιπολίτευση του ΚΚΕ, με όργανο το περιοδικό «Σπάρτακος». Αργότερα ο Σ. Μάξιμος επανέκαμψε στο κόμμα.

Έτσι συγκροτήθηκε η ΟΚΔΕ (Οργάνωση Κομμουνιστών Διεθνιστών Ελλάδας), που ύστερα και από άλλες αποχωρήσεις από το Αρχείο, (ομάδα «Προλετάριος», ομάδα του «Νέου Δρόμου») και προσχωρήσεις σε αυτήν, σχηματίστηκε η ΕΟΚΔΕ (Ενιαία Οργάνωση Κομμουνιστών Διεθνιστών Ελλάδας), με όργανο τον «Προλετάριο» και αργότερα, προς τα μέσα της κατοχής το «Διεθνιστή», που είναι και η σημαντικότερη τροτσκιστική οργάνωση μέχρι τον πόλεμο και μέσα σε αυτόν, επίσημο τμήμα της 4ης Διεθνούς στην Ελλάδα.

Έτσι μέσα στην ΕΟΚΔΕ, οι επαναστάτες εργάτες που φύγανε από το Αρχείο, στο πρόσωπο του Παντελή Πουλιόπουλου, του «Λένιν της Ελλάδας», κατά το συγκρατούμενό του στην Ακροναυπλία Βασίλη Γιαννόγκωνα, βρήκανε το θεωρητικό και πολιτικό τους ηγέτη.

Στις 12 Σεπτεμβρή συμπληρώθηκαν δυο χρόνια από το θάνατο του Χρήστου Αναστασιάδη, του χαλκέντερου και ακούραστου αγωνιστή του επαναστατικού μαρξισμού και της 4ης Διεθνούς στην Ελλάδα.

Από τη Νεολαία της πέρασε σε «ριζοσπάστης τουρίστας» στα 1938 και ο Α. Παπανδρέου, για να ομολογήσει ό,τι ήξερε και δεν ήξερε το καλοκαίρι του '39 στην Οχράνα του Μανιαδάκη, από τον οποίο και έλαβε όχι μόνο αναστολή της εκτόπισής του, όταν «κατόπιν πιέσεως προέβη εις αποκαλυπτική ομολογία και υπέβαλε δήλωση μεταμελείας κρινόμενης ειλικρινή», (βλέπε εφημ. «Ελευθερία» από 17.7.66), αλλά και διαβατήριο για σπουδές στο εξωτερικό, από όπου επανήλθε μετά 20ετία, προφέσσοντας της οικονομικής, για να μας ταλαιπορεί.

Η ΕΟΚΔΕ στη διάρκεια του πολέμου —μέσα του 1943— μετονομάστηκε σε ΚΚΔΕ (Κόμμα Κομμουνιστών Διεθνιστών Ελλάδας, Ε.Τ. 4ης Διεθνούς), με όργανα το «Διεθνιστή» και την «4η Διεθνή», και το 1946, μετά από κάποια εύθραυστη και βραχύβια «ενοποίηση» με τους ντεφετιστές (μη υπερασπιστές της ΕΣΣΔ στη διάρκεια του πολέμου και γενικά απέναντι στον ιμπεριαλισμό) του Α. Στίνα, μετονομάστηκε σε ΚΚΔΕ (Κομμουνιστικό Διεθνιστικό Κόμμα Ελλάδας, Ε.Τ. της 4ης Διεθνούς), με όργανο την «Εργατική Πάλη», αρχικά «Εργατικά Νέα».

Το 1947, με τον Α.Ν. 509, το ΚΚΔΕ τίθεται, όπως και το ΚΚΕ, εκτός νόμου και πολλά μέλη και στελέχη του κλείνονται στα στρατόπεδα.

Προηγούμενα, στη διάρκεια της κατοχής, οι Τροτσκιστές, μέλη της ΕΟΚΔΕ και άλλων οργανώσεων αποδεκατιστήκανε φυσικά, τόσο από τους φασίστες κατακτητές, όσο και από την ελληνική αστική και σταλινική αντίδραση.

Ο Χρήστος Αναστασιάδης που έκαμε χρόνια στην Ακροναυπλία μαζί με τον Παντελή Πουλιόπουλο και τους άλλους ακροναυπιώτες αγωνιστές και υπήρξε στενός συνεργάτης του, είναι αυτός που μετά την εκτέλεσή του διατήρησε τη συνέχεια στο ελληνικό τροτσκιστικό κίνημα, υπήρξε στην κυριολεξία, η ψυχή του, τόσο πολιτικά και οργανωτικά, όσο και ι-

στορικά και αρχαιακά, με τη διάσωση πολυτίμων κειμένων και ντοκουμέντων, όπως οι γραπτές συζητήσεις της Ακροναυπλίας ανάμεσα στην ΕΟΚΔΕ και την ΚΔΕΕ (Κομμουνιστική Διεθνιστική Ένωση Ελλάδας) του Στίνα, από τα οποία είχε επιλέξει και εκδώσει σημαντικά κείμενα του Π. Πουλιόπουλου για τα Λαϊκά Μέτωπα, το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και τη Δικτατορία της 4ης Αυγούστου, στις αρχικά ημιπαράνομες (1956) εκδόσεις της «Πρωτοποριακής Βιβλιοθήκης», στις οποίες σε συνέχεια τύπωσε και άλλα έργα του Πουλιόπουλου, του Τρότσκι, του Μαντέλ και άλλων.

Μετά τον Παντελή Πουλιόπουλο, ο Χρήστος Αναστασιάδης είναι το σημαντικότερο κεντρικό πρόσωπο του ελληνικού τροτσκισμού, που κράτησε στην κατοχή, στον εμφύλιο πόλεμο, αλλά και στη μετεμφυλιακή κατάσταση, μέχρι και την κατάρρευση της δικτατορίας της χούντας, όλο το βάρος της παράνομης οργάνωσης.

Στη διάρκεια της χουντικής δικτατορίας, το ΚΚΔΕ έβγαζε, δια χειρός Χρήστου, τρία παράνομα πολυγραφημένα έντυπα, την «Εργατική Πάλη», πολιτικό όργανο, την «4η Διεθνή», θεωρητικό και τον «Αγωνιστή», ευρύτερο αντιδικτατορικό.

Λίγο μετά την πτώση της απριλιανής δικτατορίας, το ΚΚΔΕ μετονομάστηκε και πάλι ΟΚΔΕ, με πολιτικό όργανο την «Εργατική Πάλη», που είναι και η πρώτη κομμουνιστική εφημερίδα που βγήκε νόμιμα, σαν εβδομαδιαία, αμέσως μετά την κατάρρευση της χούντας, και θεωρητικό το «Μαρξιστικό Δελτίο», που έβγαίνει και στο παρελθόν παράνομο, από το 1959 ως το 1967, όλα βασικά έργα του Χρήστου.

Και να σκεφτεί κανείς, πως ήτανε και εργαζόμενος, με πλήρη απασχόληση, σαν δημοσιογράφος (διορθωτής).

Κι ακόμα το μεταφραστικό του έργο, όλων των κειμένων και ντοκουμέντων της Διεθνούς, ας αφήσουμε τα βιβλία, που δημοσιεύονταν στα έντυπα του Ελληνικού της Τμήματος, είναι τεράστια.

Ο Χρήστος Αναστασιάδης, ήτανε μοναδικός στη συνωμοτική δουλειά κάτω από τις πιο δύσκολες και σκληρές συνθήκες παρανομίας και κράτησε την οργάνωση χωρίς ζημιές για μια ολόκληρη ιστορική περίοδο, που αρχίζει από την κατοχή και φθάνει μέχρι την πτώση της χούντας, δηλαδή 34 συναπτά χρόνια.

Στις «Διαλέξεις-Συζητήσεις του ΚΚΔΕ (4ης Διεθνής) με το ΚΚΕ» το 1946, που τυπωμένες σε βιβλίο έχουνε πραγματοποιήσει μέχρι τώρα 4 εκδόσεις, ο Χρήστος ήταν ο ένας από τους τρεις τροτσκιστές ομιλητές με το ψευδώνυμο Χ. Αναστασιάδης. Ήταν ο δεύτερος ομιλητής στην πρώτη με πρώτον από τους τροτσκιστές το Λ. Καστρίτη (Λ. Καρλιάφτη), —από το ΚΚΕ ήτανε οι Κ. Καραγιώργης και Λ. Τσάκος— και ο κύριος και μοναδικός ομιλητής στην τρίτη —από το ΚΚΕ ήταν ο Λ. Αποστόλου.

Στη δεύτερη διάλεξη-συζήτηση, ομιλητής από το ΚΚΔΕ ήταν ο Στίνας και από το ΚΚΕ ο Λ. Αποστόλου.

Οι τίτλοι τους ήτανε, της πρώτης, που

έγινε στις 13.10.46 στον κινηματογράφο «Ιρις»: *Η εσωτερική κατάσταση της Ελλάδας και τα καθήκοντα της εργατικής τάξης*, της δεύτερης, στις 3.11.46 στο Θέατρο «Αλικής»: *«Λαϊκή Δημοκρατία ή Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία στην Ελλάδα»*, και της τρίτης, στις 24.11.46, επίσης στο θέατρο «Αλικής»: *«Ο χαρακτήρας του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου και τα καθήκοντα των κομμουνιστών»*.

Μετά από κάθε μία, διεξαγότανε και ψηφοφορία, για να διαπιστωθεί πόσοι από τους ακροατές συμφωνούν με το κάθε κόμμα.

Έτσι στην πρώτη, υπέρ του ΚΚΕ ψήφισαν 542, του ΚΚΔΕ 189, 14 λευκά, 3 άκυρα και 1 αμφίβολο. Στη δεύτερη, υπέρ του ΚΚΕ 454, του ΚΚΔΕ 239, 32 λευκά, 4 άκυρα και 2 αμφισβητούμενα, σε σύνολο 730 ψηφισάντων. Τέλος στην τρίτη, υπέρ του ΚΚΕ ψήφισαν 411, του ΚΚΔΕ 204, 24 λευκά και 2 άκυρα.

Τώρα γιατί, η τότε ηγεσία του ΚΚΕ, επεδίωξε αυτές τις διαλέξεις-συζητήσεις με τους, δαιμονοποιημένους από την ίδια, τροτσκιστές, μια αναλαμπή δηλαδή, εργατικής δημοκρατίας μέσα στο μεσοράνισμα του σταλινικού μεσαίωνα του κομμουνιστικού κινήματος, —μοναδική διεθνώς— είναι μια άλλη ιστορία, που κάποιες εξηγήσεις της δίνονται και στον πρόλογο του Χρήστου Αναστασιάδη, που παρουσιάζει την τελευταία, (4η έκδοση) των «Διαλέξεων - Συζητήσεων», στην «Πρωτοποριακή Βιβλιοθήκη», τον Απρίλη του 1987.

Και με την ευκαιρία, εκτός από την επιμέλεια και η παρουσίαση και προλόγηση εκ μέρους των σημαντικών μαρξιστικών έργων, είναι μια επιπλέον προσφορά του στο κίνημα.

Και μια τελευταία παρατήρηση. Κάποιοι πιστεύουνε, πως ο τροτσκισμός υπήρξε στο παρελθόν στην Ελλάδα μαζικό κίνημα. Τα αποτελέσματα των ψηφοφοριών είναι νομίζουμε μια σοβαρή ένδειξη γι' αυτό.

Στο πρόσωπο του Χρήστου Αναστασιάδη, ο ελληνικός τροτσκισμός έχασε τον τελευταίο βασικότερο συνδετικό κρίκο με το ιστορικό παρελθόν του, έναν ακούραστο αγωνιστή, έναν σκληροτράχηλο επαναστάτη, έναν σημαντικό θεωρητικό και πολιτικό συγγραφέα και διανοούμενο, έναν πολύ φιλικό, ευγενικό και εγκάρδιο άνθρωπο.

Η συνεργασία και η (αλληγορική και συνθηματική) αλληλογραφία μου μαζί του σε όλη τη διάρκεια της δικτατορίας, περίοδος που εκπροσωπούσα το ΚΚΔΕ στην Ενιαία Γραμματεία της 4ης Διεθνούς —το αντιπροσωπεύσα επίσης και στα 9ο (1969) και 10ο (1974) Παγκόσμια Συνέδριά της— αποτελεί ένα επίσης πολύ ενδιαφέρον κεφάλαιο, που θα μπορούσε να αποτελέσει ένα αυτόνομο βιβλίο, πράγμα που υπολογίζω να κατορθώσω μελλοντικά, σαν ελάχιστο φόρο τιμής στο ήθος, την αυταπάρνηση και τη συνέπεια, εφ' όρου ζωής, του νεκρού συντρόφου.

Σεπτέμβρης 1989

Βαγγέλης Σακκάτος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

ΣΕΙΡΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

*Mendelssohn, Kant,
Hamann, Wieland, Riem, Herder,
Lessing, Erhard, Schiller*

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ

Μετάφραση Ν. Μ. Σκουτερόπουλος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

Με τον τόμο αυτό ο Έλληνας αναγνώστης έχει τη δυνατότητα για πρώτη φορά στην ελληνική γλώσσα να παρακολουθήσει την περίφημη συζήτηση για τον διαφωτισμό στην Γερμανία, μια συζήτηση που θεωρείται απ' τις πιο σημαντικές στην ιστορία της φιλοσοφίας. Τα εννέα κείμενα ισάριθμων επιφανών φιλοσόφων είναι γραμμένα έτσι που και μη ειδικός αναγνώστης να μπορεί διαβάζοντάς τα να εισαχθεί στον τρόπο σκέψης και την προβληματική ενός φιλοσοφικού ρεύματος που για μεγάλο χρονικό διάστημα κυριάρχησε και επηρέασε τον τρόπο σκέψης των ανθρώπων και τα πολιτικά πράγματα.

Μετάφραση Ν. Μ. Σκουτερόπουλος.

κυκλοφορούν επίσης

ΜΑΞ ΧΟΡΚΧΑΙΜΕΡ
Η έκλειψη του λόγου
ΓΚΕΟΡΓΚ ΛΟΥΚΑΤΣ

Αστική και σοσιαλιστική δημοκρατία

ΚΑΡΛ ΣΜΙΤΤ

Η έννοια του πολιτικού

ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ

Για την αξία

Κεντρική διάθεση
Εκδόσεις Κριτική Α.Ε.
Πατούσα 3, 106 77 Αθήνα.
τηλ. 3639434

ΒΙΒΛΙΟ

ΠΟΙΗΣΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΖΙΑΣ
Ζωολογικός κήπος

Εκδ. Στιγμή, Αθήνα 1989

ΤΟ ΚΙΒΟΥΡΙ

Πετάχτηκε από το κρεβάτι.
Ήπια ένα ζεστό. Κοίταξα το
ρολόι. Άρπαξα το παλτό. Έβα-
λα το καπέλο μου. Βγήκα
έξω. Πρόλαβα το κιβούρι. Α-
νέβηκα πάνω. Έκανα τσιγά-
ρο. Κάποιος έσκουξε. Χάθηκε
το φεγγάρι. Τότε πρόσεξα το
κιβούρι να αλλάζει μέσα
στον ζωολογικό κήπο.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ
Λυπομανία

Εκδ. Στιγμή, Αθήνα 1989

«Δεν είναι παράδοξο μετά
από τέτοιο χαλασμό / πως κά-
ποιαν ώραν κι έκτοτε συχνό-
τατα / το ρίχνουμε ασυγκρά-
τητοι στην Τέχνη».

Με εξαιρετική διαφάνεια
αλλά και έντονο τον «γνωμι-
κό» χαρακτήρα ο Β.Κ. καταθέ-
τει ποιήματα που τα διαπερνά
ο σαρκασμός έως την αυτοκα-
τάλυση. Είναι, όμως, εξαιρετι-
κό το ενδιαφέρον στην ανά-
πτυξη του ποιητικού συλλογι-
σμού του: με θαυμαστή λιτό-
τητα και ευστοχία.

«ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΝΕΚΡΟΦΙΛΙΑΣ:
Δεν γίνεται αλλιώς. Έτσι αμ-
φίθυμοι / θα χάνουμε πάντα
το παιχνίδι. / Αφού η ζωή μας
θέλει ζωντανούς / όπως ο θά-
νατος τους πεθαμένους».

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΛΑΝΤΙΣΛΑΒ ΜΝΙΑΤΣΚΟ
Η γεύση της εξουσίας

Μετ.: Λεωνίδα
Χατζηπροδρομίδης
Εκδ. «Γνώση», Αθήνα 1989

Ένα συγκλονιστικό ρεπορ-
τάζ από τα «ενδότερα» της ε-
ξουσίας: η καθημερινότητά
της, η άπληστη δραστηριότη-
τα των αλλοτριωμένων δο-
μών της, αλλά και η πραγμά-
τευση της εννοιολογικής κα-
τηγορίας της.

Η γεύση της εξουσίας γρά-
φτηκε το 1967 και επρόκειτο
να εκδοθεί στην Τσεχοσλοβα-
κία αλλά ο τότε πρόεδρος της

χώρας, Νοβότνυ, αναγνώρισε
στον απρόσωπο «Μεγάλο άν-
δρα» τον εαυτό του και απα-
γόρευσε το βιβλίο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Το δόλιο πρόσωπο της
αιωνιότητας

Εκδ. «Γνώση», Αθήνα 1989

«...από το σκοτάδι της
χούντας και της αντιπαροχής
στο πολιτικό αξίωμα του "ε-
δώ και τώρα", ανάμεσα σε
μια χώρα που είχε χάσει δυο
επαναστάσεις, τρεις αποκα-
ταστάσεις της Δημοκρατίας,
τα εκλεκτότερα παιδιά της
στην Αλβανία, την αντίσταση,
τις εκτελέσεις και τη μετανά-
στευση και τώρα, με την αμ-
φισβήτηση του διορισμού
στην τσέπη, τρέμει».

Το μυθιστόρημα του Δημή-
τρη Χριστοδούλου, ένα ιχνο-
γράφημα περισσότερο του
καιρού μας και του τόπου μας.
Αναδεικνύει το υπόστρωμα
της ζωής μας και εμμένει στις
σταθερές της αξίες: ανθρω-
πιά, ελευθερία, αυτοσεβα-
σμός.

MARTYΡΙΕΣ

ΧΑΡΗΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Το θέατρο της Αντίστασης

Εκδ. Θέμα / Θέατρο, Αθήνα 1989

Συμβολή στη γνώση μας
για το θέατρο στο βουνό με
την πρωτοβουλία ενός από
τους εργάτες της Αντίστασης
που συγκεντρώνει ό,τι διασώ-
θηκε από τη συγγραφική του
παραγωγή και το καταθέτει
ως μαρτυρία. Συμπληρώνει το
έργο του με φωτογραφικά εν-
θυμήματα καθώς και πληρο-
φορίες για ορισμένες πτυχές
του αντιστασιακού θεάτρου
και γενινά την ψυχαγωγία
στους «δύσκολους καιρούς».

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΔΑΣ
Η Ελλάδα στα δίκτυα των
βάσεων

Από το δόγμα Τρούμαν στον Α.
Παπανδρέου

Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1989

Ο Κώστας Μάρδας συγκεν-
τρώνει πλήθος ντοκουμέντων
και αφηγείται την «ιστορία»
των αμερικανικών βάσεων
στην Ελλάδα από τον Μάρτιο
του 1947 έως τον Ιανουάριο
του 1989 από το δόγμα Τρού-
μαν έως την περίοδο Α. Πα-
πανδρέου. Αρχεία εφημερι-
δων, βιβλία, στρατηγικές με-
λέτες, εκθέσεις του Κογκρέ-
σου, πρακτικά της Βουλής,
έγγραφα και προσωπικές
μαρτυρίες αξιοποιούνται στο
πλούσιο σε πληροφορίες βι-
βλίο. Παράλληλα, ο δημοσιο-
γράφος / συγγραφέας αναλύ-
ει, σχολιάζει και δίνει τις ερ-

Η ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Γρηγόριος Παλαιολόγος, «Ο πολυπαθής» και «Ο
Ζωγράφος» (εκδ. Νεφέλη), 2 τόμοι, Αθήνα 1989

Μια σημαντική προσπάθεια στον εκδοτικό χώρο είναι αυ-
τή που ήδη μετρά 27 τίτλους με άξονα την πεζογραφική μας
παράδοση. Η σειρά αυτή, που εμπνευστής και δημιουργός
της είναι ο ποιητής Μανόλης Αναγνωστάκης, δίνει τη δυνα-
τότητα σε γνωστά —αλλά και άγνωστα— πεζογραφήματα
του περασμένου αιώνα, δυσπρόσιτα τα περισσότερα σε βι-
βλιοθήκες, να «ανασάνουν» και πάλι ως αναγνώσματα των
φιλοπεριεργών. Δεν υπάρχει, βέβαια, στην σειρά αυτή πρό-
θεση φιλολογική. Τα κείμενα μας παραδίδονται ως είχαν και
στοχεύουν στην τέρψη μας. Οι μικρές ορθογραφικές παρεμ-
βάσεις αποσκοπούν στην εξομάλυνση κάποιων αναγνωστι-
κών προβλημάτων. Δυστυχώς, όμως, όχι με ένα συστηματι-
κό τρόπο, ώστε εύλογα θα μπορούσε να παρατηρήσει ο ε-
παρκής αναγνώστης ότι θα ήταν καλύτερα αν, τουλάχιστον,
μας είχαν παραδοθεί σε φωτομηχανική αναπαραγωγή.

Η σημαντική προσφορά βρίσκεται στην επιλογή των τί-
τλων: Θάνος Βλέκας του Π. Καλλιγιά, Το ταξίδι του Ψυχάρη,
Η Πάπισσα Ιωάννα του Εμμ. Ροΐδη αλλά και Διηγήματα του
Πολυλά, του Γ. Βιζυηνού, του Αλ. Παπαδιαμάντη. Πλάι στα
γνωστά ονόματα και τις κορυφαίες στιγμές περνάει ισοδύ-
ναμα και εκ των πραγμάτων επανατοποθετούνται πεζογρα-
φήματα όπως Ο πολυπαθής και Ο ζωγράφος του Γρ. Πα-
λαιολόγου.

Ο πολυπαθής (Αθήνα 1839)

Με εμφανείς τις γαλλικές καταβολές ο Γρηγόριος Πα-
λαιολόγος αναπαράγει ένα γοτταπεί το ελληνικότερον. Οι
έρωτες, τα ταξίδια και οι περιπέτειες του «πολυπαθούς»,
του κεντρικού ήρωα της αφήγησης, είναι κατά κάποιο τρόπο
ανάλογες με τις δικές του περιπλανήσεις. Η επιλογή του
προσωπείου του «πολυπαθούς» από τον συγγραφέα υπο-
βοηθεί την ταύτιση μαζί του, χωρίς όμως να εξωθεί σε
αυτοβιογραφία. Δίνει, καλύτρω, την αφορμή για περιγρα-
φές και συγκρίσεις, για την καταγραφή ποικίλων ηθών από
τόπο σε τόπο και την ευκαιρία για την άνθηση της σατιρικής
ματιάς του στην παρατήρηση των διαφορετικών νοοτρο-
πιών. Κοσμοπολίτης συγγραφέας περιφέρει τον ήρωά του
στα κέντρα δράσης των Ελλήνων της διασποράς: από την
Κωνσταντινούπολη, στη Βλαχία και τη Ρωσία αλλά και στην
Ιταλία, το Λονδίνο και το Παρίσι. Η ερωτική αλλά και κοινω-
νική πολυπραγμοσύνη του ήρωα της αφήγησης σε συνδυα-
σμό με το σκωπτικό ύφος του αφηγητή δίνουν σελίδες τερ-
πνές.

Ο ζωγράφος (Κωνσταντινούπολη 1842)

Σατιρικός στην περιγραφή των αστικών ηθών καταγράφει
με «εὐληπτον και γλαφυρόν ὕφος» την ξενομανία, την κομ-
ματική διαφθορά, την προγονοπληξία, την «ιερότητα» της
ελληνικής οικογένειας. Οι ερωτικές ιστορίες διαπλέκονται
με τον πολιτικό εκπεσμό και οι χαρακτηριστικές εκφράζουν τύ-
πους της νεοελληνικής κοινωνίας την εποχή της Βαυαρο-
κρατίας. Η αφήγηση, ευθύγραμμη, καταγράφει δειγματολη-
πτικά αλλά με σαφήνεια την επικρατούσα κοινωνική τάξη.
Διδακτικός χωρίς να εκτρέπεται σε δασκαλιστικές ρητο-
ρίες ο Γ. Παλαιολόγος αναπαράγει με τον τρόπο των ξέ-
νων περιηγητών, την ατμόσφαιρα μιας εποχής και με και-
ριους χαρακτηρισμούς αποδίδει το «τοπίο» στην κοινή θέα.

Ο Κωνσταντινουπόλιτης και ταξιδεμένος Γρ. Παλαιολό-
γος βλέπει, βέβαια, την Αθήνα «με τον Ανάχαρον εις τας
χείρας, ως οι Άγγλοι περιηγηταί», γεγονός που δικαιολο-
γεί και τους επικριτικούς του τόνους. Συγχρόνως, όμως, ως
συμμέτοχος και παθών νεοέλληνας, ασκεί κριτική, πάντα
βέβαια από τη σκοπιά του φιλελεύθερου δημοκράτη και του
διαφωτιστή. Ορισμένες εκτεταμένες περιγραφές, παρά τις
αδυναμίες τους, δεν μειώνουν ούτε την απόλαυση της ανά-
γνωσης αλλά ούτε και τη σημασία αυτού του βιβλίου.

μηνειες του στο επίμαχο αυτό ζήτημα.

Στο τέλος του βιβλίου παρατίθεται παράρτημα που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, χάρτες με τις κύριες βάσεις των ΗΠΑ-ΝΑΤΟ-ΕΣΣΔ στην Μεσόγειο.

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΓΡΙΒΑΣ
Παπανδρέϊσμός
Ένας φαιοπαρσίσιος
αυταρχισμός

Εκδοτική Θεσσαλονίκης, Αθήνα 1989

Τα περισσότερα από τα κείμενα που περιλαμβάνονται στην έκδοση αυτή του ψυχιάτρου Κλεάνθη Γρίβα έχουν ήδη δημοσιευθεί στην εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*. Πρόκειται για μια σύγκριση καταρχήν του Μπενίτο Μουσολίνι με τον Ανδρέα Παπανδρέου και εν συνέχεια για μια σειρά σχολίων που προσεγγίζουν τον «θνήσκοντα παπανδρείσμό». Ζητήματα που σχετίζονται με τον εξουσιαστικό και αυταρχικό χαρακτήρα της πολιτικής και κοινωνικής ζωής στην Ελλάδα.

Ένας στοχαστής στον σύγχρονο κόσμο

Ο Martin Heidegger για τη σχέση του με το ναζισμό
Η συνέντευξη στον Spiegel
Μετ. και σχόλιο Κώστας Γεμεντζής
Εκδ. Βιβλιοπωλείο της «Εστίας», Αθήνα 1989

Το 1966 ο Martin Heidegger έδωσε μια συνέντευξη στον Spiegel υπό τον όρο ότι θα δημοσιευθεί μετά τον θάνατό του, το οποίο και έγινε. Το 1976 η δημοσίευση της συνέντευξης επεξέτεινε το παλαιό ενδιαφέρον για το επίμαχο θέμα της σχέσης που είχε ο φιλόσοφος με το εθνικοσοσιαλιστικό κίνημα. Άλλωστε αφορμή της συνέντευξης υπήρξε η κατηγορία ότι συνεργάστηκε με το ναζισμό. Παρών στη συνέντευξη ήταν ο παλιός του φίλος H.W. Petzet ο οποίος και περιγράφει το κλίμα της συνομιλίας. Οι δηλώσεις του Martin Heidegger δεν είναι πάντοτε σύμφωνες με τα ντοκουμέντα που έχουν γίνει γνωστά από το έργο του ιστορικού Hugo Ott, *Martin Heidegger: καθ' οδόν προς τη βιογραφία του*. Σε αυτές τις περιπτώσεις παρατίθενται οι σχετικές πληροφορίες.

Οι μεταφραστές και σχολιαστές του βιβλίου, ψυχαναλυτής Κώστας Γεμεντζής, προσφέρει μια υποδειγματική εργασία που δραστηριοποιεί τη σκέψη και προβληματίζει τον ανήσυχο αναγνώστη.

ΙΒ ΜΑΡΓΚΕΡΙΤ
Η σεξουαλική ζωή των παιδιών
σας

Εκδ. Δωρικός, Αθήνα 1989

Ένας κατατοπιστικός οδηγός για να βοηθήσει τους γονείς να δίνουν απαντήσεις στα ερωτήματα των παιδιών που αφορούν στη σεξουαλική ζωή. Τα κυριότερα θέματα που πραγματεύεται το βιβλίο είναι η παιδική και εφηβική σεξουαλικότητα, οι γεννητικές λειτουργίες του άντρα και της γυναίκας, οι αρρώστιες που μεταδίδονται με τη σεξουαλική επαφή και η προφύλαξη από αυτές, καθώς και η αντισύλληψη. Περιέχεται, επίσης, ένα λεξικό που συνοψίζει όλες τις απαραίτητες γνώσεις.

ΠΑΙΔΙΚΑ

ΜΑΡΙΟΡΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΣΗΣ
ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΣ

Το ταξίδι του νερού

Γ' έκδοση

αφήγηση: Ειρήνη Ιγγλέση
Εκδ. Αίολος, Αθήνα χ.χ.ε.

Στη σειρά «ηχοεικόνες» η ωραία ζωγραφική αφήγηση —χωρίς λόγια— του βιβλίου συνοδεύεται από την ηχητική αφήγηση της κασέτας. «Το ταξίδι του νερού» είναι το παραμύθι και η αλήθεια για τις μορφές του υγρού στοιχείου και για τον κύκλο του: νερό, πηγή, ρυάκι, χειμάρρος, λίμνη, ποταμός, θάλασσα, σύννεφο, βροχή, χιόνι. Οι πληροφορίες που αντλούν οι μικροί αναγνώστες τους προσφέρονται μέσα από μια παράλληλη έγνωση για τη διεγερση της φαντασίας τους και την καλλιέργεια του καλού γούστου.

ΣΧΟΛΙΚΑ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΝ. ΒΛΑΧΟΥ
Συνεργασία: Θ. Λαφτσίδης
Επιμέλεια: Τριαντάφυλλος Δελής
Λεξικό Ρημάτων της Αρχαίας
Ελληνικής Γλώσσας
Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1989

Το αίτημα του βιβλίου είναι να βοηθήσει τη σπουδή των Αρχαίων Ελληνικών. Ένα ακόμη σχολικό βοήθημα που η επάρκειά του μένει να αποδειχθεί στην σχολική πράξη. Πάντως, είναι φανερό η μεθοδικότητά του καθώς και έγνωση για την ετυμολογική διερεύνηση.

Η αντίληψη που το συνέχει είναι η ενότητα της ελληνικής γλώσσας —από την ομηρική έως την νεοελληνική— με τις αρνητικές συνέπειες που μας έχει επιβάλλει η μακρόχρονη

χρήση αυτού του ιδεολογήματος.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ
Ομήρου *Ιλιάδα*

Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1989

ΑΘ. Κ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ
Ομήρου *Οδύσσεια*

Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1989

Το είδος των βιβλίων αυτών, «ερμηνευτική προσέγγιση για το γυμνάσιο», έχει εκ των προτέρων κάποιο περιοριστικό χαρακτήρα, που δεσμεύει τον συγγραφέα κατά τη συγγραφή. Είναι αξιοσημείωτο, πάντως, το γεγονός ότι κατορθώνουν να είναι αξιοπρεπή βοηθήματα που σέβονται το αντικείμενο και τον μαθητή.

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ι. ΔΕΛΗΣ
Η *Οδύσσεια* του Ομήρου

Ραψωδίες Α-Μ (τ. Α')

Ραψωδίες Ν-Ω (τ. Β')

Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1989

Ένα βοήθημα για τους καθηγητές αυτή τη φορά —αν μπορούν να ονομαστούν βοηθήματα τα «Λυσάρια». Είναι, όμως, χαρακτηριστικό ότι εν ονόματι της διευκόλυνσης και της χρηστικής λογικής προτείνονται λύσεις που διαιωνίζουν τη στάση της ήσσονος προσπάθειας.

Θα πρέπει κάποτε να αρχί-

σουμε να τελειώνουμε με τις πρακτικές εκείνες που μειώνουν τους εκπαιδευτικούς στόχους.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΕΡΕΜΕΤΗΣ
Χρηματικές Σχέσεις της Ελλάδας με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες
Επιπτώσεις της Ένταξης, 1981-1985

Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών, Αθήνα 1989

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ
Ο ξένος

Μετ.: Γιάννη Γ. Θωμόπουλου
Εκδ. Μίνωας, Αθήνα 1988

STEPHEN KING
Οι νυχτερίδες

2 τόμοι
Εκδόσεις Bell, Αθήνα 1989

DAVID LODGE
Ούτε γάτα ούτε ζημιά

Εκδόσεις Bell, Αθήνα 1989

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
Το κόκκινο δωμάτιο

Αθήνα 1988

ΝΤΕ ΣΑΝΤ

Ο δήμιος και το θύμα του
Επιλ. κειμ., εισ. και σχόλια D. Hoffmann
Μετ. και επιμ. Γ. Κόκκινος
Εκδ. Κριτική, Αθήνα 1989

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1989 - 1990

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ: Εισαγωγή στην Ομαδική Ψυχοθεραπεία
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ: Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχιατρική
ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ: Εισαγωγή στην Δυναμική Ψυχιατρική
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: Εισαγωγή στις Αξιολογήσεις

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΩΝ ΟΜΑΔΑΣ (Group Analysts)
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ

Σ. ΧΑΛΑΛΑΜΠΗ 9-11 & ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 644.7533 - 643.5980

ΤΡΙΑΝΤΑ ΧΡΟ

Κώστας Φέρρη: «On Babylon». Επιτήδευση και ισοπεδωση

Η φτώχεια φέρνει γκρίνια, λέει μια λαϊκή παροιμία. Η γκρίνια χαρακτηρίσε το 30ό Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης —το, υποτίθεται, εορταστικό φεστιβάλ που συμπλήρωσε φέτος μια τριακονταετία λειτουργίας— ως αποκύημα της ανεπάρκειας των φετινών ταινιών, αλλά και της ηχηρής αντίδρασης των μονίμων θορυβοποιών σκηνοθετών - συνδικαλιστών (προεξάρχοντες οι **Νίκος Αντωνάκος** - **Πάνος Παπακυριακόπουλος**) στην επιβεβαίωση της ανεπάρκειας αυτής και από την κριτική επιτροπή.

Επιχειρήματα όπως «*θάβεται ο κινηματογράφος μας αν δεν ενθαρρύνονται οι ταινίες μας*», «*θέλουν κίνητρα οι αίθουσες για να παίξουν ελληνική ταινία και το φεστιβάλ είναι αρμόδιο να τους τα δώσει*» (σ.σ. τα κίνητρα, αλλά εννοούν τα βραβεία), και διαμαρτυρίες προς τη νέα ηγεσία της διεύθυνσης κινηματογράφου του ΥΠΠΟ («*επιτηδες θάβετε τη δουλειά μας, για να σβήσετε την προσφορά του προηγούμενου συμβουλίου κινηματογραφίας*» και το αμίμητο του **Νίκου Αντωνάκου** «*δεξιότερα της Δεξιάς δεν είναι μόνο η χούντα*») έρχονται να καταδείξουν τις αντιπαλότητες στον κινηματογραφικό χώρο που έχουν να κάνουν με τη μοιρασιά της πίτας —του, ισχυνού ούτως ή άλλως, προϋπολογισμού του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου. Από την άλλη, η κλιμάκωση των διαμαρτυριών, μέχρι σημείου αμφισβήτησης της κριτικής επιτροπής που προκρίνει τις ταινίες του Φεστιβάλ, συνιστά παραβίαση από τη μεριά των κραυγαζόντων του κανόνα του παιχνιδιού· αν σκεφτεί κανείς, όμως, ότι ο κανόνας αυτός αφορά το απο-

δεκτό από τα σωματεία σύστημα των δημοκρατικών διαδικασιών (τη συμμετοχή δηλαδή στα γνωμοδοτικά και αποφασιστικά όργανα του κράτους για τον κινηματογράφο εκλεγμένων εκπροσώπων των σωματείων και, το οξύμωρο, τις αισθητικές κρίσεις, τις αισθητικές αποφάνσεις μέχρι και από καθ' ύλην εξαιρετικά αναρμόδιους - τεχνικούς, εμπόρους βιντεοκασετών κλπ.), που έχει ως αποτέλεσμα τη συμβιβαστική, κάθε χρόνο, επιδίωξη παραγωγής ταινιών με κριτήρια ασαφή και, πολλές φορές, κριτήρια κομματικής ένταξης, η αμφισβήτησή του απ' όσους ως χθες τον υποστήριζαν προϋποθέτει νέες συμμαχίες, νέες αναταραχές και οξύνσεις. Πώς θα εκφρασθούν;

Απ' την άλλη, το ρεύμα των ανεξάρτητων παραγωγών, δυναμικά και επιθετικά, έρχεται να απαντήσει καίρια στο κρατικό μοντέλο παραγωγής. Ο **Δήμος Αβδελιώτης** τις μέρες αυτές ολοκληρώνει τη νέα ταινία του («*Η Νίκη της Σαμοθράκης*») χωρίς να έχει πάρει ούτε δεκάρα από τον κρατικό κορβανά. Ο **Σταύρος Τσιώλης** το βράδυ της απονομής υποσχόταν να αποσύρει το σενάριο που έχει καταθέσει στο Κέντρο και να προχωρήσει μόνος του το χειμώνα στα γυρίσματα της καινούριας του ταινίας —βοηθούμενος και από το συνάλλαγμα που έφερε στα χέρια του η πώληση στο εξωτερικό, σε τέσσερις χώρες (Ιαπωνία, Γερμανία, Αυστραλία και Καναδάς), της προηγούμενης δουλειάς του «*Ακατανίκητοι εραστές*».

Όπως καταλαβαίνει κανείς, ο χώρος του κινηματογράφου περνάει μια περίοδο έντονων ζυμώσεων, που ίσως επιφέρει τον ανακαθορισμό της ταυτότητάς του. Η έξαρση της κρίσης, φέτος (που έ-

χει να κάνει με μια συνολικότερη πολιτισμική κρίση), μπορεί να αποδώσει μια γόνιμη έξοδο από αυτήν με ταινίες. Την ίδια στιγμή, ωστόσο, καινούρια προβλήματα προκύπτουν λόγω των νέων δεδομένων.

Ο κινηματογράφος της τηλεόρασης

Ένα από τα δεδομένα αυτά είναι η συμμετοχή της τηλεόρασης στην παραγωγή. Οι κρατικοί ιδύνοντες έσπευσαν να θριαμβολογήσουν για την κατ' αρχήν νομοθέτηση της απόδοσης του 1,5% από τα κέρδη των τηλεοπτικών σταθμών, κρατικών και ιδιωτικών, στην κινηματογραφική παραγωγή. Όμως, το θέμα δεν είναι μόνο ποσοτικό. Πώς θα αντέξει ο κινηματογράφος, την ίδια στιγμή του τηλεοπτικού πληθωρισμού, της τηλεοπτικής αισθητικής της διαρκούς ροής και της αισθητικής της διαφήμισης που θα επιβάλει στους παραγωγούς της η δραχμοβόρος τηλεόραση εθίζοντας και το κοινό της;

Τα πρώτα αποτελέσματα της τηλεοπτικής πλημμυρίδας τα είδαμε φέτος. Η ισχνή παραγωγή της χρονιάς σε ταινίες δε βοηθούσε να καταρτισθεί ένα γεμάτο διαγωνιστικό πρόγραμμα και οι διοργανωτές του φεστιβάλ προσέφυγαν σε τηλεταινίες — δουλειές που γυρίστηκαν για την τηλεόραση, κάτι που οπωσδήποτε βαρύνει το αποτέλεσμα. Στο φεστιβάλ συμμετείχαν τρεις τέτοιες τηλεταινίες:

Η μια, το ντοκυμανταίρ «*Ρομ*» του πρωτοεμφανιζόμενου **Μενέλαου Καραμαγιώλη**, με θέμα τη ζωή των τσιγγάνων, αντιστάθηκε ως ένα βαθμό στην ισοπέδωση του τηλεοπτικού ντοκυμανταίρ (βλ. σχετικά σε άλλη στήλη). Οι άλλες δύο δουλειές, όμως, υπήρξαν δυο άψυχα, αδιάφορα, ισοπεδωμένα κατασκευάσματα. Το «*Κλειστό κύκλωμα*» του **Νίκου Γιαννόπουλου**, μια τηλεταινία (δηλώνόταν ως τέτοιο είδος και στους τίτλους της αρχής) για το πώς επιδρά στη ζωή των ζευγαριών η νέα τεχνολογία, καταγινόταν στον εξωραϊσμό της μικροαστικής συμβίωσης, στην προπαγάνδη της αιώνιας οικογένειας και στη δικαιοσύνη της γενικευμένης χρήσης της τηλεοπτικής συσκευής· το «*Αθώς ή ένοχος*» του **Δημήτρη Αρβανίτη** υπήρξε η συρραφή ενός χασματικού μυθολογικού φιλμ για τον Παγκρατίδη, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε από την ασφάλεια για να εκτονώσει και να υποβαθμίσει τις λαϊκές αντιδράσεις που ακολούθησαν τη δολοφονία του Λαμπράκη. Θρίλερ σχηματικό για τη σκευωρία που εξύφανε η Ασφάλεια με τη συνεπικουρία της δικαιοσύνης, με κατάληξη την εκτέλεση του Παγκρατίδη, ο οποίος στιγματίστηκε ως «δράκος», υπεύθυνος για βιασμούς, ληστείες και δολοφονίες γυναικών στα περίχωρα της Θεσσαλονίκης. Επιπλέον και παρά κάθε έννοια δεοντολογίας, η ταινία προερχόταν

ΝΙΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

του Ηλία Κανέλλη

από ένα σήριαλ που έχει ήδη προβάλει η Ελληνική Τηλεόραση. Σ' αυτή την ανακολουθία δεν αντέδρασε κανείς! Παχυδερισμός; Μόνο;

Ελαττώματα

Αλλά κι οι άλλες ταινίες που προβλήθηκαν σ' αυτό το φεστιβάλ τι υπαινίχθηκαν για τη συνέχεια των δημιουργιών τους στον κινηματογράφο μας;

Κατ' αρχήν το ανολοκλήρωτο, το αποσπασματικό, το θραυσματικό. Κατά δεύτερο λόγο την αδεξιότητα, τη σχηματικότητα, τον κοινό τόπο και, την ίδια στιγμή, τον κενό εντυπωσιασμό, την αυταρέσκεια, το ναρκισσισμό. Πιο κοντά στα πρώτα ελαττώματα οι ταινίες του Χρήστου Βακαλόπουλου, του Πατρίς Βιβάνκο και του Μενέλαου Καραμαγγιώλη, κρίνονται σε άλλες στήλες. Πιο κοντά στα δεύτερα οι υπόλοιπες, οι ταινίες του Κώστα Φέρρη, του Κώστα Ζυρίνη, του Νίκου Αντωνάκου, του Βασίλη Κεσίσογλου. Τις τέσσερις τελευταίες θα προσπαθήσουμε να περιγράψουμε επί τροχάδην.

Το «*Oh, Babylon*» του Κώστα Φέρρη χρησιμοποιεί ως πρόφαση τις «Βάκχες» του Ευριπίδη και το μύθο του Πενθέα, ο οποίος, ενάντιος στις βακχικές τελετές στις οποίες καταγίνεται η μητέρα του Αγαυή και ο κύκλος της, αποκεφαλίζεται όταν οι αντιδράσεις του γίνονται ιδιαίτερα ενοχλητικές. Στυλιζάρισμα, επιτήδευση, η αισθητική του βίντεο κλιπ συναντά τη ζωγραφική του φανταστικού, την όπερα, το χορό, το αρχαίο δράμα, ισοπεδώνοντας τελικά όλα τα είδη με τη βοήθεια της μουσικής (μιας εύπεπτης ρέγγε με στοιχεία αφρικανικών ρυθμών, γραμμένης από τη Θέσια Παναγιώτου), των ντουμπλαρισμένων στα αγγλικά διαλόγων και αρκετών γυμνιστικών επιδείξεων. Θαύμα, Παναγιά μου!

Το «*Δεξιότερα της Δεξιάς*» του Νίκου Αντωνάκου είναι ένα πολιτικό θρίλερ που ξεδιπλώνεται στην περίοδο της δικτατορίας. Ο σκηνοθέτης σκιαμαχεί μια που θεληματικά αποφεύγει να διαγράψει τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά των ηρώων του· αντίθετα, χρησιμοποιεί τους ανθρώπους ως μοντέλα συμπεριφορών, προσπαθώντας μέσα απ' αυτούς, να δείξει τις δομές που διαμόρφωσαν το πολιτικό σκηνικό της επταετίας. Η επιλογή του, οι γενικεύσεις του, οι απλουστεύσεις του κι η νευρωτική χρησιμοποίηση της κάμερας (η χρήση γρήγορων κυκλικών πανοραμικών συνιστούσε μια εξόφθαλμη ανορθογραφία) συνέτειναν σ' ένα κράμα ρητορισμού και αφέλειας. Επιπλέον, ο Αμερικανός πρεσβευτής μιλούσε τ' αμερικανικά όπως ένας σπουδαστής επαρχιακού φροντιστηρίου αγγλικών κι η μουσική του Χρήστου Λεοντή ενοχλούσε, ηχώντας ως ανέμπνευστη αντιγραφή του ύφους της Καραϊνδρού.

«*Το τελευταίο στοίχημα*» του Κώστα Ζυρίνη ενείχε κατ' αρχήν μια αιχμή ατο-

Η γυναίκα - Ζορμπάς

ΠΑΤΡΙΣ ΒΙΒΑΝΚΟ:

«ΞΕΝΙΑ»

ΔΕΥΤΕΡΗ ταινία μυθοπλασίας του Πατρίς Βιβάνκο (η πρώτη ήταν η μικρού μήκους «*Τα γενέθλια της Τηλεμάχης*») και τα στοιχεία εκφραστικής ταυτότητας που διαμόρφωσε τότε μοιάζει να τον ακολουθούν: το ταξίδι κι οι γραφές της περιπλάνησης, όπως κυρίως συμπυκνώθηκαν στον κινηματογράφο του Βέντερς.

Ένας νεαρός Γάλλος ηθοποιός, ο Μάθιου, φτάνει στην Ελλάδα. Συναντά μια Ελληνίδα, την Ξένια, που είναι έγγυος και αναχωρεί για την Ανδαλουσία για να γεννήσει εκεί το παιδί της. Οι βλάβες στο αυτοκίνητό τους, οι απεργίες και οι διάφορες συμπτώσεις θα τους ενώσουν και θα κάνουν μαζί αυτό το ταξίδι.

Στην ταινία συναντιούνται και συμπλέκονται δύο ματιές: Η τουριστική και η κινηματογραφοφιλική. Η πρώτη έχει να κάνει με την αντίληψη της σκηνοθεσίας για την Ελλάδα, που θεάται μέσω του Γάλλου επιδερμικά, ως χώρα αλλοιούμ, που την κοινωνική ζωή της καθορίζει το φως και η γραφειοκρατία. Στο επίκεντρο βρίσκεται μια απόλυτα χειραφετημένη γυναίκα, μια αρχετυπική μορφή, μια γυναίκα - Ζορμπάς (Θέμις Μπαζάκα) που περιφέρει στη Νότια Ευρώπη ένα κράμα από ασικλίκι και φολκλόρ.

Η κινηματογραφοφιλία, παράλληλα, κάνει την ταινία να είναι μια άμεση αναφορά στον Βέντερς και κυρίως, στην «*Αλίκη στις πόλεις*». Υπάρχουν όλα τα στοιχεία του προτύπου της: οι αυτοκινητόδρομοι, τα μοτέλ, οι εφήμερες σχέσεις, η τηλεόραση, η μουσική, ένας τελικός σκοπός που προσδιορίζει το τέλος του ταξιδιού. Ωστόσο, η περισσή λατρεία μοιάζει να εκτοπίζει την αφηγηματική αλληλουχία των επεισοδίων της ταινίας, να παραπέμπει, συμβατικά, στις αναλογίες του προτύπου της. Μένει, έτσι, η σωστή, σε γενικές γραμμές, διεύθυνση των ηθοποιών και η έξοδος με τη φόρμα ενός μελοδράματος.

Ο Πατρίς Βιβάνκο, μοιάζει να γνωρίζει τη γλώσσα του κινηματογράφου. Μένει, στο μέλλον, να καταδυθεί με περισσότερη επιμέλεια στην ανθρώπινη ψυχή και εκεί να αναζητήσει τη συγκίνηση.

Η Θέμις Μπαζάκα στην «Ξένια» του Πατρίς Βιβάνκο

μικής ψυχανάλυσης του δημιουργού του, ο οποίος φαίνεται εκ των υστέρων να παραδέχεται ότι, για πολλά απ' τα πολύ μαχητικά μέλη της Αριστεράς, αιτία της άτεγκτης στάσης τους και των υπερβολικών επεξεργασιών τους, μπορούσε να είναι κι η προδοσία μιας γυναίκας. Κατά τα άλλα ο στόμφος των ηθοποιών συναντούσε την ακαμψία των χαρακτήρων κι η επιθυμία της γενίκευσης (κι εδώ αποστε-

ρούσε τα επιμερους επεισόδια από την όποια γοητεία τους. Αφήστε τα μιση...

Όσο για την ταινία του Βασίλη Κεσίσογλου «*Γάμος στο Περιθώριο*», δεν πρόκειται παρά για μια σημερινή απόπειρα επανάκαμψης στην κωμωδία της εποχής που άκμαζε ο εμπορικός κινηματογράφος. Με αιχμή τον μικροαστικό περίγυρο, ο οποίος αντιδρά στην επιθυμία επισήμοποίησης της ερωτικής σχέσης

Η κατακερματισμένη συγκίνηση

**ΧΡΗΣΤΟΥ
ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ:
«ΟΛΓΑ ΡΟΜΠΑΡΝΤΣ»**

Η ΠΡΩΤΗ μεγάλου μήκους ταινία του Χρήστου Βακαλόπουλου (έχει σκηνοθετήσει και δύο μικρού μήκους, τις «Βεράντες» και το «Θέατρο») είναι μια ανάλαφρη αστυνομική περιπέτεια με στοιχεία κομεντί και με υπαρξιακές αιχμές. Πρόκειται για την ιστορία μιας πληρωμένης δολοφόνου, που η μητέρα της είναι Ελληνίδα έχει ανατραφεί στην Αμερική, και μπροστά στο φάσμα του επικείμενου θανάτου της, έχει αναλάβει τη δολοφονία ορισμένων πλούσιων Αράβων που ζουν στην Ελλάδα.

Ο σκηνοθέτης προέρχεται από την κριτική, που άσκησε για πολλά χρόνια, κάτι που προϋποθέτει μια βαθιά σχέση με τον κινηματογράφο. Η σχέση αυτή αφήνει τα ίχνη της στην ταινία. Ο Βακαλόπουλος πολιορκείται από εικόνες, αναφέρεται σε εικόνες, και ενδιαφέρεται για τα βαθιά αισθήματα που μπορεί να ανασύρει η κινηματογραφική μέθεξη. Έτσι εξηγείται, άλλωστε, το γεγονός ότι η «Όλγα Ρόμπαρντς» δεν είναι ένα νουάρ που θεμελιώνεται πάνω σε ολοκληρωμένους χαρακτήρες: αντίθετα, διαρρέεται από τύπους που κάπου τους έχουμε συναντήσει: η Όλγα θυμίζει την φαμ-φατάλ της παλιάς αμερικανικής αστυνομικής ταινίας και ορισμένες φιγούρες (ο επιτηρητής-δολοφόνος της Όλγας, ο Άραβας που κινεί τα κρυφά νήματα των δολοφονιών) έρχονται φορτισμένες και «με τα ρούχα της δουλειάς», όπως έχουμε συνηθίσει να τους βλέπουμε. Από κοντά κι άλλοι τύποι, οικείοι, καθημερινοί, όπως τους έχουμε δει στις ταινίες του Ρομέρ (η κοπέλα του σουπερμάρκετ, ο νεαρός κλέφτης που θα γίνει εραστής της Όλγας) ή που βγαίνουν μέσα από τις εμπορικές κωμωδίες του ελληνικού κινηματογράφου (ο τυφλός, ως κι ο Κώστας Τσάκωνας που υποδύεται, με δικές του στην πλειοψηφία ατάκες, τον κινηματογραφικό τύπο που πρόλαβε να ενσαρκώσει).

Ωστόσο, δεν πρόκειται για ταινία λατρείας. Ο σκηνοθέτης βρίσκει τα μέσα στην πραγματικότητα, παρατηρεί τη σύγχρονη ζωή, τους κοινωνικούς χώρους, τους πολιτισμούς, τις γωνίες της πόλης. Η ματιά του αγκαλιάζει με συμπάθεια την υποβαθμισμέ-

νη πλευρά της ζωής, τους φτωχοδιαβόλους που δεν ηθικολογούν και δεν καλύπτουν τα κίνητρά τους για επιβίωση πίσω από μεγάλες κουβέντες για μεγάλες ελπίδες, τις μειοψηφίες, την «αγορά». Η ταινία του συνθέτει ένα λόγο χασματικό για μια χαστική καθημερινότητα και η αληθοφάνεια είναι το τελευταίο πράγμα που τον ενδιαφέρει.

Αυτός νοιάζεται πιο πολύ να εκμαιεύσει την αλήθεια των πραγμάτων: το άγχος μπρος στο θάνατο, την ευγένεια που υποκρύπτει η γενναία προσδοκία του, την επιθυμία για επικοινωνία, την υστεροβουλία του έρωτα, τον πόθο για σπατάλη. Γι' αυτό και αδιαφορεί για τα κενά της αφήγησης, γι' αυτό και δεν ενδιαφέρεται να αποσπάσει ερμηνείες από τους ηθοποιούς του, αφήνοντάς τους να περιφέρουν και να υποδύονται τον εαυτό τους.

Με αυτό τον τρόπο δουλεύει, κατά πως φαίνεται σήμερα ο Βακαλόπουλος. Αντί της αυστηρότητας, αντί του σκληρού ντεκουπάζ αφήνεται στη θέαση της αγωνίας των κορμιών να συναντηθούν, παρακολουθεί την τυχαία, θαρρείς, προσέγγιση της Όλγας (Όλγα Λαζαρίδου) και του «επιστήμονα» (Σταύρος Τσιώλης) «ποτίζει» με σαρκαστική μελαγχολία και χαμηλούς τόνους την αφήγησή του και, με τη βοήθεια του φοντού που συνδέουν τις αφηγηματικές ενότητες εμποδίζει την κορύφωση προτιμώντας την αποσπασματικότητα. Μια τέτοια αντιμετώπιση του υλικού βαρύνει σε πολλά σημεία στο τελικό αποτέλεσμα: ο Κώστας Τσάκωνας υπερβάλλει εαυτόν θυμίζοντας τις χειρότερες στιγμές της παρακμής του κωμικού στον ελληνικό κινηματογράφο, πολλοί από τους υπόλοιπους ηθοποιούς συλλαμβάνονται εμφανώς εκτός κλίματος ενώ, σε αρκετές περιπτώσεις, οι διάλογοι καταναλώνονται σε ανέκδοτα και αμήχανα ευφρολογήματα. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, η συγκίνηση, η καθαυτή αίσθηση του κινηματογράφου είναι παρούσα. Κι είναι σημαντικό αυτό, αν λάβουμε υπόψη μας ότι η συγκίνηση ήταν εξόριστη από το σύνολο των ταινιών του φεστιβάλ.

Η Όλγα Λαζαρίδου ως Όλγα Ρόμπαρντς στην ταινία του Χρήστου Βακαλόπουλου

δυσ ηλικιωμένων, ο Κεσίσογλου φτιάχνει ένα κράμα κωμωδίας ηθών και χαρακτηρισμών, σκιτσάροντας απλά μέσω της υπερβολής τα κωμικά στοιχεία των ηρώων του, ενώ παραγεμίζει τη δράση με ανερμάτιστες αναφορές στα εξωτερικά στοιχεία του πολιτικού σκηνικού (συγκεντρώσεις, εκφράσεις και χαρακτηριστικά της γλώσσας των πολιτικών αρχηγών κλπ.), ως κακέκτυπο του Χάρρυ Κλυνν. Έτσι όμως αδυνατεί να συναντήσει το είδος του κινηματογράφου που θέλει να μας θυμίσει, καταφέροντας την προσέγγιση στην πολύ πιο οικεία γραφή ανάλογων τηλεοπτικών ειδών.

Μιζέρια και δυσφορία

Η παρουσία των μίζερων αυτών ταινιών, ωστόσο, ήρθε κι έδεσε με τη γενικότερη μιζέρια που χαρακτήρισε το φεστιβάλ στο σύνολό του.

Ένα φεστιβάλ που προοιωνίζονταν γιορταστικό. Τριάντα χρόνια κινηματογράφου, τριάντα χρόνια ελπίδων και απογοητεύσεων. τριάντα χρόνια πολυκύ-

μαντα, με εξαρσεις και αποτυχίες. Τριάντα χρόνια.

Οι διοργανωτές κατάφεραν να αμαυρώσουν αυτό το γιορτασμό. Θες η οικονομία (φήμες έλεγαν ότι εξοικονομήθηκαν είκοσι εκατομμύρια δραχμές από τον προϋπολογισμό του φεστιβάλ), θες η αντίληψη ότι αρκεί ο εντυπωσιασμός και ο θόρυβος (η τηλεόραση και τα μέσα διόγκωσαν το γεγονός και αυτό καθαυτό εξαντλήθηκε στην εκπυρσοκρότηση πυροτεχνημάτων την ημέρα της έναρξης), θες η ασυντόνιστη και ασυνάρτητη τελετή που έκλεισε τη διοργάνωση, θες η ανοργανωσιά που ταλαιπώρησε κοινό και δημοσιογράφους, θες η κακή συνθήκη προβολής, θες το αλλοτριωμένο γούστο του κοινού (δεν είναι, προφανώς, τυχαίο ότι χειροκροτήθηκαν περισσότερο οι αδιάφορες τηλεοπτικές παραγωγές), θες η θεαματική διάσταση της εκδήλωσης σε βάρος της πολιτιστικής, θες η απομόνωση και η καταδίκη σε άγνοια των παράλληλων εκδηλώσεων (προβολή αρκετών ντοκυμανταίρ του πρόσφατα χαμένου. Γιόρις Ίβενς, αφιέρωμα στον Ούγγρο σκηνοθέτη Ίσταν Σζάμπο και αναδρομή σε παλιές καλές στιγμές του ελληνικού κινηματογράφου), θες η άτεχνη αφήσα, οι κακέκτυπες και δύσχρηστες εκδόσεις που συνόδευσαν τις εκδηλώσεις, θες το γεγονός ότι δεν συζητάει κανείς για αισθητικές, για τάσεις, για προτάσεις, αλλά υπεκφεύγει και —απλώς— κου-

Καλλιγραφώντας τις συνήθειες των τσιγγάνων

**ΜΕΝΕΛΑΟΥ
ΚΑΡΑΜΑΓΓΙΩΛΗ:
«ΡΟΜ»**

Η ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ του ντοκυμανταίρ σε τηλεοπτικό παραγέμισμα έχει συμβάλλει στη βαθμιαία συρρίκνωση του είδους αυτού στον κινηματογράφο, με συνέπεια την αδιαφορία των σκηνοθετών να ασχοληθούν με ένα είδος που μόνο συγκυριακά πυροδοτεί το ενδιαφέρον και που, έτσι ή αλλιώς

δεν μπορεί να προσελκύσει το μεγάλο κοινό.

Από αυτή τη σκοπιά, καλόδεχτη η προσφορά του Μενέλαου Καραμαγγιώλη σε αυτό το είδος και, μάλιστα, με ένα θέμα που απασχολεί αρκετά την ελληνική κοινωνία: το θέμα των τσιγγάνων, της κουλτούρας τους και της αντιμετώπισής τους από την ελληνική κοινωνία.

Η ταινία, παραγωγή της τηλεόρασης, στηρίχτηκε μόνο εν μέρει στην πρακτική μιας τηλεοπτικής παραγωγής: μπορεί ο σκηνοθέτης να μην αρκέσθηκε στον προγραμματισμό μιας σειράς κυρίσμάτων, μπορεί να αναζήτησε τις εικόνες με περισσότερη φροντίδα και ένα συνεργείο διαρκώς αεικίνητο, μπορεί και να μην παρουσιάζει το υλικό της συνοδευμένο από ένα off σχόλιο και μια ισοπεδωτική μουσική, όμως δεν αφίσταται και εντελώς της τηλεοπτικής πρακτικής: ο αφηγηματικός ιστός του φιλμ οφείλε-

ται στην έρευνα ενός φωτογράφου, εν θεωρητικού της παρατήρησης, καλύτε: που με τη βοήθεια του Ρολάν Μπαρτ ανιχνεύει τις σχέσεις των εικόνων των τσιγγάνων με το κοινό.

Αποτέλεσμα: αδυνατίζει η εθνολογική προσέγγιση, υπέρ μιας αισθητικής ματιάς στις συνήθειες των τσιγγάνων, αδυνατίζει η διεισδυτική ματιά υπέρ μιας καλλιγραφικής, που στόχο έχει την αρμονική συσχέτιση της ιδιαιτερότητας των τσιγγάνων με τις ανοχές μιας κοινωνίας όπως η ελληνική — και κατά μείζονα λόγο η ευρωπαϊκή. Έτσι όμως αδυνατίζουν οι όποιες αιχμές και η ταινία απλώς γίνεται αφορμή καταγραφής της κοινωνικής συναίνεσης που οικοδομεί το παρόν — και, δυστυχώς, σε αυτή τη συναίνεση, που απουσιάζουν οι κοινωνικές συγκρούσεις και οι μειονότητες ενσωματώνονται, η τηλεόραση έχει το δικό της, μεγάλο μερίδιο.

τισμοπολεύει, το 30ό Φεστιβάλ Κινηματογράφου πέρασε στη μνήμη μας ως μια αδιάφορη πασαρέλα προσωπικών ματαιοδοξιών, προχειρότητας και κακογουστιάς. Η δυσφορία, έτσι, ήταν η μοναδική αίσθηση που συνόδευε τη συμμετοχή σου σε αυτό το ξεθωριασμένο παζάρι.

Κι ο κινηματογράφος;

Ο κινηματογράφος, ευτυχώς, βρίσκεται πάνω και πέρα από τις φιέστες που οργανώνονται γι' αυτόν. Ο κινηματογράφος είναι μια πράξη της ψυχής, μια πράξη ευφορίας μια ενσυνείδητη δημιουργία. Και, ευτυχώς, δεν θα πάψει να υπάρχει επειδή αμαυρώνουν την αίγλη του οι κακεντρέχεις, οι ακαλαίσθητοι, οι συνδικαλιστές, οι κλακαδόροι, οι απαίδευτοι και οι έμποροι.

Βεβαίως, οι ταινίες λιγοστεύουν, το κοινό τις αποφεύγει όλο και πιο πολύ, η τηλεόραση εισβάλλει καταλυτικά. Ωστόσο, σε αντίθεση, μεγαλώνει η ανάγκη πολλών ανθρώπων του χώρου να μη μείνουν αδιάφοροι στον κατακερματισμένο κόσμο μας. Δυναμώνουν σιγά - σιγά (μέσα και από τις αποτυχίες των υπολοίπων, όσων έλπισαν στις παροχές και αποζητήσαν την παρέλκυση) όσοι μπορούν να δουν καθαρά. Οι νέοι σε ηλικία αρχίζουν να ξεχωρίζουν τους εκπροσώπους τους (δες σε άλλες στήλες την κριτική αποτίμηση του αντιφεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους). Κι οι νέοι στο επάγγελμα φαίνεται ότι έχουν σοβαρούς εκπροσώπους κι αυτοί. Και — σημαντικό — η εξάρτηση της παραγωγής από το κράτος μοιάζει να μπαίνει σε δεύτερη μοίρα.

Οι καιροί είναι δύσκολοι. Όσοι πάσχισαν να ενταχθούν σε κάποιο ρεύμα, όσοι ήθελαν να εκπροσωπήσουν κάποια τάση, όσοι αρέσκονταν στις ομαδοποιήσεις δεν φαίνονται να έχουν μέλλον στο σινεμά. Αντίθετα, διαγράφονται αδρά οι μοναχικές, ξεχωριστές πορείες των πεισματάρηδων.

Περιμένουμε με αγωνία αυτή τη μοναδική, μοναχική περιπέτεια αρκετών — τη μόνη ελπίδα για την κινηματογραφική έκφραση που αρνείται την ισοπέδωση.

ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

ΦΩΣ ΣΤΟ ΒΑΘΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΝΕΛ

της Κατερίνας Ευαγγελάκου

Αν το φεστιβάλ των ταινιών μεγάλου μήκους χαρακτηριζόταν εφέτος από μια γενική μετριότητα στον κινηματογράφο «Αλέξανδρος», αντιθέτως, όπου προβάλλονταν ταινίες μικρού μήκους το κλίμα ήταν τελείως διαφορετικό.

Το 30ό Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους (κατά τη διατύπωση της Οργανωτικής Επιτροπής), προτιμούμε να το θεωρούμε για λόγους ιστορικούς «3ο Αντιφεστιβάλ» και θα εξηγήσουμε το γιατί. Από τη στιγμή που οι μικρού μήκους ταινίες αποκόπηκαν από τον ιστό του κυρίως φεστιβάλ (τον Οκτώβριο του 1987), τα πράγ-

ματα πάνε όλο και καλύτερα όσον αφορά στο επίπεδο των ταινιών και στα παραπληρωματικά φεστιβαλικά γεγονότα. Πλήθος κόσμος, κινηματογραφιστών και μη, παρευρίσκεται στις προβολές, οι συζητήσεις επικεντρώνονται στις ταινίες και τους σκηνοθέτες κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων (και όχι μόνο), οι διάφορες συγκρίσεις και συσχετισμοί για τα μικρού μήκους φιλμ αποκτούν όλο και περισσότερο ενδιαφέρον και οι παράλληλες προβολές στην ίδια αίθουσα (μείζονος σημασίας εφέτος τα ντοκυμαντέρ του Γιόρις Ίβενς) δίνουν ένα γνήσιο κινηματογραφικό χαρακτήρα στη διοργάνωση.

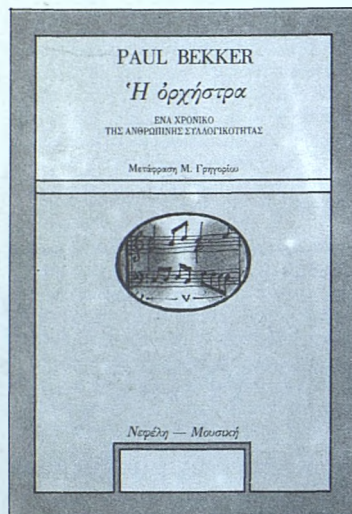

Στέλλα Θεοδωρακή: «Πλαστικό»

Νεφέλη — Μουσική

PAUL BEKKER

‘Η όρχήστρα

Σ’ αυτό τό βιβλίο παρακολουθούμε όλη την εξέλιξη της όρχήστρας· τούς συνθέτες που επέδρασαν στην δημιουργία της — από τόν Haydn καί τόν Mozart μέχρι τόν Schoenberg καί τόν Stravinsky — καί τίς μορφές που τής έδωσαν, τόν κοινωνικό περίγυρο τής εκάστοτε εποχής καί τίς επιρροές που άσκησε πάνω της. Τήν μορφή καί τήν εξέλιξη των όργάνων καί τόν τρόπο που μιμήθηκαν καί υποκατέστησαν τήν ανθρώπινη φωνή για να φτάσουν στην σημερινή αὐτονομία τής λειτουργίας τους.

Ένα σημαντικό βιβλίο για τούς φίλους καί λάτρεις τής μουσικής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Μαυρομιχάλη 9, Αθήνα
τηλ. 3604793 — 3607744

Θεόφιλος Ευσταθιάδης: «Η άλλη μέρα».

Αν πούμε ωστόσο ότι ένα φεστιβάλ το χαρακτηρίζουν οι ταινίες που διαγωνίζονται κι αν απ’ αυτό κρίνεται η επιτυχία του ή όχι τότε ανεπιφύλακτα υποστηρίζουμε ότι το «3ο Αντιφεστιβάλ» ήταν το πιο πετυχημένο των τελευταίων χρόνων και διαπιστώνουμε την ανάγκη τόσο του οριστικού διαχωρισμού των μικρού μήκους από το μεγάλο φεστιβάλ όσο και της ενοποίησης των φεστιβάλ Δράμας και Θεσσαλονίκης.

Μετά από πολλά χρόνια παλινωδιών και εκφραστικής αφασίας στη μεγάλη πλειοψηφία των ταινιών, η κατάσταση φαίνεται ότι σιγά - σιγά ξεκαθαρίζει και τα αιτήματα έκφρασης των νέων σκηνοθετών διαμορφώνουν ένα μωσαϊκό αντιλήψεων που κυμαίνεται από ένα μίνιμουμ καθαρής και απλής αφηγηματικότητας έως ένα μάξιμουμ διανοητικοαισθητικών αναζητήσεων. Είναι γεγονός ότι η αφηγηματική ακρίβεια έχει φθάσει σ’ ένα σχεδόν επαγγελματικό επίπεδο που, παρ’ ότι ξεκινάει από φτωχικές θεματικές αφετηρίες, κατορθώνει να επιβάλλεται με τη σκηνοθετική της ολοκλήρωση. Καθώς λοιπόν διανύουμε μία περίοδο πενίας στο πολιτισμικό επίπεδο, μία περίοδο απουσίας του προσωπικού ύφους, αντίδραση στη μακρόχρονη απόρριψη των ελληνικών ταινιών από το «μεγάλο» κοινό και ένα ισχυρό ρεύμα επιστροφής στην ασφάλεια των εμπορικών λεγόμενων ταινιών, οι νέοι σκηνοθέτες φαίνονται, παρ’ όλα αυτά, να έχουν «οργανώσει» τη στάση τους απέναντι στον κινηματογράφο.

Επιπλέον, γενικά πάλι μιλώντας, η απουσία κινηματογραφικής παιδείας στην Ελλάδα, δεν εμποδίζει τη σχετική επάρκεια των σκηνοθετών που είτε στηρίζονται στην τεχνική της διαφήμισης, είτε στη μεγάλη παράδοση του αφηγηματικού κινηματογράφου, είτε ακόμα αναζητώντας το προσωπικό τους ύφος (ελάχιστες ομολογούμενως περιπτώσεις) στους ετερόκλητους τόπους του φορμαλισμού, κατόρθωσαν να μας βεβαιώσουν για τις ικανότητές τους. Από την άλλη μεριά οι λιγότερο ολοκληρωμένες δουλειές, έχουν στην πλειοψηφία τους ξεπεράσει το ερασιτεχνικό επίπεδο και συνιστούν ένα εργοτάξιο κινηματογραφικών δυνάμεων κάθε άλλο παρά απορριπτέων.

Θα επιμείνουμε τέλος, στα προαναφερθέντα περί φτωχικής θεματικής και έλλειψη ύφους των ταινιών, γιατί πιστεύουμε ότι είναι δείκτες της απουσίας διανοητικών επεξεργασιών και αισθητικών αναζητήσεων, σ’ ένα χώρο έκφρασης που κατεξοχήν συνιστά πεδίο ελευθερίας, όπως πιστεύουμε ότι συμβαίνει με την ταινία μικρού μήκους.

Επιλογές

Ξεχωρίσαμε τρεις ταινίες με κριτήρια όχι την επαγγελματική τους αρτιότητα που άλλωστε δεν τους υπολείπετε, αλλά γιατί καταφέρνουν να συνδυάσουν την ενότητα της γραφής και του περιεχομένου με πολύ ενδιαφέροντα τρόπο.

— Είναι η ασπρόμαυρη ταινία του **Θεόφιλου Ευσταθιάδη** «Η άλλη μέρα», ένα καφκικό ανέκδοτο εξπρεσιονιστικά επεξεργασμένο αλλά και με πολλά στοιχεία από τις κωμωδίες του παράλογου, στην οποία τόσο η δομή της εικόνας όσο και η λεπτομερειακή δουλειά στον ήχο που αντιμετωπίστηκε σαν αφηγηματική δυνατότητα, συνθέτουν με αυστηρή οικονομία μια δηκτική ειρωνεία των δεσμευτικών συνηθειών του ανθρώπου.

— Το «Πλαστικό» της **Στέλλας Θεοδωράκη** είναι ένα εγκεφαλικό οπτικοακουστικό σχόλιο για την εφαρμογή μιας αυστηρά δομημένης θεωρίας περί σκακιού σε μια ανθρώπινη σχέση. Η ταινία συνιστά μια σύνθεση κινηματογραφικών και βιντεοσκοπημένων αναζητήσεων τόσο πάνω στην κινηματογραφική γραφή όσο και στην ιδέα της μη υποταγής της ζωής και της τέχνης στις προκατασκευασμένες θεωρίες. Η πληθώρα οπτικών, αφηγηματικών και θεωρητικών σημειόντων δυσχεραίνουν την παρακολούθηση της ταινίας και δημιουργούν αβεβαιότητα ως προς τη σεναριακή ακρίβεια της σκηνοθετίδας. Η οικονομία της αφήγησης δεν ανήκει στα χαρίσματα της ταινίας, το «Πλαστικό» ωστόσο ως σύλληψη κι εκτέλεση, έχει ένα κύρος αδιαμφισβήτητο.

— Το «Ένός λεπτού σιγή» του **Στράτου Τζίτζι** είναι μια λιτότατη κωμωδία γκαγκ με θαυμάσιο timing και λεπτούς αφηγηματικούς χειρισμούς. Δεν ξεφεύγει ούτε στιγμή προς τη φάρσα ή το καλαμπούρι και πειθαρχεί απολύτως στους χαμηλούς σκηνοθετικούς τόνους που επιβάλλει το σενάριο.

δια λογος

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΝΕ

● Από τη μακρινή Μελβούρνη, μας γράφει ο Στ. Κουρμπέτης «για τα παιδιά της ΚΝΕ και δεν πιστεύει στα αυτιά του και τα μάτια του», όπως ο ίδιος χαρακτηριστικά σημειώνει:

Εάν η περεστρόικα ήταν όχημα γρήγορο, σύγχρονο και δυναμικό τότε η ηγεσία της ΚΝΕ θα ήταν τα φρένα του.

Και κάτι άλλο.

Η διαφορά μεταξύ της ηγεσίας της ΚΝΕ και της «17 Νοέμβρη» είναι οι δολοφονίες. Κατά τα άλλα μοιράζονται την ίδια ξύλινη φρασεολογία, την ίδια πολιτική φαντασιοπληξία, την ίδια παρελθοντική επιθυμία.

Στέλιος Κουρμπέτης

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

● Με τίτλο «Οι Τουρκοί(φίλοι μας) οι Δανοί», μας γράφει φίλος από τη Δανία:

Αυτές τις μέρες έχει οργιάσει, ο δανικός τύπος προβάλλοντας αδιάντροπα των ...χι-

λιάδων χρόνων πολιτισμό της ... Τουρκίας. Να τι γράφει ένας από τους φωτισμένους δημοσιογράφους στη μεγαλύτερη εφημερίδα ΡΟΛΙΤΙΚΕΝ στις 8 Σεπτεμβρίου. «Η Τουρκία έχει υπάρξει στο πέρασμα χιλιετηρίδων γέφυρα ανάμεσα στα ευρωπαϊκά και ασιατικά έθνη - η Ιστανμπούλ είναι λοιπόν η μοναδική πόλη στον κόσμο που βρίσκεται ανάμεσα σε δυο μέρη του κόσμου. Όταν αύριο ανοίγει η Λουϊσιάνα τη μεγάλη της έκθεση "οι θησαυροί της Τουρκίας" θα δοθεί μια εντελώς καινούρια δυνατότητα στους Δανούς να γνωρίσουν τη μακρά, πολύμορφη και πλούσια ιστορία της Τουρκίας...».

Η Λουϊσιάνα είναι ένα είδος μόνιμου εκθετήριου, έξω από την Κοπεγχάγη όπου θα παρελάσουν πολλές χιλιάδες Σκανδιναβοί. Η διαφήμιση που κάνουν στην «αρχαία» Τουρκία είναι απίστευτη. Και καλά εδώ πρόκειται για ιδιωτική επιχείρηση, για τουρκόφιλους δημοσιογράφους (αν ξεχάσουμε προς στιγμή όλους εκείνους τους «φωτισμένους» δημοκράτες και ελεύθερους» Δανούς που αρνούνται να βάλουν μια φωνή συμπαράστασης στην ΕΟΚ ή στον ΟΗΕ). Εδώ το θέμα δεν είναι τι κάνουν οι Τούρκοι κι οι ερωμένοι τους, αλλά τι κάνουν οι (διπλω)μάτες μας, οι εκλεκτοί μας ακόλουθοι τύπου. Δεν ξέρουν δανέζικα, θα μου πεις, ναι αλλά δεν είναι υποχρεωμένοι να διαβάζουνε ό,τι τουλάχιστον θίγει την Ελλάδα μια και φανερά πλαστογραφείται η ιστορία της;

Αυτές τις μέρες έχουμε εδώ άλλο ξεφάντωμα. Ο Κοκός και το σόι του θα γιορτάσουν τα 25 χρόνια από το γάμο του στην Αθήνα. «Βασιλιά» τον αναβάζουν «βασιλιά» τον κατεβάζουν. Οι καλεσμένοι από όλη την Ευρώπη θα το γλεντήσουνε κρυφά λέει, για λόγους

ασφαλείας τους. Μπας κι ανάμεσα στα βασιλικά μπουμπούκια έχει τρυπώσει και κανένα επίσημο βασιλικό μπουμπούκι για να μεταφέρει, ιδιωτικώς ας πούμε, τα συγχαρητήρια και το θαυμασμό του λαού του ξεπεσμένου βασιλιά;

Να τι γράφει όμως σήμερα σε χρονογράφημα ο σωστός (υπάρχουν και τέτοιοι ευτυχώς) Claes Kastholm (τα ονόματα των φίλων πρέπει να τα θυμόμαστε). «Βασιλική αγορά», η επικεφαλίδα.

«Το Σαββατοκύριακο έρχονται 400 καλεσμένοι στους αργυρούς γάμους στο παλάτι του Φρέδενομπορ. Οι εορτάζοντες είναι η Άννα Μαρίε, που είναι αδελφή της βασιλισσάς μας και ο Κωνσταντίνος, που τιτλοφορείται βασιλιάς, γιατί ήτανε για ένα φεγγάρι τέτοιος στην Ελλάδα. Από τι ζει σήμερα, δεν ξέρω, και τα μέσα ενημέρωσης δεν βοηθάνε την άγνοιά μου. Με άλλα λόγια δεν μου πέφτει εύκολα λόγος. Όχι βέβαια, αλλά μαθαίνω ότι είναι παντρεμένος 25 χρόνια. Αντίθετα όμως ψάχνω να βρω πόσο θα στοιχίσει στα δανέζικα κράτος το ξεφάντωμα. Σε αυτή μου την ερώτηση δεν θα μου δώσουν απάντηση τα μέσα ενημέρωσης; Κάποιος εκπρόσωπος του υπουργείου εξωτερικών είπε γιατί ακριβώς πρόκειται. Είπε λοιπόν: Είναι από τις μοναδικές ευκαιρίες που οι βασιλικοί οίκοι της Ευρώπης συγκεντρώνονται κι υπάρχει αγορά γι' αυτό».

Έτσι λοιπόν από τη μια μεριά μας σβήνουν αδιάντροπα τον αναμφισβήτητο αρχαίο πολιτισμό μας, αλλά μας χαρίζουν και την αίγλη ενός ξεπεσμένου και τυχαίου βασιλιά, που χωρίς να το θέλει και χωρίς να ξοδέψει θα κάνει έμμεση ρεκλάμα για τη «βασιλική» Ελλάδα.

Ποιος να ήταν όμως ή ποιοι οι Έλληνες (;) αριστοκράτες

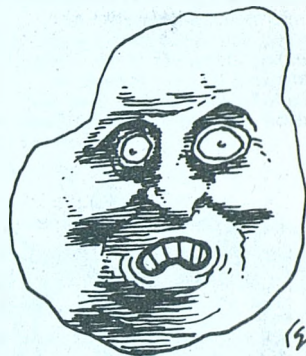
ανάμεσα στους 400 αρχιμπουρζουάδες;

Εδώ σε θέλω.

Χαιρετώ, με την ίδια πάντα αγάπη,

Γιώργος Παπαδογιάννης

● Στο δημοσίευμα της Politiken που επισυνάπτει ο φίλος μας, δημοσιεύτηκαν και οι φωτογραφίες κάποιων... «τουρκικών» ειδωλίων της 2ης π.Χ. χιλιετίας...

ΕΞΟΜΟΙΩΣΕΙΣ

● Από τον κ. Γ. Λεμπούκα:

Κύριε διευθυντά, Είμαι αναγνώστης σας από πολλά χρόνια. Κι αυτό γιατί συμφωνούσα με το «ΑΝΤΙ» που τόσο έξυπνα το κάματε τίτλο σας.

Τους τελευταίους μήνες ή και πάνω από χρόνο, άρχισα να αναρωτιέμαι, μέχρι που αποφάσισα να σας ρωτήσω, χωρίς περιστροφές:

Το πάθος σας, το υβρεολογίο σας, η μικρότητά σας, ο κιτρινισμός σας προς μια και μόνη παράταξη είναι απλώς ένα «αντί»;

Κι αν ναι, κατά τι διαφέρετε από την «Αυριανή» — που τόσο τακτικά και δικαιολογημένα αναφέρεστε — και τον «Ελεύθερο Τύπο» — που ποτέ δεν αναφέρεστε;

Αν δημοσιεύσετε το γράμ-

ΟΕΚΔΩΓΗ

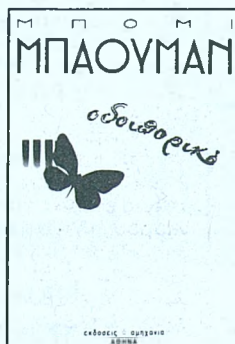
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

καρσολη & δημητρίου 12

152 32 χαλανδρί

τηλεφ. 68.13.222

ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

ΜΠΟΜΙ ΜΠΑΟΥΜΑΝ
οδοιπορικό

Η αυτοβιογραφία ενός κυνηγημένου «τρομοκράτη». Μια αληθινή Οδύσσεια που εκτυλίσσεται σε τρεις ηπείρους και 33 διαφορετικές χώρες με φόντο τις πιο αντιθετικές κοουλτούρες και πολιτικά καθεστώτα.

εκδόσεις Αμνηχανία

Κ. Διάθεση: Σ. Μαραθιάς τηλ.: 3620889

Πατάρι: 3645666

Θεσσαλονίκη Κέντρο του βιβλίου

Τηλ. (031) 285.857

μα μου, περιμένω και μια απάντησή σας. Αν βέβαια έχετε...

**Με εκτίμηση
για το παρελθόν σας
Γιάννης Λεμπούκας
Νέα Σμύρνη**

Σ.Σ. Ο κ. Γ.Α. ζητά να του απαντήσουμε στα όσα μας γράφει. Είναι όμως προφανές ότι ο ίδιος «έχει τόσο πεισμώνσει» που δεν εννοεί να ακούει κριτικές για το χώρο που υποστηρίζει και στον οποίο πιστεύει. Εμείς όσα γράφουμε τα στηρίζουμε πάντοτε σε γεγονότα. Καλό θα είναι να αλλάξουν τα γεγονότα — τότε και μεις θα μπορούσαμε να ξαναδούμε — από τη δική μας θέση πάντοτε — τις εξελίξεις.

«ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΟΠΙΣΘΙΑ»

● Δεν του έφταναν τα βάσανά του αφ' ότου έκοψε το τσιγάρο, ο «Ημεροδότης» αντιμετώπιζε πλέον και τη μήνη των αναγνωστριών:

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»,
Κανένας δεν μπορεί να εκτι-

μήσει περισσότερο τις «αλλαγές» της Ελλάδας από εμάς τους απόδημους. Θυμάμαι, γύρω στο 1979 με 1980 το περιοδικό σας, που απελπιστικά ελπίζουμε ότι διασώζεται, να δημοσιεύει διάφορα εξαιρετικά άρθρα για την εμπορευματοποίηση του γυναικείου σώματος, να αναλύει τις διάφορες διαφημίσεις τσιγάρων με τα απαραίτητα γυναικεία πρόσθια και οπίσθια, ανταποκρινόμενο στις απαιτήσεις των καιρών και των τότε πρωτοβουλιών στις οποίες είχα κι εγώ πάρει μέρος και έτσι ξέρω ότι κάτι είχε ξεκινήσει τότε. Μόνο που δεν μπορώ να καταλάβω τι μεσολάβησε και εξαφανίστηκαν όλα και είναι τη σημερινή ημέρα δυνατόν να συστήνει ο πνευματώδης συνεργάτης σου τα γυναικεία οπίσθια σαν το καλύτερο υποκατάστατο του τσιγάρου, χωρίς αιδώ από κανέναν σας... (σελ. 7 τεύχος 414).

Κι εγώ έκοψα το τσιγάρο και το ξανάρχισα ως ηλίθια και προσπάθω και πάλι να το κόψω, μόνο που τα γυναικεία οπίσθια ειλικρινέστατα δεν αποδίδουν ως υποκατάστατο, εκτός κι αν δεν έχω καταλάβει το βάθος του νοήματος της φωτογραφίας.

Γιατί δεν γράφεις ένα κομμάτι για το πόσες γυναίκες, ποιας ηλικίας και τι επαγγελματός θα διαμαρτυρηθούν γι' αυτήν; Τι έχει γίνει σε αυτή τη χώρα λοιπόν;
Μια ταπεινή συγγνώμη θα γι-

νόταν δεκτή με ανακούφιση. Εκτός αυτού, το καλύτερο υποκατάστατο του τσιγάρου είναι τα γαρυφάλια.

**Με αγωνία
Ελένη Ροδάμη**

Υ.Γ.: Μόλις τριαντάρησα. Και συγχαρητήρια για τις οικολογικές σας πρωτοβουλίες...

Είναι αλήθεια ότι, προ δεκαετίας, όλοι όσοι σήμερα βρισκόμαστε στα πρώτα ή τα δεύτερα -άνα λέγαμε, γράφαμε, κάναμε εξαιρετικά υπερβολικά πράγματα. Επιστέγασμα των εξαιρετικών μας υπερβολών ήταν και η άνοδος του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία — έστω κι αν εμείς προσωπικώς δεν το ψηφίσαμε ποτέ.

Πέραν αυτών, απέδειξα νομίζω (τεύχος 415, σελ. 7) ότι η υποκατάσταση του τσιγάρου με το γυναικείο σώμα (ο εκχυδαϊσμός του σε «οπίσθια» είναι προσωπική σας υπόθεση: η φωτογραφία ήταν ολόσωμη) δεν είναι παρά επαναφορά της λίμπιντο στη φυσιολογική της κοίτη. Και είναι γνωστό, ότι κατά κανόνα, για μια γυναίκα δεν μπορούν να ισχύουν σχετικά με τις μορφές και τα αντικείμενα της σεξουαλικότητας τα ίδια που ισχύουν για έναν άντρα. Ουδέν μεμπτόν επομένως στο ότι, για σας, «τα γυναικεία οπίσθια δεν αποδίδουν ως υποκατάστατο». Δοκιμάστε τις τσιγκές, τους πασατέμους, τους ηλιόσπορους, τα νύχια σας, τα γαρυφάλια — θα απογοητευθείτε. Ξανασκεφθήτε τότε την άποψή μου και εφαρμόστε την δημιουργικά και όχι επί λέξει, για όνομα του Θεού!

Ημεροδότης

Υ.Γ. Μόλις σαραντάρησα

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.32.819 — 72.48.240
FAX: 72.26.107
TELEX: 214179 ANTI

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Θέση Μαρίδα Μαντρίγκο
Παλλήνη Αττικής
Τηλ. 66.65.081-66.68.424

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.650 δρχ. -
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 20
ετήσια: δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αφ. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 23
ετήσια: δολ. 45

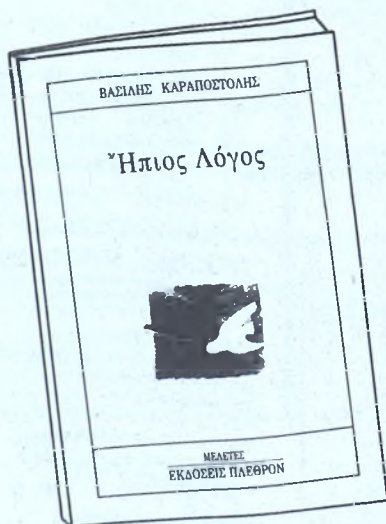
- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λασάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

Έκδόσεις Πλέθρον

Σειρά: **ΜΕΛΕΤΕΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ**

Β. ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
"Ηπιος Λόγος"

"Ένα διβλίο για τις
τελευταίες αντιστάσεις του
Πολιτισμού στην βαρβαρότητα"

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ:
Μασσαλίας 20Α, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 36.41.260 - 36.45.057

Βιβλία που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του σύγχρονου πολίτη

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

- **CHARLES KAHN:**
Ο Αναξιμανδρος και οι απαρχές της ελληνικής κοσμολογίας
- **ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΕΡΟΠΑΓΙΤΟΥ:** Περί μυστικής θεολογίας
- **G.S. KIRK:**
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ: Τα κοσμολογικά αποσπάσματα
- **ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ:** Στοιχειώσις Θεολογική

ΣΕΙΡΑ: «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

- **ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ:**
Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ
Παρεμβάσεις
- **ΛΟΥΙ ΑΛΤΟΥΣΕΡ:**
Στοιχεία αυτοκριτικής
- **ΡΑΛΦ ΜΙΛΙΜΠΑΝΤ:**
Το Κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία
- **ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ - Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ - Α. ΤΟΖΕΛ:**
Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ
- **ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ:**
Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

ΣΕΙΡΑ: «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ»

- **M.Z. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ:**
«ΑΡΙΑΔΗΝΗ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη
- **ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:**
«Εις την οδόν των Φιλελλήνων»
- **ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΟΡΗΣ:**
Ο γλωσσικός αφελληνισμός
Πέραν του μισοξενισμού και της υποτέλειας
- **ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:**
«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη
- **ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ:**
Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη
- **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ - ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ - ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ - ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ:**
Επτά κείμενα για τον Καβαφί

ΔΟΚΙΜΙΑ • ΜΕΛΕΤΕΣ

- **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ:**
Θεσμοί, Ιδεολογία και Πολιτική στο Μεσοπόλεμο
- **Γ.Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ:**
Πολιτικό σύστημα και Πολιτική
- **ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ:**
Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς
- **ΥΓΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ:**
Το συμπόσιο για το ΕΣΥ
- **ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:**
Δημοκρατική διοίκηση επιχειρήσεων
- **ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΖΑΝΙΑΣ:**
Ο μαρξισμός της ιστορικής σοσιαλδημοκρατίας
- **ΠΛΟΥΤΗΣ ΣΕΡΒΑΣ:**
Κυπριακό: «Στρατηγική» και Στρατηγική
- **ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ:**
Η Αδιαχώρητη Κοινωνία
- **ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:**
Μια συνάντηση. Σεφέρης - Μακρυγιάννης
- **ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ:**
Συνηγορία της παραλογοτεχνίας
- **ΜΑΡΙΚΑ ΤΟΥΝΤΑ:**
Η δίκη του Φλωμπέρ
- **ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:**
Ο Κόσμος του ελληνικού χορού
- **ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΛΙΑΠΗΣ:**
Ο χορός στους Κουντουριώτες

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

- **ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ:**
Μεροληπτική κατάθεση
- **ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:**
Φύλλα - φτερά
- **ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ:**
Λεπτομέρειες
- **ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:**
Η εργασία στην ποίηση

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

- **«ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»**
Το βιβλίο που εντόπισε και ανέλυσε ένα φαινόμενο:
το κίτς στη σύγχρονη Ελλάδα
- **ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ:**
Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια
- **ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:**
Ο Τρίτος Δρόμος
- **ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΙΤΖΗΣ:**
Τσιγγάνικη Ορχήστρα
- **Α. ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗΣ:**
Το ημερολόγιο του Ανδρέα

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

- **ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ:** Ιστορία μιας γραμμής
Ένα ευρηματικό, παιδαγωγικό βιβλίο για παιδιά προσχολικής ηλικίας με ωραία σχέδια - αφετηρίες για την περιπέτεια της φαντασίας.

ΕΙΣΑΙ Η ΔΙΓΛΩΣΣΗ ΦΟΡΗΤΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΗΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ BROTHER AX-45;

- ΜΕ ΟΘΟΝΗ 160 ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ
(ΣΕ 2 ΓΡΑΜΜΕΣ)
- ΜΕ 3 ΑΥΤΟΜΑΤΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ:
1) ΚΑΤΑ ΓΡΑΜΜΑ
2) ΚΑΤΑ ΛΕΞΗ (WORD OUT)
3) ΚΑΤΑ ΓΡΑΜΜΗ (LINE OUT)
- ΜΕ ΜΝΗΜΗ 13 Κ (ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ
ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ 16Κ)
- ΜΕ ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗ ΣΤΟ ΔΕΞΙ
ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

και πολλά ακόμα πλεονεκτήματα που κάνουν μία φορητή ηλεκτρονική γραφομηχανή, την BROTHER AX-45 να ξεπερνάει σε πολλές λειτουργίες και τα COMPUTER!

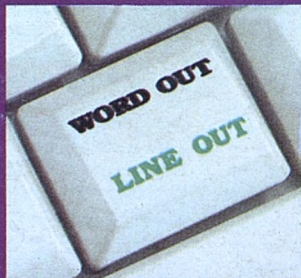
BROTHER AX-45, 115.000 δρχ.*

BROTHER AX-35, 95.000 δρχ.*

Οθόνη 40 χαρακτήρων. Μνήμη 6Κ, υπόλοιπα χαρακτηριστικά παρόμοια με της AX-45

BROTHER AX-15, 63.000 δρχ.*

Όπως οι AX-35 και AX-45 αλλά χωρίς οθόνη, μνήμη και ευθυγράμμιση στο δεξι περιθώριο.

ΛΕΓΕ ΜΕ
ΚΑΙ
COMPUTER!

* Συν Φ.Π.Α.

πάνω από την
brother
υπάρχουν μόνο τα δάχτυλά σας!
ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ
ΝΤΑΚΟΣ ΑΕ

ΑΘΗΝΑ: Μαραθωνομάχων 2 (κάμπος Βουλιαγμένης-Αλίμου)-164 52 Αργυρούπολη
ΤΗΛ. ΚΕΝΤΡΟ: 99 35 403 (5 γραμ.) 99 35 512 (5 γραμ.) - FAX: 99 35 481, ΤΙΧ: 22 21 93
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε. Κορ. Νηπιά 11-τηλ.: 22 17 67, 22 42 66-FAX: 27 41 30
και σε εξουσιοδοτημένα καταστήματα μηχανών γραφείου σ' όλη την Ελλάδα

Διαστάσεις & Βάρος AX15/35/45
40,4 x 35 x 12,5 εκατ., 5 κιλά

Επίσημη γραφομηχανή
των Ολυμπιακών Αγώνων και το 1988